

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ

Т.В. Гладких

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

Київ—2007

УДК 336(075.8)

ББК 65.053я73

Г 52

Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист №1.4/18-Г-736 від 29.08.2006 р.)

Рецензенти:

І.П. Житна – завідувача кафедрою обліку і аналізу господарської діяльності Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, д.е.н., професор;

В.І. Бачинський – завідувач кафедри бухгалтерського обліку Львівської комерційної академії, к.е.н., доцент;

З.М. Левченко – завідувач кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії, к.е.н., доцент.

Гладких Т.В.

Г 52 Фінансовий облік: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 480 с.

ISBN 966–364–357-2

У навчальному посібнику висвітлені теоретичні основи організації фінансового обліку на підприємстві, питання фінансового обліку основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, запасів, грошових коштів, фінансових інвестицій, дебіторської заборгованості, власного капіталу, зобов'язань, витрат, доходів і фінансових результатів діяльності підприємства, а також питання основ побудови змісту та методики складання фінансової звітності на підставі діючих законодавчих і нормативно – правових актів.

Матеріал в навчальному посібнику викладено в схемах і таблицях, що є зручним при підготовці студентів до практичних занять та під час їх самостійної роботи.

З метою забезпечення контролю знань студентів за кожною темою наведені питання для самоконтролю рівня засвоєння теоретичного матеріалу та тести поточного контролю знань. Матеріал навчального посібника розрахований на студентів спеціальності «Фінанси» вищих навчальних закладів та на широке коло фахівців.

© Т. В. Гладких, 2007

ISBN 966–364–357-2

© Центр навчальної літератури, 2007

ПЕРЕДМОВА

В сучасних умовах господарювання метою комерційної діяльності підприємств є досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

В процесі досягнення головної мети на підприємстві необхідно вирішувати багато задач: забезпечувати високу фінансову стійкість підприємства та реалізацію економічних інтересів і мінімізацію фінансових ризиків; сприяти оптимізації грошового обороту та підтриманню постійної платоспроможності.

Це стає можливим за умов прийняття та реалізації обґрунтованих управлінських рішень, які спрямовані на проведення стратегічних змін у основної, операційної, фінансової, інвестиційної діяльності підприємства з метою підвищення її ефективності.

Прийняття управлінських рішень щодо одержання максимальної вигоди від функціонування підприємства залежить не тільки від належного організаційного забезпечення, але і від інформаційного забезпечення процесу управління. Тобто в умовах ринкової економіки першочергове значення набуває наявність фактичної повної, правдивої та неупередженої облікової інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів.

Таку інформацію зовнішнім і внутрішнім користувачам, у тому числі і персоналу фінансових служб надає фінансова звітність, яка є сукупністю форм звітності, складаних на підставі даних поточного фінансового обліку активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів, витрат, фінансових результатів. Тому важливою умовою в забезпеченні високого рівня професійної підготовки фахівців зі спеціальності «Фінанси» є формування у них глибоких теоретичних знань та практичних навичок з фінансового обліку.

Навчальний посібник з дисципліни «Фінансовий облік» можна використати як для проведення лекцій, практичних занять так і під час самостійної роботи студентів та при підготовці їх до іспитів.

ТЕМА 1. ОСНОВИ ПОБУДОВИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ

- 1.1. Сутність і значення бухгалтерського обліку.
- 1.2. Державне регулювання бухгалтерського обліку.
- 1.3. Організація фінансового обліку на підприємстві.

Основні терміни:

Активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведене до отримання економічних вигод у майбутньому.

Бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Господарська діяльність – діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Господарська операція – дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Доходи – збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Зобов'язання – заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємств, що втілюють у собі економічні вигоди.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – нормативно – правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам.

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково – дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбачених законодавством.

План рахунків бухгалтерського обліку – перелік рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово – господарської діяльності (кореспонденції рахунків) у бухгалтерському обліку.

Принцип бухгалтерського обліку – правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Форма бухгалтерського обліку – певна система взаємозв'язаних облікових реєстрів встановленої форми і змісту для здійснення обліку наявності та руху засобів, зміни правових відносин та процесів господарської діяльності, а також способів і технічних засобів запису операцій в реєстрах.

1.1. Сутність і значення бухгалтерського обліку

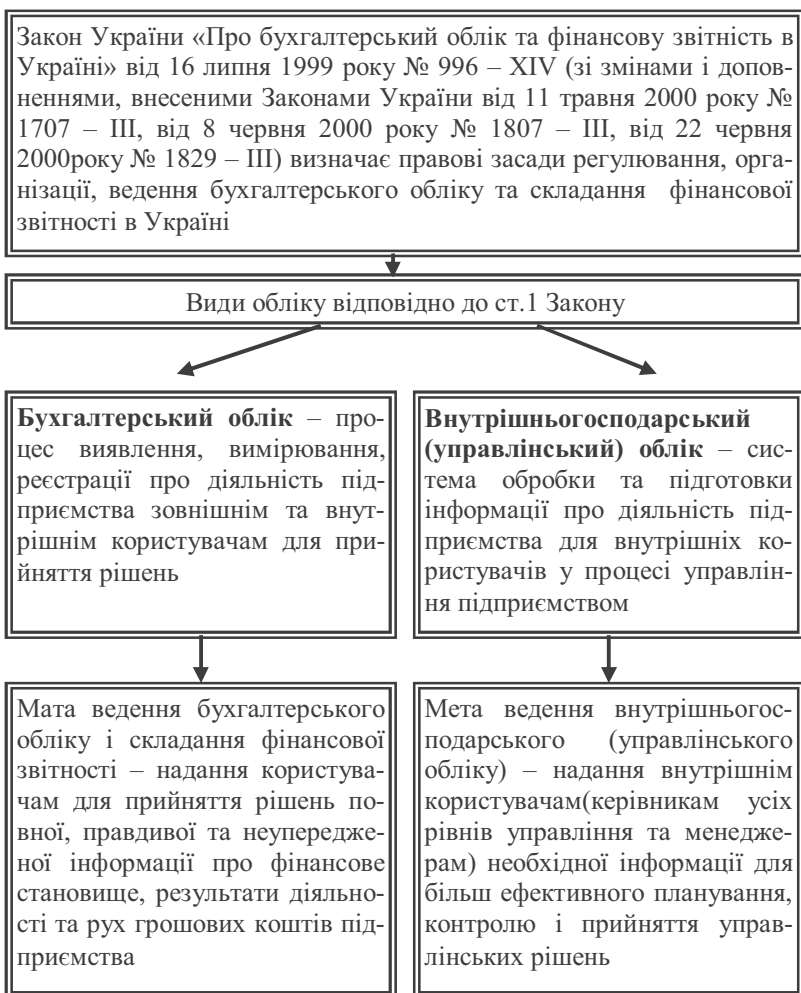

Схема 1.1. Поняття бухгалтерського та внутрішньогосподарського обліку і мета їх ведення

Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством

Дані бухгалтерського обліку використовують для складання фінансової, податкової та статистичної звітності

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Форми звітності: Баланс (форма № 1), Звіт про фінансові результати (форма № 2), Звіт про рух грошових коштів (форма № 3), Звіт про власний капітал (форма № 4), Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5) та додаток до них «Інформація за сегментами» (форма №6)

Податкова звітність – звітність, що містить інформацію про сукупність податків і зборів до бюджету, що справляються відповідно до діючого податкового законодавства.

Форми звітності: Податкова декларація з податку на додану вартість, Розрахунок акцизного збору, Декларація з податку на прибуток підприємства, Податковий розрахунок суми земельного податку, Розрахунок суми податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, Розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва – юридичною особою та інші

Статистична звітність – форма збору статистичних даних, за якою підприємство подає відомості до державних органів статистики у вигляді відповідних звітів затвердженої форми.

Форми звітності: № 1-П (річна) «Звіт підприємства по продукції», № 1- підприємство (річна) «Обстеження діяльності підприємства (організації) за рік», № 1-ПВ ((термінова) місячна «Звіт з праці» та інші

Схема 1.2. Значення бухгалтерського обліку

Користувачі облікової інформації – фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень

Схема 1.3. Користувачі облікової інформації та їх потреби

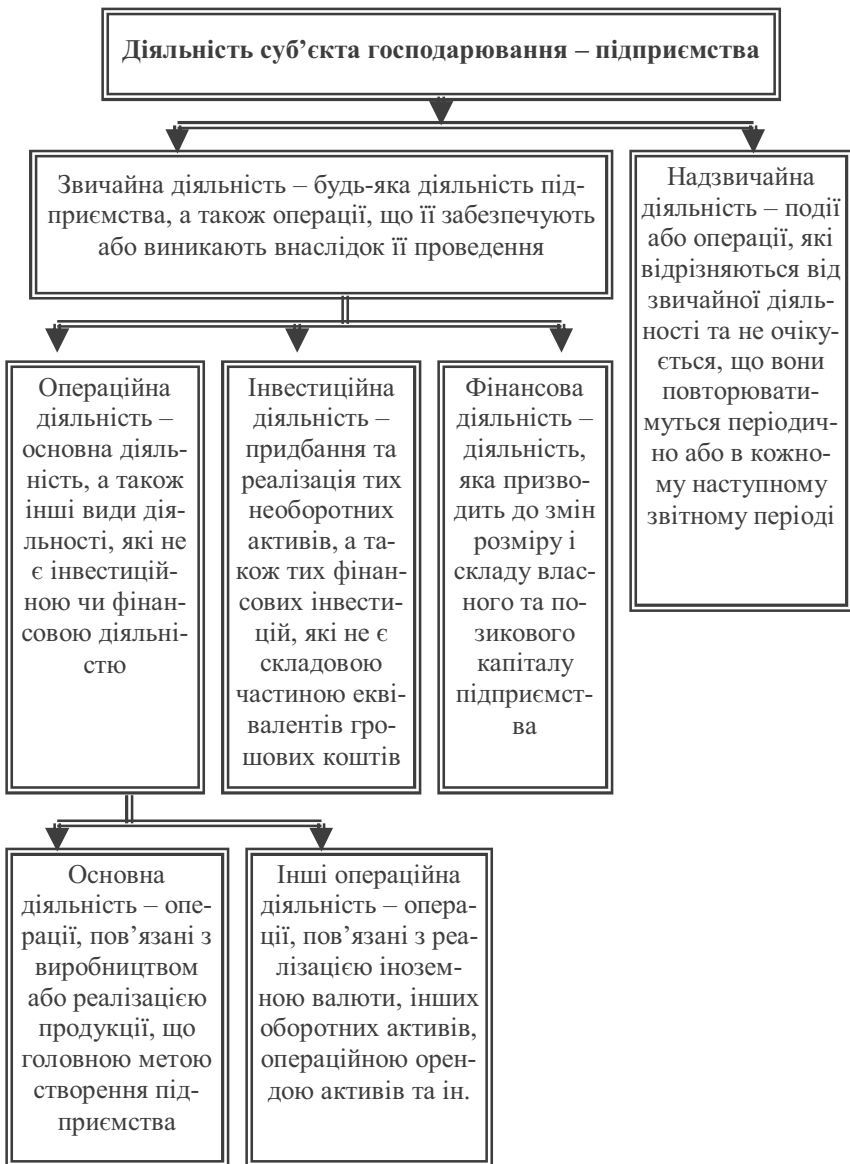

Схема 1.4. Види діяльності підприємства відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку

1.2. Державне регулювання бухгалтерського обліку

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів;
- удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється Міністерством фінансів України, яке затверджує національні положення (станданти) бухгалтерського обліку, інші нормативно – правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності

Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як дорадчий орган при Міністерстві фінансів України з метою:

- організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно – правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;
- удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні;
- методологічного забезпечення впровадження сучасної технології збору та обробки обліково-економічної інформації;
- розробки рекомендацій щодо вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів

Схема 1.5. Державне регулювання бухгалтерського обліку

1.3. Організація фінансового обліку на підприємстві

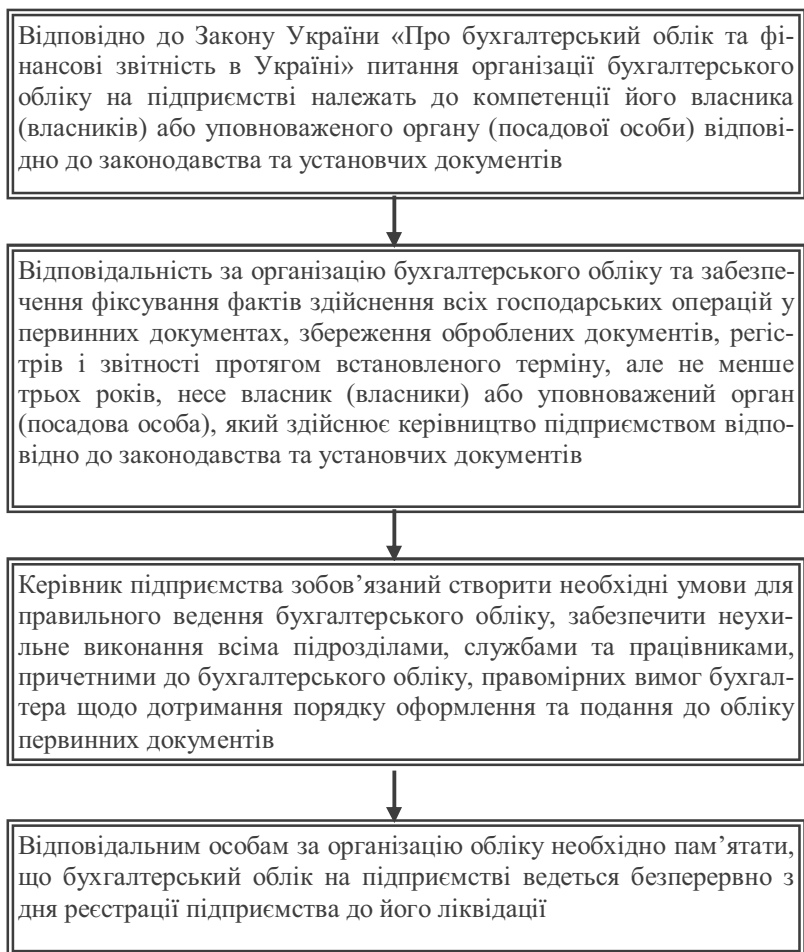

Схема 1.6. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємстві

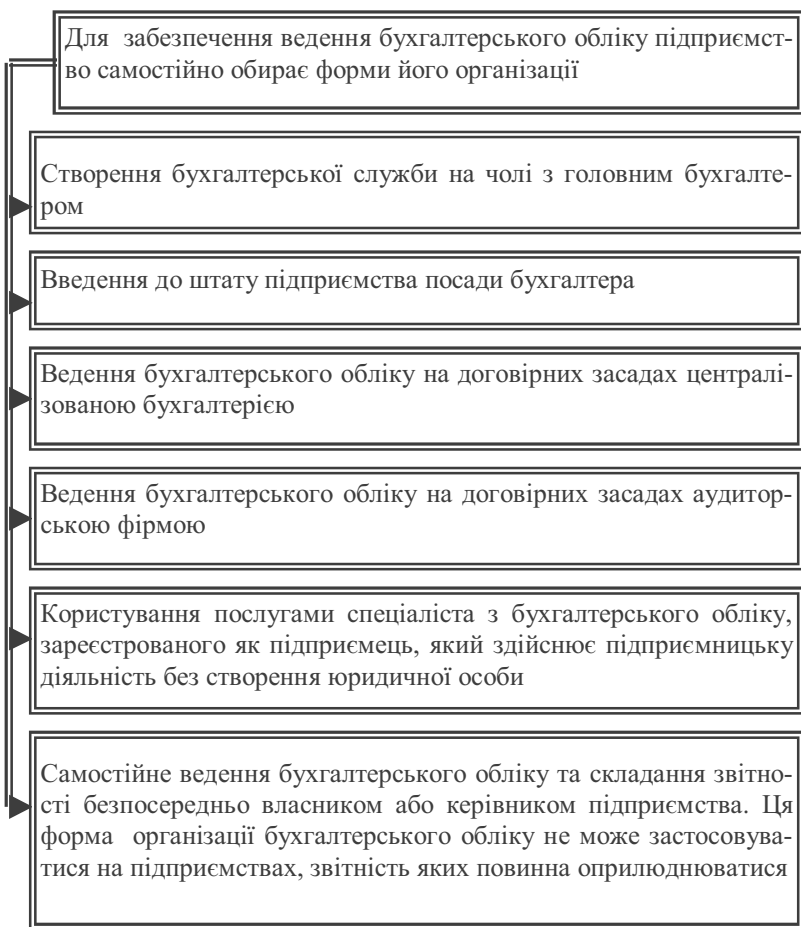

Схема 1.7. Форми організації бухгалтерського обліку на підприємстві

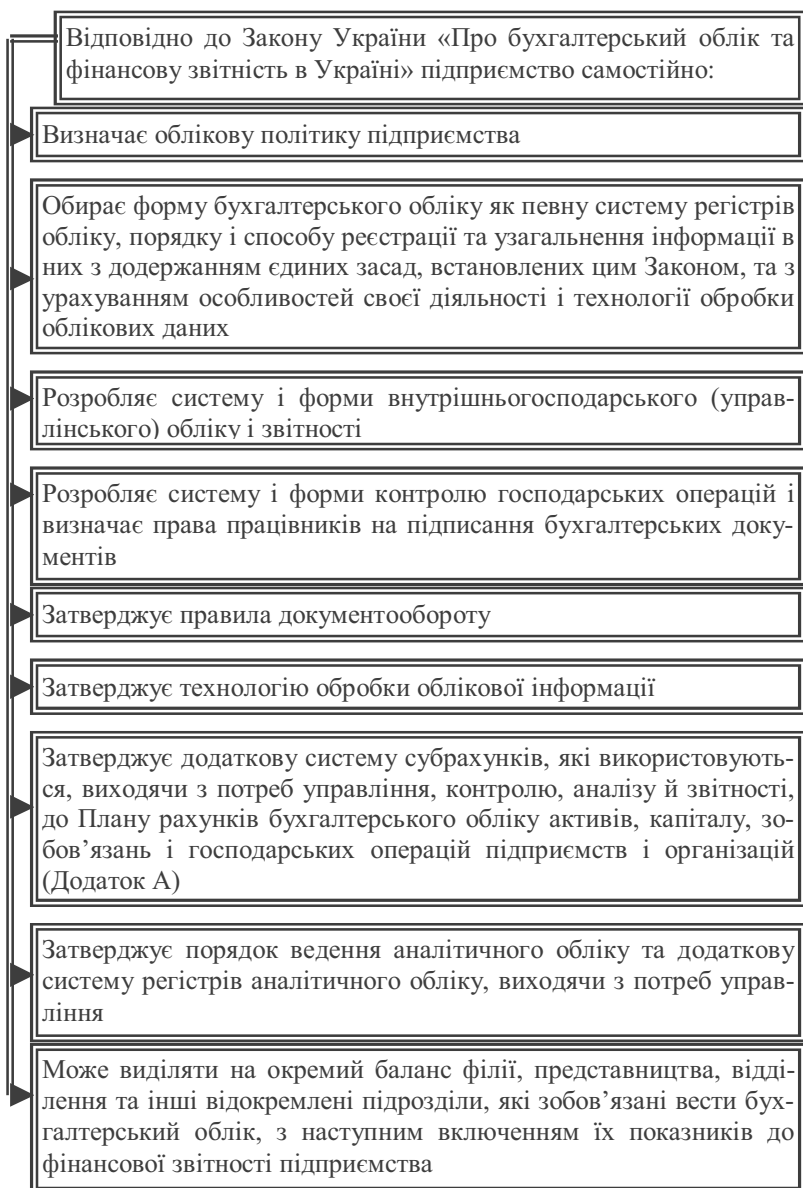

Схема 1.8. Вимоги щодо організації бухгалтерського обліку на підприємстві

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності

Облікова політика визначається на основі положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно – правових актів з бухгалтерського обліку і фінансової звітності

Питання встановлення облікової політики належить до компетенції власника (власників) підприємства, органу, уповноваженого управляти державним майном, органу, уповноваженого управляти корпоративними правами держави

Повноваження власника (власників) підприємства встановлювати облікову політику реалізується через визначення у розпорядчому документі переліку методів оцінки, обліку і процедур, щодо яких нормативно – методична база передбачає більш ніж один їх варіант

Облікова політика може змінюватися тільки, якщо змінюються на підприємстві статутні вимоги, якщо змінюються вимоги органу, який здійснює функції з державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності, або якщо зміни облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності

Облікова політика підприємства та її зміни розкриваються у примітках до річної фінансової звітності в описовій формі або прикладанням копії розпорядчого документа про встановлення і зміння облікової політики

Схема 1.9. Основні вимоги до облікової політики підприємства

Розпорядчий документ про облікову політику складається виконавчим органом управління підприємством і подається на затвердження (погодження) власнику (власникам), органу, уповноваженому управляти державним майном, органу, уповноваженому управляти корпоративними правами держави

Розпорядчий документи про облікову політику підприємства має визначити застосування:

- методів оцінки вибуття запасів;
- періодичності визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів;
- порядку обліку (ідентифіковано чи загалом) і розподілу транспортно – заготівельних витрат;
- окремого субрахунку обліку транспортно-заготівельних витрат;
- методів амортизації необоротних активів;
- вартісних ознак предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів;
- класу 8 та /або 9 Плану рахунків бухгалтерського обліку;
- періодичності (періоду) зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку;
- методу обчислення резерву сумнівних боргів;
- переліку створених забезпечень майбутніх витрат і платежів;
- порядку оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг;
- сегментів, пріоритетного виду сегмента, засад ціноутворення у внутрішньогосподарських розрахунках;
- переліку і складу змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу;
- переліку і складу статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг);
- порядку визначення ступеню завершеності робіт за будівельним контрактом;
- дати визначення придбаних в результаті систематичних операцій фінансових активів;
- бази розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу;
- порогу суттєвості щодо окремих об'єктів обліку;
- переоцінки необоротних активів;
- періодичності відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань;
- окремого балансу філіями, представництвами, відділеннями та іншими відокремленими підрозділами підприємства

У разі внесення до облікової політики змін, що за обсягом охоплюють більшу частину тексту або істотно впливають на її зміст, розпорядчий документ про облікову політику доцільно повністю викласти в новій редакції

Схема 1.10. Вимоги до розпорядчого документу
про облікову політику

Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства, відповідно до **Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»:**

▶ забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановленні строки фінансової звітності;

▶ організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

▶ бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі., крадіжки і псування активів підприємства;

▶ забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства

Посадові обов'язки та права головного бухгалтера наводяться в посадовій інструкції відповідно до якої:

1. Головний бухгалтер належить до категорії керівників, приймається на посаду і звільняється наказом директора підприємства.
2. У підпорядкуванні головного бухгалтера перебувають працівники бухгалтерії підприємства та бухгалтери інших відділів

Посадові обов'язки головного бухгалтера крім зазначених законодавством:

1. Визначати, формулювати, планувати, здійснювати і координувати організацію бухгалтерського обліку господарсько-фінансової діяльності підприємства.
2. Здійснювати контроль за дотриманням порядку оформлення первинних і бухгалтерських документів; за проведенням інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, документів, розрахунків, перевірок організації бухгалтерського обліку та звітності.
3. Здійснювати контроль за ефективним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.
4. Уживати заходів щодо запобігання нестачам, незаконному витрачання коштів і товарно-матеріальних цінностей, порушенням фінансового та господарського законодавства.
5. Вести роботу, спрямовану на забезпечення суворого дотримання штатної, фінансової та касової дисципліни, кошторисів адміністративно – господарських та інших витрат, дотримання законності списання з обліку дебіторської заборгованості, нестач та інших витрат, стежити за збереженням бухгалтерських документів, оформленням та здаванням їх згідно з установленим порядком до архіву.
6. Здійснювати економічний аналіз господарсько-фінансової діяльності за даними бухгалтерського обліку та звітності з метою виявлення внутрішньогосподарських резервів, усунення непродуктивних витрат

Права головного бухгалтера:

1. У межах своєї компетенції підписувати і візувати документи.
2. Діяти від імені бухгалтерії підприємства, представляти його інтереси у взаємовідносинах зі структурними підрозділами та іншими організаціями.
3. Вносити на розгляд директора пропозиції щодо вдосконалення бухгалтерії.
4. Вносити пропозиції щодо вдосконалення фінансово – господарської діяльності підприємства, зміни структури управління підприємством при зміні матеріально відповідальних осіб
5. Вимагати від керівництва підприємства сприяння у виконанні посадових обов'язків та прав

Схема 1.11. Обов'язки та права головного бухгалтера

Завдання фінансової роботи:

- забезпечення фінансовими ресурсами основної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства;
- пошук резервів збільшення доходів, прибутків і рентабельності підприємства;
- забезпечення виконання фінансових зобов'язань перед постачальниками, підрядниками, банками, бюджетом та ін.;
- фінансове забезпечення виробничого та соціального розвитку підприємства;
- контроль за ефективним розподілом і цільовим використанням фінансових ресурсів

Напрями фінансової роботи на підприємстві:

- фінансове планування і прогнозування з метою розробки оперативних, поточних, перспективних фінансових планів підприємства; бізнес – планів реалізації окремих підприємницьких проектів;
- аналіз і контроль фінансово – господарської діяльності підприємства з метою визначення його фінансового стану, виявлення резервів зниження витрат, збільшення доходів і прибутків;
- оперативна фінансова робота з метою забезпечення погашення зобов'язань перед постачальниками, підрядниками, бюджетом, установами банків, персоналом підприємства та іншими кредиторами

Організаційна структура фінансової служби на підприємстві:

- або фінансове управління;
- або фінансовий відділ;
- або фінансовий директор;
- або головний бухгалтер

Схема 1.12. Завдання фінансової діяльності та напрями фінансової роботи

Запитання для самоконтролю

1. Розкрийте суть бухгалтерського обліку.
2. Яка мета бухгалтерського обліку?
3. Які користувачі бухгалтерської значення фінансового обліку?
4. Які основні завдання бухгалтерського обліку?
5. На яких принципах ґрунтується бухгалтерський облік?
6. На кого покладено регулювання питань методології бухгалтерського обліку?
7. Форми організації бухгалтерського обліку на підприємстві
8. Хто несе відповідальність за організацію обліку на підприємстві?
9. Поняття облікової політики та її значення
10. Які основні складові облікової політики?
11. Яке значення плану рахунків бухгалтерського обліку?
12. Сучасні форми ведення бухгалтерського обліку Вам відомі?

Тестові завдання

1. *Хто несе відповідальність на підприємстві за організацію бухгалтерського обліку?:*

1. Головний бухгалтер
2. Керівництво підприємства
3. Працівники бухгалтерії
4. Працівники бухгалтерії і фінансового відділу

2. *Метою фінансового обліку є:*

1. Надання інформації тільки для прийняття рішень
2. Надання інформації користувачам про доходи, витрати та фінансові результати
3. Надання інформації користувачам про рух грошових коштів підприємства
4. Надання інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства

3. *Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерський облік ґрунтується на:*

1. 15 основних принципах

2. 7 основних принципах
 3. 10 основних принципах
 4. 5 основних принципах
4. *Облікова політика це:*
1. Документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення
 2. Нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів в Україні
 3. Сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності
 4. Система обробки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів
5. *Регулювання питань методології бухгалтерського (фінансового) обліку та фінансової звітності підприємств різних форм власності здійснюється:*
1. Кабінетом Міністрів України
 2. Керівництвом підприємства
 3. Міністерством фінансів України
 4. Не здійснюється
6. *Для забезпечення ведення фінансового обліку підприємство обирає форми його організації:*
1. За допомогою податкової служби
 2. За допомогою Національного банку України
 3. За допомогою органів державної статистики
 4. Самостійно
7. *Форма бухгалтерського обліку це:*
1. Система реєстрів в обліку, порядку реєстрації та узагальнення інформації в них з задержанням єдиних записів
 2. Подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі
 3. Сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються для складання фінансової звітності
 4. Сукупність документів, що містить відомості про господарські операції

8. *Що слід розуміти під планом рахунків:*
1. Це систематичний перелік рахунків аналітичного обліку
 2. Це план організації бухгалтерського обліку на підприємстві
 3. Це перелік рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово – господарської діяльності у фінансовому обліку
 4. Це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання фінансової звітності
9. *Нові систематичні рахунки можуть відводитися до Плану рахунків, затвердженого наказом МФУ від 20.11.1999 р. № 291*
1. Головним бухгалтером
 2. Керівником підприємства
 3. Податковою службою
 4. Міністерством фінансів України
10. *Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік» відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємстві несе:*
1. Власник або уповноважена ним особа
 2. Головний бухгалтер
 3. Фінансовий директор
 4. Трудовий колектив
11. *Фінансовий облік ведеться з метою:*
1. Надання інформації зовнішній і внутрішнім користувачам для прийняття рішень
 2. Отримання статистичної інформації
 3. Управління підприємством
 4. Отримання оперативної інформації

ТЕМА 2. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

- 2.1. Критерії визнання та оцінка основних засобів.
- 2.2. Облік руху основних засобів.
- 2.3. Облік переоцінки та зменшення корисності основних засобів.
- 2.4. Облік амортизації основних засобів.
- 2.5. Облік орендних операцій.
- 2.6. Розкриття інформації у фінансовій звітності.

Основні терміни

Амортизація основних засобів – поступове систематичне списання вартості основних засобів в процесі їх корисного використання, пов'язане з їх фізичним і моральним зносом.

Біологічний актив – тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та / або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Вигоди від відновлення корисності основних засобів – величина на яку сума очікуваного відшкодування активу (у межах балансової (залишкової) вартості цього активу, визначеної на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності) перевищує його балансову (залишкову) вартість.

Втрати від зменшення корисності основних засобів – сума, на яку балансова (залишкова) вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Група основних засобів – сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Довгострокові біологічні активи – усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами.

Об'єкт основних засобів – закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього і конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки

в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством.

Оренда – угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Основні засоби – матеріальні активи, які утримуються підприємством для використання у виробництві або постачанні товарів та наданні послуг, для здачі в оренду іншим особам або для адміністративних цілей та будуть використовуватися, як очікується, протягом терміну більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік).

Переоцінка основних засобів – операції із збільшення первісної вартості об'єкта основних засобів та їх зносу – дооцінка і операції із зменшення первісної вартості об'єкта основних засобів та їх зносу – уцінка.

Строк оренди – період дії невідмовної орендної угоди, а також період продовження цієї угоди, обумовлений на початку строку оренду.

2.1. Критерії визнання та оцінка основних засобів

Фінансовий облік основних засобів повинен забезпечити користувачів інформацією: про стан і структуру основних засобів, які використовують, як в основній так і інших видах діяльності та їх рух; про строк їх корисного використання; про первісну вартість та суму зносу всіх основних засобів та окремих об'єктів; про витрати від проведення ремонтних робіт та втрати від зменшення корисності об'єктів; про переоцінку об'єктів та її наслідки; про результати від реалізації, ліквідації основних засобів, а також від орендних операцій. Дані обліку необхідні для аналізу технічного стану основних засобів, ступеня забезпеченості підприємства основними засобами та їх використання з метою розрахунку показників ефективності використання основних засобів та прийняття відповідних тактичних і стратегічних управлінських рішень.

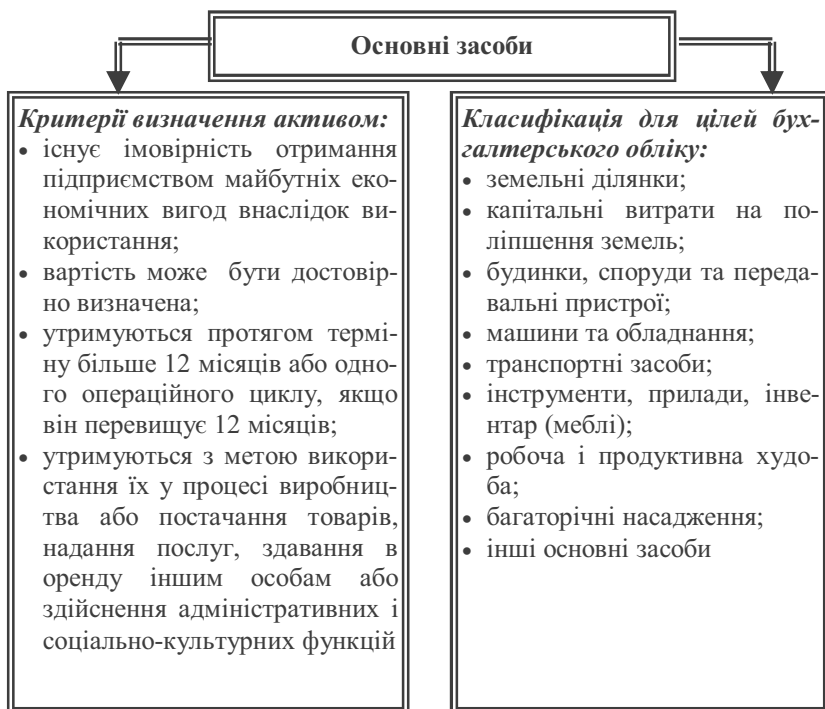

Схема 2.1. Критерії визнання та класифікація основних засобів

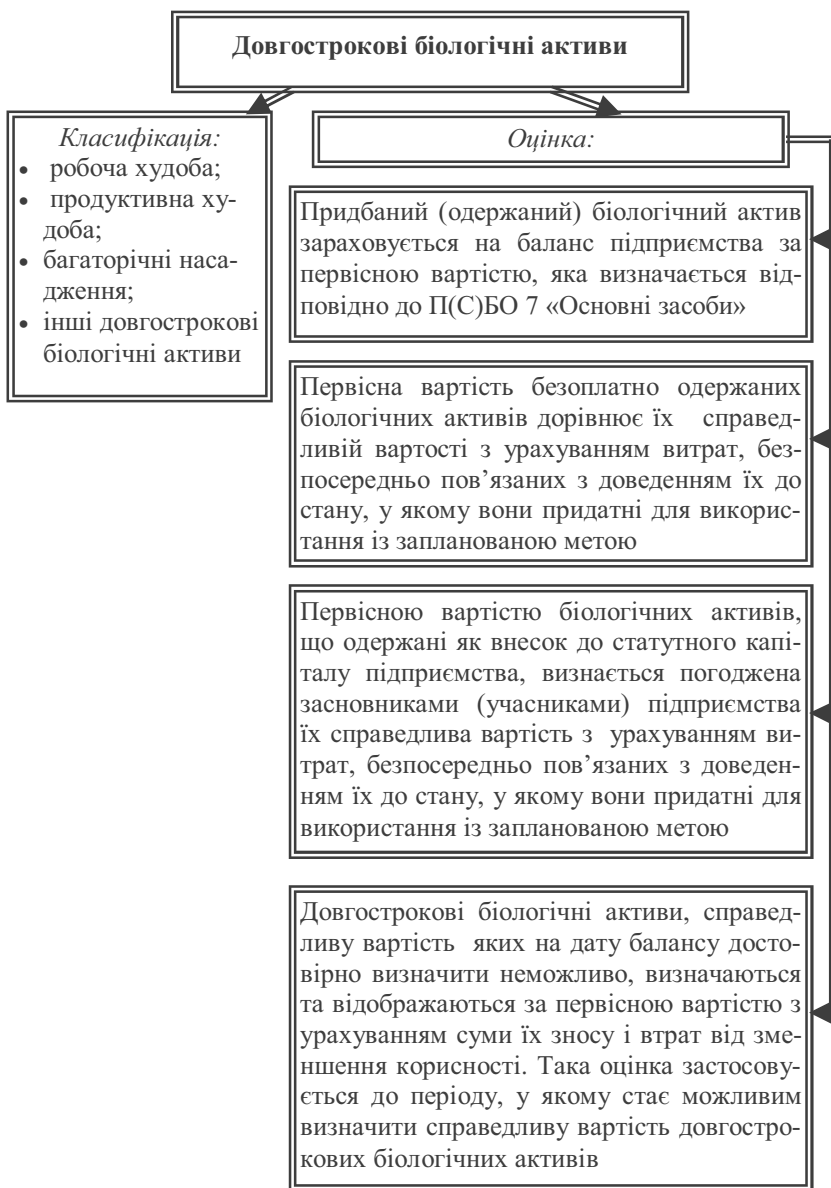

Схема 2.2. Класифікація та оцінка довгострокових біологічних активів відповідно до П(С)БО 30 «Біологічні активи»

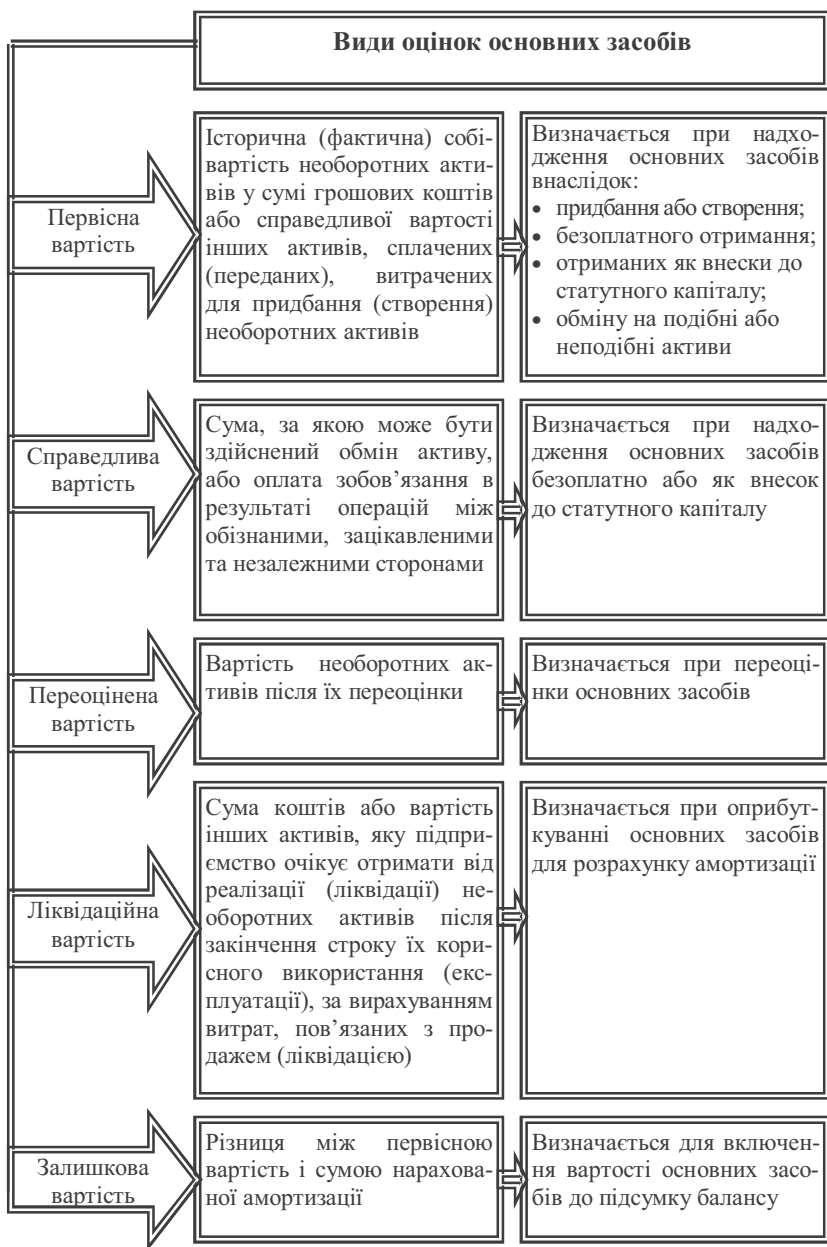

Схема 2.3. Види оцінок основних засобів

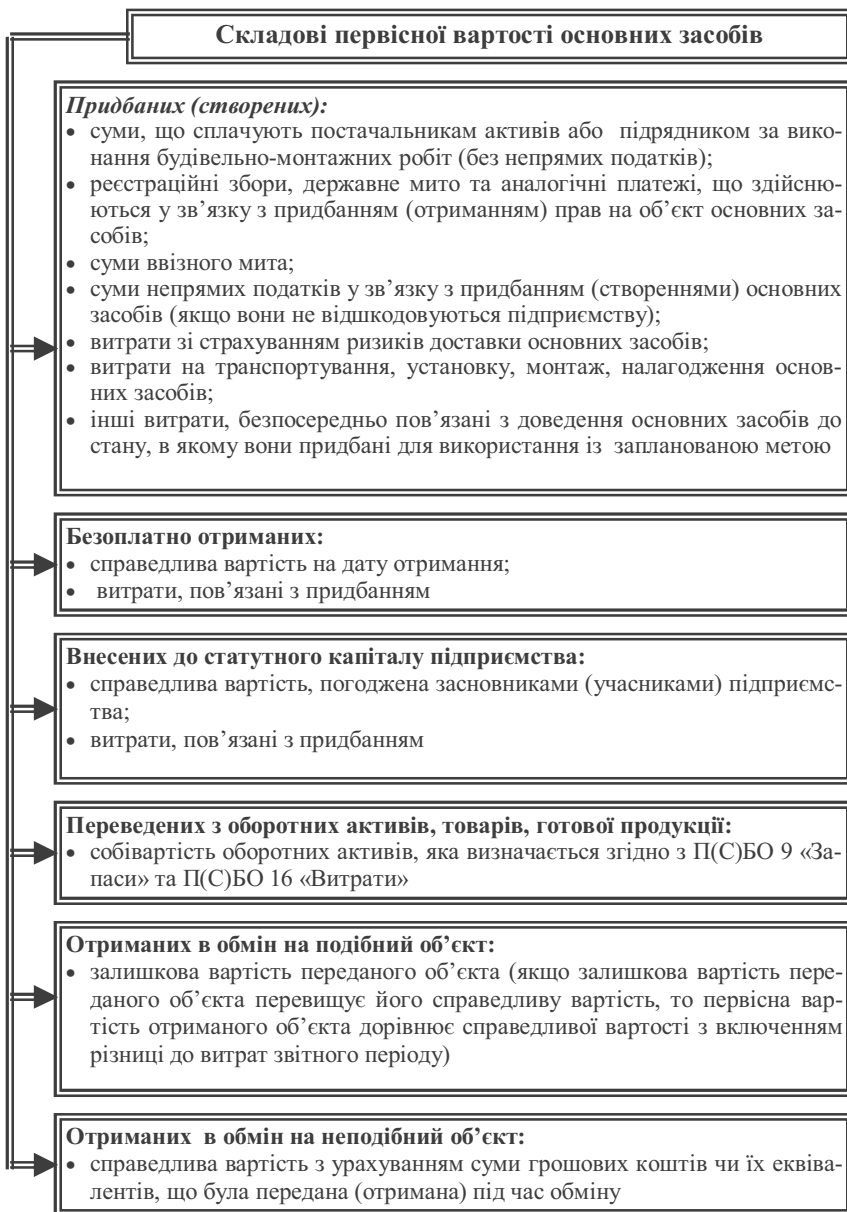

Схема 2.4. Складові первісної вартості основних засобів

2.2. Облік руху основних засобів

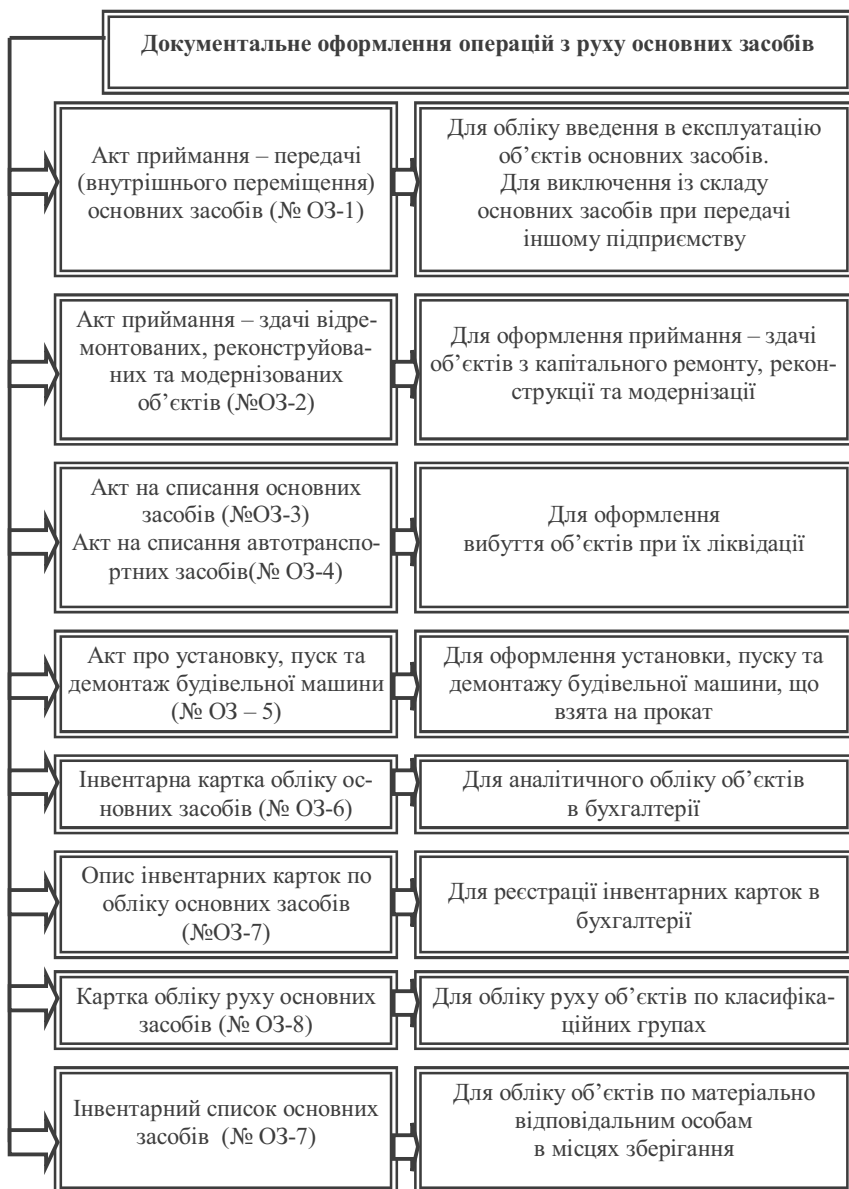

Схема 2.5. Документальне оформлення руху основних засобів

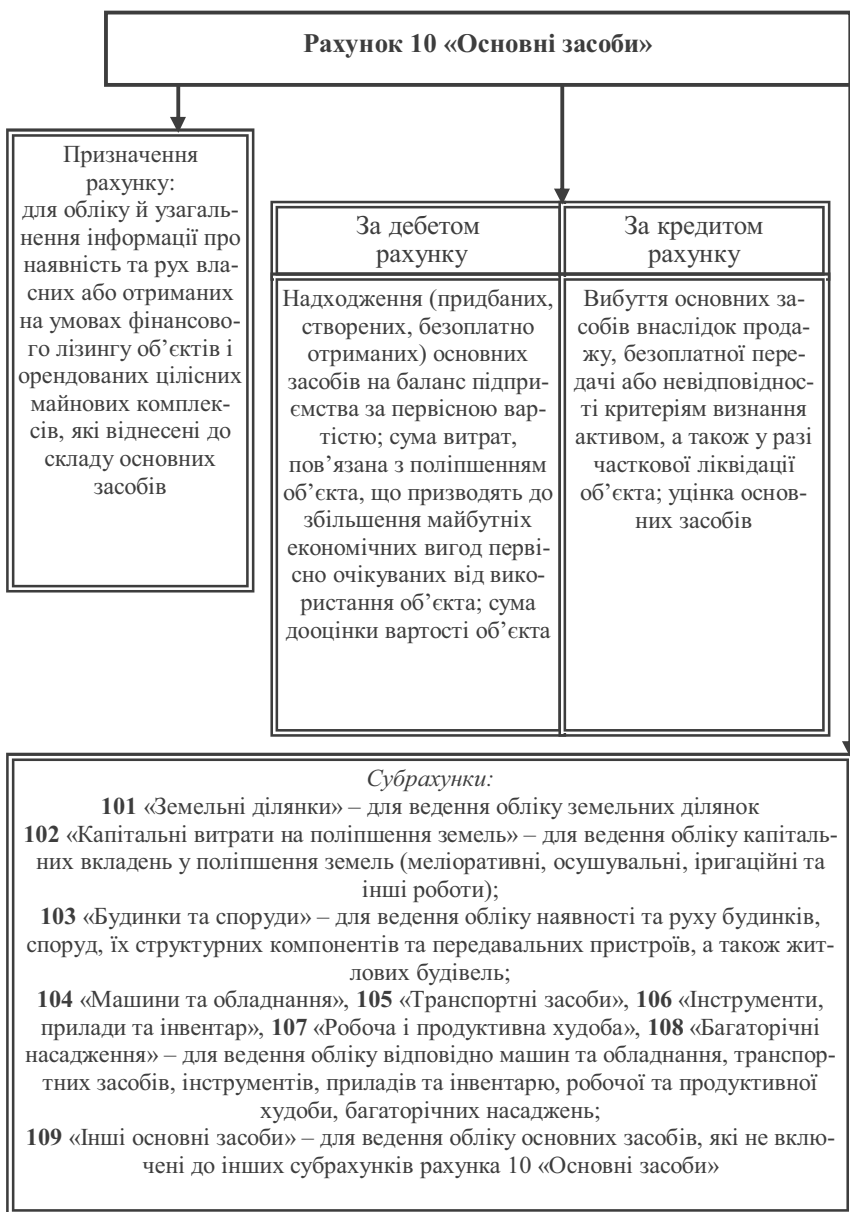

Схема 2.6. Призначення та побудова рахунку 10 «Основні засоби»

Таблиця 2.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку
руху основних засобів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Придбання об'єктів основних засобів</i>			
1.	Отримано об'єкт основних засобів від постачальника	152	631 09
	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ	641	631
2.	Введено об'єкт в експлуатацію	10	152
<i>2. Будівництво основних засобів</i>			
<i>2.1. Підрядний спосіб будівництва</i>			
1.	Відображено вартість будівельно-монтажних робіт, виконаних згідно з актами	151	631
	Податковий кредит з ПДВ	641	631
2.	Введено об'єкт в експлуатацію	10	151
<i>2.2. Господарський спосіб будівництва</i>			
1.	Витрати будівельних матеріалів при спорудженні об'єкта	151	205
2.	Нараховано заробітну плату будівельникам	151	661
3.	Здійснені нарахування на соціальні заходи на нараховану заробітну плату	151	65
4.	Нараховано амортизацію будівельно-монтажних машин і механізмів	151	131
5.	Введено об'єкт в експлуатацію	10	151
<i>3. Продаж основних засобів</i>			
1.	Відображено договірну вартість продажу об'єкта	377	742
2.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	742	641
3.	Списано суму зносу об'єкта	131	10
4.	Списано залишкову вартість об'єкта	972	10
5.	Отримано від покупця оплату	311	377
<i>4. Ліквідація об'єкта основних засобів</i>			
<i>4.1. За самостійним рішенням підприємства</i>			
1.	Виведено з експлуатації об'єкт у зв'язку з ліквідацією	976	10
2.	Списано суму зносу	131	10
3.	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	976	641
<i>4.2. З причин, незалежних від підприємства</i>			
1.	Виведено з експлуатації об'єкт у зв'язку з ліквідацією	976	10
2.	Списано суму зносу	131	10
3.	Відображено вартість втраченого об'єкта (псування, крадіжка)	072	
4.	Встановлено винну особу	375	716 072
	Зобов'язання перед бюджетом у випадку псування, крадіжки майна	375	642
5.	Отримано компенсацію від винної особи	311, 301	375
6.	Перераховано бюджету частину зобов'язань, що належить державі	642	311

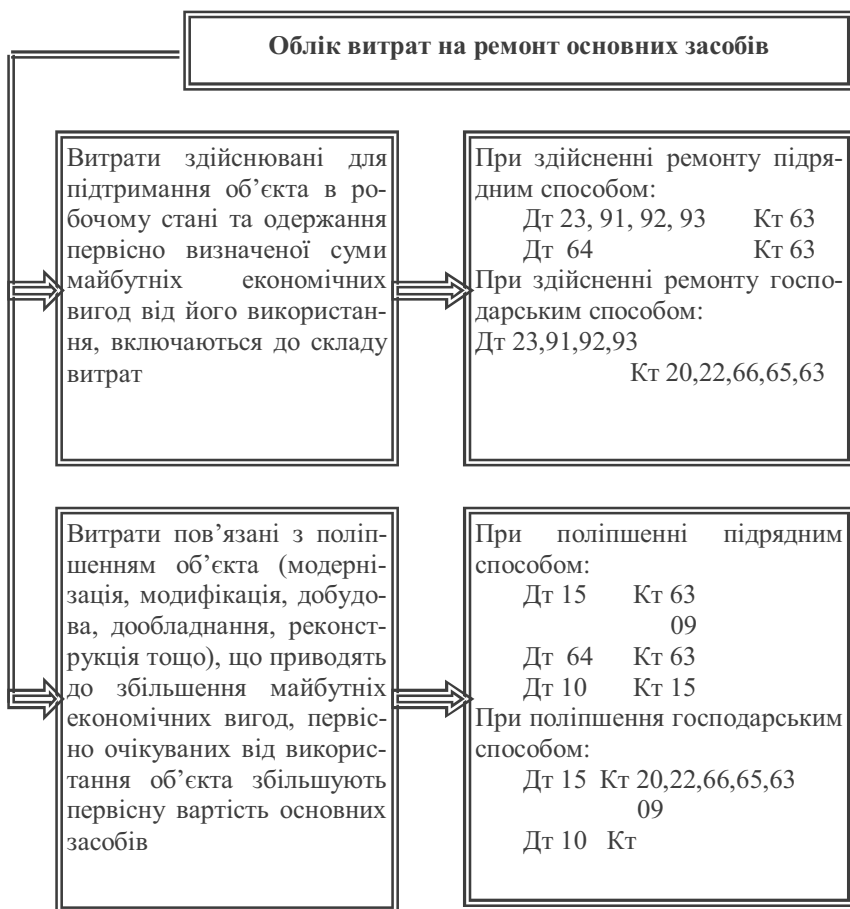

Схема 2.7. Облік витрат на ремонт основних засобів

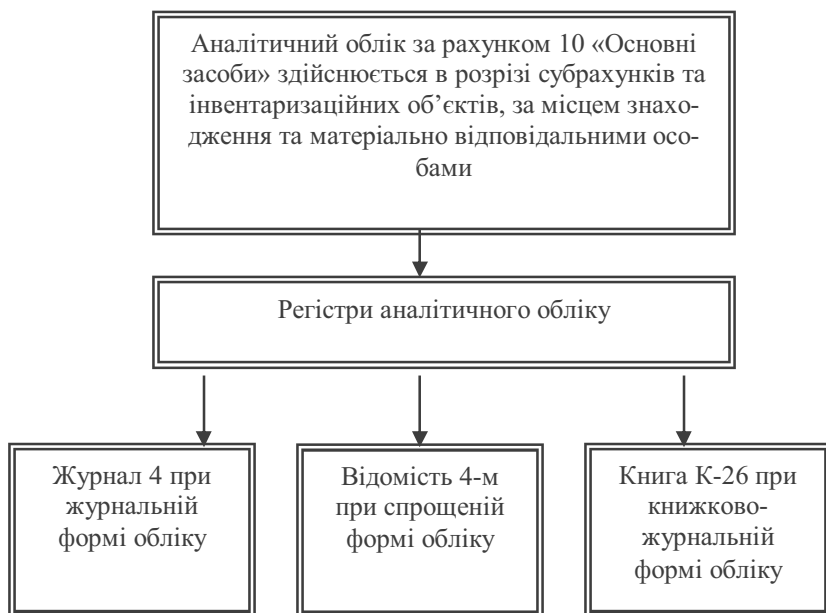

Схема 2.8. Побудова аналітичного обліку за рахунком 10 «Основні засоби» в бухгалтерії

2.3.Облік переоцінки та зменшення корисності основних засобів

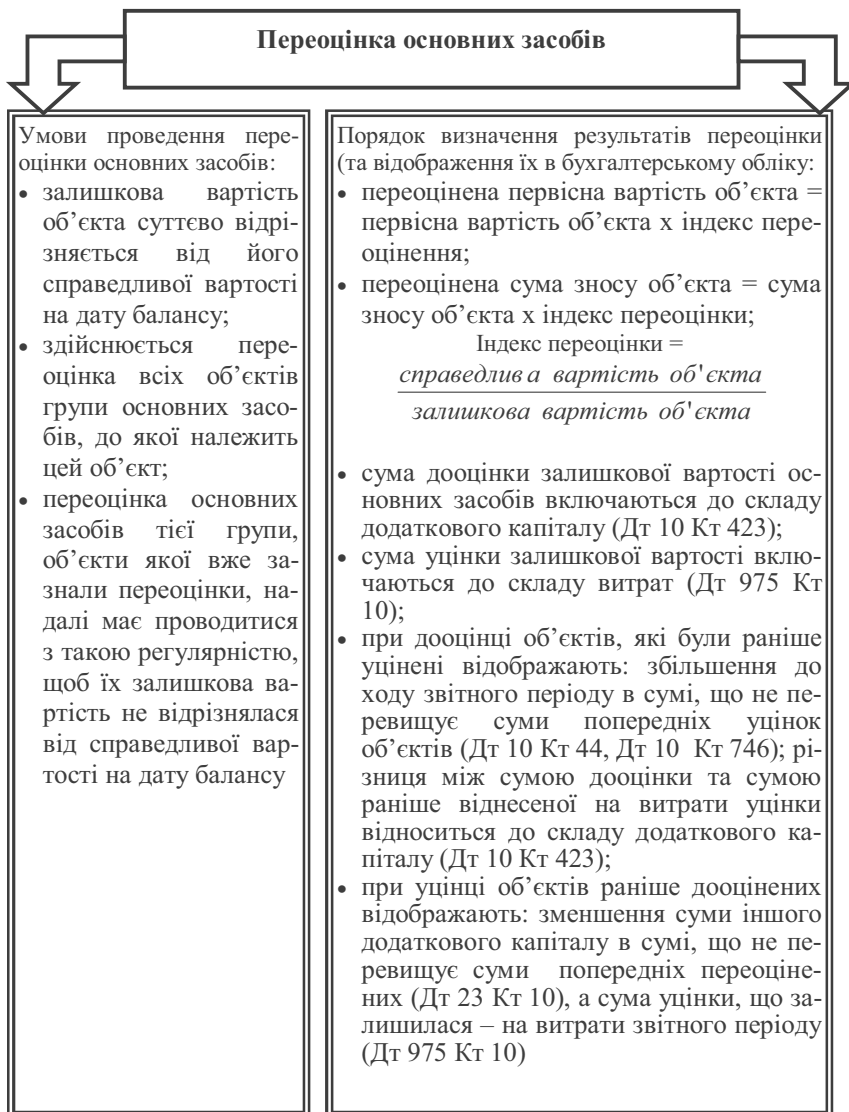

Схема 2.9. Умови проведення та облік переоцінки основних засобів

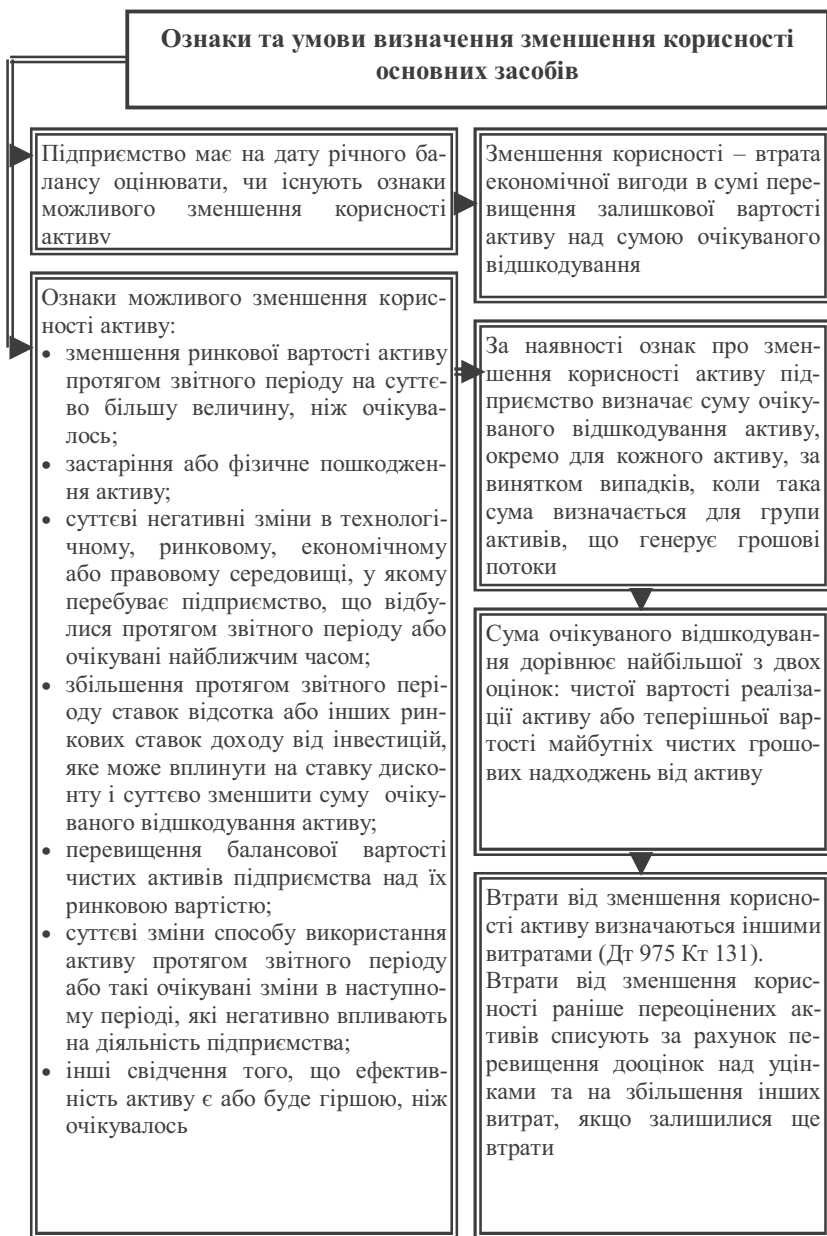

Схема 2.10. Ознаки та умови визначення зменшення корисності активу

2.4. Облік амортизації основних засобів

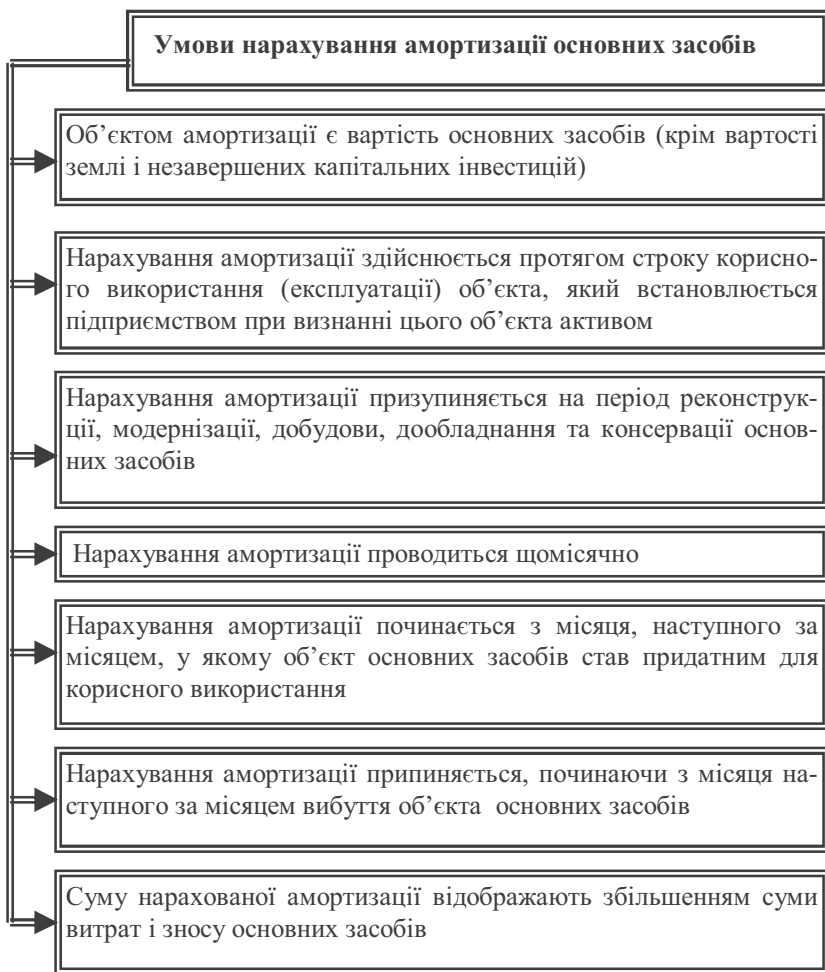

Схема 2.11. Умови нарахування амортизації основних засобів

Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

**Таблиця 2.2. Методи нарахування
амортизації основних засобів**

Метод амортизації	Порядок визначення суми амортизації
Прямолінійний	Річна сума амортизації = $\frac{\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Строк корисного використання}}$
Зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації = Залишкова вартість на початок року (або первісна вартість на дату початку нарахування амортизації) x Річна норма амортизації Річна норма амортизації = $(1 - \sqrt[n]{\frac{\text{ліквідаційна вартість}}{\text{первісна вартість}}}) \times 100 \%$ Ступінь кореня n = кількість років корисного використання об'єкта
Прискореного зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації = Залишкова вартість на початок року (або первісна вартість на дату початку нарахування амортизації) x річна норма амортизації x 2. Річна норма амортизації обчислюється, виходячи із строку корисного використання
Кумулятивний метод	Річна сума амортизації = Кумулятивний коефіцієнт x (Первісна вартість – Ліквідаційна вартість) Кумулятивний коефіцієнт = $\frac{\text{строку корисного використання}}{\text{сума років строку корисного використання}}$
Виробничий метод	Місячна сума амортизації = Фактичний місячний обсяг продукції (робіт, послуг) x Виробнича ставка амортизації Виробнича ставка амортизації = $\frac{\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Загальний обсяг продукції (робіт, послуг)}}$
Податковий метод	Амортизаційні відрахування = Балансова вартість групи на початок розрахункового періоду x Норма амортизації (норми амортизації: група 1 - 2%, група 2 -10%, група 3 – 6%, група 4 -15%)

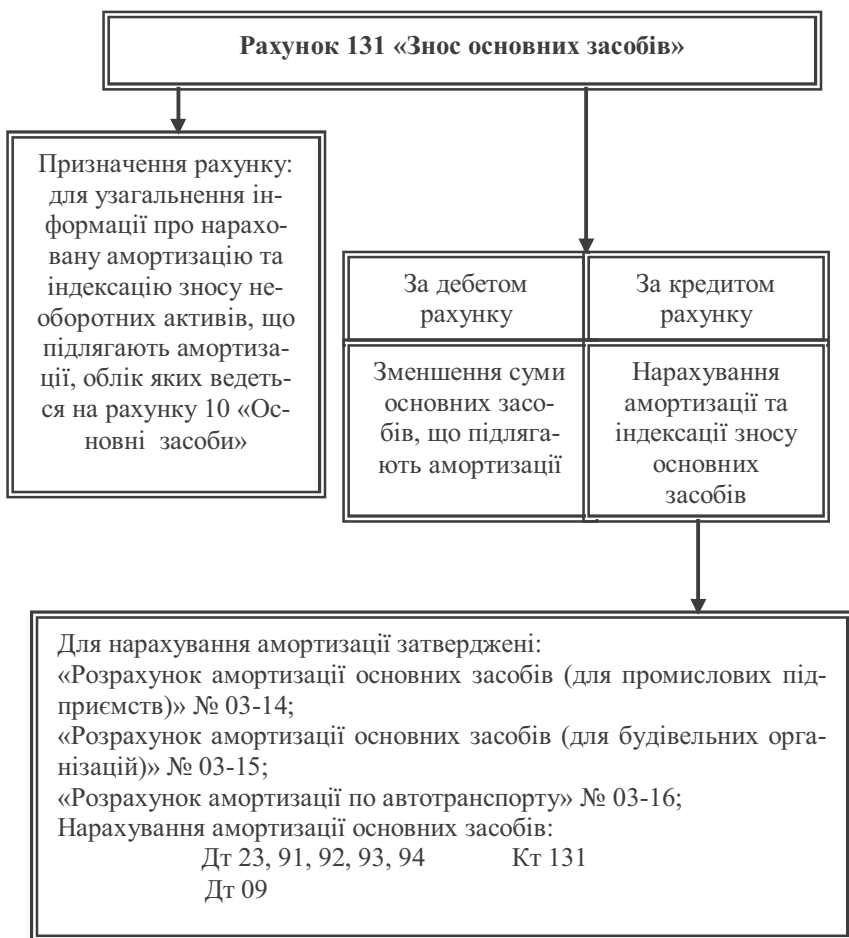

Схема 2.12. Призначення та побудова рахунку 131
«Знос основних засобів»

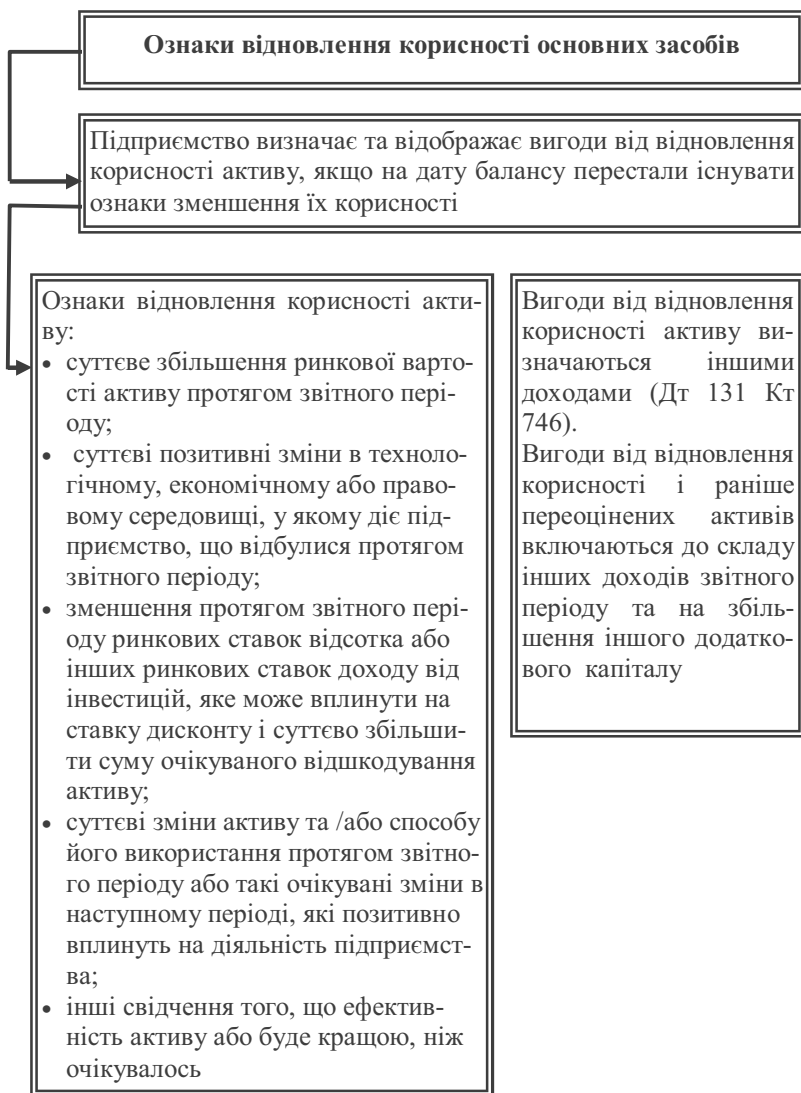

Схема 2.13. Ознаки та порядок визначення відновлення корисності основних засобів

2.5. Облік орендних операцій

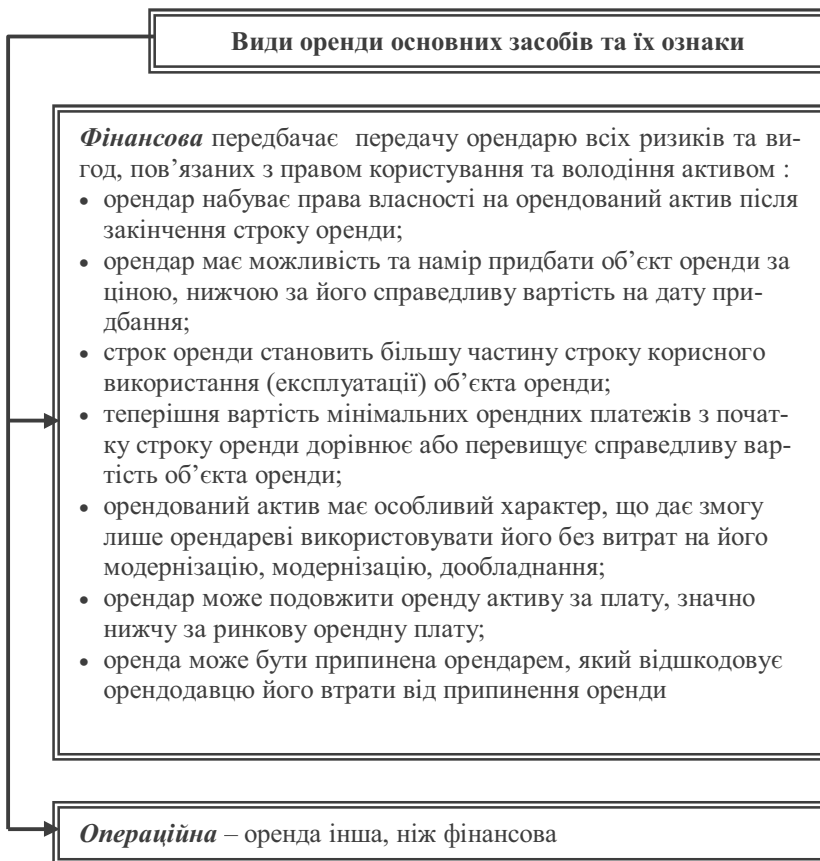

Схема 2.14. Види оренди основних засобів

**Таблиця 2.3.Кореспонденція бухгалтерських рахунків
з обліку орендних операцій**

Зміст операцій		Де-бет	Кре-дит
<i>1. Облік операцій оперативної оренди</i>			
<i>1.1. Облік у орендодавця</i>			
1.	Передано об'єкт в оренду	Відображають в аналітичному обліку 10 передані в оренду	10 власні
2.	Послуги з надання об'єкта в оренду	377	713
1.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	713	641
3.	Отримано суму орендної плати	311	377
<i>1.2. Облік у орендаря</i>			
1.	Отримано майно в оренду	01	
2.	Отримано послуги з оренди	91,92, 93,94	685
	Податковий кредит з ПДВ	641	685
3.	Перераховано оплату орендодавцю	685	311
<i>2. Облік операцій фінансової оренди</i>			
<i>2.1. Облік у орендодавця</i>			
1.	Передано власний об'єкт у фінансову оренду	161	742
	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	742	641
	Списано суму нарахованої амортизації об'єкта	131	10
	Списано залишкову вартість об'єкта	972	10
2.	Нараховано орендний платіж:		
	- у частині, що відшкодовує вартість об'єкта	377	161
	- у частині, що є винагородою за послуги з оренди	373	732
3.	Одержано орендні платежі:		
	- у частині відшкодування вартості об'єкта	311	377
	- у частині фінансового доходу	311	373
<i>2.2. Облік у орендаря</i>			
1.	Одержано об'єкт в фінансову оренду	152	531
	Зменшено залишок на рахунку 09		09
	Податковий кредит з ПДВ	641	531
	Об'єкт введено в експлуатацію	10	152

Зміст операцій		Дебет	Кредит
2.	Відображено суму орендного платежу:		
	- у частині відшкодування вартості об'єкта	531	685
	- у частині винагороди орендодавцю за послуги з оренди	952	684
3.	Нараховано амортизацію на об'єкт	23,91, 92,93,94	131
	Збільшено залишок за рахунком 09	09	
4.	Перераховано оплату орендодавцю:		
	- у частині відшкодування вартості об'єкта	685	311
	- у частині винагороди орендодавцю за послуги з оренди	684	311
5.	Викуп об'єкта після закінчення строку договору фінансової оренди на залишкову вартість	531	61
		61	311

2.6. Розкриття інформації у фінансовій звітності

Таблиця 2.4. Розкриття інформації за рахунками 10 «Основні засоби», 131 «Знос основних засобів», 151 «Капітальне будівництво», 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» у фінансовій звітності

Код та назва рахунка	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
10 «Основні засоби»	Баланс	Основні засоби: Первісна вартість	031
	Звіт про власний капітал	Дооцінка основних засобів	060
		Уцінка основних засобів	070
	Примітки до річної фінансової звітності	Земельні ділянки	100
		Капітальні витрати на поліпшення земель	110
		Будинки, споруди та передавальні пристрої	120
		Машини та обладнання	130
		Транспортні засоби	140
		Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150

Код та назва рахунка	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
		Робоча і продуктивна худоба	160
		Багаторічні насадження	170
		Інші основні засоби	180
131 «Знос основних засобів»	Баланс	Основні засоби:	
		знос	032
	Примітки до річної фінансової звітності	Графи 4,7,9,10,13,15,17,19	100-180
151 «Капітальне будівництво»	Баланс	Незавершене будівництво	020
152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	Примітки до річної фінансової звітності	Графа 5	100 – 180
		Графи 3,4	280 290

Запитання для самоконтролю

1. Дайте визначення терміну «Необоротні активи».
2. Дайте визначення терміну «Основні засоби».
3. Критерії визнання основних засобів активом.
4. Які існують ознаки класифікації основних засобів?
5. Види основних засобів для ведення обліку.
6. Які існують види оцінок основних засобів?
7. Який порядок документального оформлення руху основних засобів?
8. Яка характеристика рахунку 10 «Основні засоби»?
9. Як на рахунках бухгалтерського обліку відображається надходження основних засобів?
10. Як на рахунках бухгалтерського обліку відображається вибуття основних засобів?
11. Яка організація аналітичного обліку основних засобів?
12. Особливості обліку ремонтів основних засобів.
13. Особливості проведення переоцінки основних засобів та її обліку.

14. Розкрийте сутність амортизації основних засобів.
15. Які застосовуються методи нарахування зносу (амортизації) основних засобів?
16. Сутність методів нарахування амортизації основних засобів.
17. Які види оренди основних засобів Вам відомі?

Тестові завдання

1. *Залишкова вартість основних засобів визначається у рядку 030 Балансу як:*
 1. Добуток первісної вартості основних засобів і суми зносу на дату Балансу
Сума первісної вартості основних засобів і їх зносу на дату балансу.
 2. Різниця між первісною вартістю основних засобів і сумою їх зносу на дату Балансу
 3. Відношення первісної вартості основних засобів до суми їх зносу на дату Балансу
2. *Сальдо за рахунком 15 «Капітальні інвестиції» відображається в Балансі:*
 1. В II розділі активу, рядок 120
 2. В II розділі пасиву, рядок 420
 3. В I розділі активу, рядок 020
 4. В IV розділі пасиву, рядок 610
3. *Нарахований знос основних засобів загальногосподарського призначення відображається в обліку:*
 1. Д 131 К 92
 2. Д 23 К 131
 3. Д 91 К 131
 4. Д 92 К 131
4. *При використанні прямолінійного методу нарахування амортизації річна сума амортизації визначається:*
 1. Виходячи із вартості на початок звітного періоду і подвійної річної норми амортизації, обчисленої, виходячи з терміну корисного використання.
 2. Шляхом множення залишкової вартості об'єкта на норму річної амортизації
 3. Як добуток вартості, що амортизується, і кумулятивного коефіцієнта

4. Діленням вартості, що амортизується, на очікуваний термін використання об'єкта
5. До основних засобів не відносяться:
 1. Земельні ділянки
 2. Природні ресурси
 3. Транспортні засоби
 4. Багаторічні насадження
6. Витрати на придбання (створення) основних засобів, що включаються до їх первісної вартості, накопичуються на рахунок:
 1. 91 «Загальновиробничі витрати»
 2. 23 «Виробництво»
 3. 97 «Інші витрати»
 4. 15 «Капітальні інвестиції»
7. Витрати, що пов'язані з поліпшенням стану основних засобів, які призводять до збільшення очікуваних в майбутньому економічних вигод:
 1. Включаються до первісної вартості основних засобів
 2. Зменшують первісну вартість основних засобів
 3. Списуються на витрати звітного періоду
 4. Зменшують дохід звітного періоду
8. До первісної вартості придбаних основних засобів не включають:
 1. Витрати на страхування ризиків доставки
 2. Суми ввізного мита
 3. Витрати на транспортування основних засобів
 4. Суми відсотків за банківський кредит, одержаний для придбання основних засобів
9. Сальдо за рахунком 131 «Знос основних засобів» відображається в Балансі:
 1. В І розділі активу, рядок 012
 2. В І розділі пасиву, рядок 360
 3. В І розділі активу, рядок 032
 4. В Балансі не відображається
10. Сума першої дооцінки залишкової вартості основних засобів включається до складу:
 1. Інших витрат
 2. Додаткового капіталу
 3. Статутного капіталу
 4. Прибутку

11. Нарахування амортизації основних засобів у фінансовому обліку проводиться:

1. Щоквартально
2. Щорічно
3. Щомісячно
4. Не проводиться

12. При застосуванні податкового методу нарахування амортизації основні фонди поділяють на:

1. 5 груп
2. 4 групи
3. 3 групи
4. 10 груп

13. Отримання в оперативну оренду основні засоби у орендаря відображаються в обліку:

1. Дт 152 Кт 631
2. Дт 10 Кт 631
3. Дт 01
4. Дт 01 Кт 63

ТЕМА 3. ОБЛІК ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

- 3.1. Поняття та класифікація інших необоротних матеріальних активів.
- 3.2. Облік руху інших необоротних матеріальних активів.
- 3.3. Облік амортизації інших необоротних матеріальних активів.
- 3.4. Розкриття інформації у фінансовій звітності.

Основні терміни:

Бібліотечні фонди – активи, до складу яких включають бібліотечні фонди виробничо-господарського призначення; ху-дожні бібліотечні фонди.

Інші малоцінні необоротні матеріальні активи – акти-ви, до складу яких включають музейні експонати, експонати, інші предмети.

Інші необоротні матеріальні активи – матеріальні акти-ви, які підприємство утримує з метою використання впродовж періоду який більше одного року (або операційного циклу, як-що він довший за рік).

Малоцінні необоротні матеріальні активи – активи, до складу яких включають інструменти та пристрої загального призначення; спеціальні інструменти та пристрої, змінне облад-нання, виробничий інвентар, господарський інвентар, інші ма-лоцінні необоротні матеріальні активи.

Природні ресурси – активи, до складу яких включають ко-рисні копалини відкритого способу видобування, корисні копа-лини шахтного способу видобування, інші природні ресурси.

Предмети прокату – активи, до складу яких включають машини, устаткування, інструменти та інвентар, посуд, одяг, інші предмети прокату.

Тимчасові (нетитульні) споруди – активи, до складу яких включають тимчасові споруди, інші тимчасові об'єкти.

3.1. Поняття та класифікація інших необоротних матеріальних активів

Матеріальні активи, які призначені для використання в процесі діяльності, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року або операційного циклу, відносяться до інших необоротних матеріальних активів.

Дані фінансового обліку інших необоротних матеріальних активів забезпечують користувачів інформацією про наявність та рух активів, про їх первісну вартість і суму нарахованого зносу, що надає можливість здійснювати аналіз руху, технічного стану, забезпеченості та використання інших необоротних матеріальних активів з метою визначення напрямів їх ефективного використання.

Схема 3.1. Критерії визнання, класифікація та оцінка інших необоротних матеріальних активів

3.2. Облік руху інших необоротних матеріальних активів

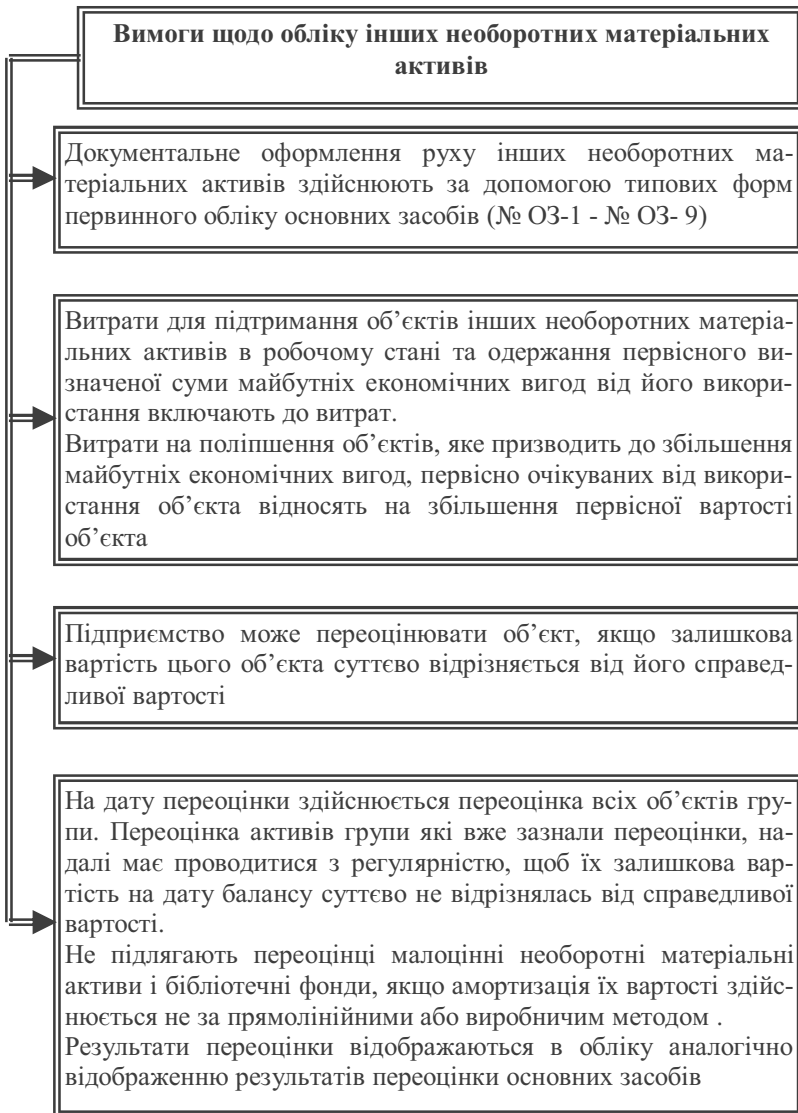

Схема 3.2. Вимоги щодо обліку інших необоротних матеріальних активів

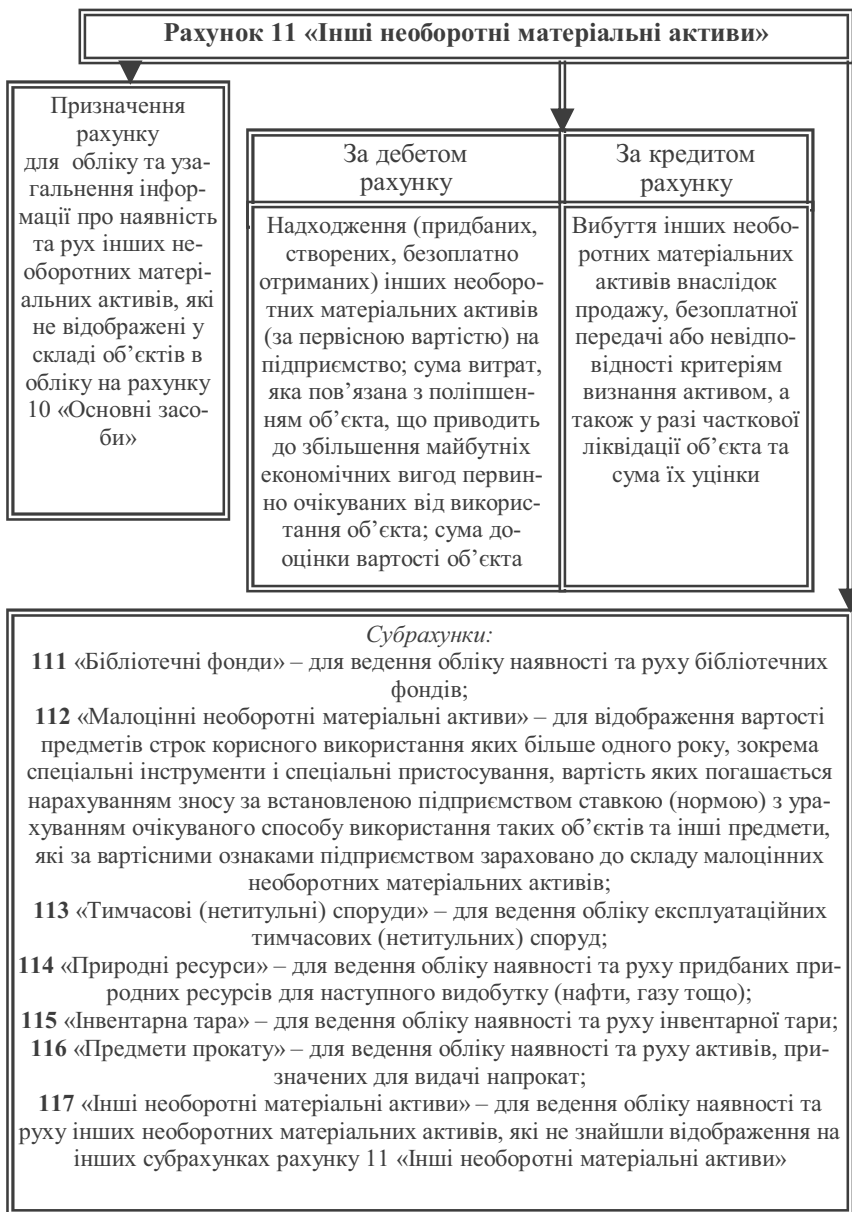

Схема 3.3. Призначення та побудова рахунку 11
«Інші необоротні матеріальні активи»

Таблиця 3.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку руху інших необоротних матеріальних активів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Придбання за кошти (з оплатою після одержання)</i>			
1.	Одержано об'єкт інших необоротних матеріальних активів	153	63
2.	Зменшення залишків на позабалансовому рахунку 09 "Амортизаційні відрахування"		09
3.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	631
4.	Введено в експлуатацію об'єкт інших необоротних матеріальних активів	11	153
5.	Перераховано постачальнику оплату за об'єкт інших необоротних матеріальних активів	631	311
<i>2. Надходження як внеску до статутного капіталу</i>			
1.	Одержано об'єкт інших необоротних матеріальних активів як внесок до статутного капіталу	153	46
2.	Відображено суму податкового кредиту	641	46
3.	Введено в експлуатацію об'єкт інших необоротних матеріальних активів	11	153
<i>3. Безкоштовне одержання</i>			
1.	Одержано об'єкт інших необоротних матеріальних активів	153	424
2.	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09 "Амортизаційні відрахування"		09
3.	Введено в експлуатацію об'єкт інших необоротних матеріальних активів	11	153
<i>4. Продаж з оплатою після передачі</i>			
1.	Виведено з експлуатації об'єкт у зв'язку з продажем (списано залишкову вартість)	972	11
2.	Списано суму зносу	132	11
3.	Передано об'єкт інших необоротних матеріальних активів	377	742
4.	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	742	641
5.	Одержано оплату за об'єкт	311	377
<i>5. Безкоштовна передача</i>			
1.	Виведено з експлуатації об'єкт у зв'язку з безкоштовною передачею (списано залишкову вартість)	972	11
2.	Списано суму зносу	132	11
3.	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	972	641

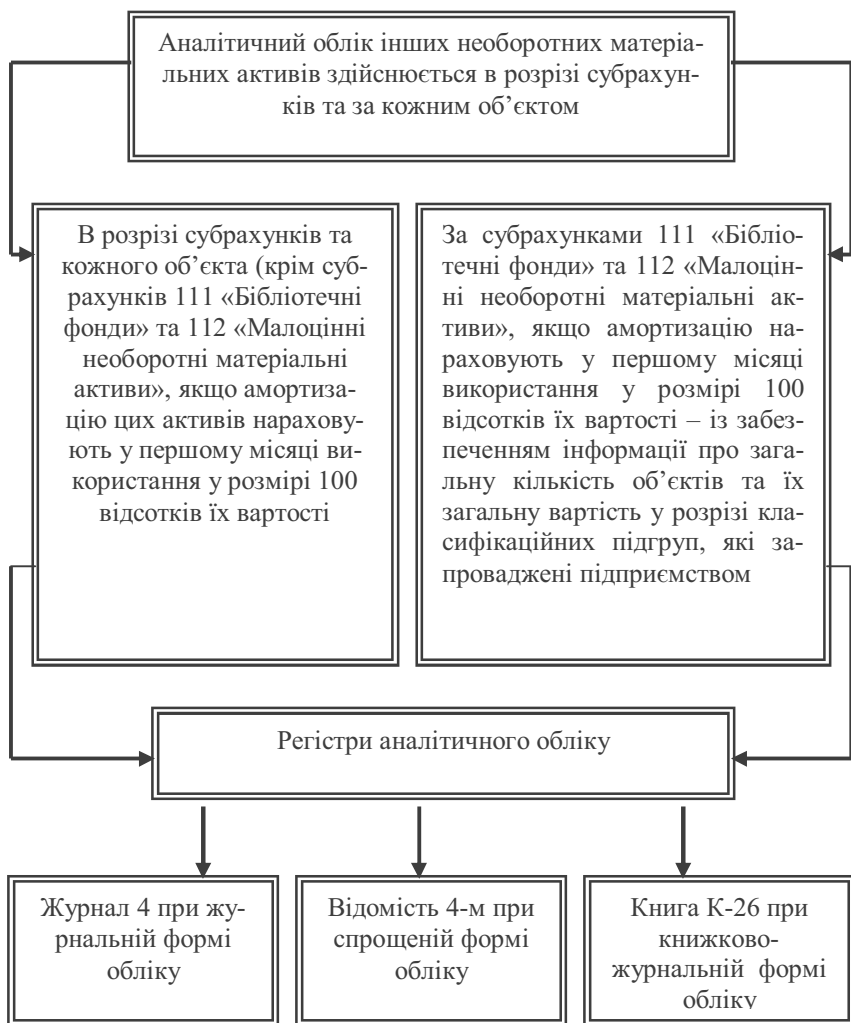

Схема 3.4. Побудова аналітичного обліку за рахунком 11 «Інші необоротні матеріальні активи»

3.3. Облік амортизації інших необоротних матеріальних активів

Схема 3.5. Методи нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів

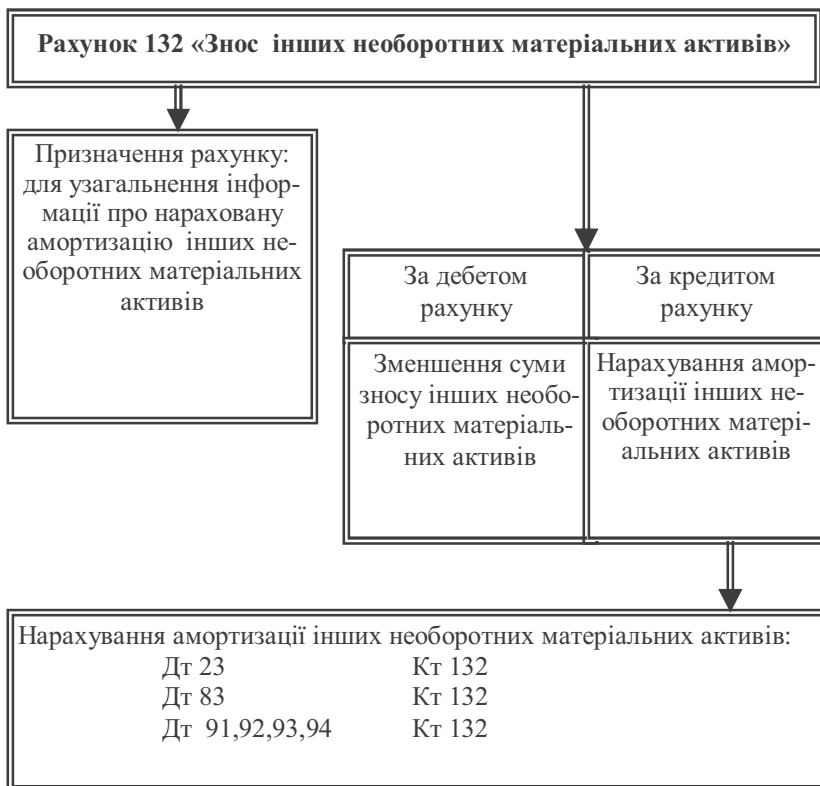

Схема 3.6. Призначення та побудова рахунку 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»

3.4. Розкриття інформації у фінансовій звітності

Таблиця 3.2. Розкриття інформації за рахунком 11 «Інші необоротні матеріальні активи» і субрахунками 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів», 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів у фінансовій звітності»

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
11 «Інші необоротні матеріальні активи»	Баланс	Основні засоби: Первісна вартість	031
	Звіт про власний капітал	Дооцінка основних засобів	060
		Уцінка основних засобів	070
	Примітки до річної фінансової звітності	Бібліотечні фонди	190
		Малоцінні необоротні матеріальні активи	200
		Тимчасові (нетитульні) споруди	210
		Природні ресурси	220
		Інвентарна тара	230
		Предмети прокату	240
		Інші необоротні матеріальні активи	250
132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»	Баланс	Основні засоби: Знос	032
	Примітки до річної фінансової звітності	Графи 4,7,9,10,13,15,17,19	190-260
153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	Баланс	Незавершене будівництво	020
	Примітки до річної фінансової звітності	Графа 5	190 – 250
		Графа 3,4	300

Запитання для самоконтролю

1. Поняття інших необоротних матеріальних активів.
2. Які види інших необоротних матеріальних активів Вам відомі?
3. Які критерії визнання інших необоротних матеріальних активів?
4. Складові первісної вартості придбаних інших необоротних матеріальних активів.
5. Який порядок документального оформлення руху інших необоротних матеріальних активів?
6. Яка характеристика рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи»?
7. Як на рахунках бухгалтерського обліку відображається надходження інших необоротних матеріальних активів?
8. Як на рахунках бухгалтерського обліку відображається вибуття інших необоротних матеріальних активів?
9. Яка організація аналітичного обліку інших необоротних матеріальних активів?
10. Які методи нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів застосовуються?

Тестові завдання

1. До інших необоротних матеріальних активів не входять:
 1. Природні ресурси
 2. Інвентарна тара
 3. Предмети продажу
 4. Земельні ділянки
2. Рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи» призначено для обліку та узагальнення інформації про наявність і рух:
 1. Земельних ділянок і капітальних витрат на поліпшення земель
 2. Природних ресурсів і предметів прокату
 3. Прав користування природними ресурсами і прав користування майном
 4. Робочої і продуктивної худоби та багаторічних насаджень
3. Сальдо за рахунком 132 «Знос інших необоротних активів» відображається в Балансі:
 1. В I розділі пасиву, рядок 360
 2. Не відображається
 3. В II розділі активу, рядок 120

4. В І розділі активу, рядок 012
4. *Рахунок 972 «Собівартість реалізованих необоротних активів» відображається:*
 1. В І розділі активу Балансу
 2. В І розділі Звіту про фінансові результати
 3. В II розділі активу Балансу
 4. В III розділі активу Балансу
5. *Вартісні ознаки за якими малоцінні необоротні матеріальні активи відрізняються від малоцінних швидкозношуваних предметів встановлюють:*
 1. Міністерство фінансів України
 2. Національний банк України
 3. Податкова державна адміністрація України
 4. Підприємство самостійно
6. *Введення в експлуатацію тимчасових (нетитульних) споруд оформлюють:*
 1. Прибутковою накладною
 2. Платіжним дорученням
 3. Актом приймання – передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів
 4. Рахунком – фактурою
7. *Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» нарахування амортизації інвентарної тари проводиться:*
 1. Щоквартально
 2. Щомісячно
 3. Наприкінці року
 4. Не проводиться
8. *Нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів збутового призначення відображається в бухгалтерському обліку:*
 1. Д 132 К 112
 2. Д 112 К 132
 3. Д 93 К 132
 4. Д 132 К 93
9. *Введення в експлуатацію придбаних тимчасових (нетитульних) споруд відображається в бухгалтерському обліку*
 1. Д 153 К 631
 2. Д 153 К 113
 3. Д 113 К 152
 5. Д 113 К 153

ТЕМА 4. ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

- 4.1. Критерії визнання та оцінка нематеріальних активів.
- 4.2. Облік руху нематеріальних активів.
- 4.3. Облік амортизації нематеріальних активів.
- 4.4. Розкриття інформації у фінансовій звітності.

Основні терміни:

Активний ринок – ринок, якому притаманні такі умови: предмети, що продаються та купуються на цьому ринку є однорідними, у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

Група нематеріальних активів – сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів.

Накопичена амортизація нематеріальних активів - сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання.

Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

4.1. Критерії визнання та оцінка нематеріальних активів

Побудова фінансового обліку нематеріальних активів повинна забезпечити інформаційні потреби користувачів про наявність та рух нематеріальних активів, про складові первісної вартості створених власними силами (прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати, інші витрати, пов'язані зі створенням) та придбаних та отриманих матеріальних активів, про строк їх корисного використання та суму накопиченої амортизації, про доцільність та наслідки проведення переоцінки нематеріальних активів та визначення їх корисності. Дані фінансового обліку використовують для аналізу стану, руху та використання нематеріальних активів з метою прийняття рішень щодо

доцільності поповнення складу нематеріальних активів та визначення результатів від ефективного їх використання.

Схема 4.1. Критерії визнання та класифікація нематеріальних активів відповідно до П(С)БО 12 «Нематеріальні активи»

Схема 4.2. Види оцінок нематеріальних активів

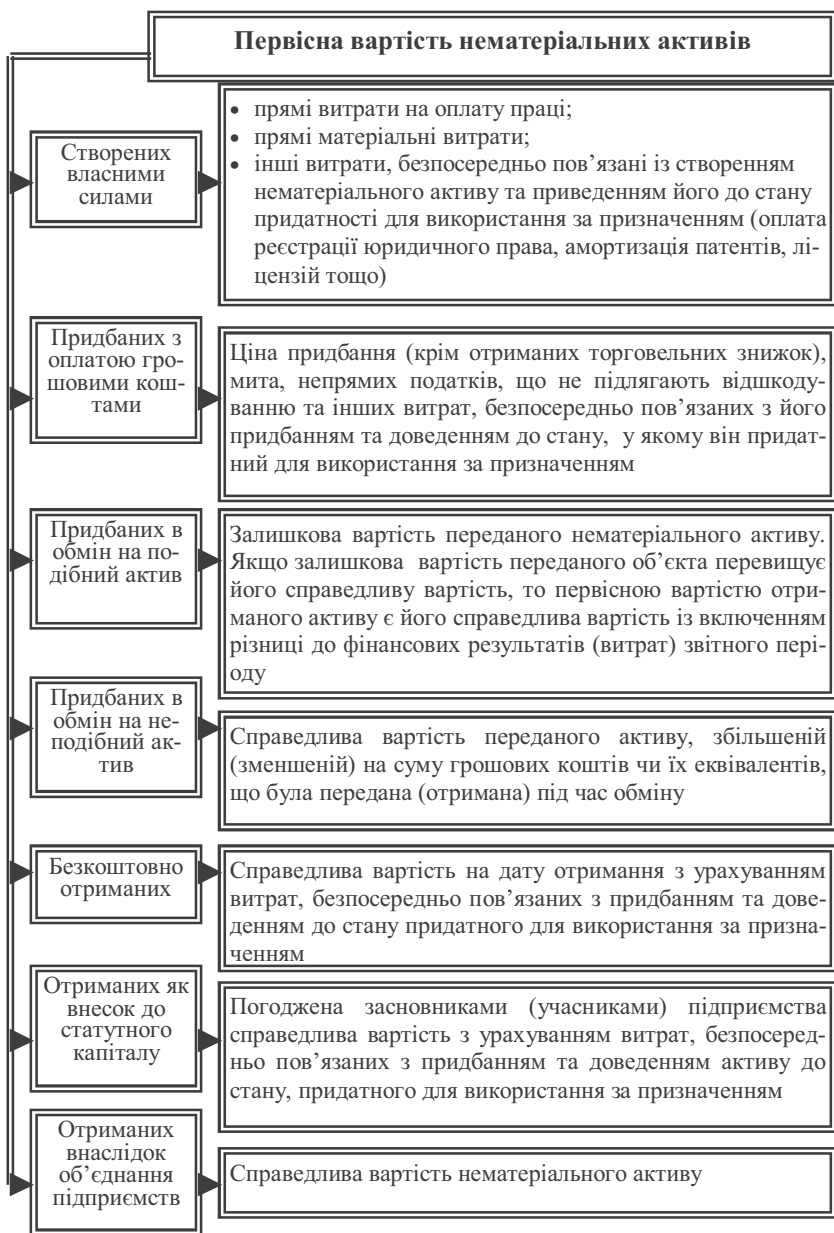

Схема 4.3. Складові первісної вартості нематеріальних активів

4.2. Облік руху нематеріальних активів

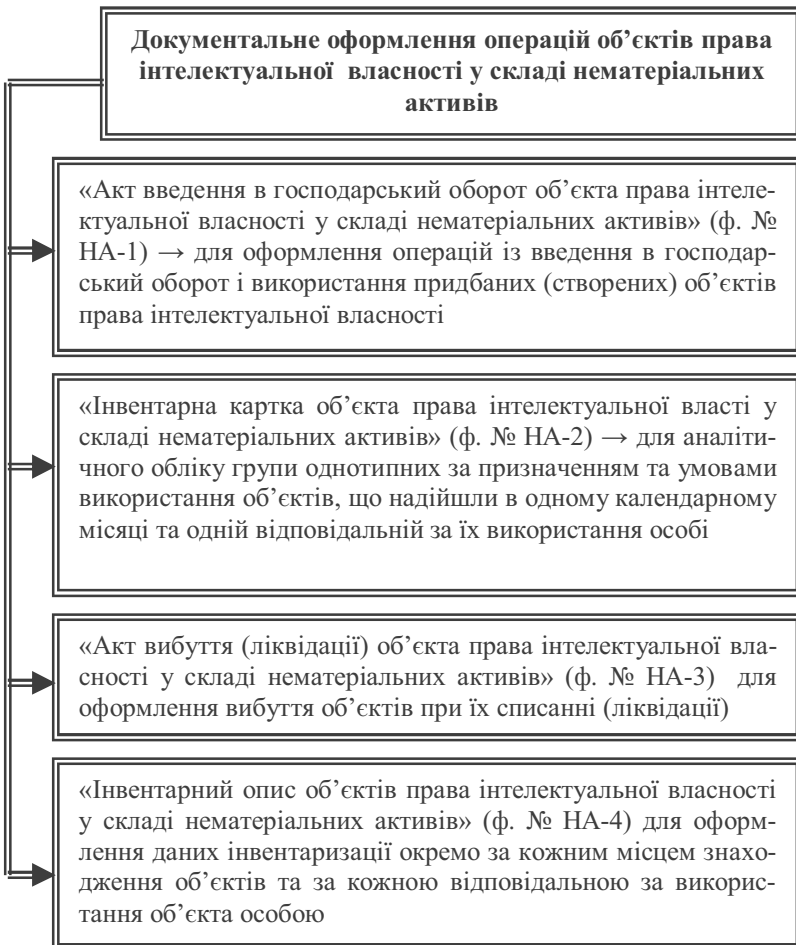

Схема 4.4. Документальне оформлення операцій об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів

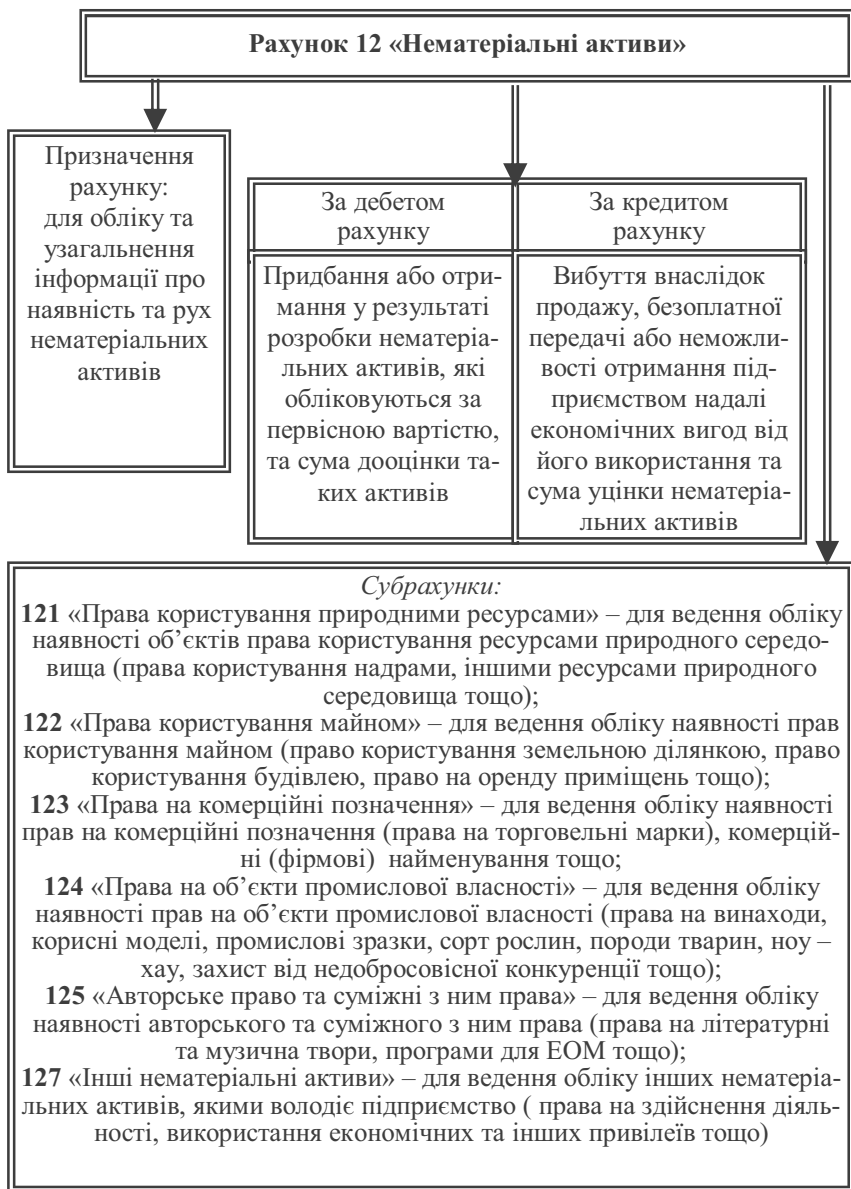

Схема 4.5. Призначення та побудова рахунку
12 «Нематеріальні активи»

Таблиця 4.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку руху нематеріальних активів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Придбання нематеріального активу за кошти (з оплатою після одержання)</i>			
1.	Одержано об'єкт нематеріального активу	154	63
2.	Зменшення залишків на позабалансовому рахунку 09 «Амортизаційні відрахування»		09
3.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	63
4.	Введено об'єкт в господарський обіг	12	154
5.	Перераховано постачальнику оплату	63	311
<i>2. Створення об'єктів нематеріальних активів власними силами</i>			
1.	Відпущено матеріали для створення нематеріальних активів	154	209
2.	Нараховано заробітну плату працівникам, які беруть участь у створенні нематеріальних активів	154	661
3.	Нараховано внески на обов'язкове страхування відповідно до чинного законодавства	154	65
4.	Зменшено залишок на забалансовому рахунку 09 «Амортизаційні відрахування»		09
5.	Введено об'єкт нематеріальних активів в господарський обіг	12	154
<i>3. Створення об'єкта нематеріальних активів із залученням підрядника</i>			
1.	Перераховано підряднику аванс на створення нематеріальних активів	371	311
2.	Сума податкового кредиту з ПДВ	641	644
3.	Виконано роботи зі створення нематеріальних активів	154	371
4.	Зменшено залишок на забалансовому рахунку 09 «Амортизаційні відрахування»		09
5.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	644	371
6.	Введено об'єкт нематеріальних активів в господарський обіг	12	154
<i>4. Продаж нематеріальних активів (з оплатою після продажу)</i>			
1.	Виведено об'єкт з експлуатації у зв'язку з продажем (списано залишкову вартість)	972	12
2.	Списано суму накопиченої амортизації	133	12
3.	Передано об'єкт нематеріальних активів	377	742
4.	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	742	641
5.	Одержано оплату за об'єкт нематеріальних активів	311	377

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>5. Передача об'єкта нематеріальних активів як внеску до статутного капіталу</i>			
1.	Списано суму накопиченої амортизації	133	12
2.	Передано об'єкт нематеріальних активів як внесок до статутного капіталу:		
	- відображено узгоджену засновниками справедливої вартість (у сумі, що не перевищує залишкову)	14	12
	- відображено узгоджену засновниками справедливої вартість (у сумі, що перевищує залишкову)	14	746
	- відображено різницю між залишковою та справедливою вартістю (якщо залишкова більша за справедливу)	977	12
3.	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	977	641
<i>6. Безкоштовна передача об'єкта нематеріальних активів</i>			
1.	Виведено з експлуатації об'єкт у зв'язку з безкоштовною передачею (списано залишкову вартість)	977	12
2.	Списано суму накопиченої амортизації	133	12
3.	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	977	641
<i>7. Ліквідація об'єкта нематеріальних активів</i>			
1.	Списано суму накопиченої амортизації	133	12
2.	Списано залишкову вартість об'єкта	976	12

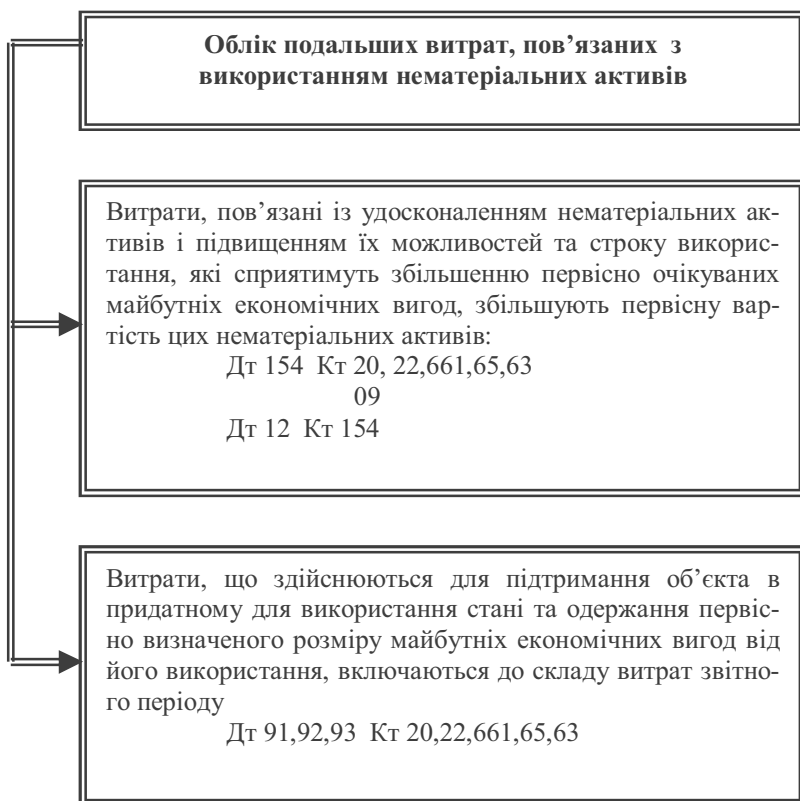

Схема 4.6. Облік подальших витрат, пов'язаних з використанням нематеріальних активів

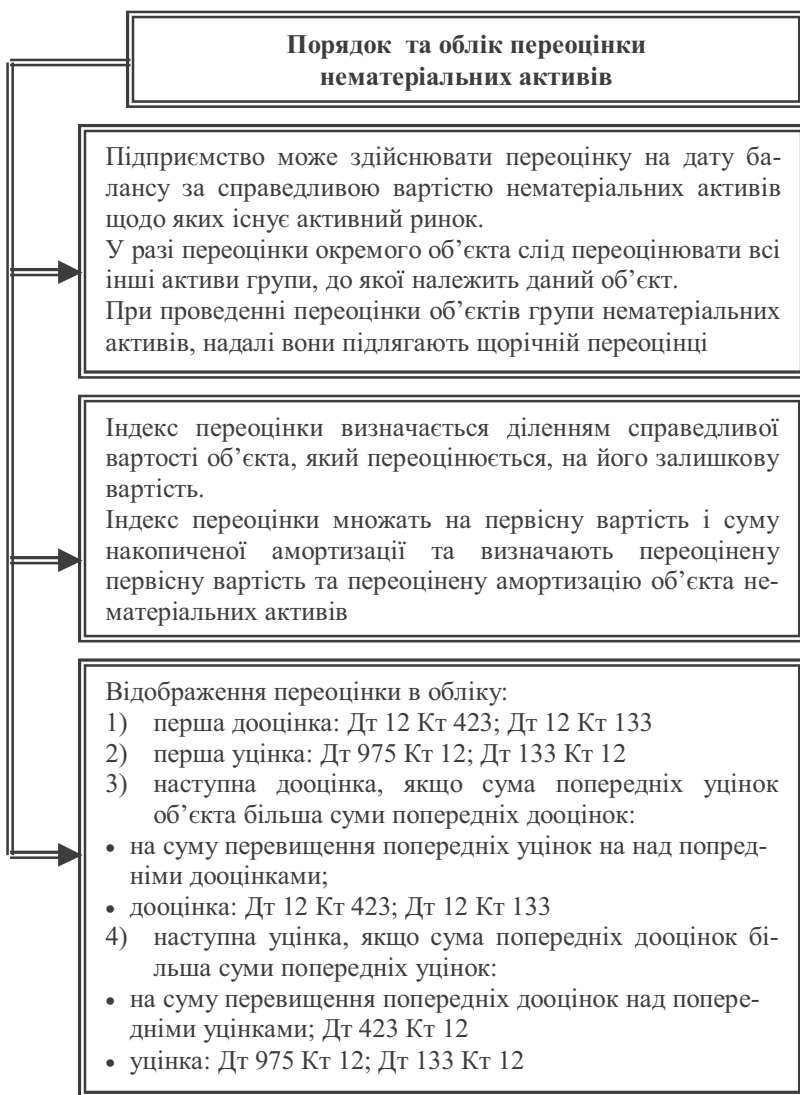

Схема 4.7. Порядок та облік переоцінення нематеріальних активів

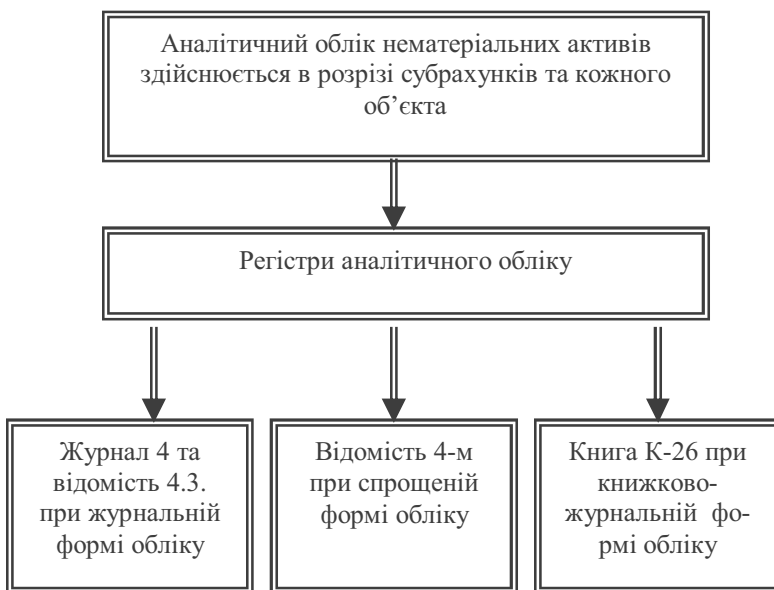

Схема 4.8. Побудова аналітичного обліку за рахунком 12 «Нематеріальні активи» в бухгалтерії

4.3. Облік амортизації нематеріальних активів

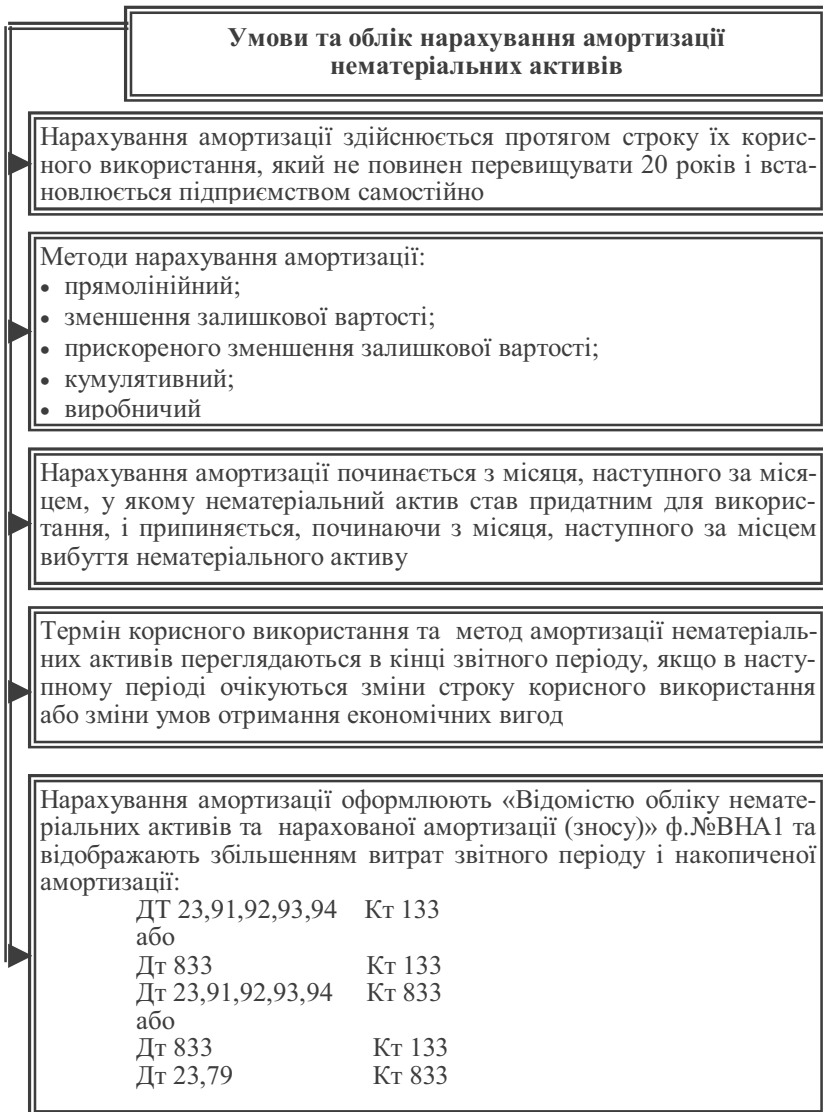

Схема 4.9. Умови та облік нарахування амортизації нематеріальних активів

4.4. Розкриття інформації у фінансовій звітності

Таблиця 4.2. Розкриття інформації за рахунком 12 «Нематеріальні активи» і субрахунками 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів», 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
12 «Нематеріальні активи»	Баланс	Нематеріальні активи: первісна вартість	011
	Звіт про власний капітал	Дооцінка нематеріальних активів	100
		Уцінка нематеріальних активів	110
	Примітки до річної фінансової звітності	Права користування природними ресурсами	010
		Права користування майном	020
		Права на комерційні позначення	030
		Права на об'єкти промислової власності	040
		Авторське право та суміжні з ним права	050
		Інші нематеріальні активи	070
133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів»	Баланс	Нематеріальні активи:	032
		Накопичена амортизація	012
	Примітки до річної фінансової звітності	Графи 4,7,9,10,13,15	010 - 070
154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»	Баланс	Незавершене будівництво	020
	Примітки до річної фінансової звітності	Графи 3,4	310

Запитання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття нематеріальних активів.
2. Які критерії визнання нематеріальних активів Вам відомі?
3. На які групи класифікують нематеріальні активи?
4. Види оцінок нематеріальних активів.
5. Шляхи надходження нематеріальних активів та структура їх первісної вартості.
6. Який порядок документального оформлення руху нематеріальних активів?
7. Який рахунок призначений для обліку нематеріальних активів?
8. Яка організація аналітичного обліку нематеріальних активів?
9. Які методи нарахування амортизації нематеріальних активів застосовують?
10. Умови проведення переоцінки нематеріальних активів?

Тестові завдання

1. Сальдо за рахунком 12 «Нематеріальні активи» відображається в Балансі:

1. В II розділі активу
2. В I розділі пасиву
3. Не відображається
4. В I розділі активу

2. Ліквідація програмного забезпечення на підприємстві відображається в обліку записом :

1. Д 133 К 125; Д 976 К 125
2. Д 131 К 106; Д 976 К 106
3. Д 131 К 106; Д 972 К 106
4. Д 131 К 125; Д 92 К 125

3. До нематеріальних активів не входять:

1. Права користування природними ресурсами
2. Права користування майном
3. Права на об'єкти промислової власності
4. Незавершені капітальні інвестиції в будинки та споруди

4. До первісної вартості придбаного нематеріального активу не включаються:

1. Вартість придбання
2. Мито
3. Непрямі податки, що не підлягають відшкодуванню
4. Витрати на оплату відсотків за кредит банку

5. Нематеріальний актив, отриманий внаслідок об'єднання підприємств оцінюється за:

1. Залишковою вартість
2. Справедливою вартістю
3. Справедливою вартістю з урахуванням витрат
4. Справедливою вартістю, збільшеною на суму грошових коштів

6. Сальдо за рахунком 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів» відображається в балансі:

1. В II розділі активу, рядок 161
2. В I розділі пасиву, рядок 370
3. В I розділі активу, рядок 012
4. Не відображається

7. Відповідно до вимог П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» амортизація нематеріальних активів здійснюється протягом строку їх корисного використання, але не більше:

1. 10 років
2. 5 років
3. 2 років
4. 20 років

8. Відповідно до вимог П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» нарахування амортизації починається:

1. З дати введення активу в експлуатацію
2. З кварталу, наступного за кварталом, у якому актив став придатним для використання
3. Наприкінці місяця, у якому актив став придатним для використання
4. З місяця, наступного за місяцем, у якому нематеріальний актив став придатним для використання

9. Витрати на підтримання нематеріального активу адміністративного призначення в придатному для використання стані включаються до складу:

1. Первісної вартості
2. Накопиченої амортизації
3. Справедливої вартості
4. Адміністративних витрат звітного періоду

10. Нарухування амортизації нематеріальних активів адміністративного призначення відображаються в обліку:

1. Д 443 К 133
2. Д 133 К 92
3. Д 92 К 133
4. Д 791 К 133

ТЕМА 5. ОБЛІК ЗАПАСІВ

- 5.1. Поняття та оцінка запасів.
- 5.2. Облік виробничих запасів.
- 5.3. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів.
- 5.4. Облік браку у виробництві та напівфабрикатів.
- 5.5. Облік готової продукції.
- 5.6. Облік товарів.

Основні терміни:

Виробничі запаси – активи, які призначені для подальшої переробки на підприємстві або утримуються для іншого споживання в ході нормального операційного циклу.

Додаткові біологічні активи – біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень.

Запаси – активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції; виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Малоцінні та швидкозношувані предмети – предмети, які використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року.

Матеріали, прийняті для переробки – давальницька сировини, яка оплачується одержувачем і залишається власністю замовника.

Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні – матеріальні цінності, які отримані підприємством від постачальника але не сплачені і заборонені до витрачання, одержані надміру, ніж у видаткових документах постачальників, на які є відмова від акцепту розрахункових документів постачальника.

Незавершене виробництво – не закінчені обробкою та складанням деталі, вузли і вироби, а також незакінчені технологічні процеси.

Неподібні активи – активи, які мають різні справедливі вартості та (або) різне функціональне призначення.

Подібні активи – активи, які мають однакове призначення (виконують подібну функцію в такому ж виді діяльності) і мають справедливу вартість.

Поточні біологічні активи – біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та /або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні і відгодівлі.

Тварини на вирощуванні та відгодівлі – дорослі тварини на відгодівлі і в нагулі; тварини, вибракувані з основного стада для реалізації, молодняк тварин, птиці, звірі, кролики.

Товари на комісії – товари, одержані в межах договорів комісії, що уповноважують підприємство здійснювати продаж товарів від імені та за дорученням особи без передачі права власності на такі товари.

5.1. Поняття та оцінка запасів

Користувачам фінансового обліку необхідна інформація про склад запасів, як складової оборотних активів, на початок і кінець звітного періоду не тільки для аналізу змін у складі і структурі запасів, але і для аналізу джерел їх формування з метою оцінки їх впливу на фінансовий стан підприємства. Дані фінансового обліку використовують також для аналізу забезпеченості запасами основної діяльності та показників ефективності використання запасів.

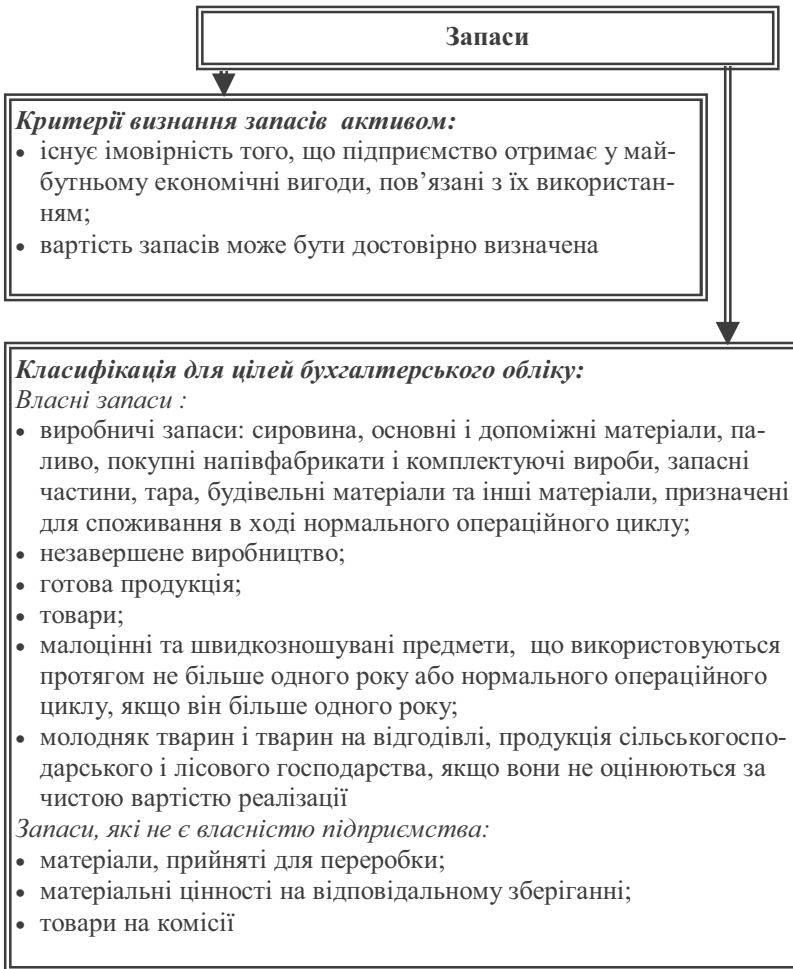

Схема 5.1. Критерії визнання запасів активом та їх класифікація

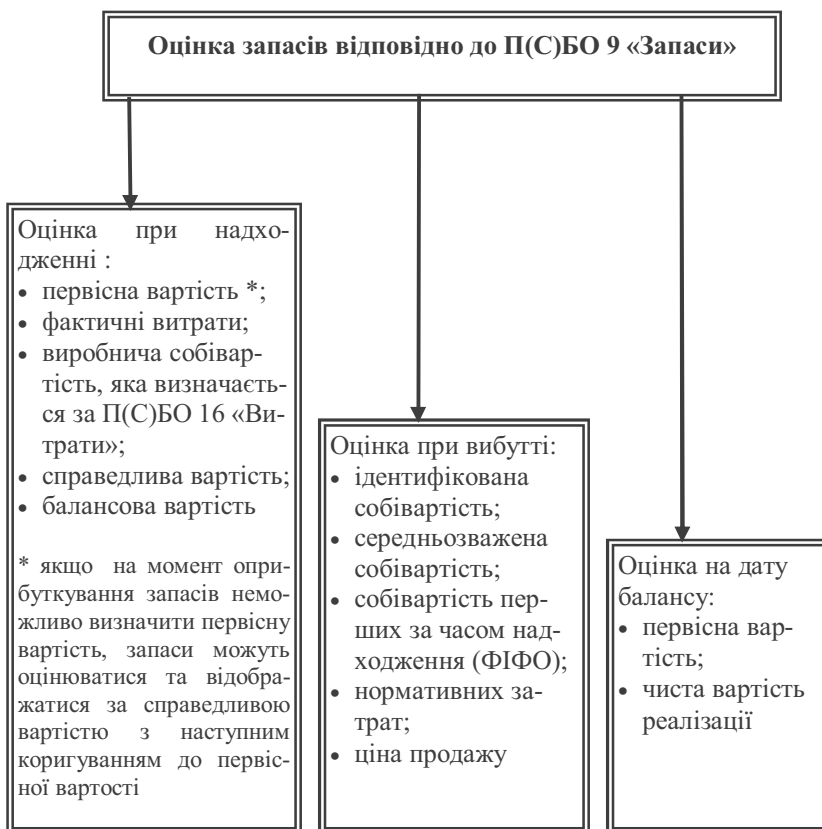

Схема 5.2. Оцінка запасів відповідно до П(С)БО 9 «Запаси»

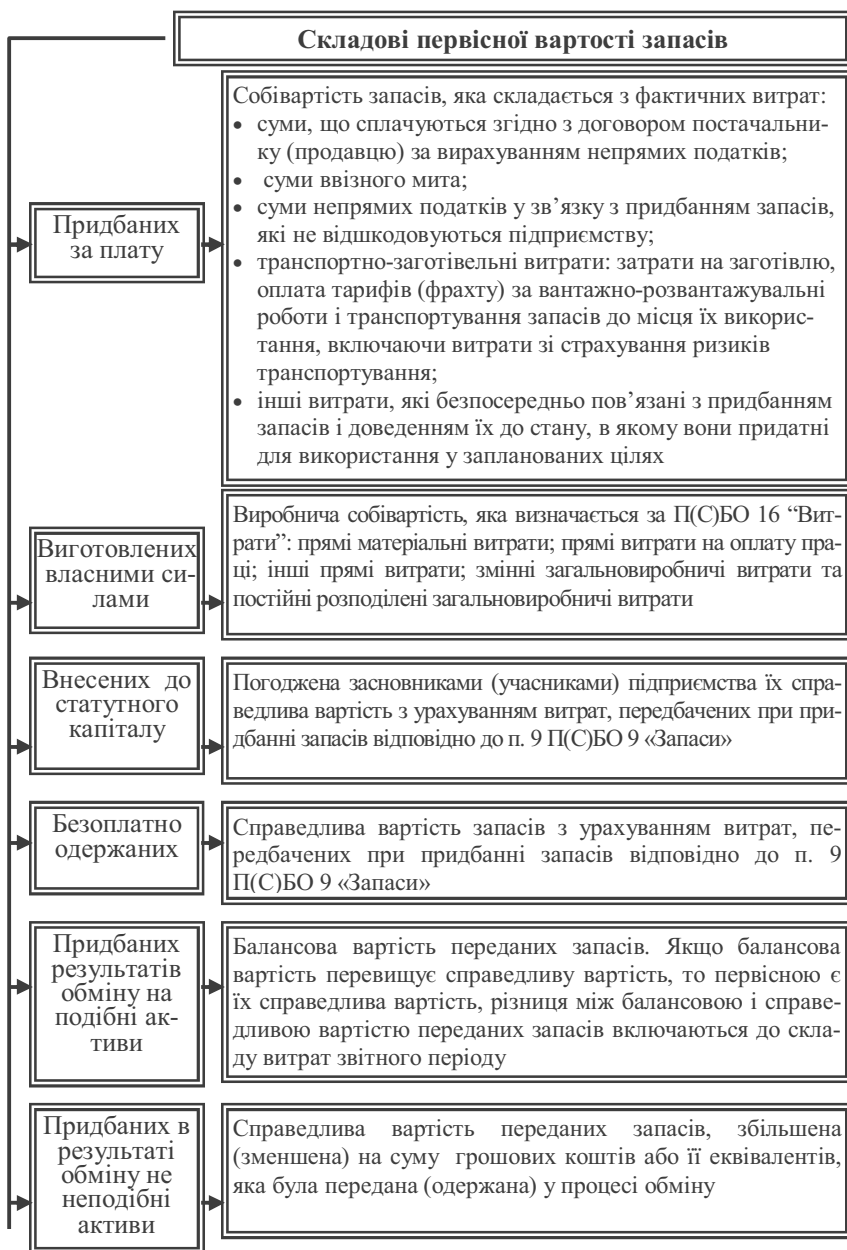

Схема 5.3. Складові первісної вартості запасів

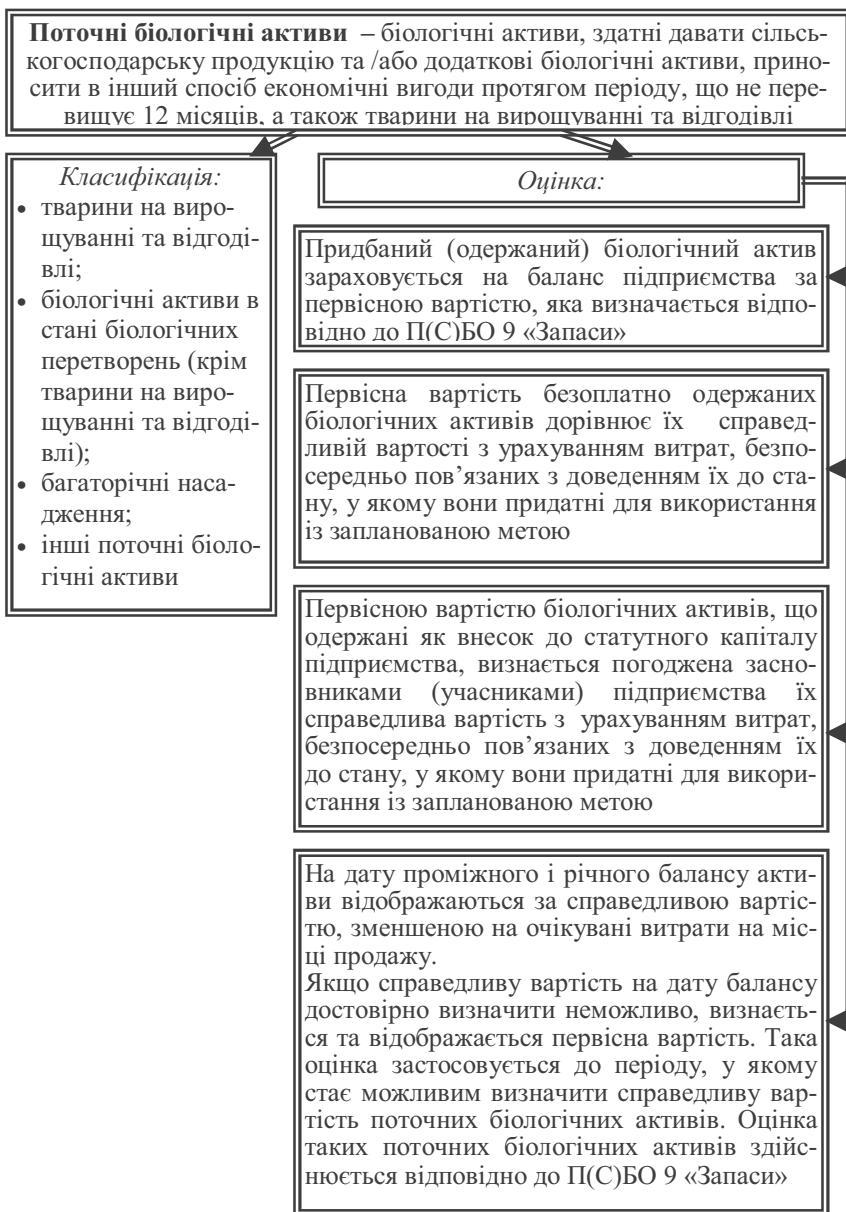

Схема 5.4. Класифікація та оцінка довгострокових біологічних активів відповідно до П(С)БО 30 «Біологічні активи»

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування або однорідна група (вид). Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із методів вибуття запасів.

Таблиця 5.1. Методи оцінки вибуття запасів

Назва методу вибуття запасів	Характеристика методу вибуття запасів
Ідентифікована собівартість відповідної одиниці запасів	Для запасів, які відпускаються та послуг, що виконуються для спеціальних замовлень і проектів, також для запасів, які не замінюють одне одного
Середньозважена собівартість	Оцінка проводиться по кожній одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів. Оцінка кожної операції з вибуття запасів може здійснюватися діленням сумарної вартості таких запасів на дату операції на сумарну кількість запасів на дату операції
ФІФО	Оцінка базується на припущенні, що запаси використовуються в тій послідовності, в якій вони надходили на підприємство, тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів
Нормативні затрати	Оцінка полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних норм затрат і ціни повинні регулярно у нормативній базі перевірятися і переглядатися. Оцінка продукції за нормативними затратами коригується до фактичної виробничої собівартості

Назва методу вибуття запасів	Характеристика методу вибуття запасів
Ціна продажу	Оцінка заснована на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Метод можуть застосовувати підприємства, які мають значну і змінну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торговельної націнки. <i>Собівартість реалізованих товарів</i> = Продажна (роздрібна) вартість реалізованих товарів – Сума торговельної націнки на реалізовані товари. <i>Сума торговельної націнки на реалізовані товари</i> = Продажна (роздрібна) вартість реалізованих товарів x Середній відсоток торговельної націнки. <i>Середній відсоток торговельної націнки</i> = $\frac{\text{Залишок торговельних націнок на початок звітнього місяця} + \text{Торгова націнка у продаж-}}{\text{Продажна (роздрібна) вартість залишку товарів на початок звітнього місяця} + \text{Продажна (роздрібна) вартість одержаних у звітньому місяці товарів}}$

Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

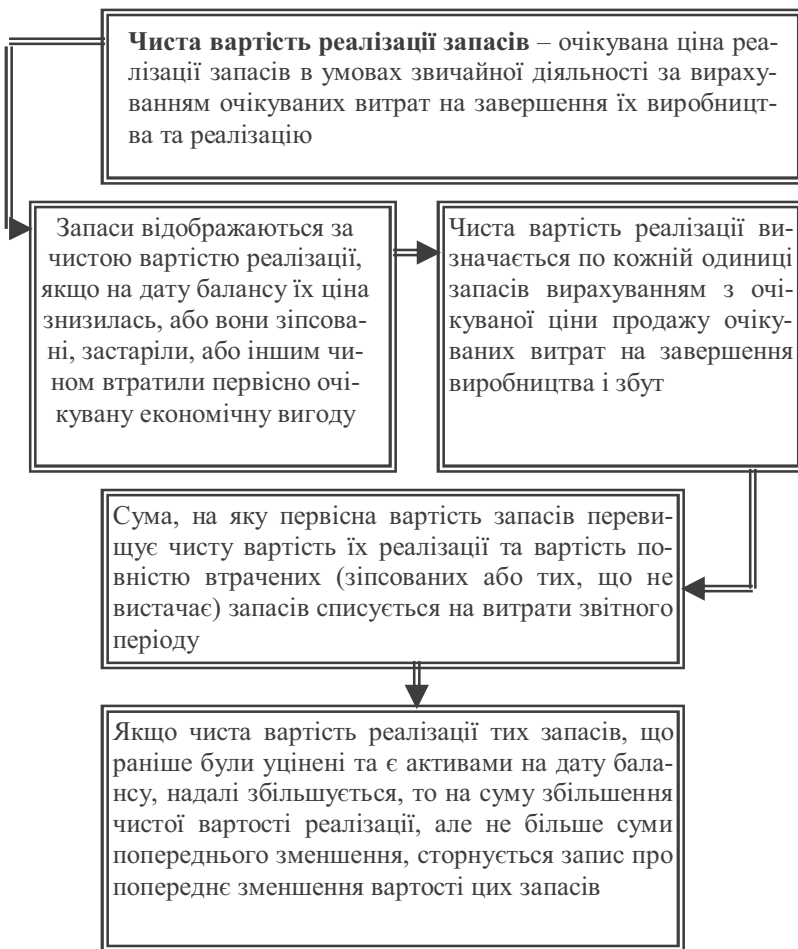

Схема 5.5. Визначення чистої вартості реалізації запасів

5.2. Облік виробничих запасів

Таблиця 5.2. Документування операцій, пов'язаних з рухом виробничих запасів

Назва та форма документа		Призначення документа
<i>І. Документи з надходження та оприбуткування запасів</i>		
1	Товарно-транспортна накладна (ф. № 1 - ТН)	комбінований документ, що складається з трьох самостійних розділів: відомості про вантаж, вантажно-розвантажувальні роботи, інша інформація
2	Рахунок-фактура (ф. № 63)	розрахунковий документ, що виписується постачальником на ім'я покупця на кожну партію відвантажених запасів
3	Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей (ф. № М-20)	документ є підставою для списання товарно-матеріальних цінностей, для оприбуткування їх підприємством-одержувачем і для дозволу на вивіз із території підприємства постачальника, а також для їх складського, оперативного і бухгалтерського обліку
4	Довіреність (ф. № М-2)	застосовуються для одержання виробничих запасів від постачальника через довірену особу
5	Акт закупки товарно-матеріальних цінностей	застосовується при закупівлі запасів підзвітними особами підприємства
6	Журнал обліку вантажів, що надійшли	застосовується для реєстрації транспортних документів, пов'язаних з отриманням вантажів та оприбуткуванням їх на склад підприємства
7	Прибутковий ордер (ф. № М-4)	застосовуються для обліку матеріалів, що надходять на підприємство від постачальників або з переробки
8	Акт про приймання матеріалів (ф. № М-7)	документ складається у випадках розбіжностей по кількості і якості виробничих запасів, що надійшли, із даними супровідних документів (пред'явлених до оплати) і є підставою для пред'явлення претензій постачальнику й оприбуткування виробничих запасів, що надійшли. Застосовується також у разі приймання запасів, що надійшли без документів

Назва та форма документа		Призначення документа
<i>II. Документи складського обліку запасів</i>		
9	Картка складсько-го обліку матеріалів (ф. № М-12)	застосовується для оперативного обліку руху запасів по складу (коморі)
10	Матеріальний ярлик (ф. № М-16)	застосовується для характеристики матеріалів кожного номенклатурного номера за місцем зберігання, слугує для матеріальних цінностей паспортом
11	Реєстр прийняття – здачі документів (ф. № М-13)	використовується для реєстрації прибуткових і видаткових документів, які здаються до бухгалтерії
12	Відомість обліку залишків матеріалів на складі (ф. № М-14)	використовується для контролю взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку
13	Сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу (ф. № М-18)	складається завскладом (комірником) у разі виявлення відхилень фактичного залишку виробничих запасів від встановлених норм
14	Матеріальний звіт (ф. № М-19)	складається матеріально відповідальною особою і передається в бухгалтерію; відображає рух запасів на складі за певний період
<i>III. Документи з вибуття запасів</i>		
15	Лімітно-забірна картка (ф. № М-8)	для багаторазового відпуску одного номенклатурного номера матеріалів на один місяць
16	Лімітно-забірна картка (ф. № М-9)	для чотириразового відпуску лімітованих матеріалів, що зараховуються на один вид витрат (замовлення) на один місяць
17	Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів (ф. № М-10)	для відпуску матеріалів, потреба в яких виникає періодично, заміни матеріалів, а також для додаткового (понадлімітного) відпуску матеріалів
18	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. № М-11)	для відпуску матеріалів усередині підприємства, включаючи відпуск господарствам свого підприємства, розташованим за межами його території

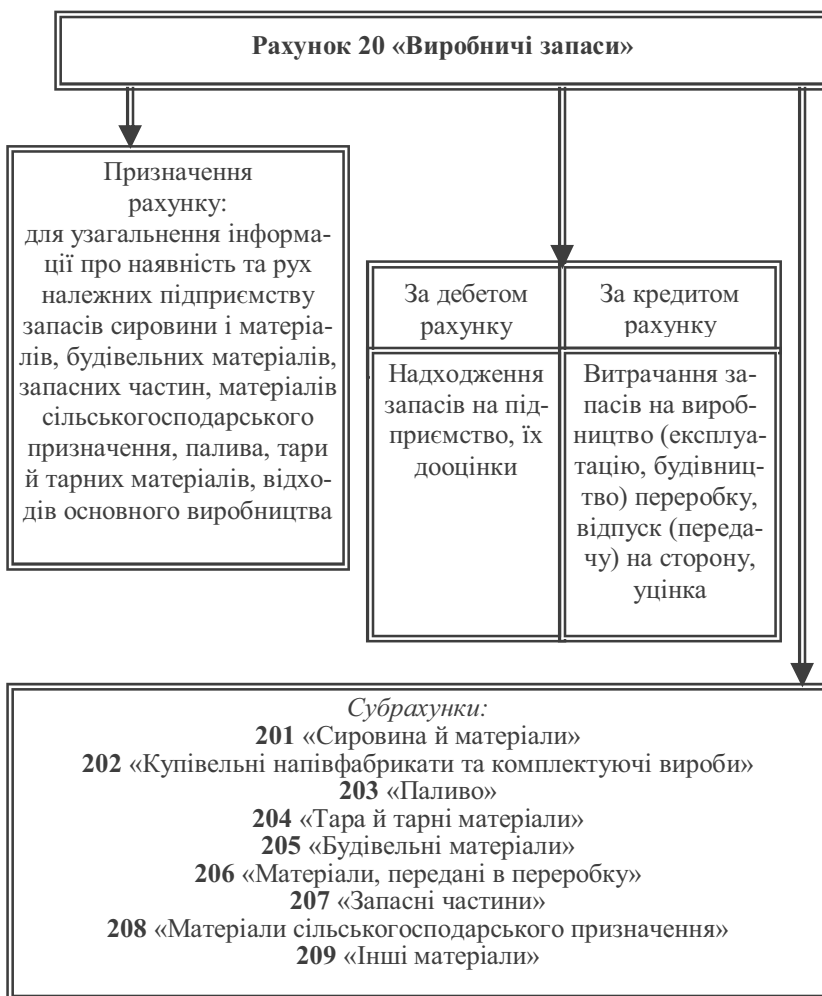

Схема 5.6. Призначення та побудова рахунку 20
«Виробничі запаси»

Відповідно до п. 9 П(С)БО 9 «Запаси» для накопичення транспортно-заготівельних витрат, які пов'язані з придбанням запасів, доцільно використовувати окремий субрахунок до відповідних рахунків запасів. Суму узагальнених транспортно-заготівельних витрат (за дебетом субрахунку транспортно-заготівельних витрат) щомісячно розподіляють між сумою залишку запасів на кінець місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць (ця сума відображається за кредитом субрахунку «Транспортно – заготівельні витрати».

Розподіл транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ)

1) *Середній відсоток ТЗВ =*

$$= \frac{\text{Сума ТЗВ на початок звітнього місяця} + \text{Сума ТЗВ за звітний місяць}}{\text{Залишок запасів на початок місяця} + \text{Вартість запасів, що надійшли за звітний місяць}}$$

2) *Сума ТЗВ, які відносяться до запасів, що вибули за звітний місяць = Середній відсоток ТЗВ x Вартість запасів, що вибули за звітний місяць*

Схема 5.7. Розподіл транспортно-заготівельних витрат

Таблиця 5.3. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку операцій щодо руху виробничих запасів

Зміст операцій	Дебет	Кредит
<i>1. Надходження виробничих запасів від постачальника (з оплатою після одержання)</i>		
1. Отримано виробничі запаси від постачальника	20	631
2. Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	631
3. Проведено оплату постачальнику	631	311
<i>2. Придбання виробничих запасів підзвітною особою</i>		
1. Видано з каси гроші підзвітній особі	372	301
2. Оприбутковано запаси, які придбані підзвітною особою	20	372
3. Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	372
<i>3. Безкоштовного одержання виробничих запасів для виробничих цілей</i>		
1. Отримано запаси від постачальника	20	718
<i>4. Надходження виробничих запасів як внеску до статутного капіталу</i>		
1. Отримано запаси як внесок до статутного капіталу	20	46
2. Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	46
<i>5. Списання виробничих запасів іншого використання на підприємстві</i>		
1. Відпущено запаси зі складу на виготовлення продукції	23	20
2. Списано записи на витрати, пов'язані з виправленням браку	24	20
3. Списано записи для:		
- загальновиробничих потреб	91	20
- адміністративних потреб	92	20
- потреб, пов'язаних зі збутом продукції	93	20
<i>6. Продаж виробничих запасів (з оплатою після передачі запасів)</i>		
1. Відображено дохід від реалізації запасів	361	712
2. Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	712	641
3. Списана собівартість реалізованих запасів	943	20
<i>7. Списання виробничих запасів у результатів безоплатної передачі</i>		
1. Передано безплатно запаси	949	20
2. Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	949	641

Схема 5.8. Побудова аналітичного обліку за рахунком 20 «Виробничі запаси» в бухгалтерії

5.3. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів

Таблиця 5.4. Типові форми первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів

Назва та форма документа	Призначення документа
Відомість па поповнення (вилучення) постійного запасу інструментів (пристроїв) (ф. № МШ – 1)	Застосовується для обліку зміни запасу інструментів (пристроїв) у роздавальних коморах на підприємствах, де облік ведеться за принципом встановлення постійного оборотного (обмінного) фонду
Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (ф. № МШ – 2)	Застосовується для обліку МШП предметів, виданих під розписку робітнику чи бригадиру (для бригади) із роздавальної комори цеху для і тривалого користування
Замовлення на ремонт або заточування інструментів (пристроїв) (ф. № МШ – 3)	Застосовується для обліку інструментів (пристроїв), переданих на заточування або ремонт
Акт вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів (ф. № МШ – 4)	Застосовується для оформлення псування та витрат інструментів (пристроїв) та інших, малоцінних та швидкозношуваних предметів
Акт на списання інструментів (пристроїв) та їх обмін на придатні (ф. № МШ – 5)	Застосовується для оформлення списання інструментів (пристроїв), що стали непридатними, та обміну їх на придатні
Особова картка №___ обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв (ф. № МШ – 6)	Застосовується для спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів, які видаються робітниками підприємства в індивідуальне користування за встановленими нормами.
Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів (ф. № МШ – 7)	Застосовується для обліку видачі спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів робітникам підприємств в індивідуальне користування за встановленими нормами
Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів (ф. № МШ – 8)	Застосовується для оформлення списання морально застарілих, зношених і непридатних для подальшого використання інструментів, спецодягу, спецвзуття після закінчення строку носіння і здавання їх у комору для утилю

Схема 5.9. Призначення рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та побудова аналітичного обліку в бухгалтерії

Таблиця 5.5. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку руху малоцінних та швидкозношуваних предметів

Зміст операцій	Дебет	Кредит
<i>1. Виготовлення малоцінних та швидкозношуваних предметів</i>		
1. Виготовлені та передані на склад малоцінні предмети власного виробництва	22	23
<i>2. Придбання малоцінних предметів підзвітною особою</i>		
1. Придбані і оприбутковані малоцінні та швидкозношувані предмети підзвітними особами	22	372
2. Нараховано податковий кредит з ПДВ (податкова накладна)	641	372
<i>3. Надходження малоцінних предметів від постачальника (з оплатою після одержання)</i>		
1. Придбані малоцінні предмети у постачальника	22	631
2. Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	631
<i>4. Надходження малоцінних предметів з передоплатою</i>		
1. Проведено передоплату постачальнику малоцінних предметів	371	311
2. Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	644
3. Отримано малоцінні предмети від постачальника	22	631
4. Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631
5. Проведено залік заборгованості	631	371
<i>5. Передача малоцінних та швидкозношуваних предметів в експлуатацію</i>		
1. Передані запаси зі складу в експлуатацію:		
- у виробництво	23	22
- для загальновиробничих потреб	91	22
- для адміністративних потреб	92	22
- для забезпечення збуту	93	22
<i>6. Нестача малоцінних та швидкозношуваних предметів</i>		
1. Виявлено нестачу малоцінних предметів при інвентаризації	947	22
2. Одночасно до встановлення винних осіб сума збитку відображається на позабалансовому рахунку	072	
<i>7. Продаж малоцінних предметів (з оплатою після передачі)</i>		
1. Відображено дохід від реалізації малоцінних предметів	361	712
2. Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	712	641
3. Списана собівартість реалізованих малоцінних предметів	943	22

5.4. Облік браку у виробництві та напівфабрикатів

Схема 5.10. Поняття браку та його класифікація

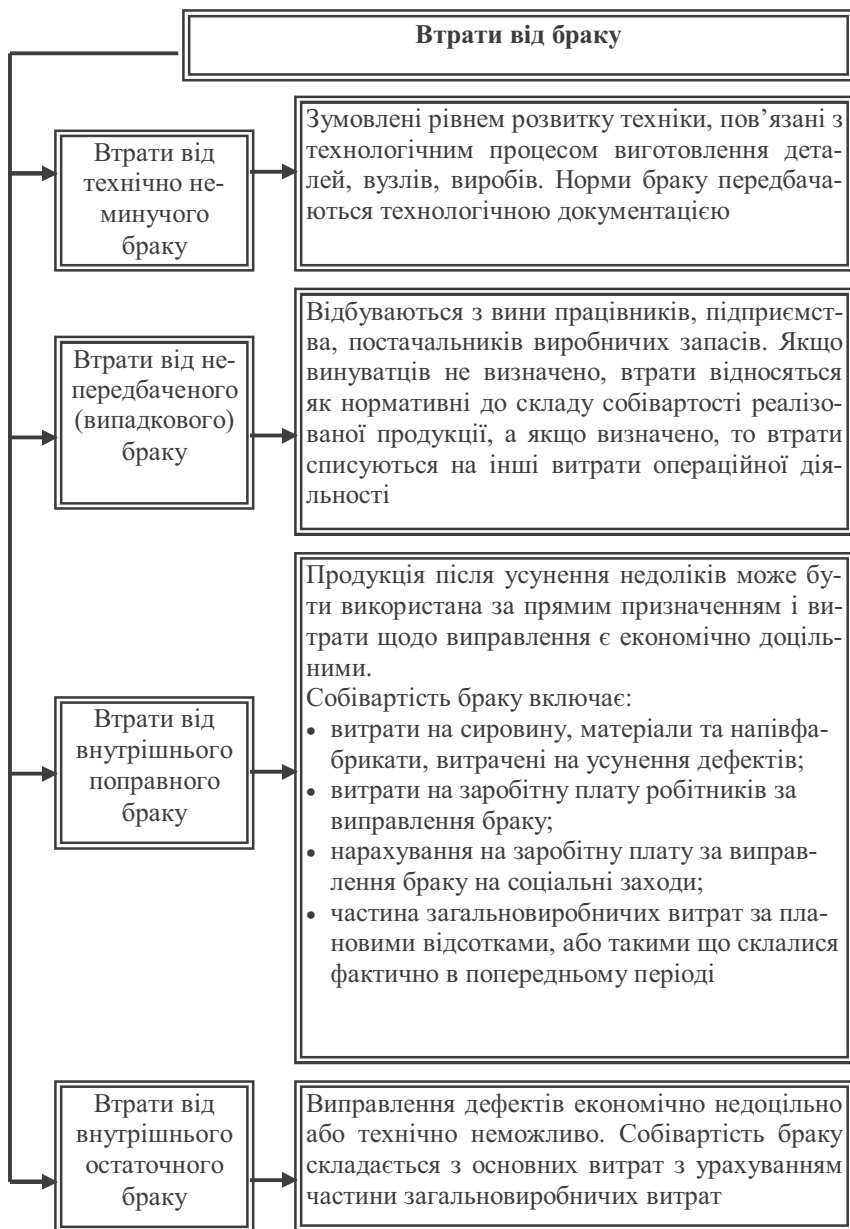

Схема 5.11. Складові втрат від браку

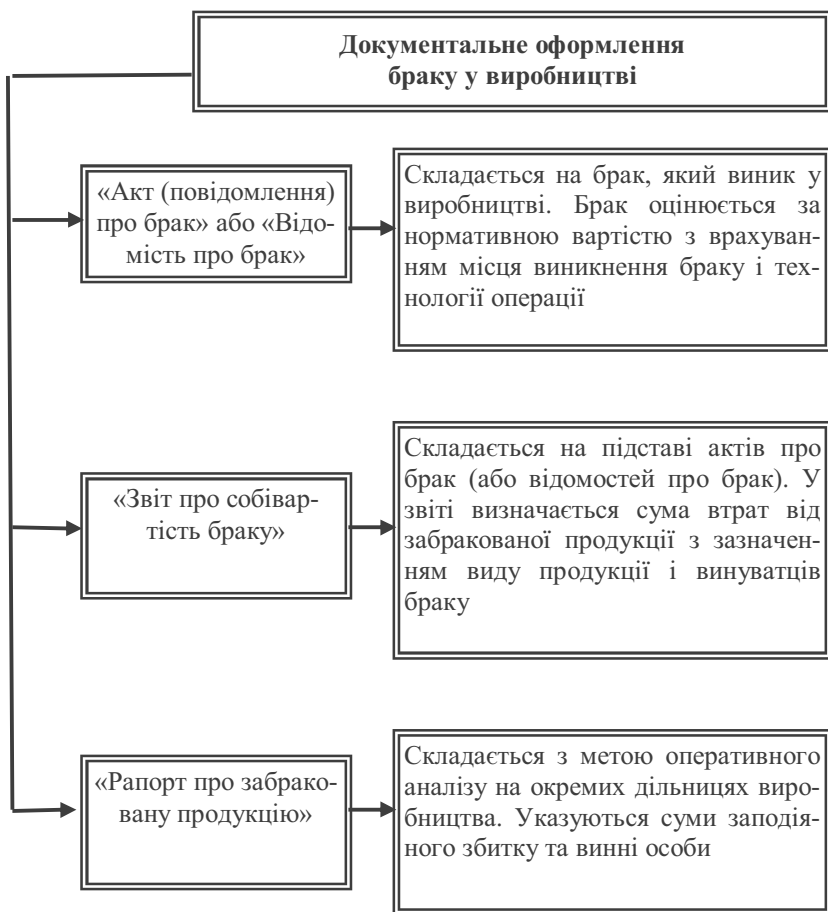

Схема 5.12. Документальне оформлення браку у виробництві

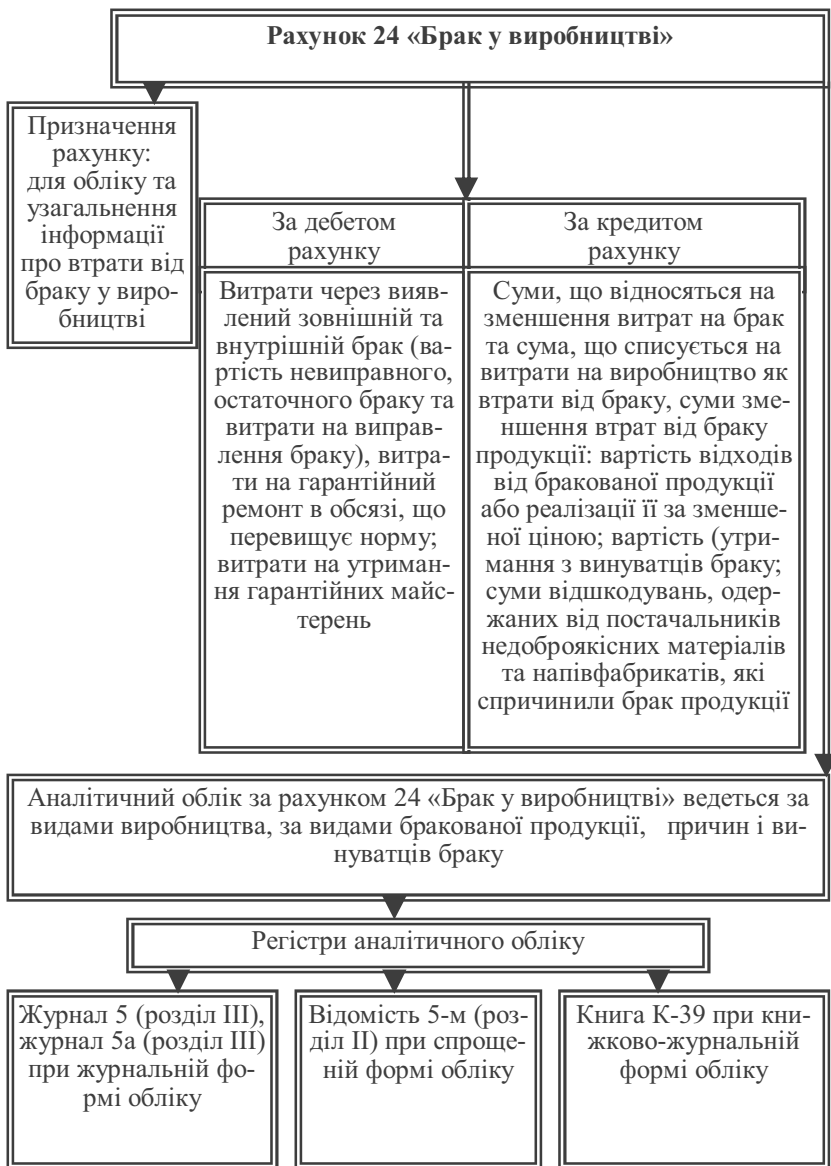

Схема 5.13. Призначення рахунку 24 «Брак у виробництві» та побудова аналітичного обліку в бухгалтерії

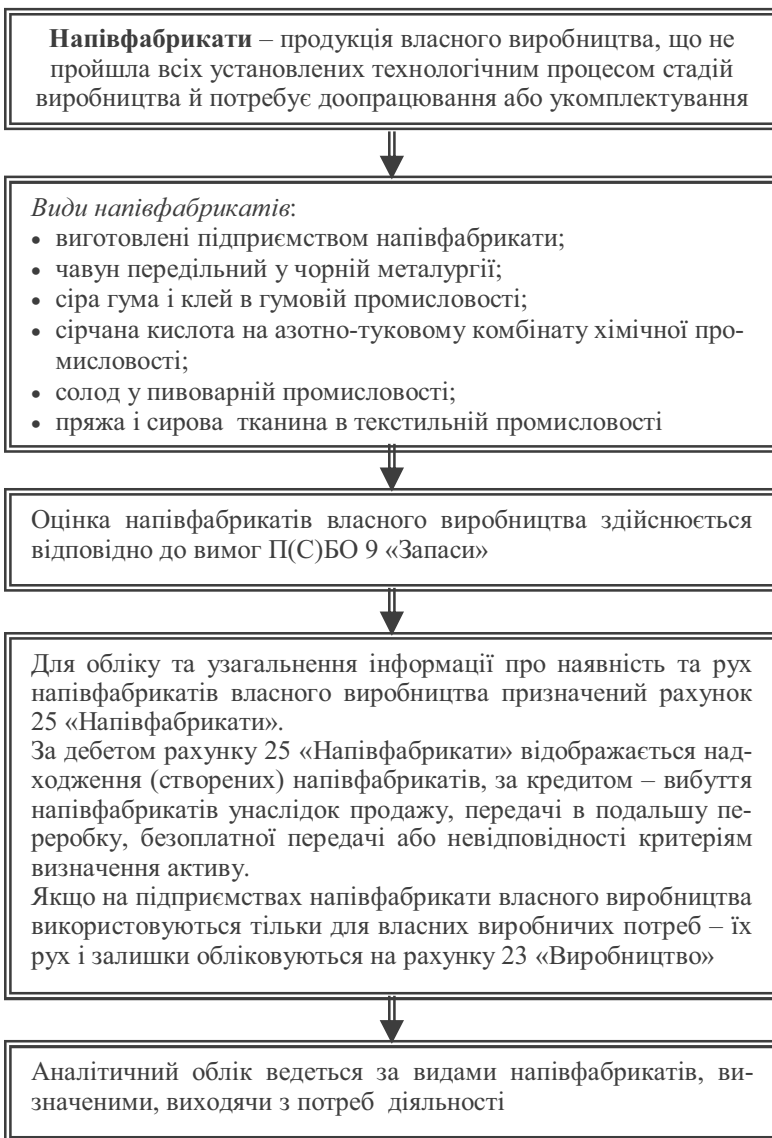

Схема 5.14. Поняття та особливості обліку напівфабрикатів власного виробництва

5.5. Облік готової продукції

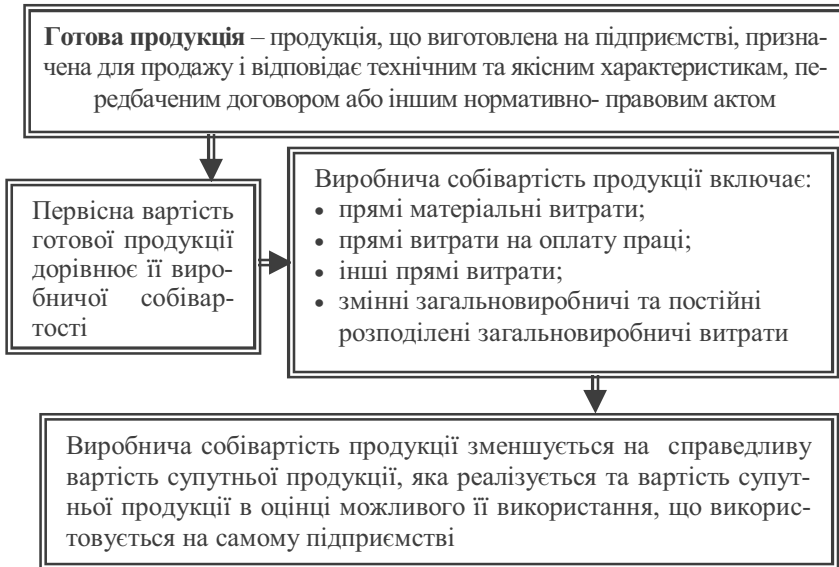

Схема 5.15. Поняття готової продукції та її первісна оцінка

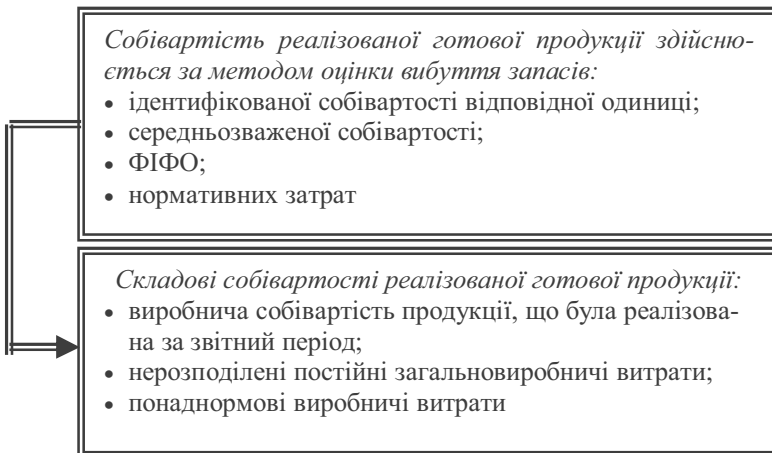

Схема 5.16. Методи визначення собівартості реалізованої готової продукції та її складові

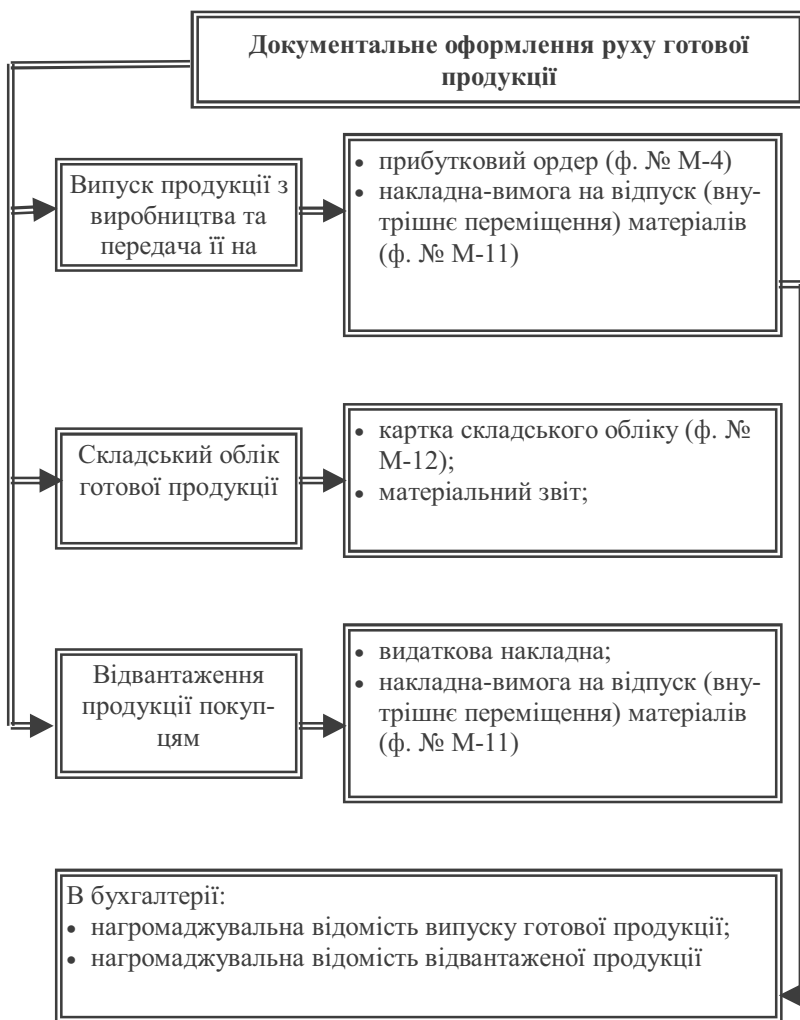

Схема 5.17. Документальне оформлення руху готової продукції

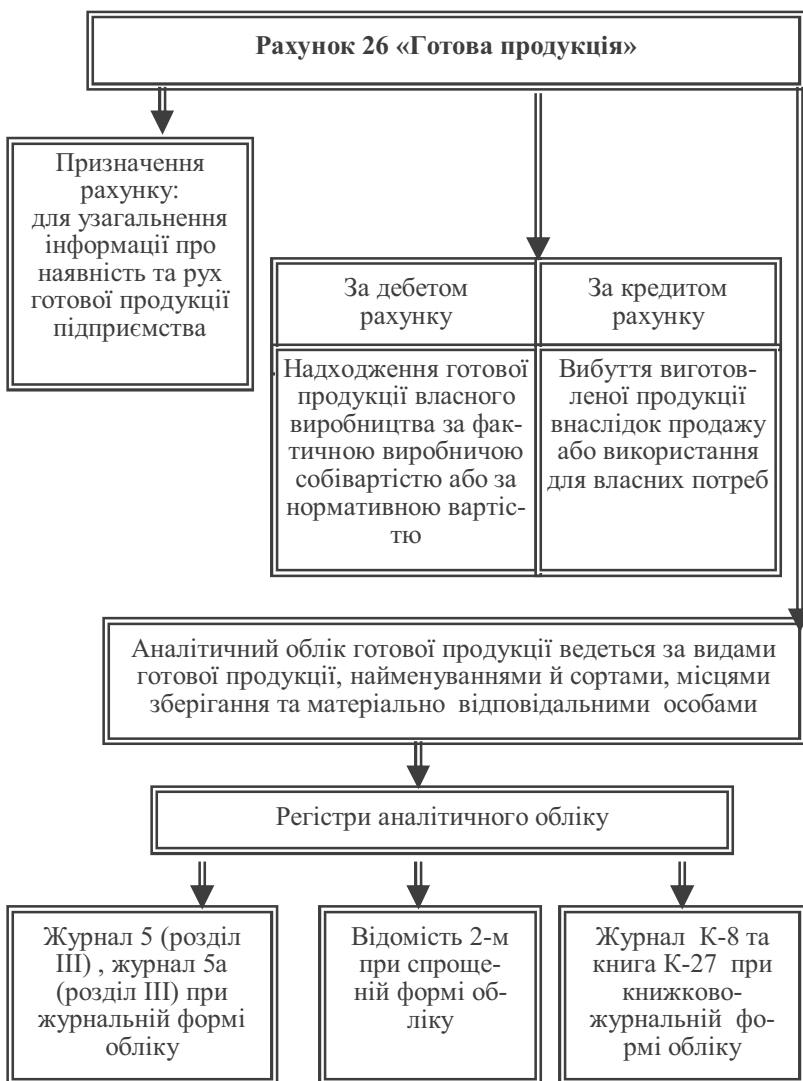

Схема 5.18. Призначення рахунку 26 «Готова продукція» та побудова аналітичного обліку в бухгалтерії

5.6. Облік товарів

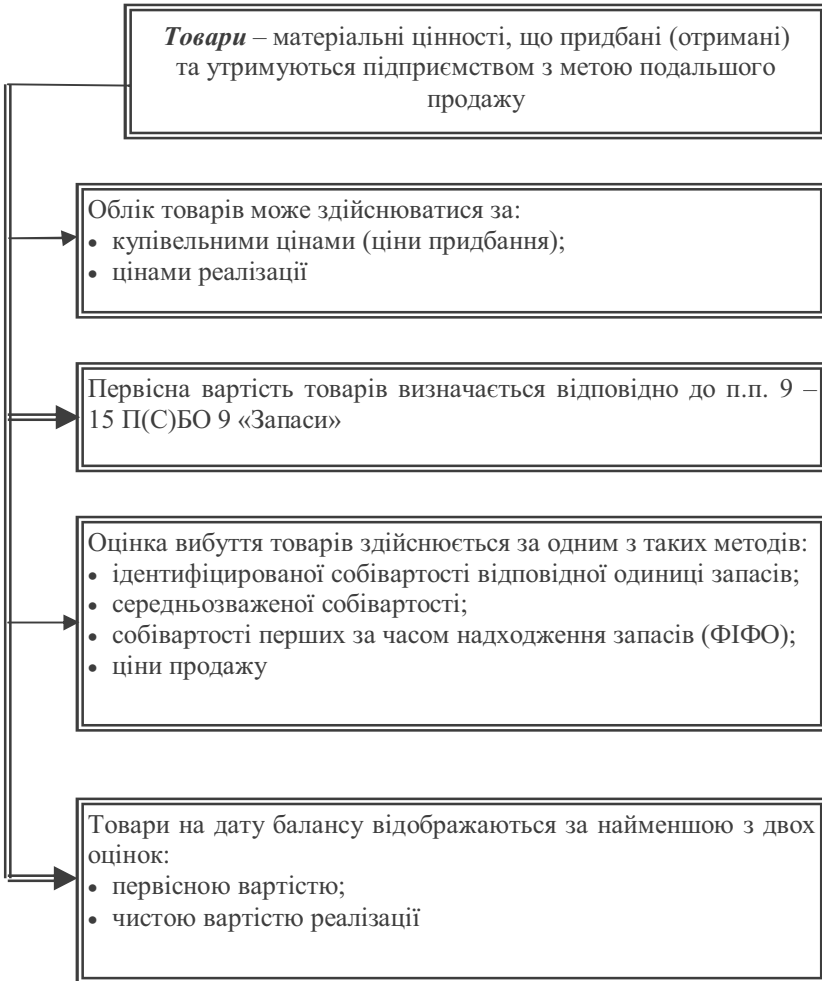

Схема 5.19 . Поняття та оцінка товарів

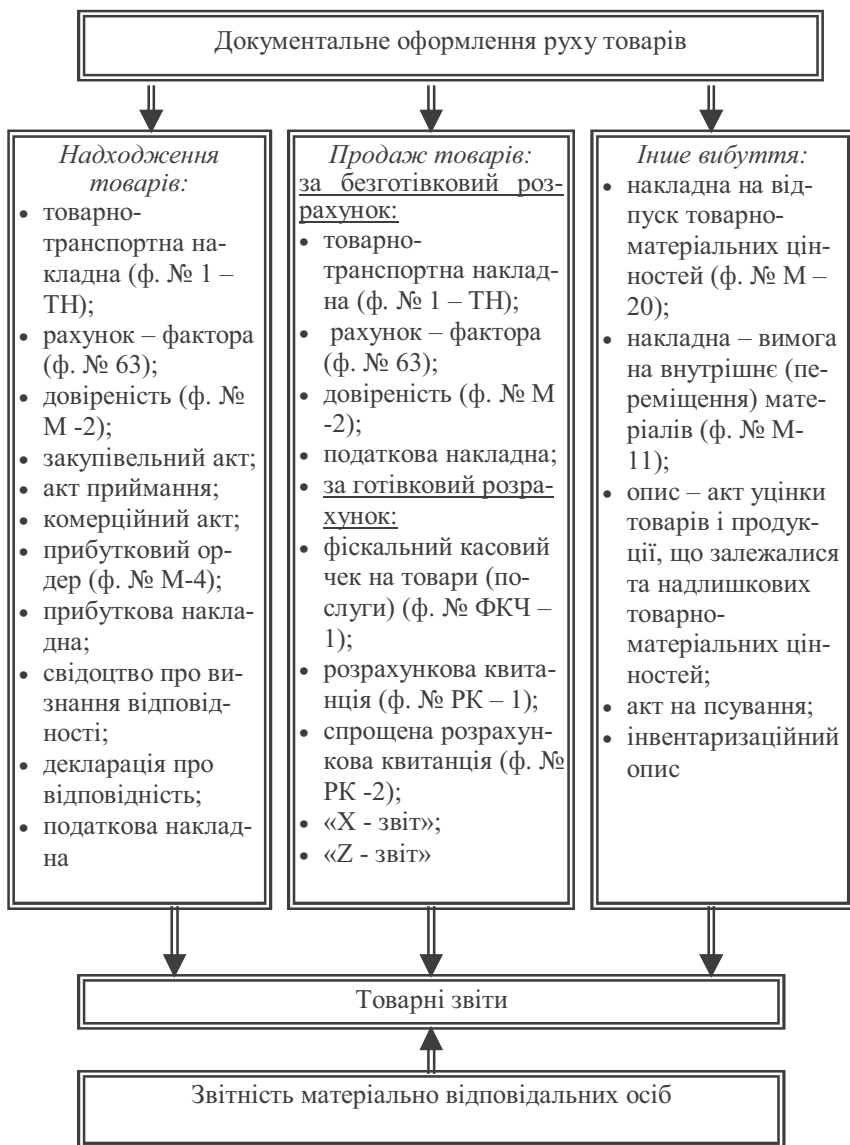

Схема 5.20 . Документальне оформлення руху та наявності товарів

Схема 5.21. Призначення та побудова рахунку 28 «Товари»

**Таблиця 5.6. Кореспонденція бухгалтерських рахунків
з обліку руху товарних запасів**

Зміст операцій	Дебет	Кредит
<i>1. Придбання товарів у постачальників (з оплатою до одержання запасів)</i>		
1. Проведено передоплату постачальнику товарів	371	311
2. Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	644
3. Отримано товари від постачальника:		
а) підприємствами, які ведуть облік товарів за цінами придбання	281	631
б) підприємствами, які ведуть облік товарів за продажними цінами	282	631
4. Нараховано торгову націнку на товар	282	285
5. Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631
6. Проведено залік заборгованостей	631	371
<i>2. Придбання товарів у постачальника (з оплатою після одержання запасів)</i>		
1. Отримано товари від постачальника:		
а) підприємствами, які ведуть облік товарів за цінами придбання	281	631
б) підприємствами, які ведуть облік товарів за продажними цінами	281	631
2. Нараховано торгову націнку на товар	282	285
3. Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	631
4. Проведено оплату постачальнику	631	311
<i>3. Продаж товарів в оптовій торгівлі</i>		
1. Відображено дохід від реалізації товарів з оплатою після передачі товарів	361	702
2. Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	702	641
3. Списано собівартість реалізованих товарів	902	281
<i>4. Продаж товарів у роздрібній торгівлі</i>		
1. Відображено у складі доходу від реалізації товарів:		
а) за готівковий розрахунок	301	702
б) з оплатою чеком банків	331	702
в) з оплатою кредитними картками	333	702
2. Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	702	641
3. Відображено списання товарів з матеріально відповідальною особи протягом звітного місяця за продажними цінами	902	282
4. Списано в кінці місяця суму торгових націнок, що припадають на реалізовані товари, (методом «сторно»)	(902)	(285)

Схема 5.22. Побудова аналітичного обліку
за рахунком 28 «Товари» в бухгалтерії

Таблиця 5.7. Розкриття інформації за рахунками 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 26 «Готова продукція», 28 «Товари» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
20 «Виробничі запаси»	Баланс	Виробничі запаси	100
	Звіт про фінансові результати	Матеріальні затрати	230
		Інші операційні витрати	270
	Примітки до річної фінансової звітності	Сировина і матеріали	800
		Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	810
		Паливо	820
		Тара і тарні матеріали	830
		Будівельні матеріали	840
		Запасні частини	850
		Матеріали сільськогосподарського призначення	870
22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	Баланс	Виробничі запаси	100
	Звіт про фінансові результати	Матеріальні затрати	230
		Інші операційні витрати	270
	Примітки до річної фінансової звітності	Малоцінні та швидкозношувані предмети	880
26 «Готова продукція»	Баланс	Готова продукція	130
	Примітки до річної фінансової звітності	Готова продукція	900
28 «Товари»	Баланс	Товари	140 (відображається згорнуте сальдо рахунку 28 «Товари»)
	Примітки до річної фінансової звітності	Товари	910

Запитання для самоконтролю

1. Поняття запасів відповідно до П(С)БО ?
2. Які види запасів Вам відомі?
3. Які критерії визначення запасів активом Вам відомі?
4. Одиниця обліку запасів.
5. Складові первісної вартості придбаних запасів.
6. Які методи оцінки вибуття запасів Вам відомі?
7. Який порядок документального оформлення руху виробничих запасів?
8. Яка характеристика рахунку 20 «Виробничі запаси»?
9. Який порядок документального оформлення надходження товарних запасів?
10. Який порядок документального оформлення реалізації товарів?
11. Яка характеристика рахунку 28 «Товари»?
12. Значення звітності матеріально відповідальних осіб.
13. Яке значення обліку запасів в місцях зберігання?
14. Як здійснюється облік товарів і тари в місцях зберігання?
15. Сутність аналітичного обліку товарів і тари в бухгалтерії.

Тестові завдання

1. Якою кореспонденцією бухгалтерських рахунків відображається подання претензії постачальнику за невідповідну якість товарів?

1. Дт 374 Кт 281
2. Дт 374 Кт 631
3. Дт 374 Кт 974
4. Дт 974 Кт 631

2. Чи має право підприємство розрахуватись готівкою з одним постачальником в сумі 1000грн. впродовж 1 доби?

1. Має право виконати таку операцію
2. Може виконати розрахунки готівкою, якщо має відповідний патент
3. Ні в якому разі не може, бо порушує чинне законодавство;
4. Може в межах 10000грн. в один день з одним постачальником.

3. *Якою кореспонденцією бухгалтерських рахунків відображається передача в експлуатацію малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві роздрібної торгівлі?*

1. Дт 22 Кт 93
2. Дт 93 Кт 22
3. Дт 23 Кт 22
4. Дт 90 Кт 22

4. *Згідно з Законом України “Про податок на додану вартість” при реалізації товарів податкову накладну складає:*

1. Будь-який постачальник товару
2. Тільки покупець товару
3. Постачальник, який зареєстрований, як платник ПДВ у податковому органі
4. Постачальник і покупець товару.

5. *Документ, яким оформлюють рух товарів і тари з одного магазину в інший:*

1. Товарно-транспортна накладна;
2. Рахунок-фактура
3. Видаткова накладна
4. Прибуткова накладна

6. *До запасів не відносяться:*

1. Сировина, допоміжні матеріали
2. Незавершене виробництво
3. Малоцінні необоротні матеріальні активи
4. Готова продукція

7. *Якою кореспонденцією бухгалтерських рахунків відображається оприбуткування виробничих запасів, придбаних підзвітною особою:*

1. Д 372 К 20
2. Д 20 К 30
3. Д 641 К 572
4. Д 22 К 372

8. *Якою кореспонденцією бухгалтерських рахунків відображається нарахування торгової націнки на придбані товари на підприємстві роздрібної торгівлі:*

1. Д 285 К 702
2. Д 285 К 282
3. Д 282 К 285

4. Д 285 К 719

9. До первісної вартості товарів, що придбані за плату, не відносяться:

1. Суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику
2. Суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству
3. Понаднормові витрати і нестачі запасів
4. Суми ввізного мита

10. Якою кореспонденцією бухгалтерських рахунків відображається оприбуткування з виробництва на склад готової продукції:

1. Д 26 К 719
2. Д 26 К 441
3. Д 26 К 23
4. Д 23 К 26

11. Методичні засади формування інформації про методи оцінки вибуття запасів визначає:

1. П(С)БО 2
2. П(С)БО 16
3. П(С)БО 11
4. П(С)БО 9
5. 3000 грн.

12. Якщо товари обліковуються за цінами продажу, то різниця між купівельною вартістю і цінами продажу відображається на:

1. Рахунку «Торгова націнка»
2. Рахунку «Інші доходи від операційної діяльності»
3. Рахунку «Дохід від реалізації товарів»
4. Рахунку «Фінансові результати»

ТЕМА 6. ОБЛІК ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА

- 6.1. Склад витрат виробництва.
- 6.2. Облік загальновиробничих витрат.
- 6.3. Облік витрат виробництва

Основні терміни:

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками за звітний період).

Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат.

Об'єкт витрат – продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Нормальна потужність – очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва.

Прямі витрати – витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

Непрямі витрати – витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом і тому потребують розподілу.

Змінні витрати – витрати, абсолютна величина яких зростає зі збільшенням випуску продукції та зменшується з його зниженням: витрати на сировину, матеріали, технологічне паливо та енергію, оплату праці виробничого персоналу.

Постійні витрати – витрати, абсолютна величина яких істотно не змінюється у зв'язку зі збільшенням (зменшенням) випуску продукції: витрати, пов'язані з обслуговуванням і управлінням виробництва, забезпеченням господарських потреб.

Продуктивні витрати – витрати, які передбачені технологією та організацією виробництва.

Непродуктивні витрати – витрати необов'язкові, що виникають внаслідок недоліків в організації виробництва або порушення технології.

Витрати на продукцію - прямі та загальновиробничі витрати, які формують виробничу собівартість продукції.

6.1. Склад витрат виробництва

Фінансовий облік витрат на виробництво забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо виробничої собівартості продукції та її складових. Дані обліку використовують для аналізу структури собівартості всього обсягу продукції та її окремих найменувань; аналізу витрат на виробництво і собівартості продукції на грошову одиницю товарної продукції; аналізу витрат на виробництво за окремими статтями та визначення впливу факторів на їх зміну з метою виявлення резервів зниження витрат на виробництво та підвищення ефективності діяльності підприємства.

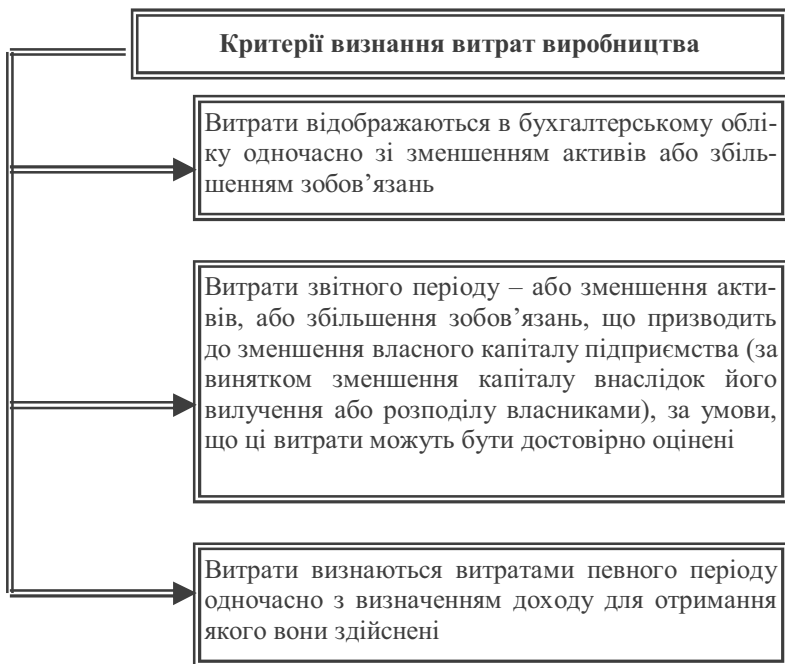

Схема 6.1. Критерії визнання витрат відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»

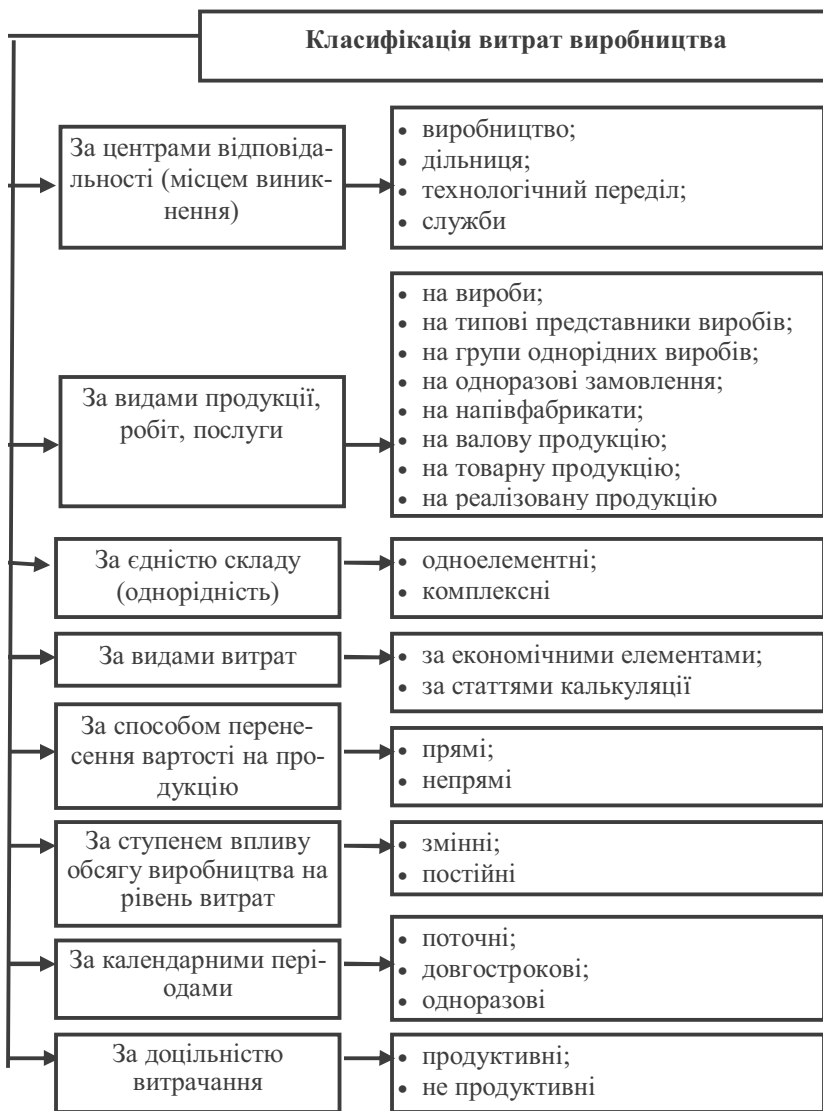

Схема 6.2. Класифікація витрат виробництва

Виробнича собівартість – сукупність прямих виробничих витрат, пов’язаних з виробництвом продукції та частини загально-виробничих витрат по організації та управлінню виробництвом.

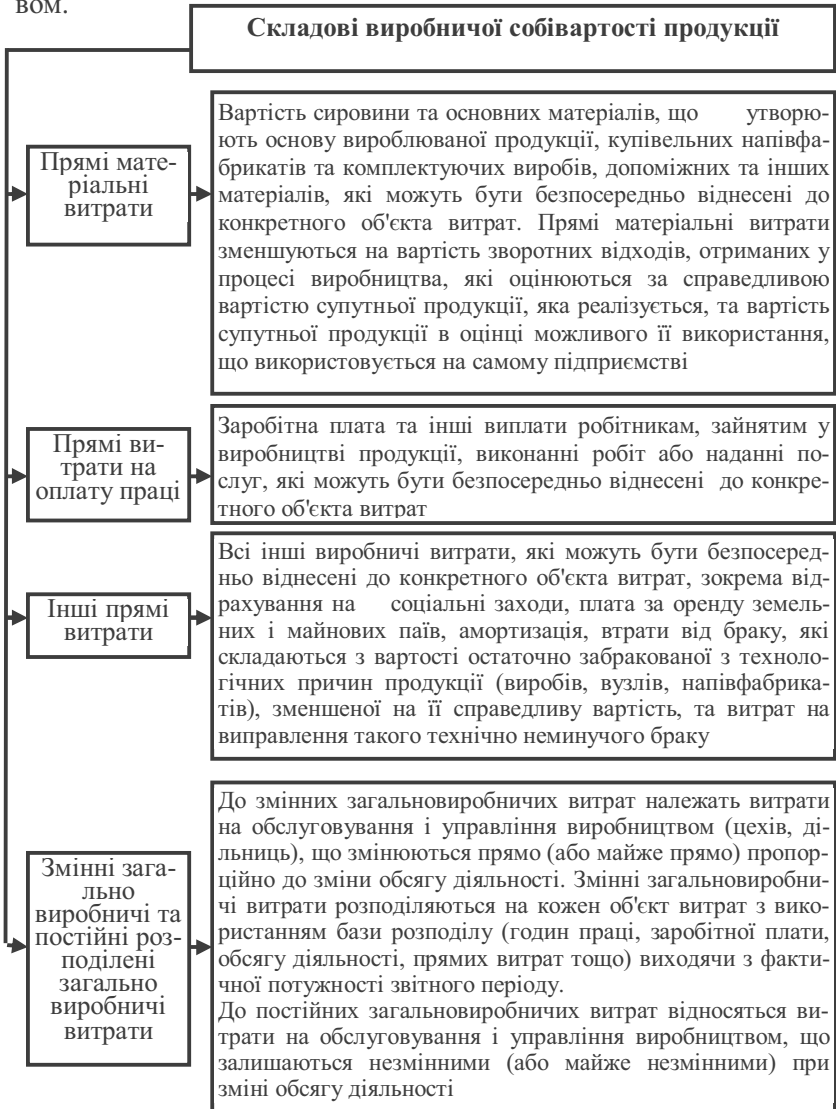

Схема 6.3. Складові виробничої собівартості продукції

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) установлюються підприємством самостійно

Перелік статей калькуляції:

- сировина та матеріали;
- купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, роботи і послуги виробничого характеру сторонніх підприємств та організацій;
- паливо й енергія на технологічні цілі;
- зворотні відходи (вираховуються);
- основна заробітна плата;
- додаткова заробітна плата;
- відрахування на соціальне страхування;
- витрати на утримання та експлуатацію обладнання;
- загальновиробничі витрати;
- втрати від браку;
- інші виробничі витрати;
- попутна продукція (вираховується)

Схема 6.4. Перелік статей калькуляції

Метод обліку витрат виробництва – сукупність прийомів організації документування та відображення виробничих витрат, що забезпечують визначення фактичної собівартості продукції та необхідну інформацію для контролю за процесом формування собівартості продукції.

Схема 6.5. Методи обліку витрат виробництва

6.2. Облік загальновиробничих витрат

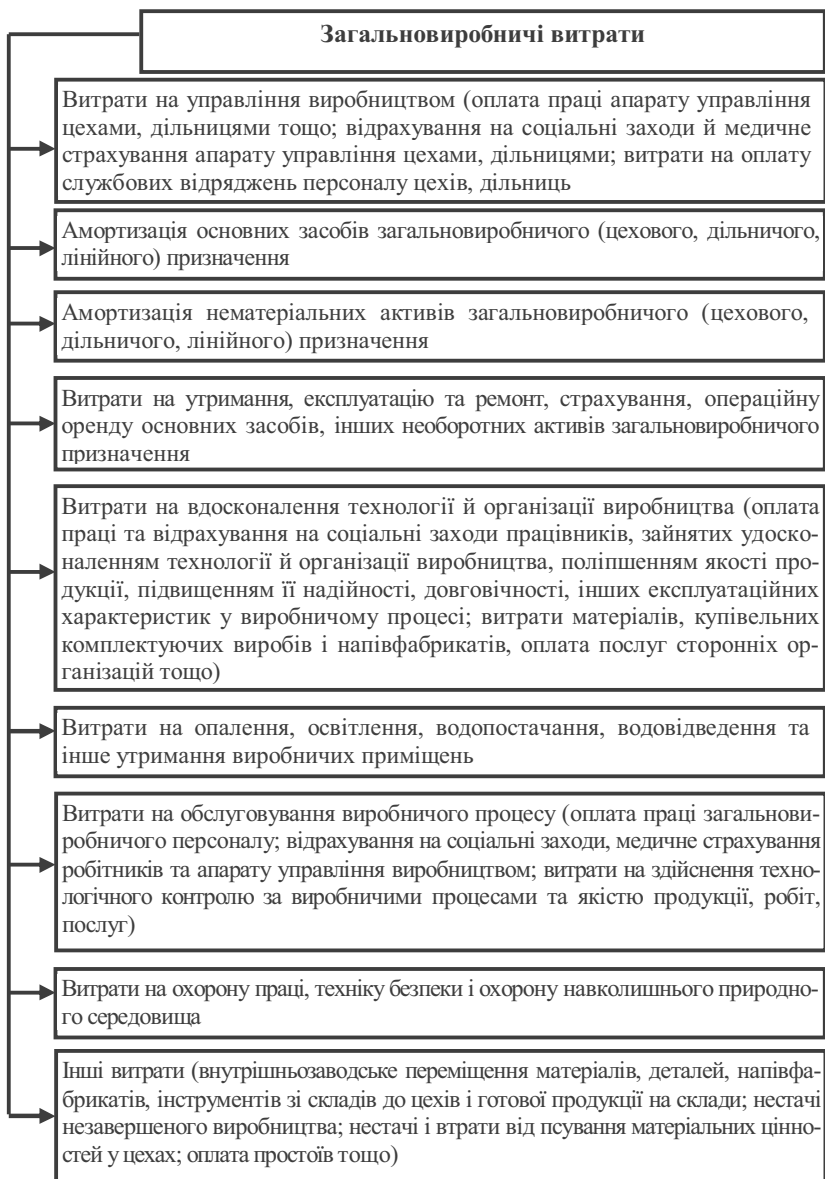

Схема 6.6. Складові загальновиробничих витрат відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»

Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат установлюється підприємством самостійно.

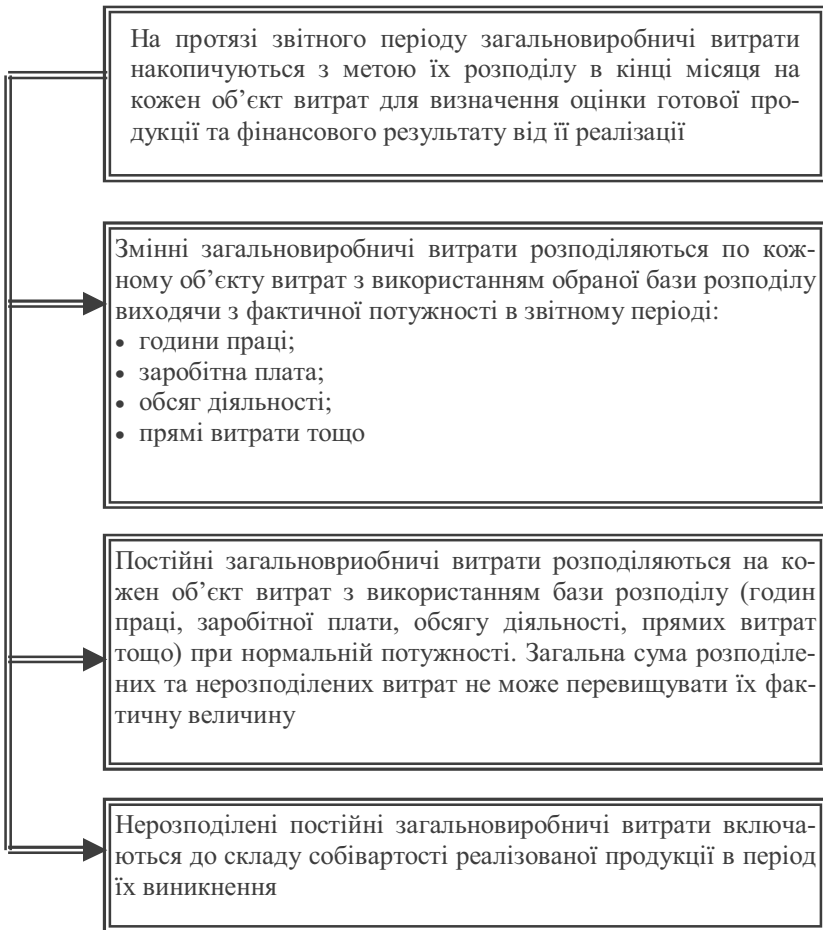

Схема 6.7. Вимоги до розподілу загальновиробничих витрат

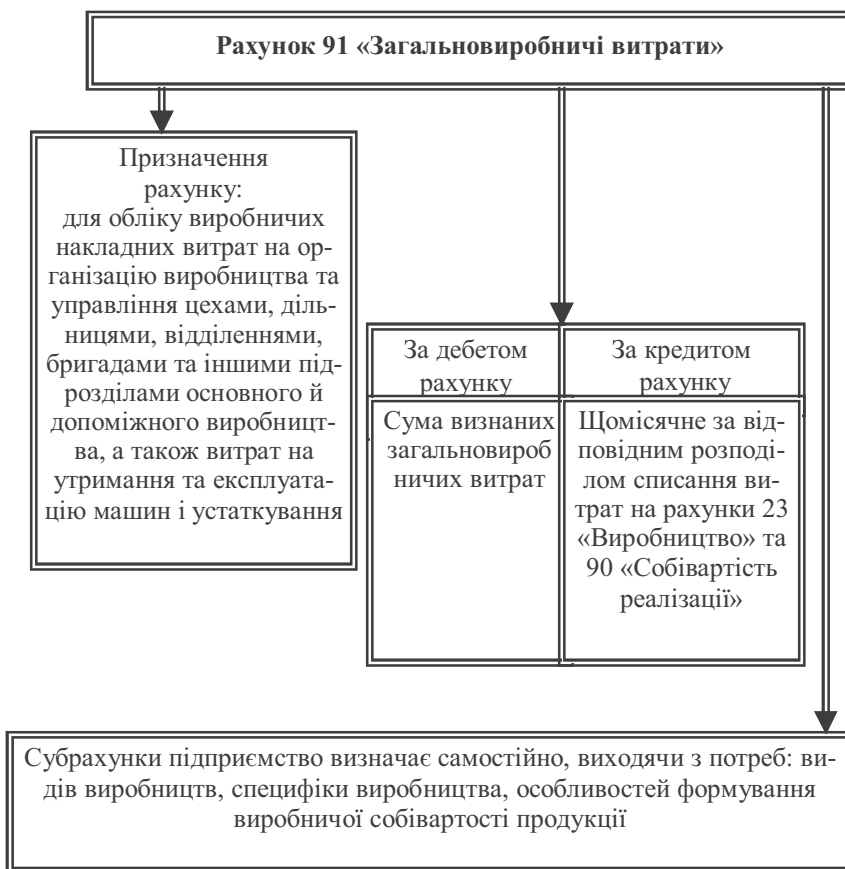

Схема 6.8. Призначення та побудова рахунку 91
«Загальновиробничі витрати»

Таблиця 6.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку загальновиробничих витрат

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Нараховано амортизацію по основних засобах і нематеріальних активах загальновиробничого призначення	91	13
2.	Виробничі запаси списано на загальновиробничі потреби	91	22
3.	Передано в експлуатацію малоцінні та швидкозношувані предмети загальновиробничого призначення	91	22
4.	Списано витрати по відрядженню на загальновиробничі витрати	91	372
5.	Віднесено частину витрат майбутніх періодів на загальновиробничі витрати	91	39
6.	Нараховано забезпечення виплат відпускних працівникам, зайнятих з організацією та управлінням виробництва	91	471
7.	Відображено вартість робіт і послуг підрядників, пов'язаних з організацією та управлінням виробництва	91	63
8.	Проведено нарахування на заробітну плату працівників, зайнятих з організацією та управлінням виробництвом до фондів соціального спрямування	91	65
9.	Нараховано заробітну плату працівникам загальновиробничого призначення	91	66
10.	Віднесено на загальновиробничі витрати вартість робіт і послуг, виконаних іншими кредиторами	91	685
11.	Списано на загальновиробничі витрати суми витрат за елементами, за умови використання рахунків 8 класу	91	80,81, 82,83, 84
12.	Списано загальновиробничі витрати на:		
	а) виробництво	23	91
	б) на собівартість реалізованої продукції	901	91

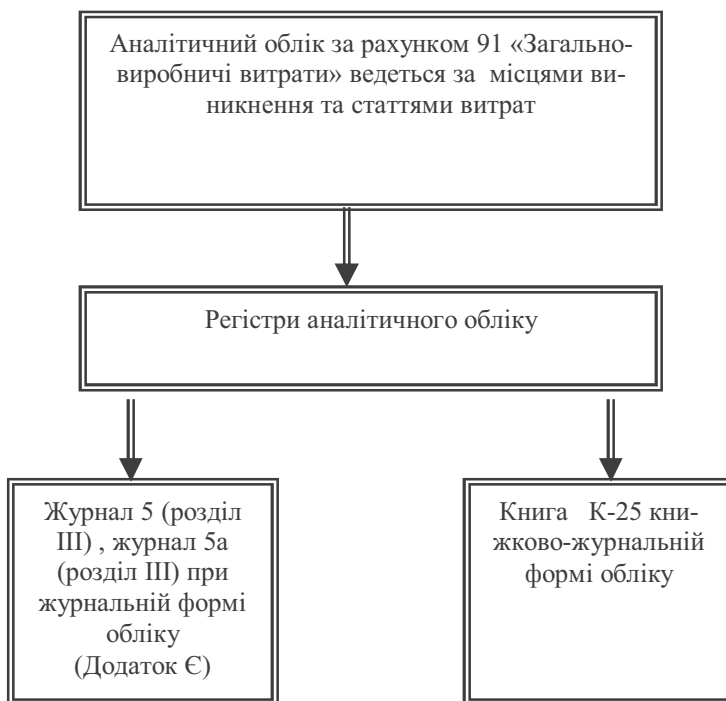

Схема 6.9. Побудова аналітичного обліку за рахунком 91 «Загальновиробничі витрати» в бухгалтерії

6.3. Облік витрат виробництва

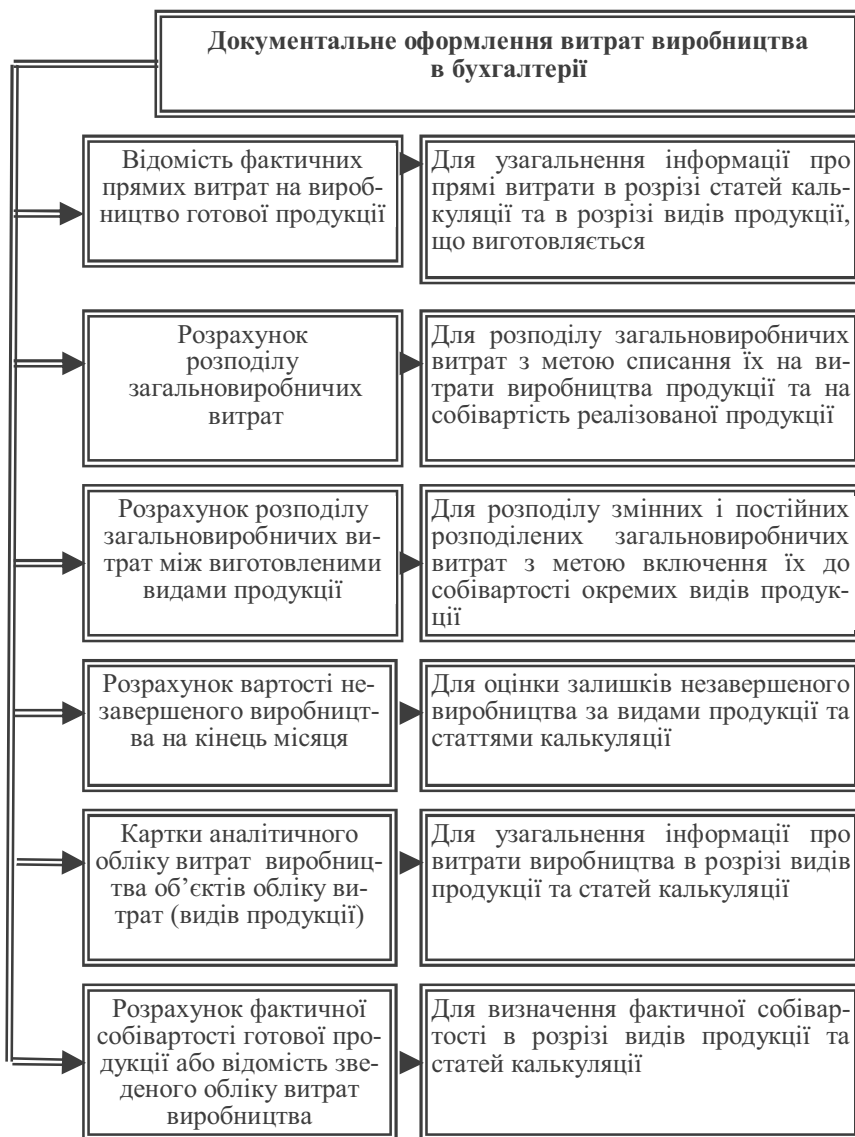

Схема 6.10. Документальне оформлення витрат виробництва

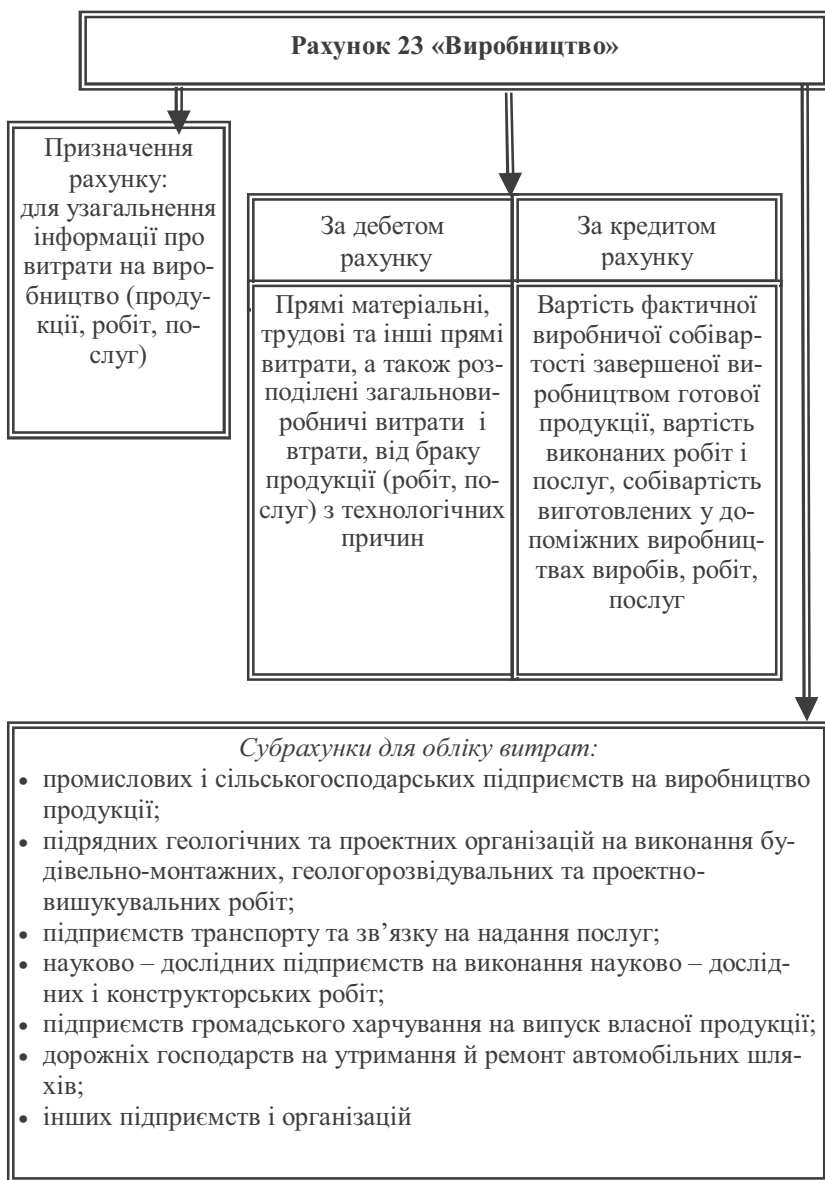

Схема 6.11. Призначення та побудова рахунку 23
«Виробництво»

Незавершене виробництво – продукція (роботи, послуги), які не пройшли всіх стадій технологічного процесу, тобто до складу незавершеного виробництва не включають: сировину, матеріали, покупні напівфабрикати, які знаходяться на виробництві, але не оброблялися; отримані комплектуючі, які не приймали участі і технологічному процесі.

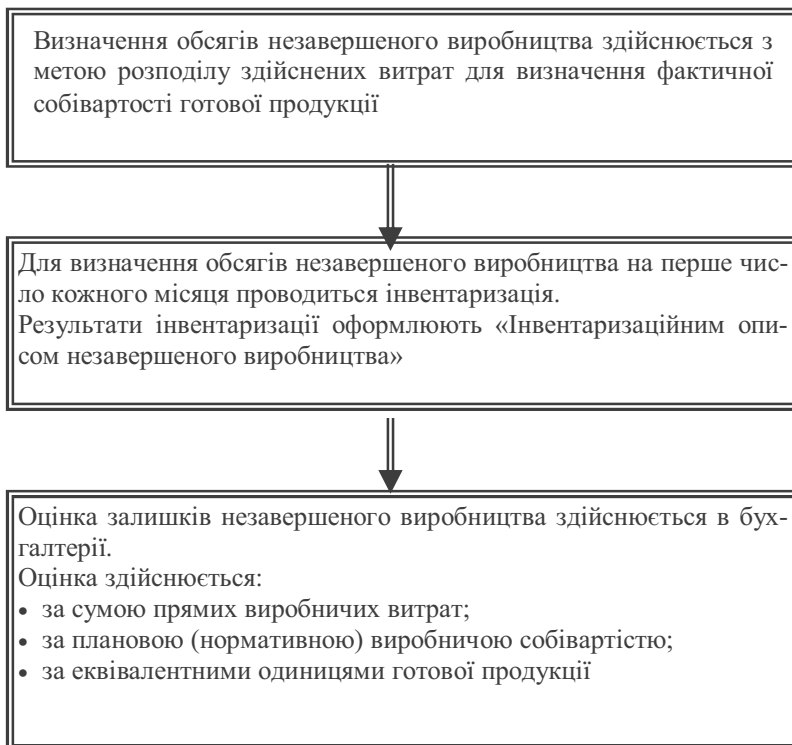

Схема 6.12. Оцінка незавершеного виробництва

Таблиця 6.2. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку витрат основного виробництва

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Нараховано амортизацію основних засобів і нематеріальних активів, які використовуються в підрозділах основного виробництва	23	13
2.	Витрачено виробничі запаси на виробництво продукції	23	20
3.	Витрачено напівфабрикати власного виробництва на виробництво продукції	23	25
4.	Списано малоцінні та швидкозношувані предмети на витрати основного виробництва	23	22
5.	Віднесено на витрати основного виробництва вартість робіт і послуг допоміжних виробництв	23	23
6.	Віднесено частину витрат, пов'язаних із освоєнням і підготовкою виробництва на витрати основного виробництва	23	39
7.	Нараховано забезпечення виплат відпускних працівникам основного виробництва	23	471
8.	Відображено вартість робіт і послуг підрядників призначених для виробництва	23	63
9.	Проведено нарахування на заробітну плату працівників основного виробництва до фондів соціального спрямування	23	65
10.	Нараховано заробітну плату працівникам основного виробництва	23	66
11.	Віднесено на витрати основного виробництва вартість робіт і послуг, виконаних іншими кредиторами	23	685
12.	Списано на витрати основного виробництва суми витрат за елементами, за умови використання рахунків 8 класу	23	80,81, 82,83, 84
13.	Списано загальновиробничі витрати на витрати основного виробництва	23	91
14.	Оприбутковано із основного виробництва готову продукцію на склад по собівартості	26	23

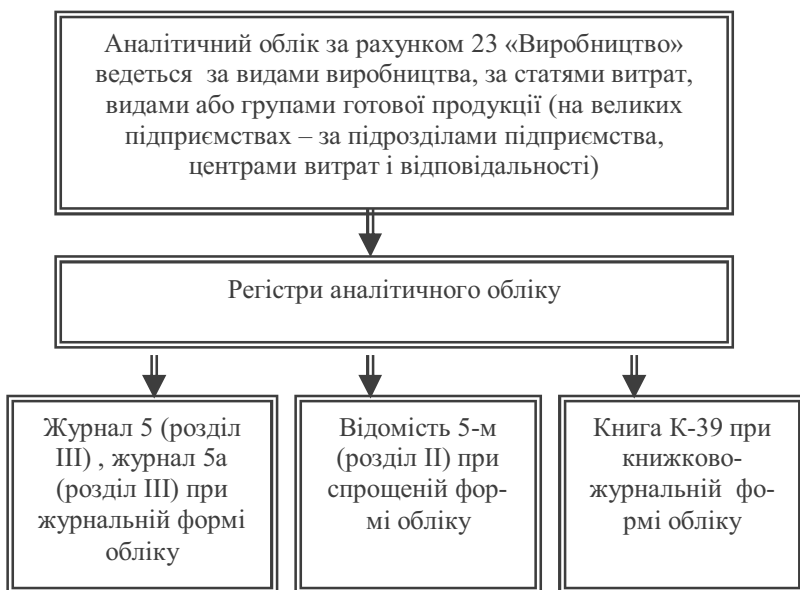

Схема 6.13 Побудова аналітичного обліку за рахунком 23 «Виробництво» в бухгалтерії

Таблиця 6.3. Узагальнення інформації за рахунком 23 «Виробництво» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
23 «Виробництво»	Баланс	Незавершене виробництво	120
	Примітки до річної фінансової звітності	Незавершене виробництво	890

Запитання для самоконтролю

1. Поняття витрат відповідно до П(С)БО.
2. Критерії визнання витрат виробництва відповідно до П(С)БО 16 «Витрати».
3. Які ознаки класифікації витрат виробництва Вам відомі?
4. Складові виробничої собівартості продукції
5. Який склад прямих матеріальних витрат?
6. Який склад прямих витрат на оплату праці?
7. Який склад інших прямих витрат?
8. Складові загальновиробничих витрат.
9. Характеристика постійних і змінних загальновиробничих витрат.
10. Порядок розподілу загальновиробничих витрат.
11. Характеристика рахунка 23 «Виробництво»
12. Характеристика рахунка 91 «Загальновиробничі витрати».
13. Організація аналітичного обліку витрат виробництва.
14. Методи обліку витрат виробництва.

Тестові завдання

1. *Які витрати не включаються до виробничої собівартості готової продукції?*
 1. Прямі матеріальні витрати
 2. Розподілені загальновиробничі витрати
 3. Витрати на збут
 4. Інші прямі витрати
2. *Які з наведених витрат не включаються до складу загальновиробничих витрат:*
 1. Витрати на управління виробництвом
 2. Плата за розрахункове – касове обслуговування
 3. Витрати на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього середовища
 4. Витрати на опалення, освітлення, водопостачання та інше утримання виробничих приміщень

3. Якою кореспонденцією рахунків відображається нарахування амортизації основних засобів загальновиробничого призначення?

1. Д 91 К 131
2. Д 91 К 132
3. Д 91 К 133
4. Д 92 К 131

4. Який зміст бухгалтерського проведення Д 23 К 651?

1. Утримано із заробітної плати робітників основного виробництва збір на обов'язкове державне пенсійне страхування
2. Зроблено нарахування на заробітну плату робітників основного виробництва на обов'язкове державне пенсійне страхування
3. Зроблено нарахування на заробітну плату адміністративного апарату на обов'язкове державне пенсійне страхування
4. Зроблено нарахування на заробітну плату робітників основного виробництва на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття

5. Якою кореспонденцією рахунків відображається випуск готової продукції з виробництва?

1. Д 26 К 23
2. Д 26 К 91
3. Д 28 К 23
4. Д 26 К 93

6. Загальновиробничі витрати поділяються на:

1. Постійні та змінні
2. Розподілені та нерозподілені
3. Тимчасові та відстрочені
4. Поточна та майбутніх періодів

7. Витрати в незавершеному виробництві на кінець звітного періоду відображає:

1. Залишок за рахунком 23 «Виробництво»
2. Дебетовий оборот за рахунком 26 «Готова продукція»
3. Залишок за рахунками 23 «Виробництво» та 91 «Загальновиробничі витрати»
4. Правильної відповіді не запропоновано

8. Сальдо за рахунком 23 «Виробництво» відображається в:
1. І розділі Звіту про фінансові результати
 2. ІІ розділі активу Балансу
 3. І розділі активу Балансу
 4. Не відображається в Балансі
9. Списання змінних загальновиробничих витрат відображається в обліку:
1. Д 791 К 91
 2. Д 901 К 91
 3. Д 91 К 791
 4. Д 23 К 91
10. Списання постійних нерозподілених витрат відображається в обліку:
1. Д 443 К 91
 2. Д 91 К 26
 3. Д 901 К 91
 4. Д 26 К 91
11. Загальновиробничі витрати – витрати, пов'язані з:
1. Реалізацією готової продукції покупцям
 2. Управлінням підприємства
 3. Реалізацією виробничих запасів
 4. Організацією та управлінням виробництвом
12. Вартість наданих послуг з водопостачання та опалення виробничих цехів відображаються в обліку:
1. Дт 23 Кт 63
 2. Дт 91 Кт 63, Дт 641 Кт 63
 3. Дт 63 Кт 91
 4. Дт 92 Кт 63
13. Оприбуткування з виробництва готової продукції на склад відображається в обліку:
1. Дт 23 Кт 26
 2. Дт 26 Кт 23
 3. Дт 28 Кт 23
 4. Дт 20 Кт 23

ТЕМА 7. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ

- 7.1. Облік касових операцій.
- 7.2. Облік коштів на рахунках в банках.
- 7.3. Облік інших грошових коштів.

Основні терміни:

Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Готівкові розрахунки – платежі готівкою підприємств (підприємців) та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Безготівкові розрахунки – перерахування певної суми коштів з розрахунків платників на рахунки одержувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб; коштів, внесених ними готівкою в касу банку; на рахунки одержувачів коштів.

Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів – документ, що застосовується для реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів та інших касових документів.

Іноземна валюта – валюта інша, ніж валюта звітності.

Каса – приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків, а також приймання, видачі, зберігання готівкових коштів, інших цінностей, касових документів.

Картковий рахунок – банківський поточний рахунок, на якому обліковуються операції за платіжними картками.

Касова книга – документ установленної форми, що застосовується для здійснення первинного обліку готівки в касі.

Касовий ордер – первинний документ (прибутковий або видатковий касовий ордер), що застосовується для оформлення надходжень (видачі) готівки з каси.

Касові документи – документи (касові ордери та платіжні чи розрахунково-платіжні відомості, розрахункові документи, відомості закупівлі сільськогосподарської продукції, інші прибуткові та видаткові касові документи), за допомогою яких від-

повідно до законодавства України оформляються касові операції, звіти про використання коштів, а також відповідні журнали встановленої форми для реєстрації цих документів та книги обліку.

Касові операції – операції підприємств (підприємців) між собою та з фізичними особами, що пов'язані з прийманням і видачею готівки під час проведення розрахунків через касу з відображенням цих операцій у відповідних книгах обліку.

Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей – книга, що застосовується для обліку готівки та сплачених документів.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Ліміт залишку готівки в касі – граничний розмір суми готівки, що може залишатися в касі в позаробочий час.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Операція в іноземній валюті – господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті.

Розрахунково-касове обслуговування – надання банком клієнту на підставі укладеного між ними договору послуг, які пов'язані з переказом коштів з/на рахунку/ок цього клієнта, видачею йому грошей у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій передбачених договором, форму та зміст якого банк розробляє самостійно.

7.1. Облік касових операцій

Дані фінансового обліку грошових коштів використовують для визначення причин збільшення або зменшення припливу та відпливу грошових коштів для аналізу грошових коштів в розрізі операційної, інвестиційної, фінансової діяльності з метою оцінки платоспроможності і ліквідності підприємства та визначення заходів щодо оптимізації грошових потоків на підприємстві.

Виходячи з потреби прискорення обігу готівкових коштів і своєчасного їх надходження до кас банків підприємствами, що здійснюють операції з готівкою в національній валюті, установлюються ліміт каси та строки здавання готівкової виручки (готівки)

Кожне підприємство визначає ліміт каси з урахуванням режиму і специфіки його роботи, віддаленості від банку, обсягу касових оборотів (надходжень і видатків) за всіма рахунками, установлених строків здавання готівки, тривалості операційного часу банку, наявності домовленості підприємства з банком на інкасацію тощо

Якщо підприємством ліміт каси не встановлено (незалежно від причин такого невстановлення), то ліміт такої каси вважається нульовим. У цьому разі вся готівка, що перебуває в його касі на кінець робочого дня і не здана підприємством вважається понадлімітною

Підприємства можуть тримати в позаробочий час у своїх касах готівкову виручку (готівку) в межах, що не перевищують установлений ліміт каси. Готівкова виручка (готівка), що перевищує встановлений ліміт каси, обов'язково здається до банків для її зарахування на банківські рахунки.

За відсутності банків готівкова виручка (готівка) може здаватися до операторів поштового зв'язку для її переказу на банківські рахунки підприємства.

Здавання готівкової виручки (готівки) здійснюється самостійно або через відповідні служби, яким згідно законодавством України надано право на перевезення валютних цінностей та інкасацію коштів

Схема 7.1. Вимоги до визначення ліміту каси

Уся готівка, що надходить до кас, має своєчасно (у день одержання готівкових коштів) та в повній сумі оприбутковуватися

Готівкова виручка (готівка) підприємств (підприємців), у тому числі готівка, одержана з банку, використовуються ними для забезпечення потреб, що виникають у процесі їх функціонування, а також для проведення розрахунків з бюджетами та державними цільовими фондами за податками і зборами (обов'язковими платежами)

Підприємства мають право зберігати у своїй касі готівку, одержану в банку для виплат, що належать до фонду оплати праці, а також пенсій, стипендій, дивідендів (доходу), понад установлений ліміт каси протягом трьох робочих днів, включаючи день одержання готівки в банку

Гранична сума готівкового розрахунку одного підприємства (підприємця) з іншим підприємством (підприємцем) протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами встановлюється відповідною постановою Правління Національного банку України. Кількість підприємств (підприємців), з якими здійснюються розрахунки, протягом дня не обмежується

У разі здійснення підприємствами готівкових розрахунків з іншими підприємствами (підприємцями) понад установлену граничну суму кошти в розмірі перевищення встановленої суми розрахунково додаються до фактичних залишків готівки в касі на кінець дня платника готівки одноразово в день здійснення цієї операції, з подальшим порівнянням одержаної розрахункової суми із затвердженим лімітом каси

Зберігання в касі готівки та інших цінностей, що не належать цьому підприємству, забороняється

Схема 7.2. Вимоги до організації готівкових розрахунків

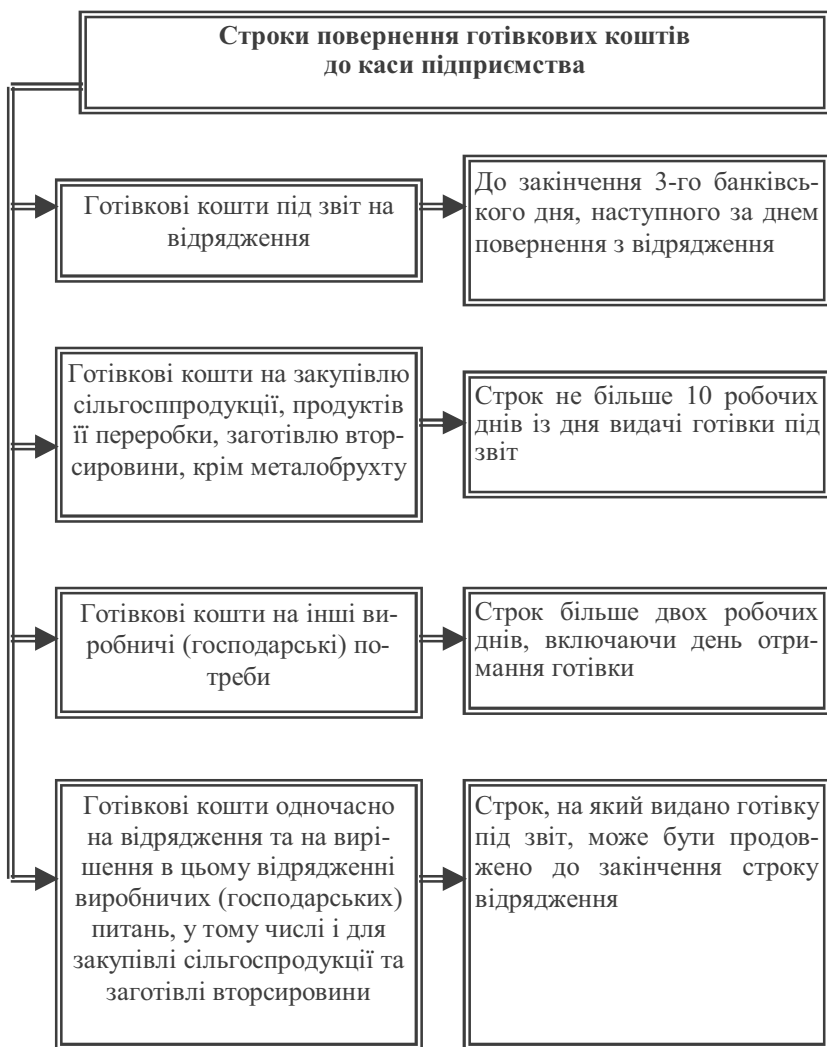

Схема 7.3. Строки повернення готівкових коштів до каси підприємства

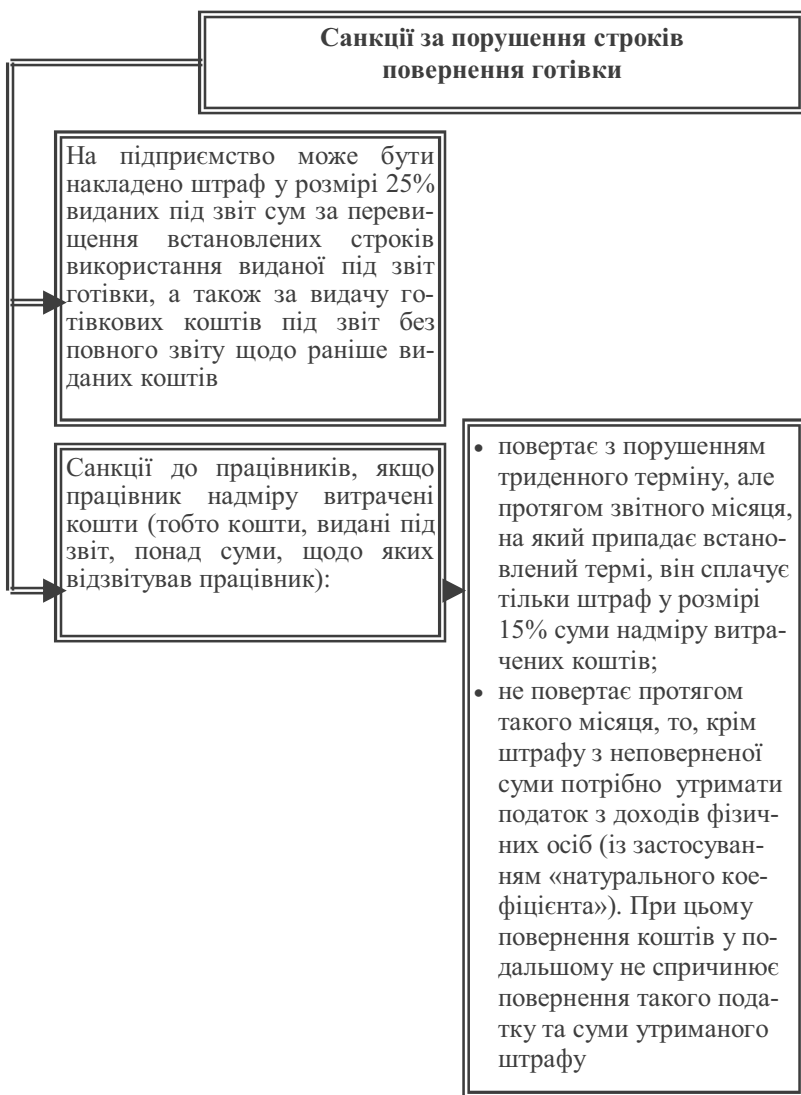

Схема 7.4. Санкції за порушення строків повернення готівки в касу

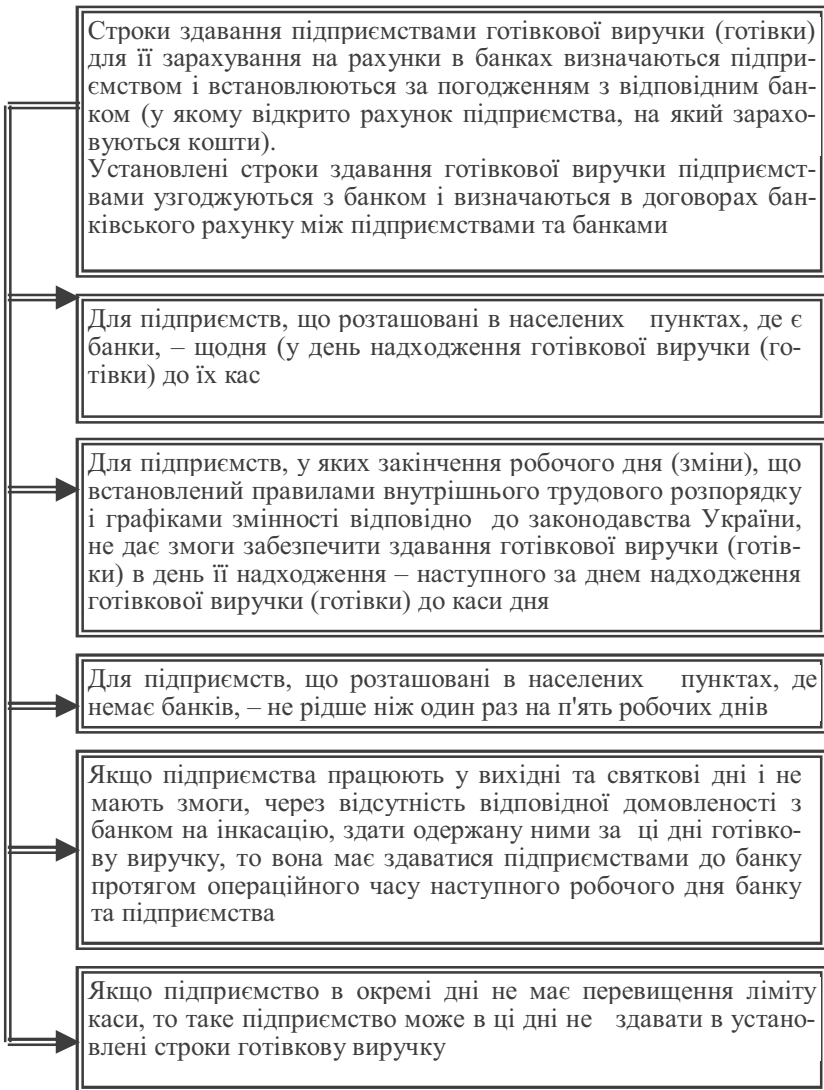

Схема 7.5. Строки здавання готівковою виручки до банку

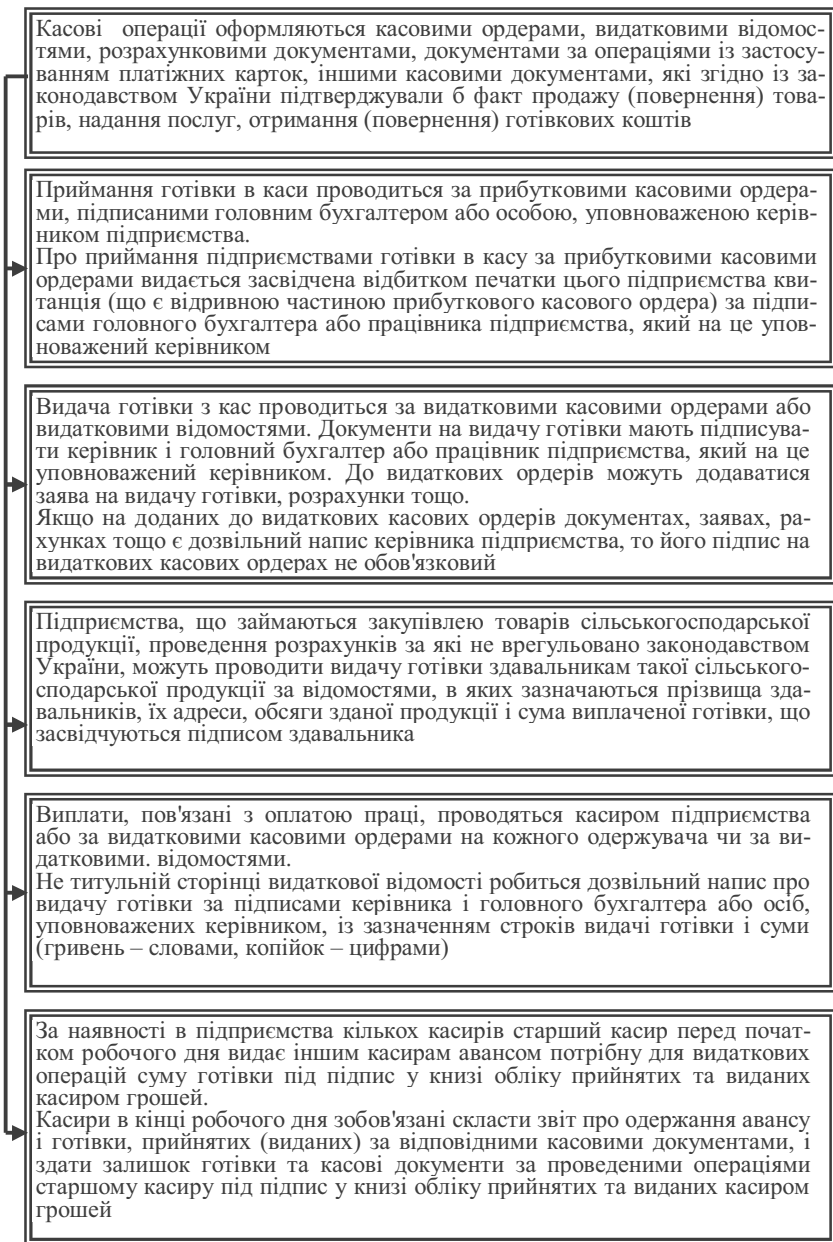

Схема 7.6. Документальне оформлення руху грошових коштів в касі

Схема 7.7. Документи, що є підставою для оформлення касових ордерів

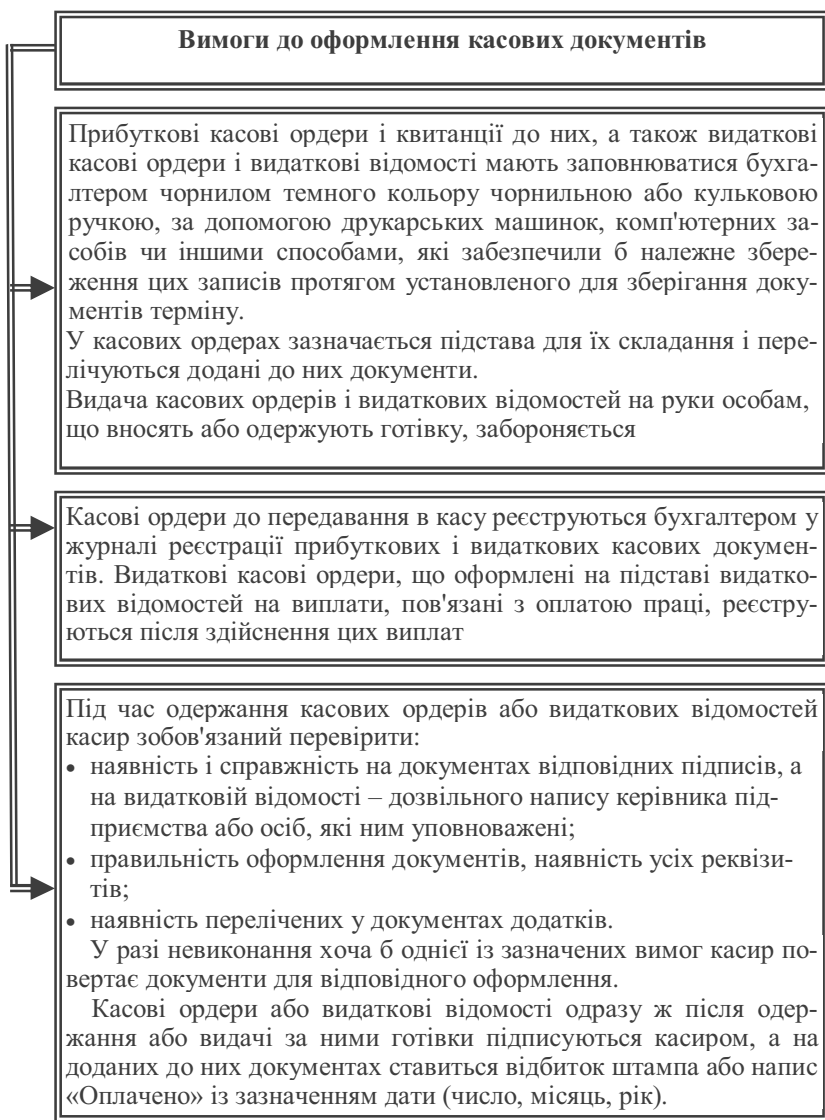

Схема 7.8. Вимоги до оформлення касових документів

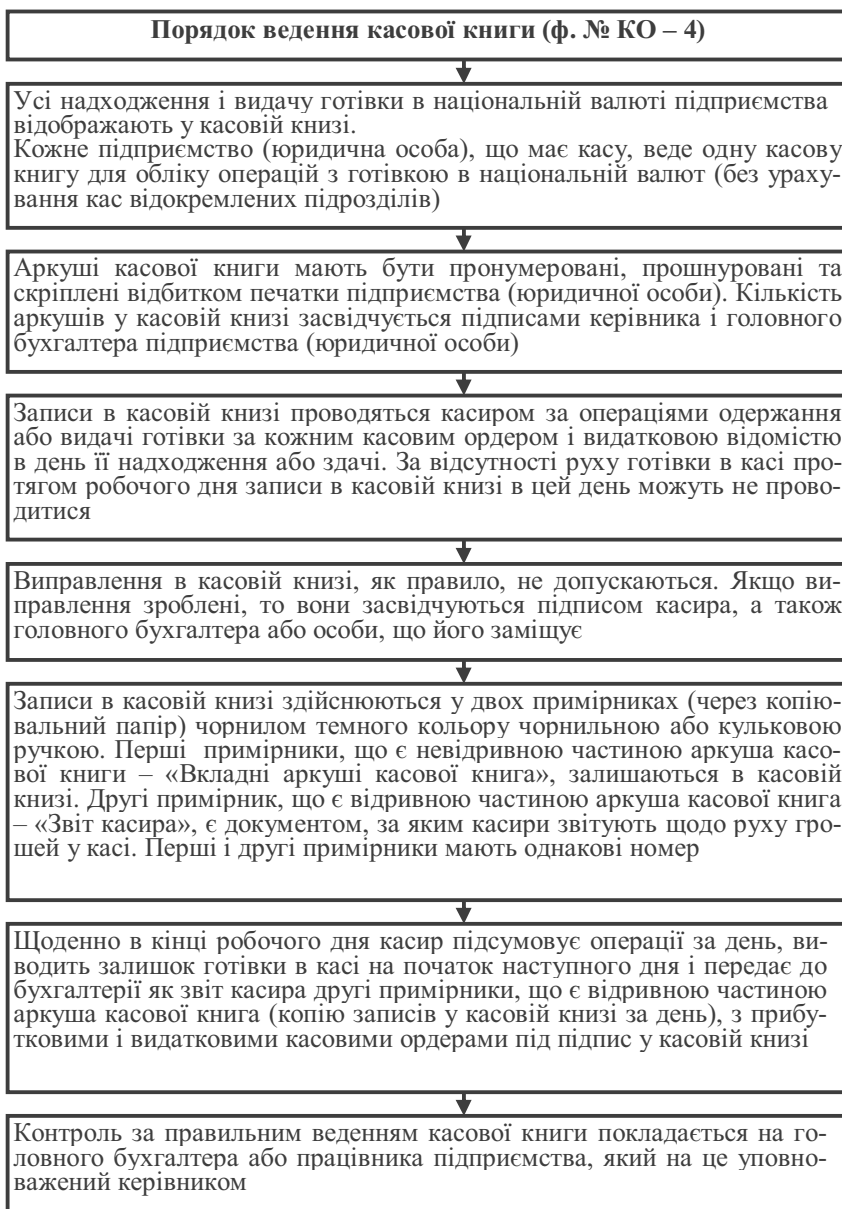

Схема 7.9. Порядок ведення касової книги

Схема 7.10. Призначення та побудова рахунку 30 «Каса»

Таблиця 7.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку руху грошових коштів в касі

Зміст операцій	Дебет	Кредит
<i>1. Надходження грошових коштів</i>		
1. Надходження грошових коштів з поточного рахунку в банку	301	311
2. Надходження грошових коштів в наслідок погашення короткострокового векселя	301	341
3. Повернення підзвітною особою підприємства раніше отриманого авансу, не використаного повністю або частково за призначенням	301	372
4. Надходження готівки в рахунок погашення завданих збитків	301	375
5. Погашення заборгованості за внесками до пайового капіталу	301	41
6. Погашення заборгованості засновників за внесками до статутного капіталу	301	46
7. Надходження готівки у вигляді доходу (виручки) від реалізації:		
- готової продукції	301	701
- товарів	301	702
- робіт і послуг	301	703
8. Оприбутковані надлишки готівки в касі, виявлені при інвентаризації	301	719
<i>2. Виплата грошових коштів</i>		
1. Грошові кошти передані на поточний рахунок в банку	311	301
2. Грошові кошти для зарахування на рахунки в банку передані інкасаторам	333	301
3. Грошові кошти видані підзвітним особам	372	301
4. Грошові кошти використані на повернення пайових внесків	41	301
5. Виплата грошовими коштами робітником підприємства:		
- заробітної плати	661	301
- депонованої заробітної плати	662	301
- інших виплат	663	301
6. Виплата грошових коштів при розрахунках з учасниками та засновниками підприємства, що пов'язані з розподілом прибутку (дивідендів)	671	301

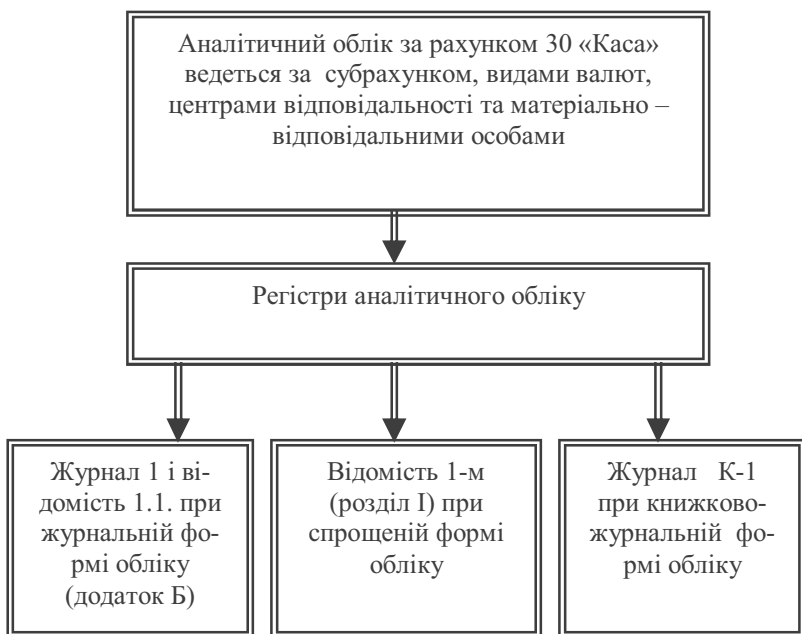

Схема 7.11. Побудова аналітичного обліку за рахунком 30 «Каса» в бухгалтерії

7.2. Облік коштів на рахунках в банках

Схема 7.12. Види банківських рахунків

Суб'єкти господарювання, нерезиденти-інвестори, іноземні представництва і фізичні особи мають право відкривати рахунки для забезпечення своєї господарської діяльності і власних потреб у будь-яких банках України відповідно до власного вибору, крім випадків, коли банк не має можливості прийняти на банківське обслуговування або якщо така відмова допускається законом або банківськими правилами

Умови відкриття рахунку та особливості його функціонування передбачаються в договорі, що укладається між банком і його клієнтом, і не повинні суперечити вимогам цієї Інструкції. Договір банківського рахунку та договір банківського вкладу укладаються в письмовій формі

За поточними рахунками, що відкриваються банками суб'єктам господарювання в національній валюті, здійснюються всі види розрахунково-касових операцій відповідно до умов договору та вимог законодавства України

Кошти на вкладний (депозитний) рахунок суб'єкта господарювання перераховуються з його поточного рахунку і після настання обставин їх повернення, визначених договором банківського вкладу, повертаються на поточний рахунок суб'єкта господарювання. Проведення розрахункових операцій і видача коштів готівкою з вкладного (депозитного) рахунку суб'єкта господарювання забороняється.

Нараховані проценти за депозитами суб'єктів господарювання відповідно до умов договору банківського вкладу можуть перераховуватися на поточний рахунок або зараховуватися на поповнення депозиту.

За договором банківського вкладу банк зобов'язаний видати вклад на першу вимогу вкладника – суб'єкта господарювання, крім вкладів, внесених юридичною особою на інших умовах повернення, що встановлені договором банківського вкладу

Схема 7.13. Основні умови відкриття рахунків та використання коштів за рахунками в банках

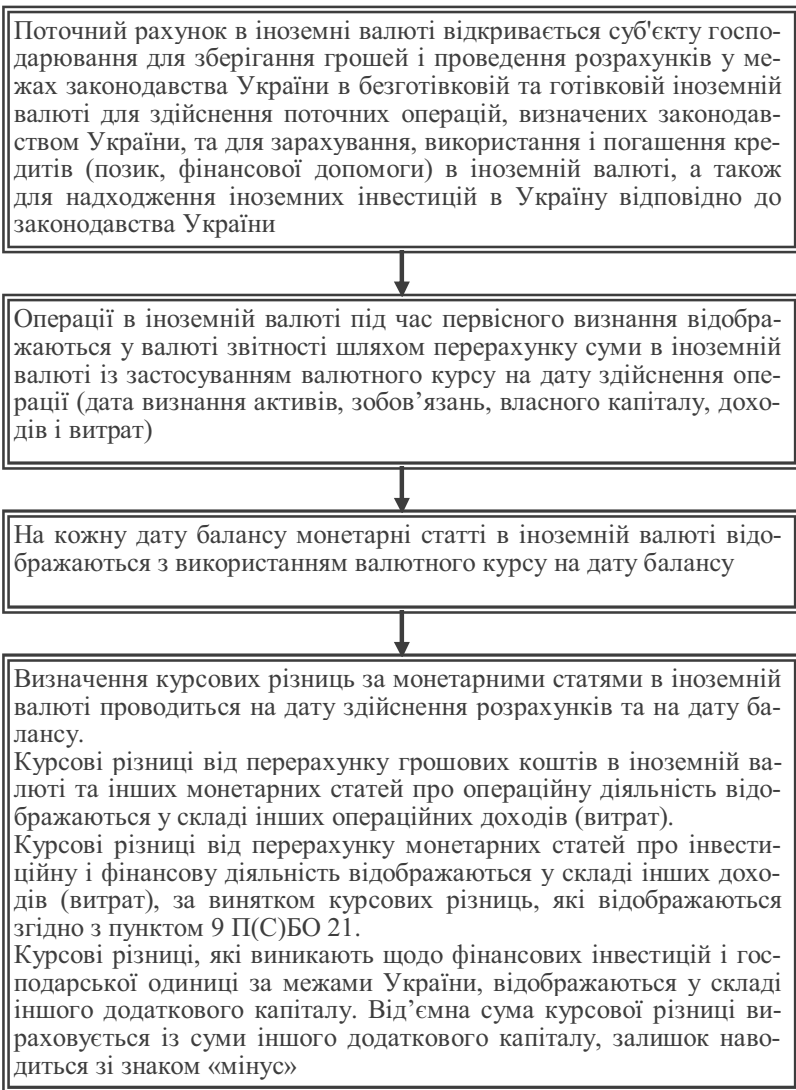

Схема 7.14. Призначення поточного рахунку в іноземній валюті та умови відображення операцій

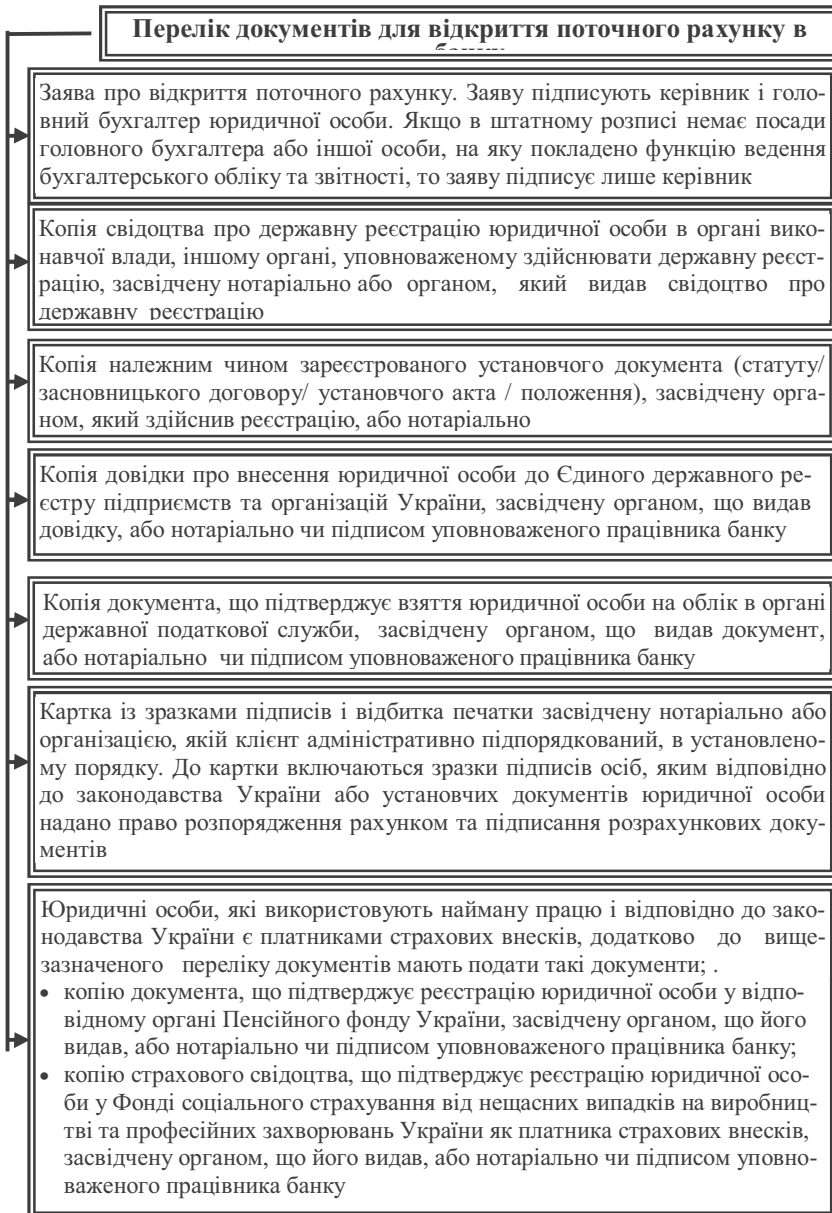

Схема 7.15. Перелік документів для відкриття (вперше) поточного рахунку для юридичної особи

Умови відкриття та використання коштів поточних карткових рахунків

Банки відкривають клієнтам карткові рахунки на умовах договору в порядку, установленому для відкриття поточних рахунків, з урахуванням особливостей:

- для відкриття карткових рахунків клієнти подають документи, які передбачені для відкриття поточних рахунків, крім картки із зразками підписів, що подається, коли використання зразка підпису вимагається правилами платіжної системи. Якщо картка із зразками підписів не оформляється, то в разі потреби (закриття рахунку, втрата або пошкодження платіжної картки тощо) операції здійснюються за умови пред'явлення клієнтом паспорта або документа, що його замінює. У цьому разі як зразок підпису використовується підпис
- клієнта, зазначений у договорі;
- у заяві про відкриття карткового рахунку крім передбачених реквізитів, за потреби зазначаються інші додаткові реквізити, установлені банком та/або платіжною системою, які потрібні для ідентифікації держателя картки, визначення параметрів платіжної картки тощо

Для проведення від імені підприємства розрахунків банк видає довіреному працівнику, уповноваженому керівництвом підприємства, корпоративні банківські платіжні картки. Підприємство має права за допомогою карток:

- проводити безготівкові розрахунки в нацвалюті на території України, пов'язані зі статутною і господарською діяльністю підприємства;
- одержувати готівку для витрат, пов'язаних зі статутною і господарською діяльністю, у т. ч. на відрядження в межах України;
- проводити розрахунки в безготівковій формі за витратами представницького характеру на території України і за її межами в нацвалюті та інвалюті відповідно;
- одержувати готівку в інвалюті за межами України та на території України в касі для оплати витрат на відрядження;
- оплачувати експлуатаційні витрати, пов'язані з утриманням і перебуванням повітряних, морських, авто-транспортних засобів за межами України

Схема 7.16. Умови відкриття та використання коштів поточних карткових рахунків

Клієнти банків для здійснення розрахунків самостійно обирають платіжні інструменти (за винятком меморіального ордера) і зазначають їх під час укладання договорів

Доручення платників про списання коштів зі своїх рахунків банки приймають до виконання виключно в межах залишку коштів на цих рахунках або якщо договором між банком та платником передбачено їх приймання та виконання в разі відсутності/недостатності коштів на цих рахунках

Банк виконує розрахункові документи, відповідно до черговості їх надходження якщо інше не встановлено договором між банком і клієнтом. Якщо до банку надійшло одночасно кілька розрахункових документів, на підставі яких здійснюється списання коштів, то вони виконуються в такій черговості:

- у першу чергу списуються кошти на підставі рішення суду для задоволення вимог про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, а також вимог про стягнення аліментів;
- у другу – списуються кошти на підставі рішення суду для розрахунків щодо виплати вихідної допомоги та оплати праці особам, які працюють за трудовим договором (контрактом), а також виплати за авторським договором;
- у третю – списуються кошти на підставі інших рішень суду;
- у четверту – списуються кошти за розрахунковими документами, що передбачають платежі до бюджету;
- у п'яту – списуються кошти за іншими розрахунковими документами з порядку їх послідовного надходження

Розрахунковий документ (за винятком розрахункового чека) виписується в кількості примірників, потрібних для всіх учасників безготівкових розрахунків (але не менше ніж два), з використанням електронно-обчислювальних та друкарських машин за один раз з використанням копіювального або самокопіювального паперу.

Якщо використання копіювального (самокопіювального) паперу неможливе, то на всіх тотожних примірниках розрахункового документа в правому верхньому куті проставляються їх порядкові номери (наприклад, 1, 2, 3 тощо).

Дозволяється заповнення розрахункового документа від руки (кульовою ручкою, чорнилом темного кольору)

Списання коштів (і в повній, і в частковій сумі) з рахунку платника здійснюється на підставі першого примірника розрахункового документа, який залишається на зберіганні в банку платника

Відповідальність за правильність заповнення реквізитів розрахункового документа, у тому числі номерів рахунків і кодів банків, суми податку на додану вартість і кодів бюджетної класифікації, несе особа, яка оформила цей документ і подала його до обслуговуючого банку

Схема 7.17. Основні правила документообігу при безготівкових розрахунках

Платіжні інструменти – засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому виді носія інформації, використання якого ініціює переказ грошей з відповідного рахунку платника.

Схема 7.18. Види платіжних інструментів

У виписці банку обов'язково зазначають такі реквізити:

1. Номер поточного рахунка підприємства.
2. Дату попередньої виписки і дату руху коштів.
3. Залишок коштів до руху коштів.
4. Суми операцій.
5. Номери документів.
6. Розрахункові рахунки-кореспонденти (на які або з яких почався рух після виконаних протягом дня розрахунків)

Виписку банку з поточного рахунка (копія записів на цьому рахунку) з доданням відповідних первинних документів (заява на переказ готівки, чек, платіжне доручення, розрахунковий чек тощо) щоденно або в інші узгоджені з підприємством строки (залежно від частоти операцій по поточному рахунку), передають уповноваженому представникові підприємства або особам, які мають право підпису грошових документів

Якщо у виписці знайдено суми, зараховані на поточний рахунок помилково, або в ній не відображено сум здійснених операцій, власник рахунку має негайно повідомити про це банк, який в наступних виписках робить виправлення через зарахування (списання) відповідних претензійних сум

Бухгалтер підприємства здійснює перевірку та бухгалтерське опрацювання виписки банку

Схема 7.19. Призначення виписки банку

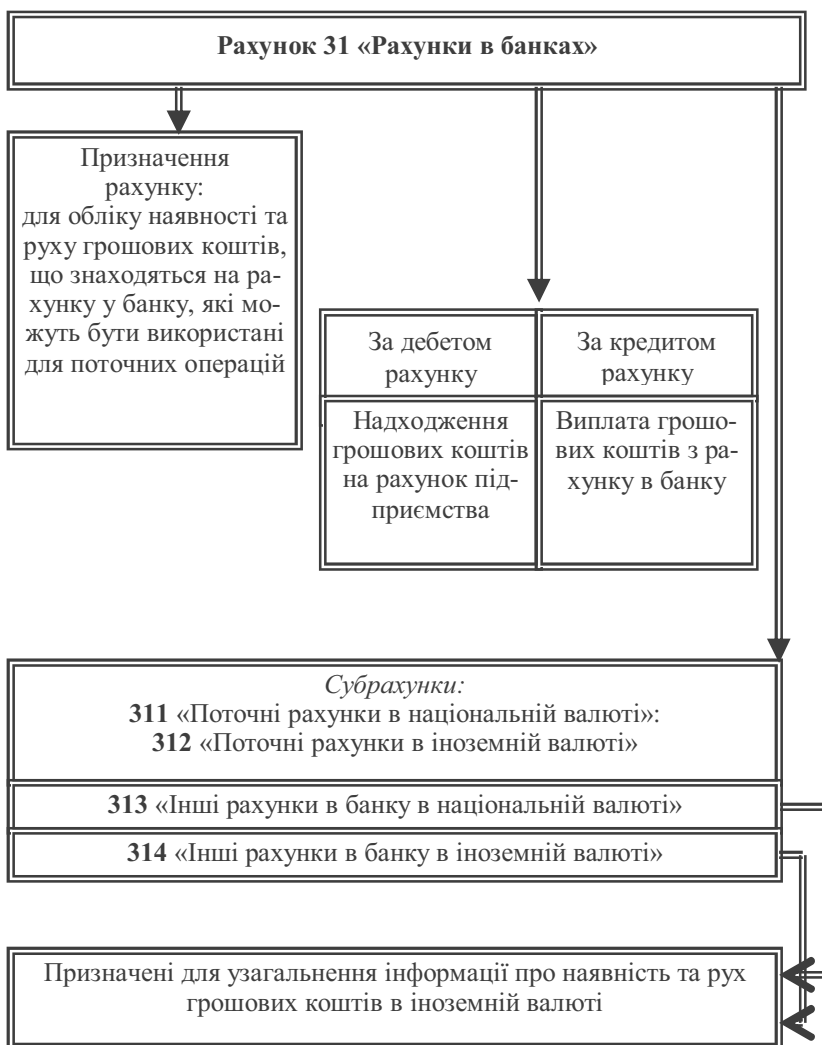

Схема 7.20. Призначення та побудова рахунку 31
«Рахунки в банках»

Таблиця 7.2. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку руху грошових коштів на поточному рахунку

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Надходження грошових коштів</i>			
1.	Здано готівку з каси підприємства до банку	311	301
2.	Зараховано на поточний рахунок грошові кошти, що перебувають у дорозі (наприклад, залишок грошових коштів, перерахованих для купівлі валюти; виручка, здана через інкасацію, тощо)	311	333
3.	Отримано грошові кошти після пред'явлення короткострокового векселя до оплати	311	341
4.	Перераховано оплату покупцями та замовниками за відвантажені продукцію, товари, виконані роботи і послуги	311	361
5.	Повернено раніше сплачений аванс	311	371
6.	Отримано дивіденди, проценти, роялті тощо	311	373
7.	Відшкодовано суму претензій, штрафів, пені, неустойки винною стороною	311	374
8.	Відшкодовано суму шкоди особою, винною в нестачі цінностей	311	375
9.	Отримано орендну плату від орендарів	311	377
10.	Отримано кошти для формування пайового капіталу(в кооперативах, кредитних спілках)	311	41
11.	Отримано від засновника в погашення заборгованості по внесках до статутного капіталу	311	46
12.	Отримано від засновника підприємства внесок, що перевищує статутний капітал (додатковий капітал)	311	422
13.	Отримано грошові кошти цільового фінансування	311	48
14.	Отримано довгостроковий кредит	311	50
15.	Отримано короткостроковий кредит	311	60
16.	Отримано відшкодування з бюджету	311	641
17.	Отримано передоплату від покупців або замовників	311	681
18.	Отримано оплату авансом за кілька майбутніх періодів (наприклад, отримання авансових орендних платежів, оплати передплати періодичних видань, виручки від продажу квитків транспортних і на театральньо-видовищні заходи, абонентної плати за користування засобами зв'язку тощо)	311	69
19.	Зараховано на поточний рахунок суму, отриману від продажу валюти за курсом НБУ	311	711
<i>2. Списання грошових коштів</i>			
1.	Видано готівку з банківського рахунка до каси підприємства	301	311

Зміст операцій		Дебет	Кредит
2.	Перераховано на картковий рахунок підприємства суму заробітної плати, що підлягає зарахуванню на карткові рахунки працівників (за умови надання банком виписки по картковому рахунку підприємства)	313	311
3.	Придбано проїзні квитки працівникам підприємства	331	311
4.	Перераховано грошові кошти з поточного рахунка на купівлю іноземної валюти	333	311
5.	Перераховано передоплату постачальникам та підрядникам	371	311
6.	Оплачено витрати майбутніх періодів (наприклад, оплачено передплату періодичних видань, сплачено авансом орендні платежі, оплачено страховий поліс тощо)	39	311
7.	Викуплено акції власної емісії в акціонерів	451	311
8.	Повернено залишок невикористаного цільового фінансування	48	311
9.	Погашено заборгованість за короткостроковим кредитом	60	311
10.	Перераховано банку в погашення заборгованості за довгостроковим кредитом	61	311
11.	Погашено заборгованість за короткостроковим векселем	62	311
12.	Сплачено податки та збори (обов'язкові платежі)	641, 642	311
13.	Сплачено страхові внески за соціальним страхуванням	65	311
14.	Виплачено заробітну плату шляхом перерахування коштів на особові рахунки працівників	661	311
15.	Погашено зобов'язання перед учасниками (засновниками) за нарахованими дивідендами та іншими виплатами	671,672	311
16.	Повернено покупцю (замовнику) раніше отриманий аванс	681	311
17.	Сплачено проценти (банку, за векселем тощо)	684	311
18.	Здійснено інші платежі (наприклад, перераховано орендну плату орендодавцю, сплачено визнані підприємством суми штрафів, пені, неустойок та інших санкцій у результаті невиконання договірних зобов'язань тощо)	685	311

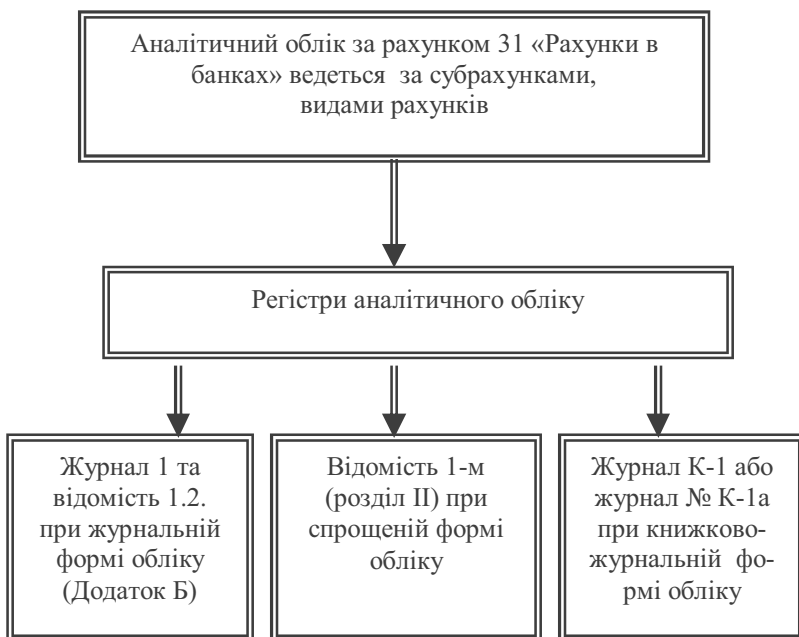

Схема 7.21. Побудова аналітичного обліку за рахунком 31 «Рахунки в банках» в бухгалтерії

7.3. Облік інших грошових коштів

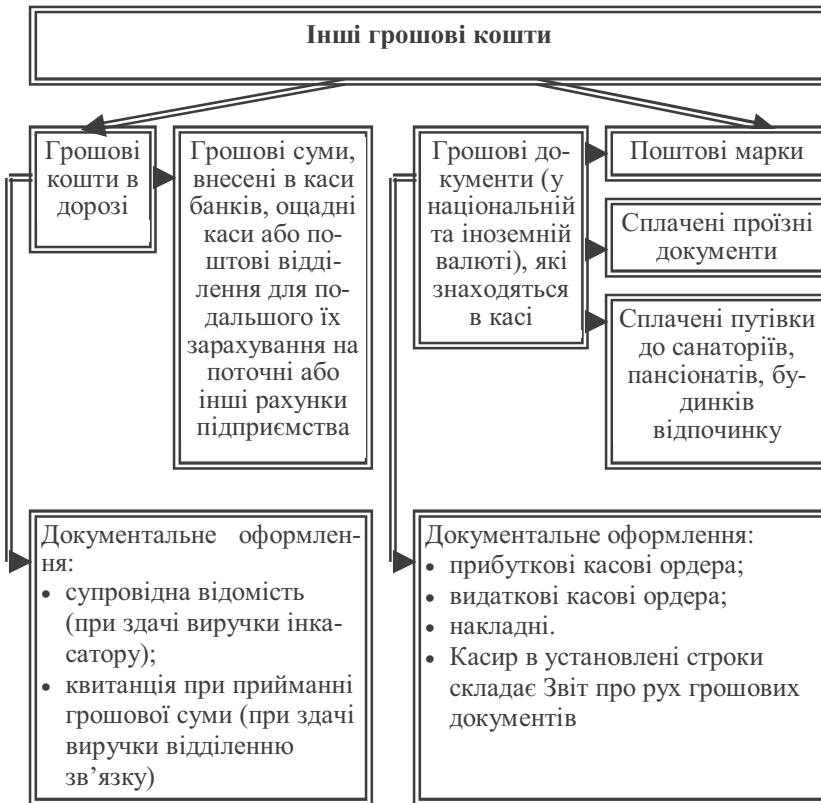

Схема 7.22. Класифікація та документальне оформлення інших грошових коштів

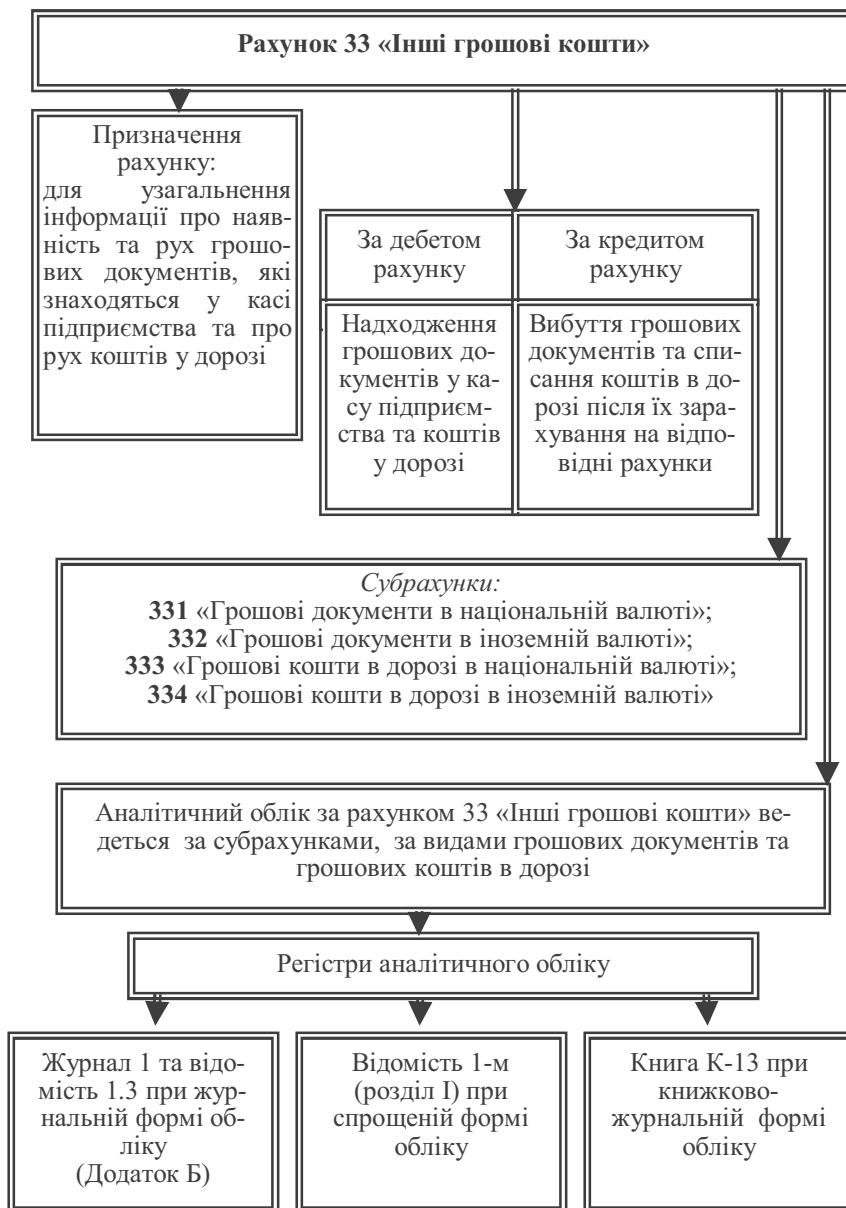

Схема 7.22. Призначення рахунку 33 «Інші грошові кошти» та побудова аналітичного обліку

Таблиця 7.3. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку інших грошових коштів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Придбання грошових документів в національній валюті за рахунок готівкових коштів з каси підприємства	331	301
2.	Готівкові кошти з каси підприємства передані до кас банків через інкасаторів, для подальшого зарахування на поточні рахунки в банку	333	301
3.	Перераховано банку грошові кошти для купівлі іноземної валюти	333	311
4.	Придбання грошових документів в національній валюті за рахунок грошових коштів на рахунках в банках	331	311
5.	Перераховано кошти для сплати збору до Пенсійного фонду за закупівлю іноземної валюти	333	311
6.	Перераховано комісійну винагороду банку за закупівлю іноземної валюти	333	311
7.	У складі доходів відображено різницю між курсом НБУ на дату зарахування та фактичним курсом купівлі	333	719
8.	Надійшли грошові документи в національній валюті від підзвітної особи підприємства	331	372
9.	Надійшли грошові документи в національній валюті від інших кредиторів	331	685
10.	Зараховано на поточний рахунок іноземну валюту за курсом НБУ	312	333
11.	У складі витрат відображено різницю між фактичним курсом купівлі та курсом НБУ на дату	949	333
12.	Нараховано та віднесено на витрати збір до Пенсійного фонду	92 651	651 333
13.	Відображено витрати на сплату комісійної винагороди банку	377	333
14.	Надходження грошових коштів на рахунки підприємства в банках, які до цього часу перебували в дорозі	311	333
15.	Видача грошових документів підзвітними особами підприємства	372	331
16.	Утримання із заробітної плати працівників підприємства вартості оплачених грошових документів	661	331
17.	Використання грошових документів для адміністративних цілей	92	331

Таблиця 7.4. Узагальнення інформації за рахунками 30 «Каса», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші грошові кошти» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
30 «Каса», 31 «Рахунки в банках»	Баланс	Грошові кошти та їх еквіваленти: - в національній валюті;	230
		- в іноземній валюті	240
	Звіт про рух грошових коштів	Залишок коштів на кінець року	430
	Примітки до річної фінансової звітності	Каса	640
		Поточний рахунок у банку	650
		Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	660
33 «Інші грошові кошти»	Баланс	Грошові кошти та їх еквіваленти: - в національній валюті;	230
		- в іноземній валюті	240
	Примітки до річної фінансової звітності	Грошові кошти в дорозі	670
		Еквіваленти грошові кошти	680

Запитання для самоконтролю

1. Поняття грошових коштів.
2. Документальне оформлення руху грошових коштів в касі.
3. Який порядок складання касової книги?
4. Яка характеристика рахунка 30 “Каса” ?
5. Як на рахунках бухгалтерського обліку відображається рух грошових коштів в касі?
6. Яка організація аналітичного обліку за рахунком 30 “Каса”?
7. Яке значення та сутність інвентаризації грошових коштів в касі?
8. Які види рахунків в банках відповідно до нормативних документів відкривають юридичні особи?
9. Який порядок відкриття рахунків в банках в національній валюті?
10. Документальне оформлення операцій на рахунках в банках в національній валюті.
11. Значення та сутність перевірки виписки банку з поточного рахунку.
12. Яка характеристика рахунку 31 “Рахунки в банках”?
13. Поняття грошових коштів та їх облік.

Тестові завдання

1. *Грошові кошти – це?*
 1. Готівка
 2. Кошти на рахунках в установах банків
 3. Депозити до запитання
 4. Всі вище перераховані відповіді
2. *Одержання в касу з поточного рахунку по чеку коштів на виплату заробітної плати працівникам підприємства відображається в обліку:*
 1. Д 31.1 К30.1
 2. Д 30.1 К31.1
 3. Д 30.1 К36.1
 4. Д 31.1 К70.2
3. *Відображення в обліку виплаченої заробітної плати працівникам підприємства:*
 1. Д31.1 К66.1
 2. Д 66.1 К30.1
 3. Д 30.1 К66.1

4. Д 30.1 К36.1
4. *Відображено перерахування з поточного рахунку підприємства в банку збір до Пенсійного фонду:*
 1. Д 31 К 65.2
 2. Д 651 К 31.1
 3. Д 65.2 К 31.1
 4. Д 30.1 К 65.1
5. *Відображено одержання короткострокового кредиту банку:*
 1. Д 31.1 К 60.1
 2. Д 30.1 К 50
 3. Д 60.1 К 31.1
 4. Д 31.1 К 50
6. *Ліміт залишку готівки в касі підприємства встановлюється:*
 1. Національним банком України
 2. Міністерством фінансів України
 3. Державною податковою адміністрацією України
 4. Підприємством самостійно
7. *Видатковий касовий ордер виписує:*
 1. Касир
 2. Керівник підприємства
 3. Бухгалтер
 4. Особа, яка отримує кошти з каси
8. *Сальдо за рахунком 301 відображається в Балансі:*
 1. В І розділі активу, рядок 031
 2. В І розділі пасиву, рядок 320
 3. В II розділі активу, рядок 230
 4. Не відображається
9. *Сальдо за рахунком 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» відображається в Балансі:*
 1. В II розділі пасиву, рядок 420
 2. В II розділі активу, рядок 230
 3. В І розділі активу, рядок 070
 4. Не відображається
10. *Надходження грошових коштів в дорозі на рахунки підприємства в банках в обліку відображається:*
 1. Д 333 К 311
 2. Д 441 К 333
 3. Д 311 К 333
 4. Д 301 К 333

ТЕМА 8. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

8.1. Поняття, класифікація та оцінка фінансових інвестицій.

8.2. Облік фінансових інвестицій.

Основні терміни:

Дисконт – сума перевищення вартості погашення боргових цінних паперів над їх собівартістю.

Довгострокові фінансові інвестиції – фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.

Дочірнє підприємство – підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства.

Еквіваленти грошових коштів – короткострокові фінансові інвестиції, що вільно конвертуються у певні суми грошових коштів, які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Метод участі в капіталі – метод обліку фінансових інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Пов'язані сторони – особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною.

Поточні фінансові інвестиції – інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можна вільно реалізувати в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів).

Премія – сума перевищення собівартості боргових цінних паперів над вартістю їх погашення.

Спільна діяльність – господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними.

Справедлива вартість – сума, за якою може бути здійснено обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

8.1. Поняття, класифікація та оцінка фінансових інвестицій

Дані фінансового обліку фінансових інвестицій задовольняють інформаційні потреби користувачів щодо видів інвестицій, джерел їх фінансування, доходу від фінансових інвестицій та змін балансової вартості інвестицій за методом участі в капіталі. Ця інформація використовується для аналізу фінансових інвестицій з метою визначення оцінки структури і динаміки фінансових інвестицій, оцінки їх доходності та розробки пропозицій щодо доцільності та оптимального розміщення інвестицій, а також ефективності інвестиційних проєктів підприємства.

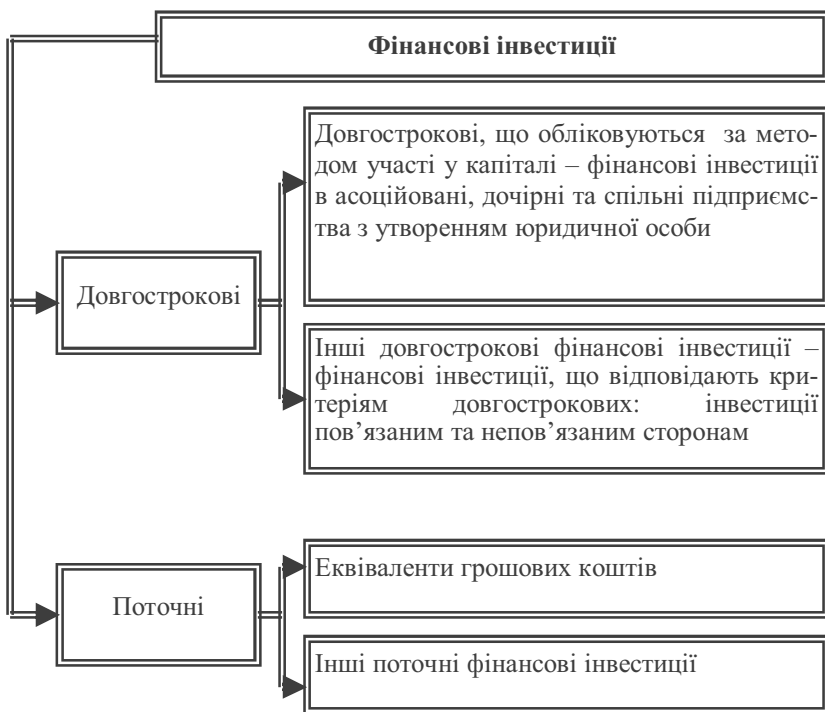

Схема 8.1. Класифікація фінансових інвестицій відповідно до П(С)БО 2 «Баланс»

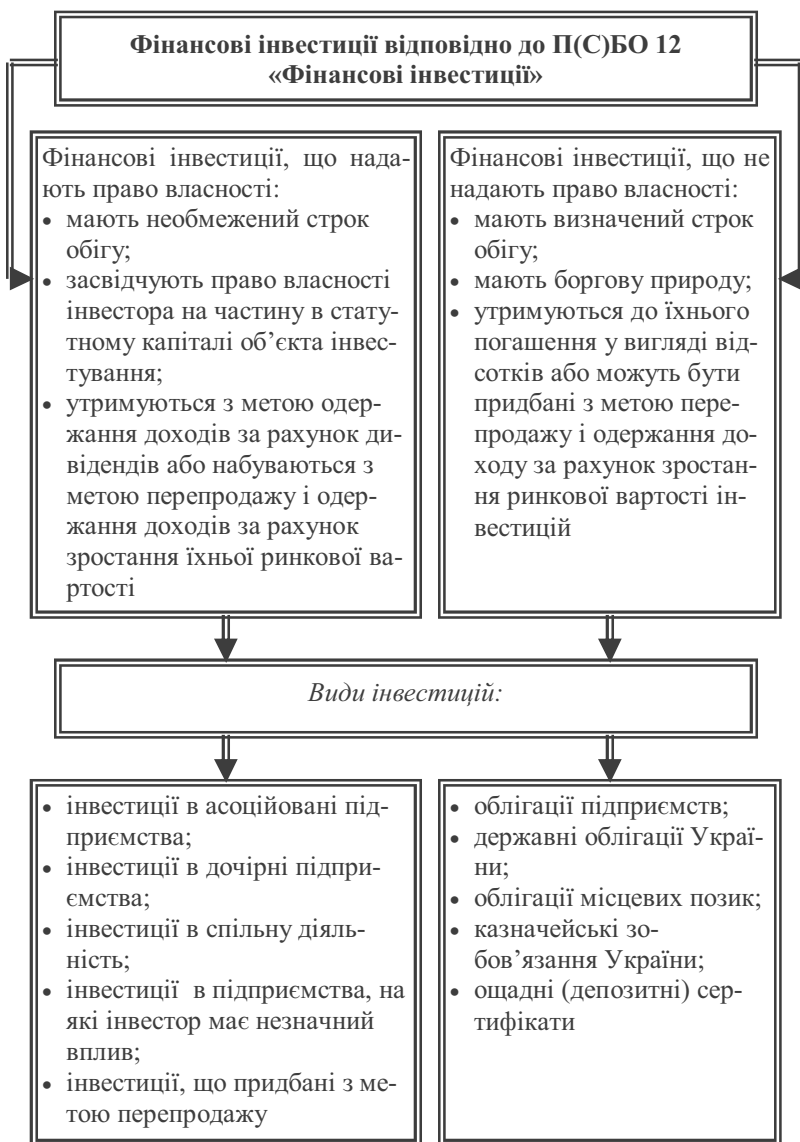

Схема 8.2. Класифікація фінансових інвестицій відповідно до П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»

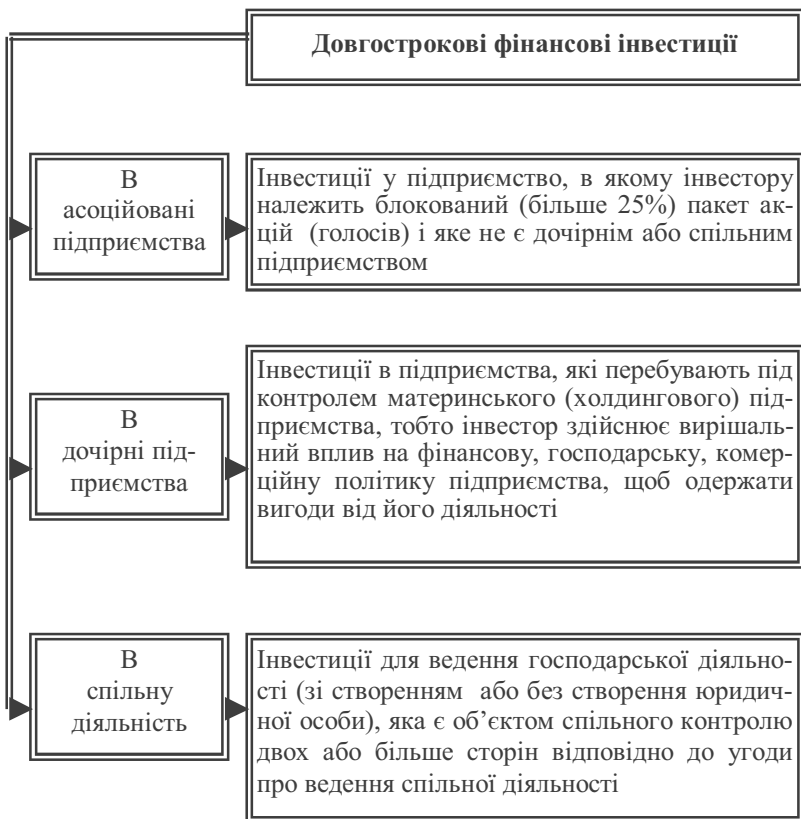

Схема 8.3. Класифікація довгострокових фінансових інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі

8.2. Облік фінансових інвестицій

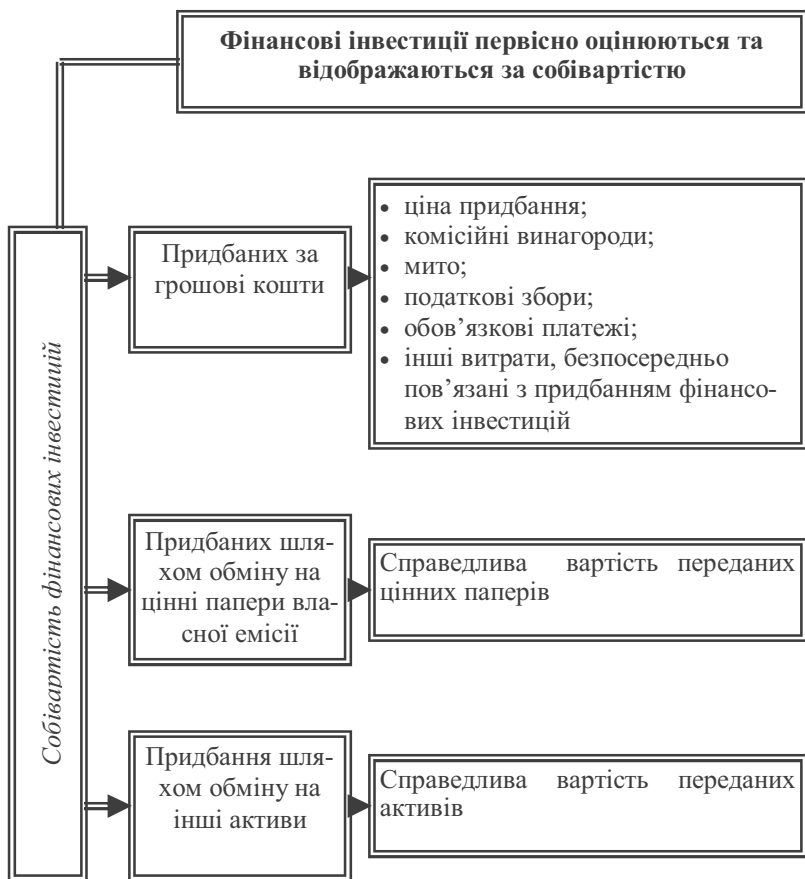

Схема 8.4. Первісна оцінка фінансових інвестицій

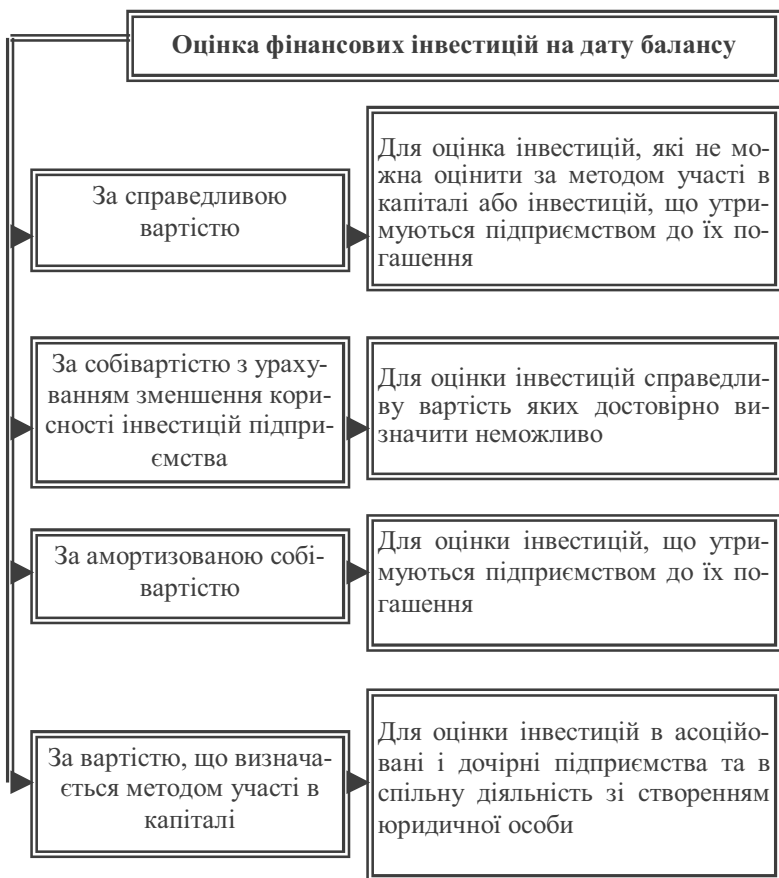

Схема 8.5. Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу

Таблиця 8.1. Порядок визначення оцінки фінансових інвестицій на дату балансу

Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу	Порядок визначення та відображення оцінки фінансових інвестицій на дату балансу
Справедлива вартість	Поточна ринкова вартість на фондовому ринку. За відсутністю ринкової вартості справедлива вартість визначається за допомогою експертної оцінки. Сума збільшення балансової вартості над справедливою вартістю відображається у складі інших доходів. Сума зменшення балансової вартості над справедливою вартістю відображається у складі інших витрат
Собівартість з урахуванням зменшення корисності інвестицій, тобто втрат економічної вигоди в сумі перевищення балансової вартості інвестицій над сумою, яку підприємство оцінює отримати за час утримання інвестицій	Втрати від зменшення корисності відображаються у складі інших витрат з одночасним зменшенням балансової вартості фінансових інвестицій
Амортизована собівартість, тобто собівартість інвестицій з урахуванням часткового її списання в наслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії)	Амортизація різниці між собівартості та вартістю погашення здійснюється з дати придбання до дати погашення боргових цінних паперів за методом ефективної ставки відсотка. <i>Річна сума амортизації у випадку амортизації дисконту</i> = Балансова вартість інвестиції на початок року x Ефективна ставка відсотка – Річний дохід за ефективною ставкою відсотка. $\text{Ефективна ставка відсотка} = \frac{\text{Річний дохід за фіксованою ставкою відсотка} + \frac{\text{Загальна сума дисконту}}{\text{Загальна кількість років утримання інвестицій}}}{\text{Собівартість} + \text{вартість погашення фінансових інвестицій}} / 2$ <i>Річна сума амортизації у випадку амортизації премії</i> = Річний дохід за фіксованою ставкою відсотка – Балансова вартість інвестицій на початок року x Ефективна ставка відсотка.

Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу	Порядок визначення та відображення оцінки фінансових інвестицій на дату балансу
	<i>Ефективна ставка відсотка</i> = $\frac{\text{Річний дохід за фіксованою ставкою відсотка}}{\text{Загальна сума премії}} = \frac{\text{Загальна кількість років утримання інвестицій}}{\text{Вартість погашення фінансової інвестиції} / 2}$ (собівартість фінансових інвестицій + вартість погашення фінансової інвестиції) / 2 Сума амортизації дисконту або премії нараховується одночасно з нарахуванням відсотку, що підлягає утриманню та відображаються у складі інших фінансових витрат з одночасним збільшенням або зменшенням балансової вартості інвестицій
Вартість, що визначається методом участі в капіталі	Інвестиції відображаються за вартістю, що визначається з урахуванням зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування, за винятком змін капіталу, що є результатом операцій між інвестором і об'єктом інвестування. Балансова вартість інвестицій збільшується (зменшується) на суму, <u>що є часткою інвестора в чистому прибутку (збитку) об'єкта інвестування за звітний період</u> із включенням цієї суми до складу доходу (втрат) від участі в капіталі, одночасно балансова вартість інвестицій зменшується на суму визначених дивідендів від об'єкта інвестування. Балансова вартість інвестицій збільшується (зменшується) <u>на частку інвестора в сумі зміни загальної величини власних капіталу об'єкта інвестування за звітний період</u>, із включенням (виключенням) цієї суми до іншого додаткового капіталу інвестора або до додаткового капіталу (якщо зміна величини власного капіталу виникла внаслідок розміщення (випуску) акцій (часток), що привело до виникнення (зменшення) емісійного доходу об'єкта інвестування). При цьому, якщо сума зменшення частки капіталу об'єкта інвестування більше іншого додаткового капіталу або додаткового вкладення капіталу інвестора, то на таку різницю зменшується (збільшується) нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
	Зменшення балансової вартості інвестицій відображається тільки на суму, що не призводять до від'ємного значення вартості інвестицій. Такі інвестиції відображаються в бухгалтерському обліку у складі інвестицій за нульовою вартістю

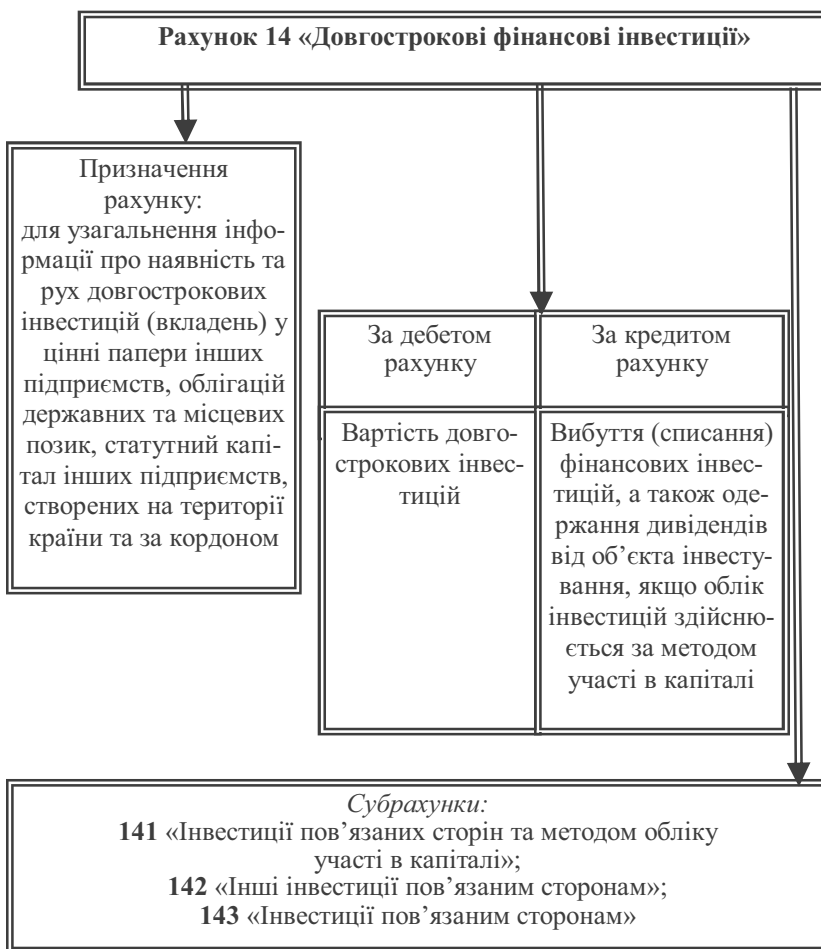

Схема 8.6. Призначення та побудова рахунку 14
«Довгострокові фінансові інвестиції»

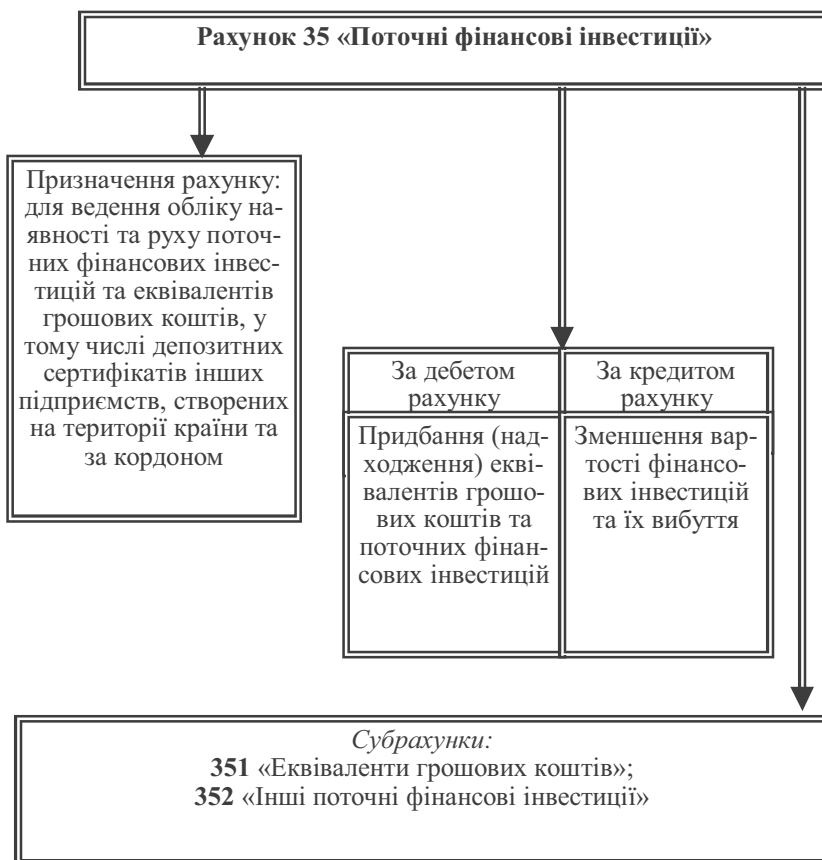

Схема 8.7. Призначення та побудова рахунку 35
«Поточні фінансові інвестиції»

Таблиця 8.2. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку фінансових інвестицій

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1. Придбання довгострокових фінансових інвестицій			
1.	Придбана частка у статутному капіталі підприємства шляхом перерахування грошових коштів з поточного рахунку	141	311
2.	Придбана частка у статутному капіталі підприємства, яке є пов'язаною стороною, шляхом перерахування коштів з поточного рахунку	142	311
3.	Придбана частина у статутному капіталі підприємства, яке не є пов'язаною стороною, шляхом передачі довгострокового векселя	143	162
4.	Придбання довгострокових фінансових інвестицій у торговця цінними паперами шляхом передачі поточних фінансових інвестицій за ринковою вартістю Списання балансової вартістю переданих фінансових інвестицій	14 971	741 351
2. Придбання облігацій за номінальною вартістю			
1.	Придбано облігації за номінальною вартістю	143	311
2.	Нараховано річні відсотки за облігаціями	373	732
3.	Одержано відсотки за облігаціями на поточний рахунок	311	373
3. Придбання облігацій з премією			
1.	Придбано облігації за ціною придбання	143	311
2.	Нараховано відсотки за облігаціями до отримання	373	732
3.	Одержано відсотки за облігаціями на поточний рахунок	311	373
4.	Амортизації премії	373	732
5.	Зменшення балансової вартості фінансових інвестицій	952	143
4. Придбання облігацій з дисконтом			
1.	Придбано облігації за ціною придбання	143	311
2.	Нараховано відсотки за облігаціями до отримання	373	732
3.	Одержано відсотки за облігаціями на поточний рахунок	311	373
4.	Амортизація дисконту	311	373
5.	Збільшено балансову вартість фінансових інвестицій (амортизація дисконту)	143	733
5. Придбання частки у статутному капіталі підприємства (облік інвестицій за методом участі в капіталі)			
1.	Придбання частки у статутному капіталі підприємства	141	311

	Зміст операцій	Де-бет	Кредит
	Об'єкт інвестування за звітний період отримав прибуток	141	72
	Збільшення балансової вартості інвестицій в сумі інших змін у власному капіталі об'єкта інвестування	141 або 141	425 422
	Частка в дивідендах оголошених об'єктом інвестування	373	141
	Отримання дивідендів на поточний рахунок	311	373
2.	Об'єкт інвестування за звітний період отримав збиток	96	141
	Зменшення балансової вартості інвестицій в сумі інших змін у власному капіталі об'єкта інвестування	425 або 422	141 141
	Якщо сума зменшення частки капітал в сумі змін загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування (крім змін за рахунок чистого прибутку) більша ніж сума іншого додаткового капіталу або додаткового вкладеного капіталу інвестора: - зменшується нерозподілений прибуток - збільшується непокритий збиток	 441 442	 141 141
<i>6. Придбання поточних фінансових інвестицій</i>			
1.	Придбання акцій, які вільно конвертуються з метою перепродажу за рахунок корпоративних депозитних сертифікатів	352	351
2.	Переведення відповідно до домовленості довгострокової дебіторської заборгованості до поточних фінансових інвестицій	352	162
3.	Придбано поточні фінансові інвестиції за рахунок коштів на рахунках в банках	352	31
4.	Придбано поточні фінансові інвестиції в рахунок погашення заборгованості покупців та замовників	352	36
5.	Збільшено балансову вартість поточних фінансових інвестицій:		
	- на суму амортизації дисконту (по інвестиціях, що обліковуються за амортизованою собівартістю)	352	733
	- на суму різниці між справедливою і первісною вартістю на дату балансу (по інвестиціях, які обліковуються за собівартістю з урахуванням зменшення їх корисності)	352	746

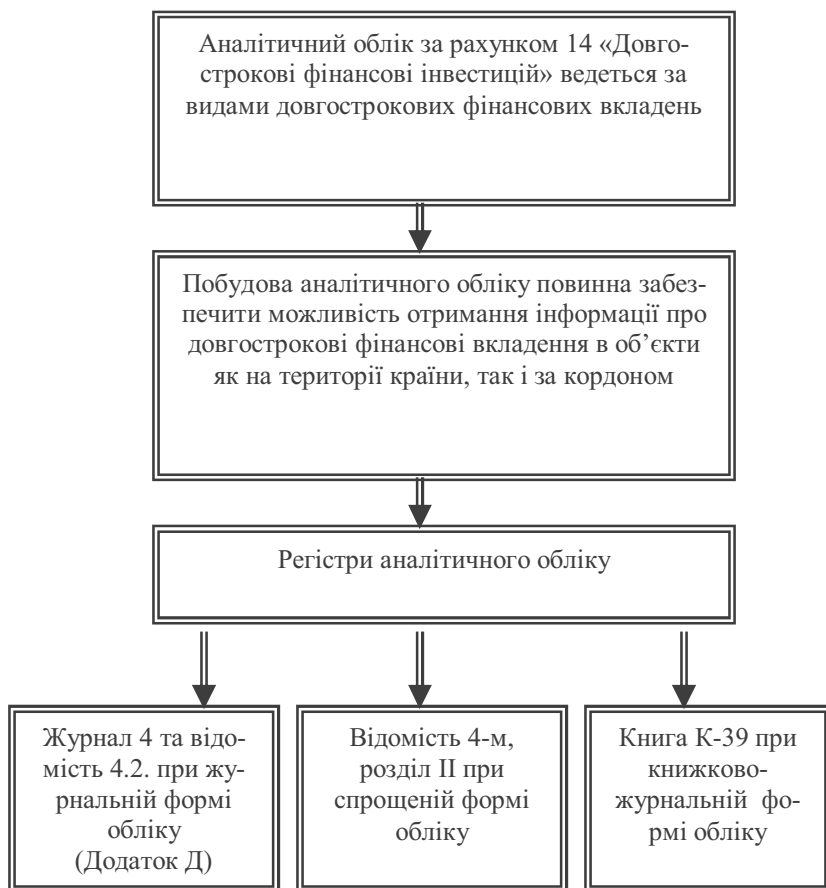

Схема 8.8. Побудова аналітичного обліку за рахунком 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» в бухгалтерії

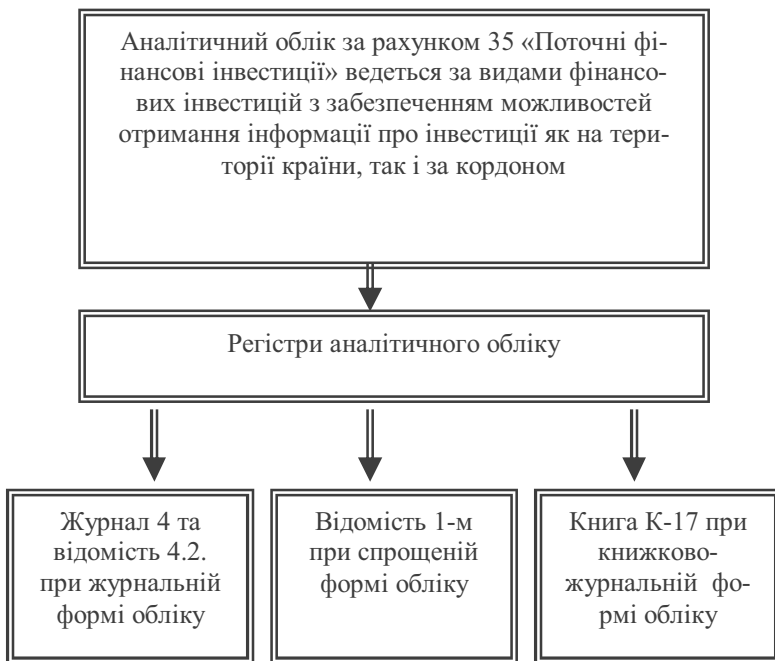

Схема 8.9. Побудова аналітичного обліку за рахунком 35 «Поточні фінансові інвестиції»

Таблиця 8.3. Розкриття інформації за рахунком 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» та 35 «Поточні фінансові інвестиції» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, суб-рахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
14 «Довгострокові фінансові інвестиції»	Баланс	Довгострокові фінансові інвестиції:	
		- що обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств	040
		- інші фінансові інвестиції	045
	Примітки до річної фінансової звітності	Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі	350-370
		Інші фінансові інвестиції	380-410
351 «Еквіваленти грошових коштів»	Баланс	Грошові кошти та їх еквіваленти:	
		- в національній валюті	230
		- в іноземні валюти	240
	Примітки до річної фінансової звітності	Еквіваленти грошових коштів	670
352 «Інші поточні інвестиції»	Баланс	Поточні фінансові інвестиції	220
	Примітки до річної фінансової звітності	Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі	350-370
		Інші фінансові інвестиції	380-410

Запитання для самоконтролю

1. Поняття фінансових інвестицій.
2. Класифікація фінансових інвестицій.
3. Види оцінок фінансових інвестицій.
4. Шляхи надходження фінансових інвестицій та елементи їх оцінки.
5. Методи оцінки інвестицій на дату Балансу та їх характеристика.
6. Характеристика рахунку 14 «Довгострокові фінансові інвестиції».
7. Характеристика рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції».
8. Облік фінансових інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства.
9. Організація аналітичного обліку фінансових інвестицій.

Тестові завдання

1. Сальдо за рахунком 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» відображається в Балансі:

1. В I розділі пасиву, рядок 320
2. В II розділі активу, рядок 220
3. В I розділі активу, рядок 045
4. Не відображається.

2. Сума зменшення балансової вартості короткострокових фінансових інвестицій відображається у складі:

1. Втрат від участі в капіталі
2. Інших витрат
3. Інших операційних витрат
4. Фінансовий витрат

3. До фінансових інвестицій відносять:

1. Поштові марки, путівки в санаторії та будинки відпочинку, трудові книжки
2. Акції, облігації, казначейські зобов'язання, депозитні сертифікати, інші цінні папери
3. Платіжні доручення, акредитиви, платіжні доручення – вимоги
4. Права користування природними ресурсами, права користування майном, права на комерційні позначення

4. Одержання доходу від реалізації поточних фінансових інвестицій відображається в обліку проводкою:

1. Д 31 К 741
2. Д 35 К 741
3. Д 741 К 793
4. Д 35 К 733

5. Якщо придбання фінансових інвестицій здійснюється шляхом обміну на інші активи, то собівартість визначається:

1. З комісійних винагород
2. Як дохід
3. За справедливою вартістю
4. Не визначається

6. Фінансові інвестиції, що утримуються підприємством до їх погашення відображаються на дату Балансу:

1. За справедливою вартістю
2. За амортизованою собівартістю
3. За собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестицій
4. За балансовою вартістю інвестицій

7. Перерахування коштів з поточного рахунку на здійснення довгострокових фінансових інвестицій відображається в обліку:

1. Д 14 К 311
2. Д 14 К 30
3. Д 311 К 14
4. Д 14 К 719

8. Зменшення довгострокових фінансових інвестицій на суму збитків від інвестицій методом участі в капіталі відображаються в обліку:

1. Д 141 К 961
2. Д 961 К 141
3. Д 791 К 141
4. Д 442 К 141

9. Використання коштів з поточного рахунку для здійснення інших поточних фінансових інвестицій відображається в обліку:

1. Д 311 К 352
2. Д 351 К 311
3. Д 352 К 311
4. Д 352 К 313

ТЕМА 9. ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

- 9.1. Визнання та класифікація дебіторської заборгованості.
- 9.2. Облік довгострокової дебіторської заборгованості.
- 9.3. Облік поточної дебіторської заборгованості.

Основні терміни:

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Векселедавець – юридична або фізична особа, яка видала простий або переказний вексель.

Векселедержатель – юридична або фізична особа, яка володіє векселем, що виданий або індосований цій особі чи її наказу, або індосований на пред'явника, або шляхом бланкового індосаменту, чи на підставі інших законних прав.

Вексель – цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити у визначений строк визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю).

Вексель переказний – вексель, який містить письмовий наказ однієї особи (юридичної або фізичної) іншій особі сплатити у зазначений строк визначену суму грошей третій особі.

Вексель простий – вексель, який містить зобов'язання векселедавця сплатити у зазначений строк визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю).

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість — сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

9.1. Визнання та класифікація дебіторської заборгованості

Дебіторська заборгованість визначається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума.

Фінансовий облік дебіторської заборгованості надає користувачам інформацію про види та строки погашення заборгованості для її аналізу, який передбачає визначення складу і структури заборгованості та її зміни в динаміці, встановлення реальності та ймовірності погашення заборгованості, визначення показників оборотності заборгованості та її впливу на фінансовий стан з метою розробки заходів щодо оптимізації її величини.

Схема 9.1. Класифікація дебіторської заборгованості

9.2. Облік довгострокової дебіторської заборгованості

Довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються відсотки оцінюється та відображається в балансі за її теперішньою вартістю.

Схема 9.2. Види довгострокової дебіторської заборгованості

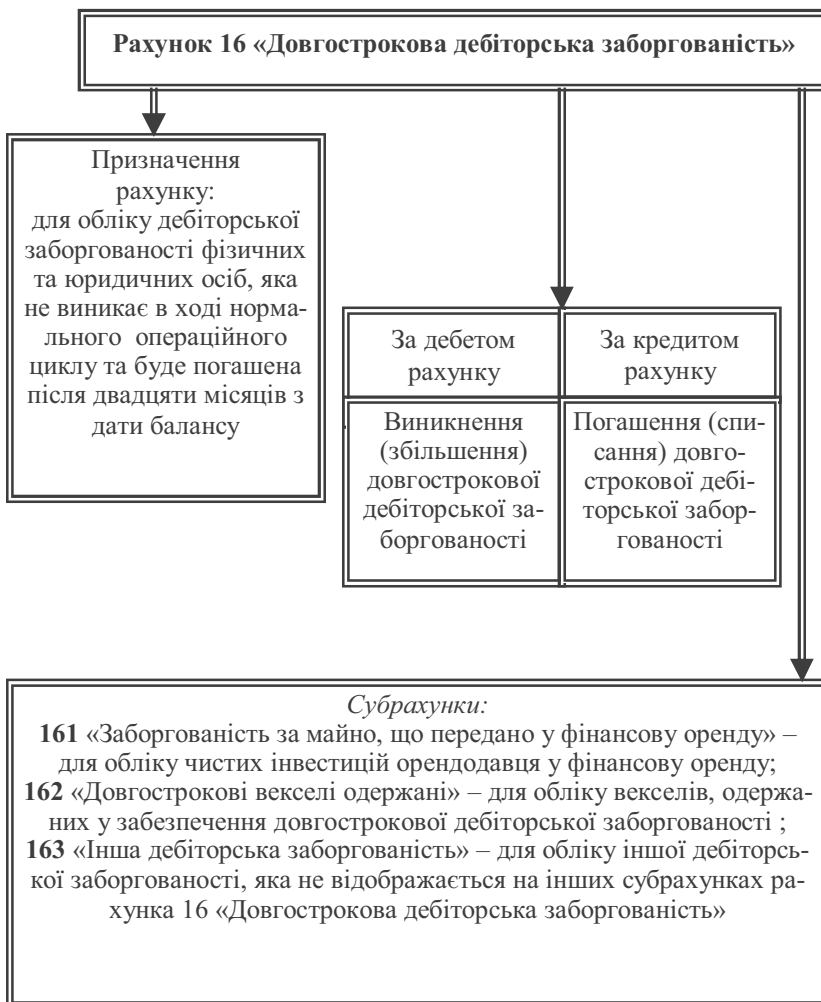

Схема 9.3. Призначення та побудова рахунку 16
«Довгострокова дебіторська заборгованість»

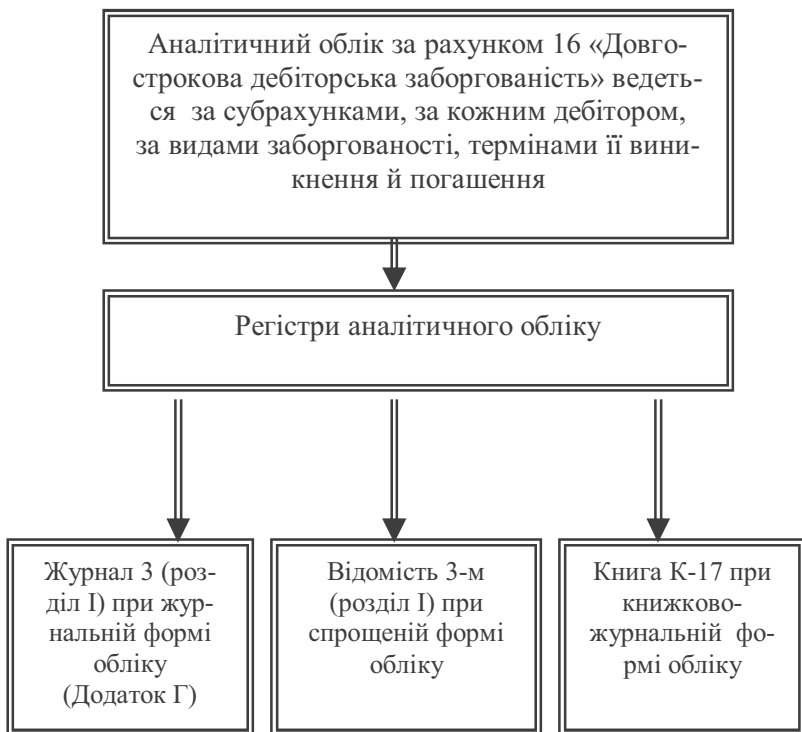

Схема 9.4. Побудова аналітичного обліку за рахунком 16 «Довгострокова дебіторська заборгованість» в бухгалтерії

9.3. Облік поточної дебіторської заборгованості

Схема 9.5. Види поточної дебіторської заборгованості

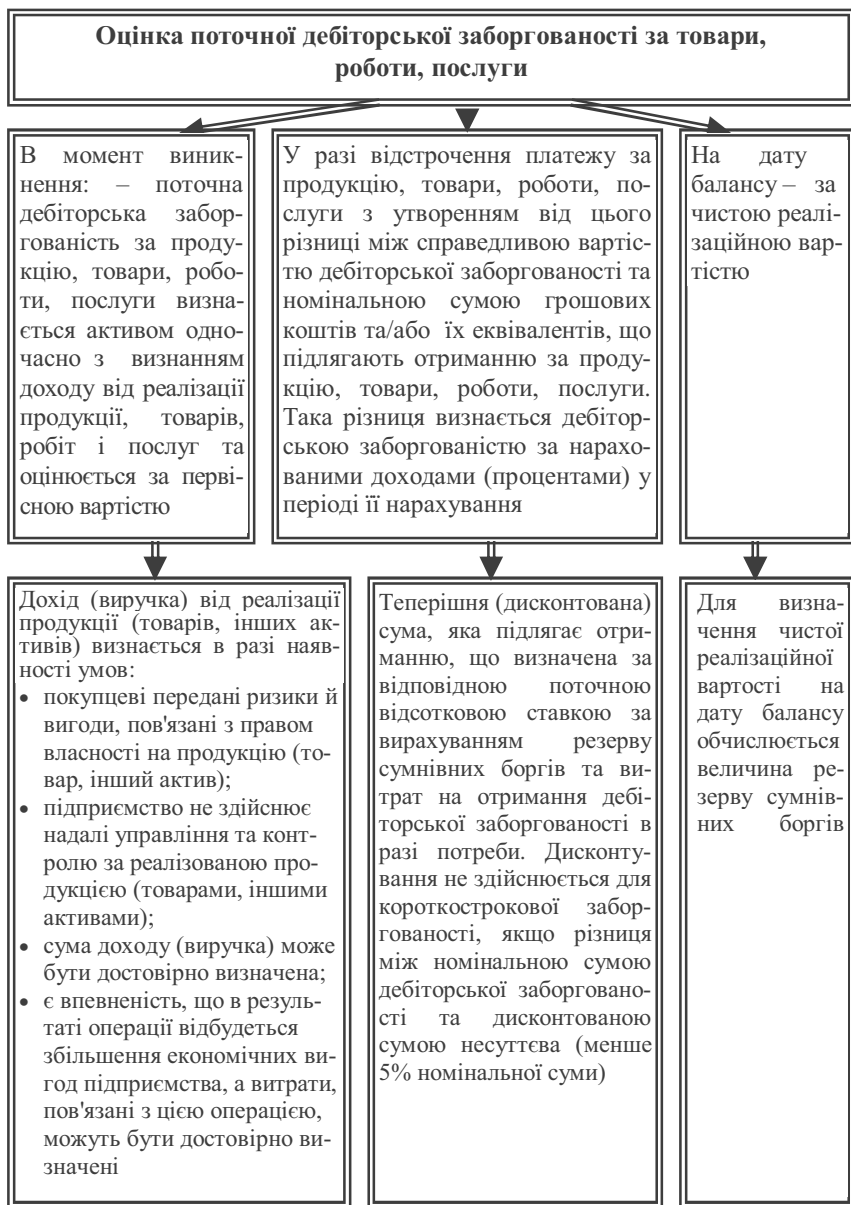

Схема 9.6. Оцінка поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги

Порядок розрахунків за товари (роботи, послуги) у вексельній формі має бути закріплений у договорі чи додатковій угоді до нього. У них зазначають основні реквізити векселя і, звичайно ж, строк оплати за ним

На момент видачі векселя заборгованість за товари (роботи, послуги) вже має бути, тобто товари поставлені, роботи виконані, а послуги надані. Номінал векселя не може перевищувати заборгованість за товари (роботи, послуги), у розрахунок за які його видають

У векселях зі строком платежу за пред'явленням або у визначений строк після пред'явлення можна обумовити, що на суму, яка підлягає сплаті, будуть нараховуватися відсотки

Векселі (переказні і прості) складаються у документарній формі на бланках відповідним ступенем захисту від підроблення, форма та порядок виготовлення яких затверджуються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Національним банком України з урахуванням норм Уніфікованого закону, і не можуть бути переведені у бездокументарну форму (знерухомлені).

Вексель, який видається на території України і місце платежу за яким також знаходиться на території України, складається державною мовою. Найменування трасанта або векселедавця, інших зобов'язаних за векселем осіб заповнюється тією мовою, якою визначено офіційне найменування в їх установчих документах.

Вексель підписується від імені юридичних осіб – власноручно керівником та головним бухгалтером (якщо така посада передбачена штатним розписом юридичної особи) чи уповноваженими ними особами. Підписи скріплюються печаткою

Платіж за векселем на території України здійснюється тільки в безготівковій формі

Схема 9.7. Умови використання векселів для забезпечення поточної дебіторської заборгованості за продукцією, товари, роботи, послуги

Схема 9.8. Призначення та побудова рахунка 34
«Короткострокові векселі одержані»

Таблиця 9.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку поточної дебіторської заборгованості забезпеченої векселем

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Одержання векселя в рахунок поставлених товарів, виконаних робіт, наданих послуг</i>			
1.	Відвантажено товари покупцеві	361	702
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	641
3.	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281
4.	Отримано простий вексель від покупця	341	361
5.	Нараховано відсотки по векселю (щомісячно)	373	732
6.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	732	641
<i>2. Погашення векселя векселедавцем</i>			
1.	Погашено вексель за номінальною вартістю	311	341
2.	Сплачено відсотки по векселю	311	373

Схема 9.9. Побудова аналітичного обліку за рахунком 34 «Короткострокові векселі одержані» в бухгалтерії

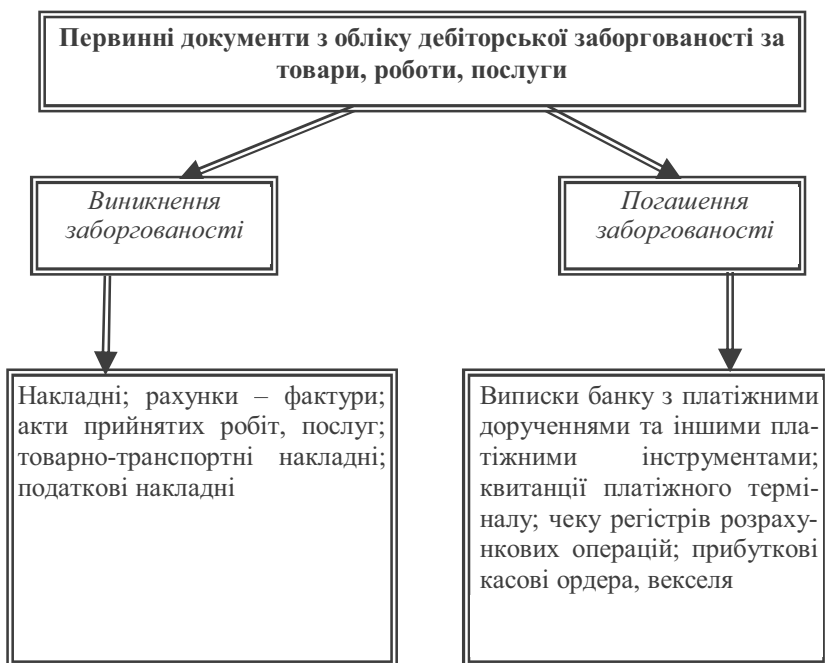

Схема 9.10. Документування дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги

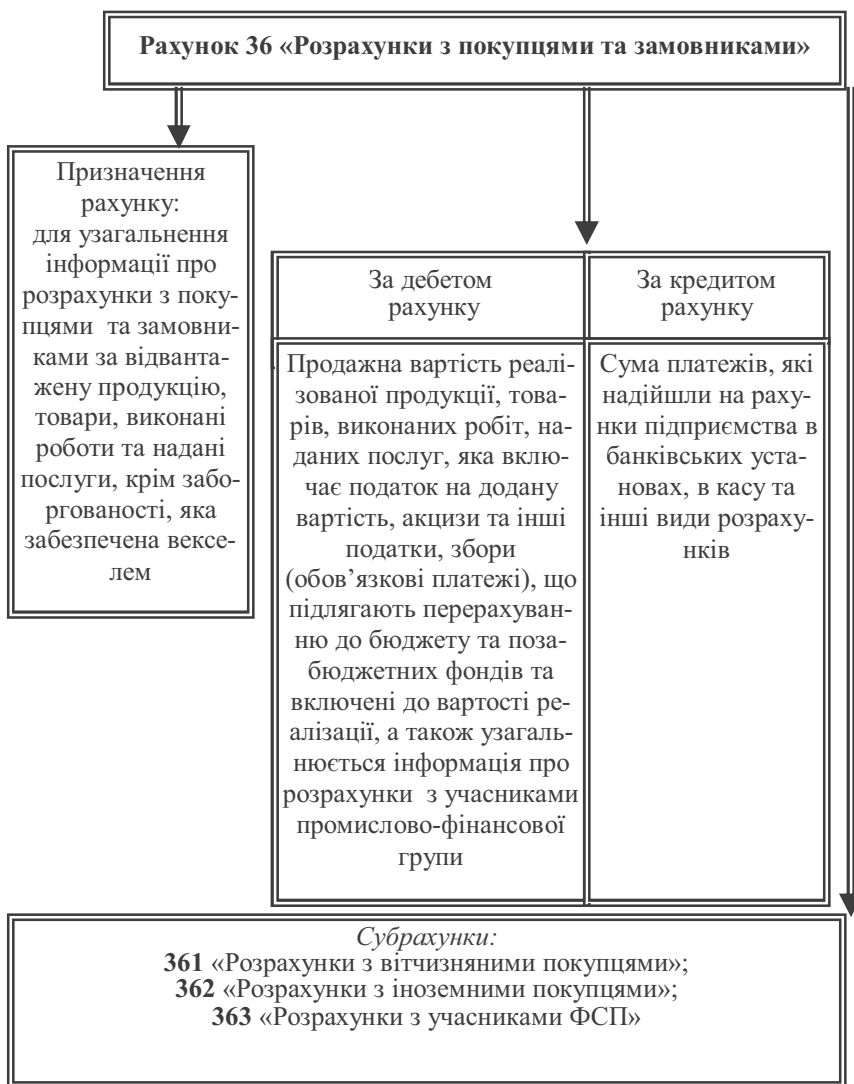

Схема 9.11. Призначення та побудова рахунку 36
«Розрахунки з покупцями та замовниками»

Таблиця 9.2. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Виникнення заборгованості</i>			
1.	Відвантажені покупцям:		
	- готова продукція	361	701
	- товари	361	702
	- роботи, послуги	361	703
2.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ щодо реалізації:		
	- готової продукції	701	641
	- товарів	702	641
	- робіт, послуг	703	641
3.	Списано собівартість реалізованих:		
	- готової продукції	901	26
	- товарів	902	28
	- робіт, послуг	903	23
<i>2. Погашення та списання заборгованості</i>			
1.	Надходження грошових коштів від покупців:		
	- до каси підприємства	301	361
	- на поточний рахунок в банку	311	361
2.	Отримано простий вексель від покупця – юридичної особи відповідно до умов договору	341	361
3.	Списано за рахунок резерву дебіторської заборгованості покупців і замовників, яку визнано безнадійною	38	361
4.	Списано безнадійну дебіторську заборгованість покупців і замовників у разі недостатності резерву сумнівних боргів	944	361
5.	Списано дебіторську заборгованість по закінченню строку позовної давності	944	361
	Одночасно відображено на позабалансовому рахунку списану дебіторську заборгованість	071	-

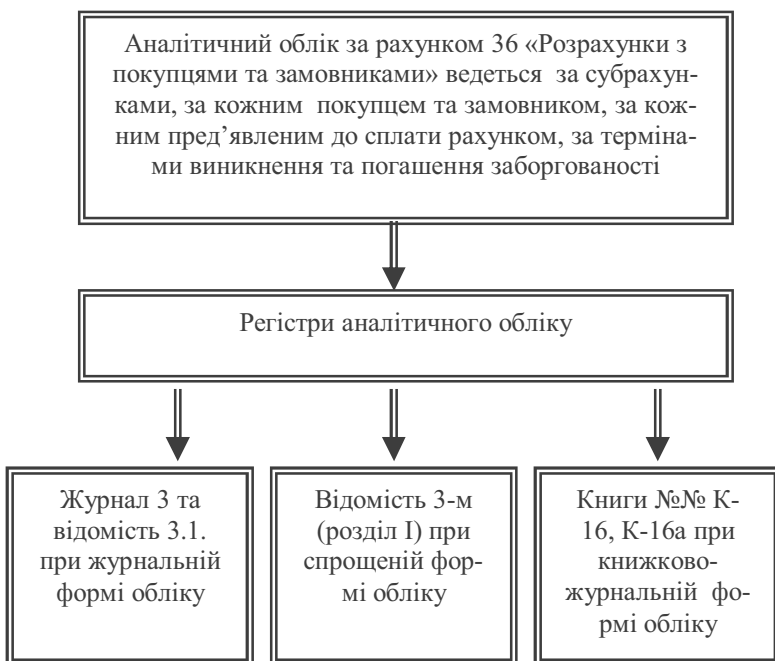

Схема 9.12. Побудова аналітичного обліку за рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» в бухгалтерії

Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю.

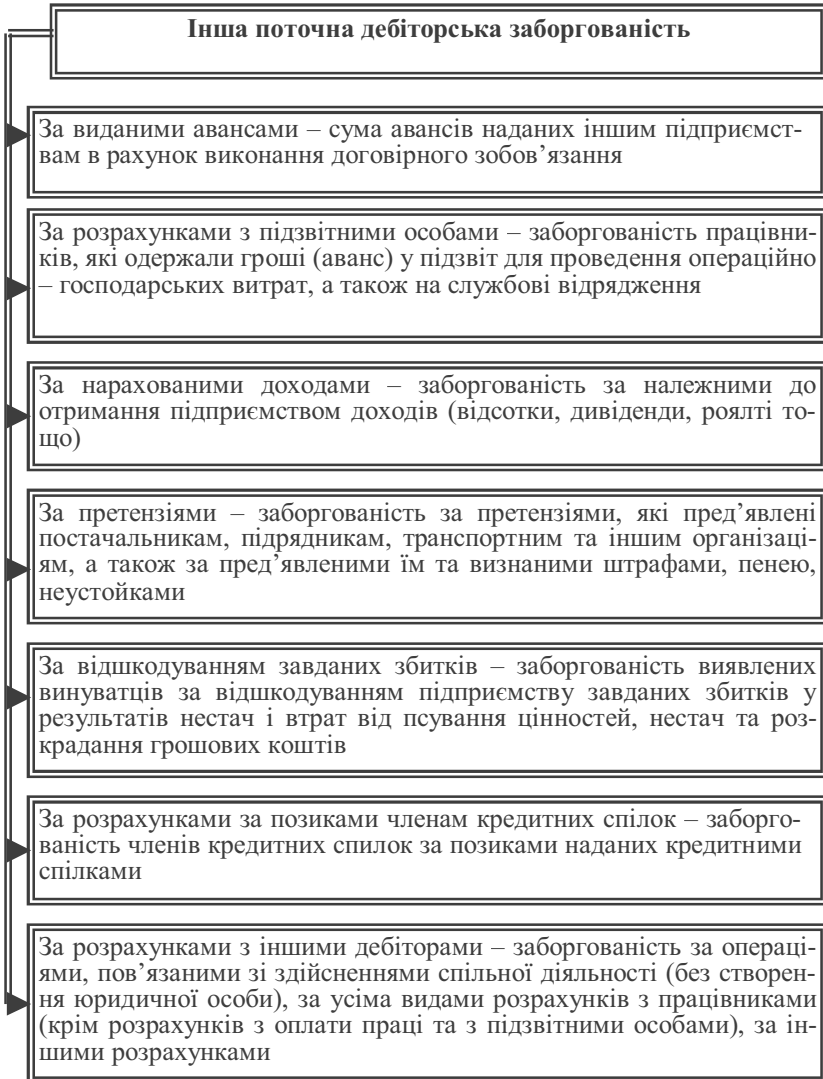

Схема 9.13. Склад іншої поточної дебіторської заборгованості

Документальне оформлення іншої поточної дебіторської заборгованості

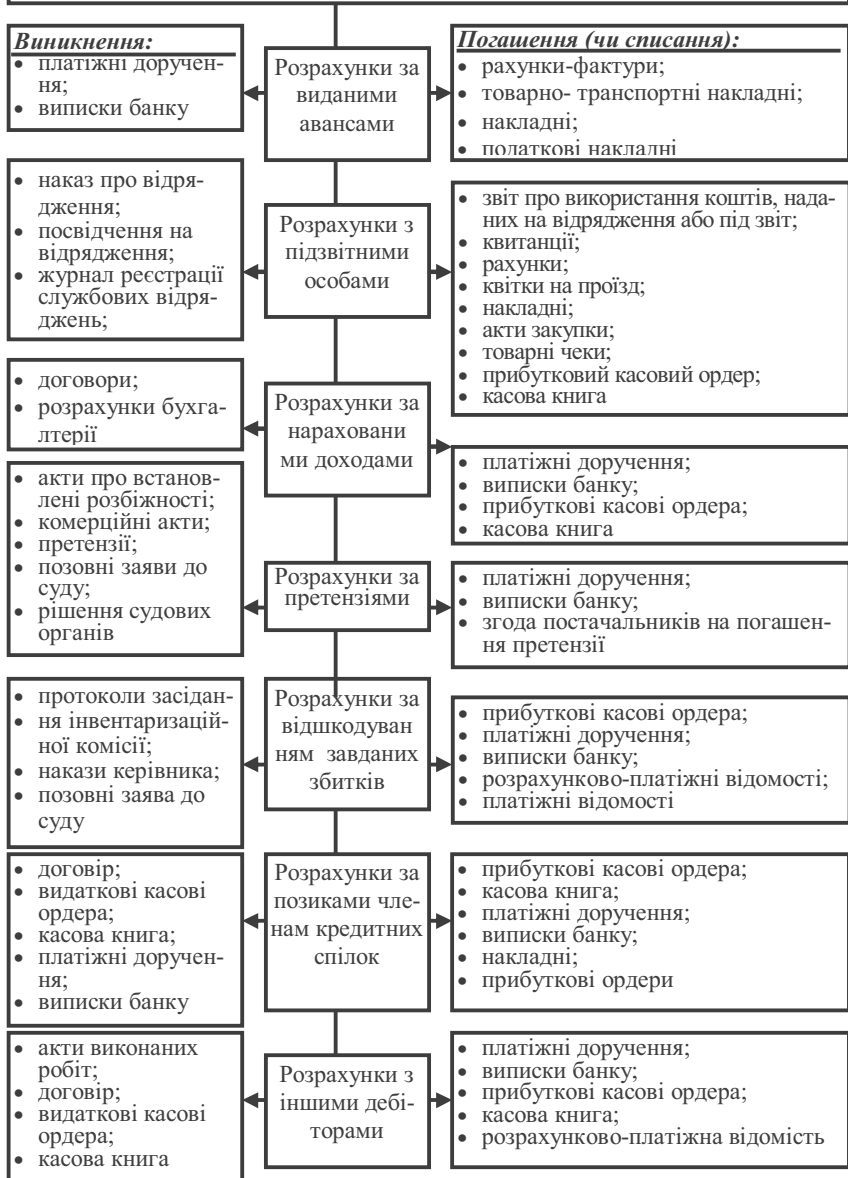

Схема 9.14. Документальне оформлення іншої поточної дебіторської заборгованості

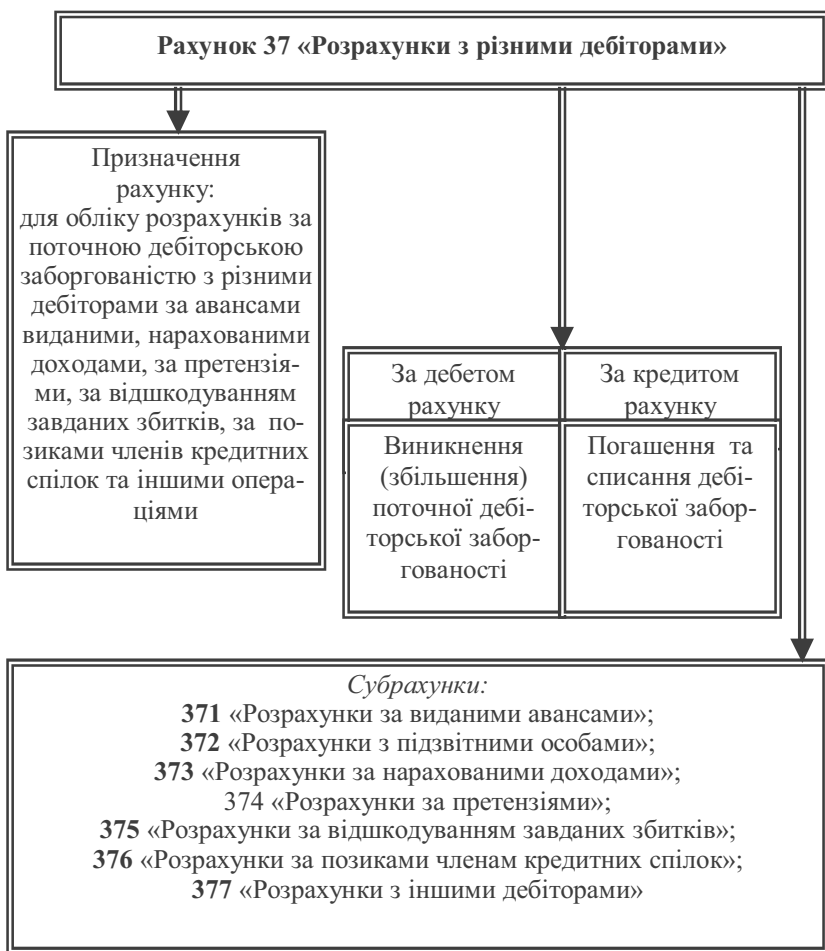

Схема 9.15. Призначення та побудова рахунку
37 «Розрахунки з різними дебіторами»

Таблиця 9.3. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку іншої дебіторської заборгованості

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Розрахунки за виданими авансами</i>			
1.	Перераховано аванс постачальнику за виробничі запаси	371	311
2.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	644
3.	Одержано від постачальника виробничі запаси	20	631
4.	Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631
5.	Проведено залік заборгованості	631	371
<i>2. Розрахунки з підзвітними особами</i>			
1.	Видано кошти під звіт працівникам з каси на відрядження або на господарські потреби	372	301
2.	Підзвітною особою знято кошти з корпоративного карткового рахунку	372	313
3.	Відображено витрати на відрядження:		
	- працівників, безпосередньо пов'язаних з виробництвом	23	372
	- адмінперсоналу	92	372
	- працівників, пов'язаних зі збутом продукції, товарів	93	372
	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	372
4.	Придбано підзвітною особою:		
	- виробничі запаси	20	372
	- малоцінні та швидкозношувані предмети	22	372
	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	372
5.	Внесено в касу залишок невикористаних коштів, виданих під звіт	301	372
<i>3. Розрахунки за нарахованими доходами</i>			
1.	Відображено частку інвестора у дивідендах підприємства, що інвестується	373	141
2.	Нараховано дивіденди від інших підприємств, що не є асоційованими, спільними	373	731
3.	Нараховано винагороду за здані в фінансову оренду необоротні активи	373	732
4.	Нараховано дохід у вигляді процентів за отриманими процентними внесками	373	732
5.	Нараховано інші доходи від фінансової діяльності	373	733
6.	Отримання раніше нарахованих доходів (дивідендів, процентів тощо)	311	373
<i>4. Розрахунки за претензіями</i>			
1.	Списано виробничі запаси, за якими під час експлуатації виявлено прихований брак, на претензії до постачальників	374	20

Зміст операцій		Дебет	Кредит
2.	Пред'явлено претензію постачальнику по виявлених невідповідностях кількості та якості товарно – матеріальних цінностей	374	631
3.	Надходження грошових коштів в рахунок погашення раніше пред'явлених претензій	311	374
<i>5. Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків</i>			
1.	Відображено частину суми шкоди від псування (нестачі) цінностей, заподіяної підприємству, яку має відшкодувати особа	375	716
2.	Відображено частину суми шкоди, яку має відшкодувати винна особа та яку необхідно перерахувати до бюджету	375	642
3.	Винна особа внесла до каси підприємства кошти для погашення заподіяної шкоди	301	375
4.	Перераховано частину суми заподіяної шкоди до бюджету	642	311
<i>6. Розрахунки за позиками членам кредитних спілок</i>			
1.	Видача позики членам кредитної спілки шляхом видачі готівкових коштів з каси	376	301
2.	Видача позики членам кредитної спілки шляхом перерахунку із рахунку підприємства в банку	376	311
3.	Погашення раніше отриманої членам кредитної спілки позики		
	- надходження готівки в касу	301	376
	- надходження грошових коштів на рахунок в банку	311	376
<i>7. Розрахунки з іншими дебіторами</i>			
1.	Видача позик працівником з каси підприємства	377	301
2.	Нараховано дохід від реалізації інших оборотних активів	377	712
3.	Нараховано дохід від реалізації необоротних активів	377	742
4.	Надходження грошових коштів на рахунок в банку від інших дебіторів	311	377

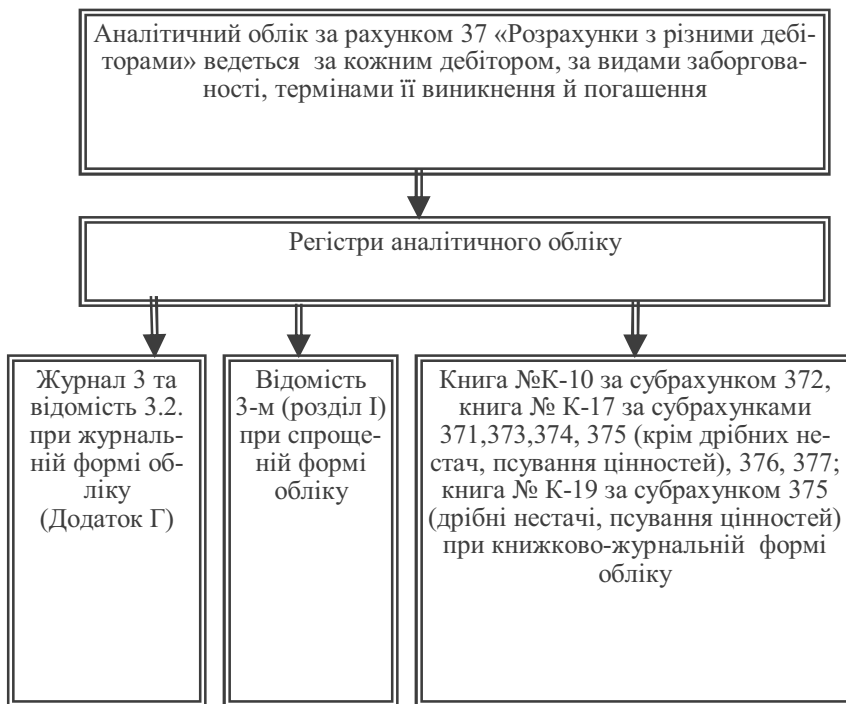

Схема 9.16. Побудова аналітичного обліку за рахунком 37 «Розрахунки з різними дебіторами» в бухгалтерії

Виключення безнадійної дебіторської заборгованості з активів здійснюється з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується з активів на інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів.

Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої створення резерву сумнівних боргів не передбачено, у разі визнання її безнадійною списується з балансу з відображенням у складі інших операційних витрат

Величина сумнівних боргів визначається виходячи з:

- платоспроможності окремих дебіторів;
- питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати;
- класифікації дебіторської заборгованості

Класифікація дебіторської заборгованості здійснюється групуванням дебіторської заборгованості за строками її непогашення із встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Коефіцієнт сумнівності встановлюється підприємством, виходячи з фактичної суми безнадійної дебіторської заборгованості за попередні звітні періоди

Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума добутоків поточної дебіторської заборгованості відповідної групи та коефіцієнта сумнівності відповідної групи

Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату. Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату

Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у складі інших операційних витрат

Схема 9.17. Порядок визначення резерву сумнівних боргів

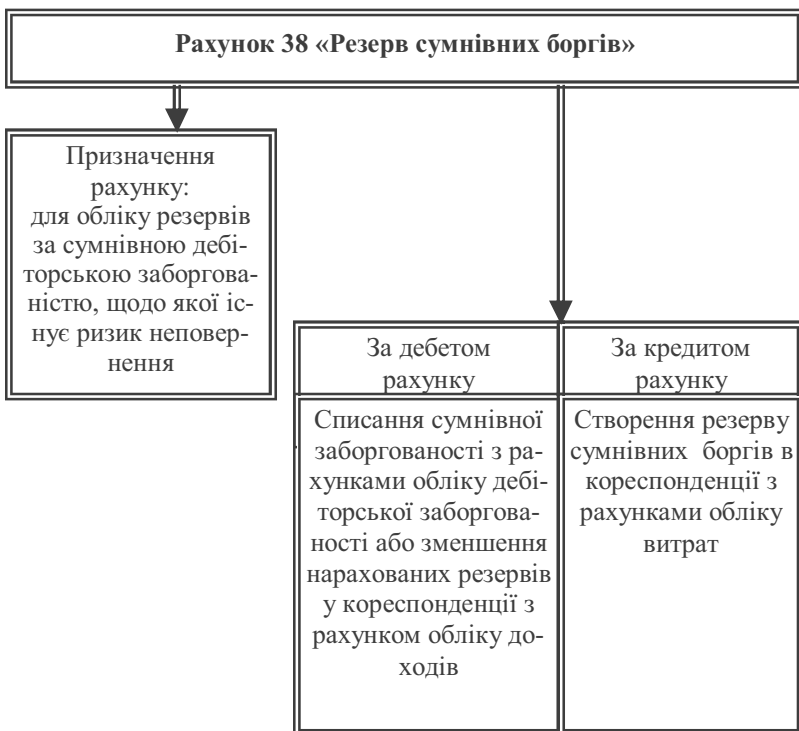

Схема 9.18. Призначення та побудова рахунку 38
«Резерв сумнівних боргів»

Таблиця 9.4. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку резерву сумнівних боргів та списання безнадійної дебіторської заборгованості

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Створення резерву сумнівних боргів</i>			
1.	Сформовано резерв сумнівних боргів	944	38
<i>2. Списання безнадійну дебіторську заборгованість</i>			
1.	Списано за рахунок резерву дебіторської заборгованості покупців і замовників, яку визнано безнадійною	38	361
	Одночасно сума списаної заборгованості відображається на позабалансовому рахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість»	071	
2.	Списано безнадійну дебіторську заборгованість покупців і замовників у разі недостатності резерву сумнівних боргів	944	361
	Одночасно сума списаної заборгованості відображається на позабалансовому рахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість»	071	
3.	Списано за рахунок резерву безнадійну іншу дебіторську заборгованість	38	377
	Одночасно сума списаної заборгованості відображається на позабалансовому рахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість»	071	

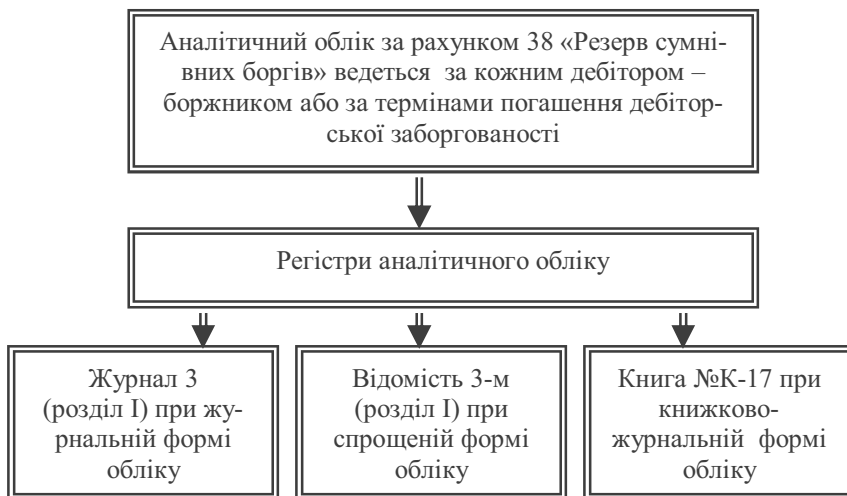

Схема 9.19. Побудова аналітичного обліку за рахунком 38 «Резерв сумнівних боргів» в бухгалтерії

Таблиця 9.5. Узагальнення інформації за рахунками 16 «Довгострокова дебіторська заборгованість», 34 «Короткострокові векселі одержані», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 38 «Резерв сумнівних боргів» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
16 «Довгострокова дебіторська заборгованість»	Баланс	Довгострокова дебіторська заборгованість	050
34 «Короткострокові векселі одержані»	Баланс	Векселі одержані	150
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	Баланс	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги - первісна вартість	161
	Примітки до річної фінансової звітності	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	Баланс	Дебіторська заборгованість за розрахунками:	
		- за виданими авансами	180
		- за нарахованими доходами	190
		- інша поточна дебіторська заборгованість	210
	Примітки до річної фінансової звітності	Інша поточна дебіторська заборгованість	950
		Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості	951
38 «Резерв сумнівних боргів»	Баланс	Резерв сумнівних боргів	162
	Примітки до річної фінансової звітності	Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості	951

Запитання для самоконтролю

1. Поняття дебіторської заборгованості.
2. Класифікація дебіторської заборгованості
3. Критерії визнання дебіторської заборгованості.
4. Який порядок документального оформлення розрахунків з покупцями та замовниками?
5. Характеристика рахунку 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”?
6. Яка організація аналітичного обліку за рахунком 36?
7. Який порядок створення резерву сумнівних боргів?
8. Яка характеристика рахунку 38 “Резерв сумнівних боргів”?
9. Які види іншої поточної дебіторської заборгованості Вам відомі?
10. Яка характеристика рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами»?
11. Сутність обліку розрахунків з підзвітними особами.
12. Сутність аналітичного обліку розрахунків з різними дебіторами.

Тестові завдання

1. Залишки по рахунках 3 класу Плану рахунків відображаються:

1. 2 розділі активу балансу
2. 2 розділі пасиву балансу
3. 1 розділі активу балансу
4. 3 розділі активу балансу

2. Повернення підзвітною особою не використану суму коштів виданих підзвіт відображається в обліку:

1. Д37.2 К 31.1
2. Д 37.2 К 30.1
3. Д 30.1 К37.2
4. Д 30.1 К37.5

3. Поточна дебіторська заборгованість це:

1. Заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 3 місяців з дати Балансу
 2. Заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 6 місяців з дати Балансу
 3. Заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати Балансу
 4. Заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена після 12 місяців з дати Балансу
4. *Сальдо за рахунком 16 «Довгострокова дебіторська заборгованість» відображається в Балансі:*
1. В II розділі активу, рядок 161
 2. В IV розділі пасиву, рядок 530
 3. В IV розділі пасиву, рядок 610
 4. В I розділі активу, рядок 050
5. *Сальдо за рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається в Балансі:*
1. В I розділі активу, рядок 045
 2. В II розділі активу, рядок 210
 3. В IV розділі пасиву, рядок 530
 4. В II розділі активу, рядок 161
6. *Сальдо за рахунком 372 «Розрахунки з підзвітними особами» відображається в Балансі:*
1. В II розділі активу, рядок 180
 2. В IV розділі пасиву, рядок 600
 3. В I розділі активу, рядок 050
 4. В II розділі активу, рядок 210
7. *Надходження грошових коштів від покупців на поточний рахунок підприємства в банках відображається в обліку:*
1. Дт 361 К 311
 2. Д 311 К 791

3. Д 441 К 361

4. Д 311 К 361

8. Списання з підзвітних осіб, здійснених ними витрат на відрядження адміністративного призначення, відображається в обліку:

1. Д 372 К 92

2. Д 372 К 791

3. Д 92 К 372

4. Д 791 К 92

9. Формування резерву сумнівних боргів покупців відображається в обліку:

1. Д 38 К 791

2. Д 443 К 38

3. Д 92 К 38

4. Д 944 К 38

10. Списання дебіторської заборгованості покупців в рахунок створеного резерву сумнівних боргів відображається в обліку:

1. Д 36 К 38

2. Д 38 К 719

3. Д 93 К 38

4. Д 38 К 36

11. Перерахування з поточного рахунку авансу постачальнику за виробничі запаси відображається в обліку:

1. Дт 681 Кт 311

2. Дт 372 Кт 311

3. Дт 371 Кт 311, Дт 641 Кт 644

4. Дт 631 Кт 311

12. Пред'явлення претензії постачальнику по виявлених невідповідностях в кількості отриманих матеріальних цінностей відображається в обліку:

1. Дт 631 Кт 374

2. Дт 374 Кт 715

3. Дт 374 Кт 716

4. Дт 374 Кт 631

ТЕМА 10. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

- 10.1. Поняття та складові власного капіталу.
- 10.2. Облік власного капіталу.

Основні терміни:

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Господарські товариства – підприємства або інші суб'єкти господарювання, створені юридичними особами та /або громадянами шляхом об'єднання їх майна і участі в підприємницькій діяльності товариства з метою одержання прибутку.

Цінний папір – документ вставленої форми з відповідними реквізитами, що засвідчує грошове або інше майнове право і визначає відносини між суб'єктом господарювання, який його випустив (видав), і власником та передбачає виконання зобов'язань згідно з умовами його випуску, а також можливість передачі прав, що випливають з цього документа, іншим особам.

Корпоративні права – це права особи, частка якої визнається у статутному капіталі господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

10.1. Поняття та складові власного капіталу

Дані фінансового обліку власного капіталу використовують для аналізу його складу, структури та руху; для розрахунку забезпеченості підприємства власним капіталом, раціональності його розміщення, а також показників, що характеризують ефективність використання капіталу з метою прийняття рішень щодо оптимізації структури капіталу.

Схема 10.1. Складові власного капіталу

10.2. Облік власного капіталу

Статутний капітал – це складова вкладеного зареєстрованого капіталу.

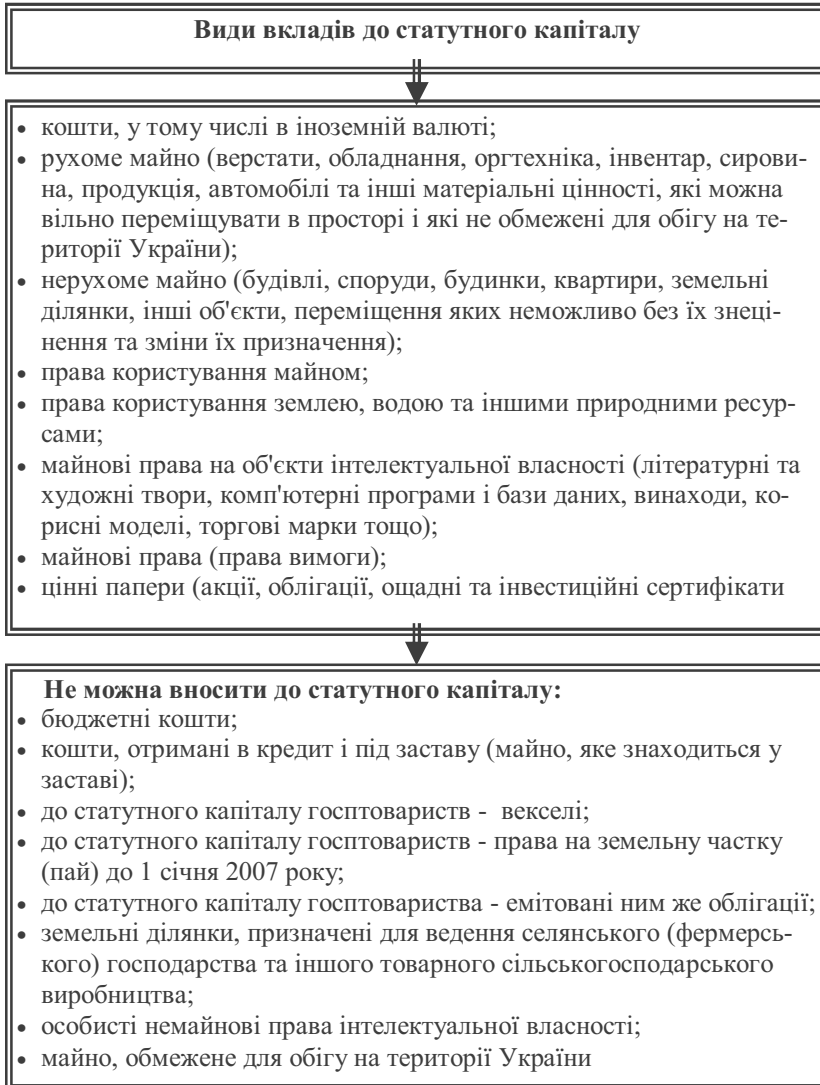

Схема 10.2. Види вкладів до статутного капіталу

Схема 10.3. Мінімальний розмір статутного капіталу

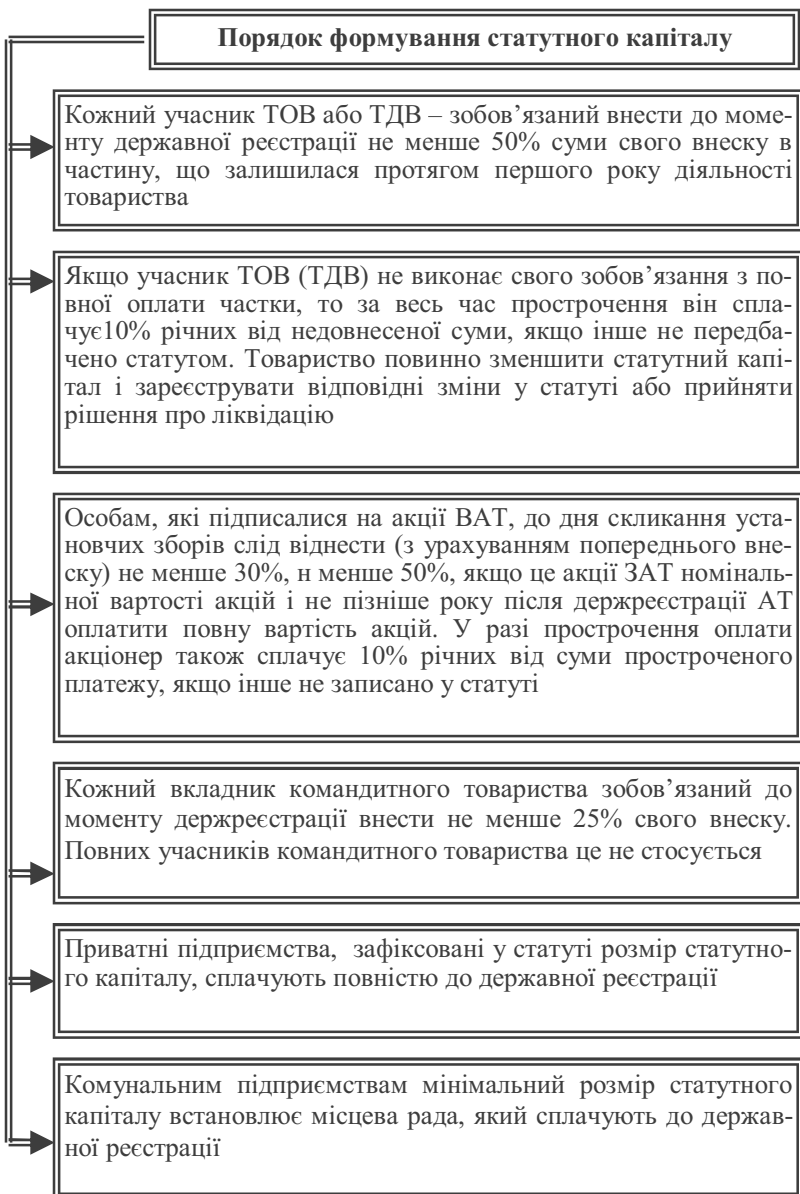

Схема 10.4. Порядок формування статутного капіталу

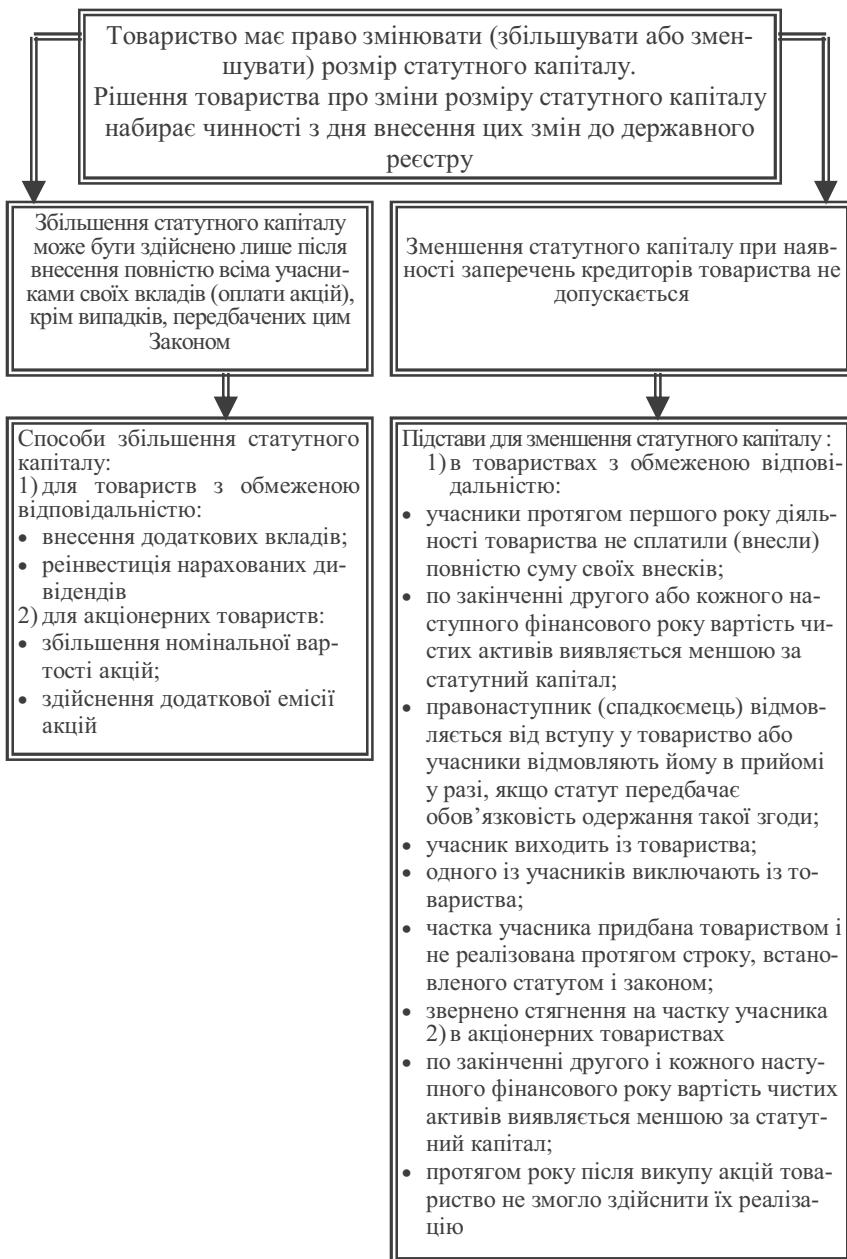

Схема 10.5. Способи зміни розміру статутного капіталу

Схема 10.6. Призначення та побудова рахунку 40
«Статутний капітал»

Пайовий капітал – це сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розмішених у товаристві для здійснення його фінансово-господарської діяльності, це складова вкладеного, зареєстрованого власного капіталу.

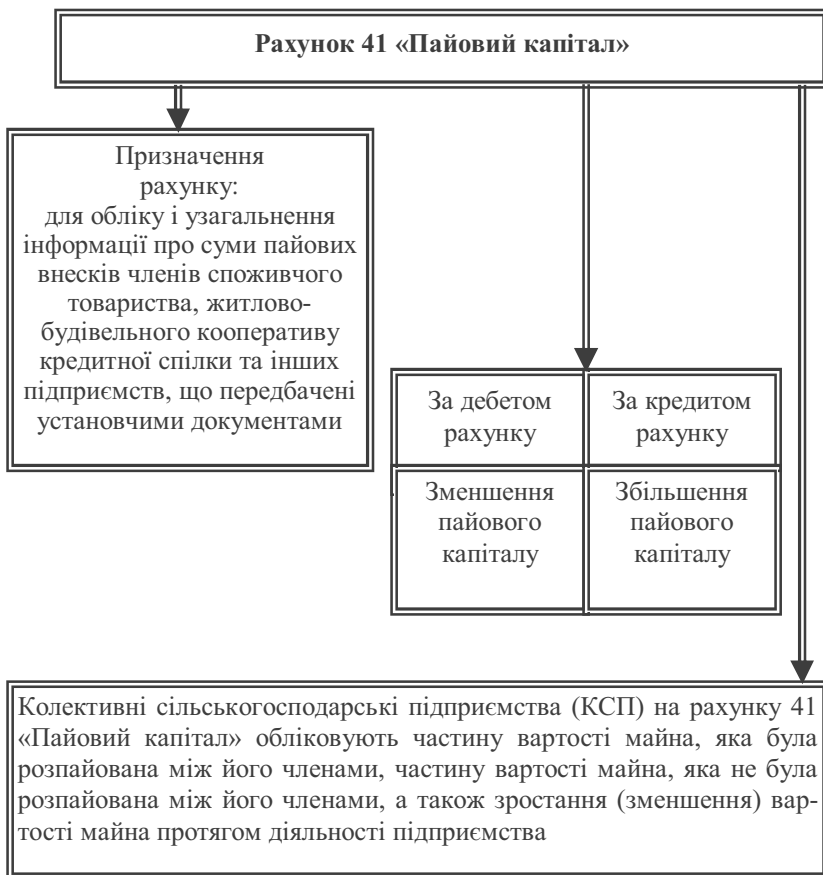

Схема 10.7. Призначення та побудова рахунку 41
«Пайовий капітал»

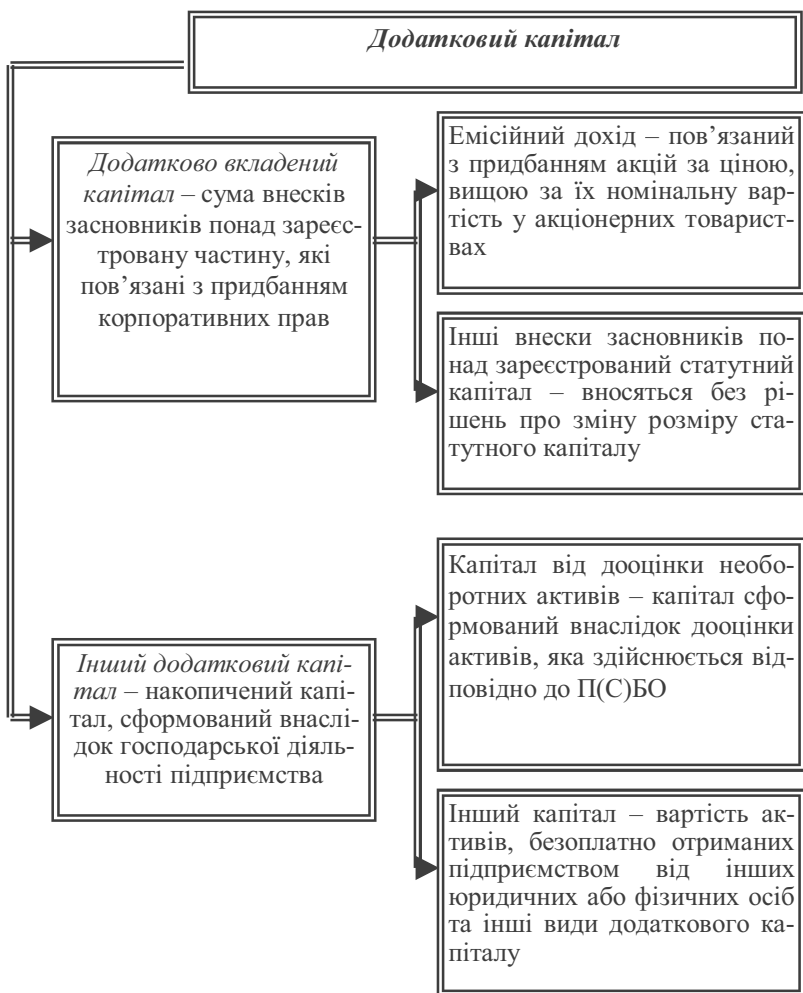

Схема 10.8. Складові додаткового капіталу

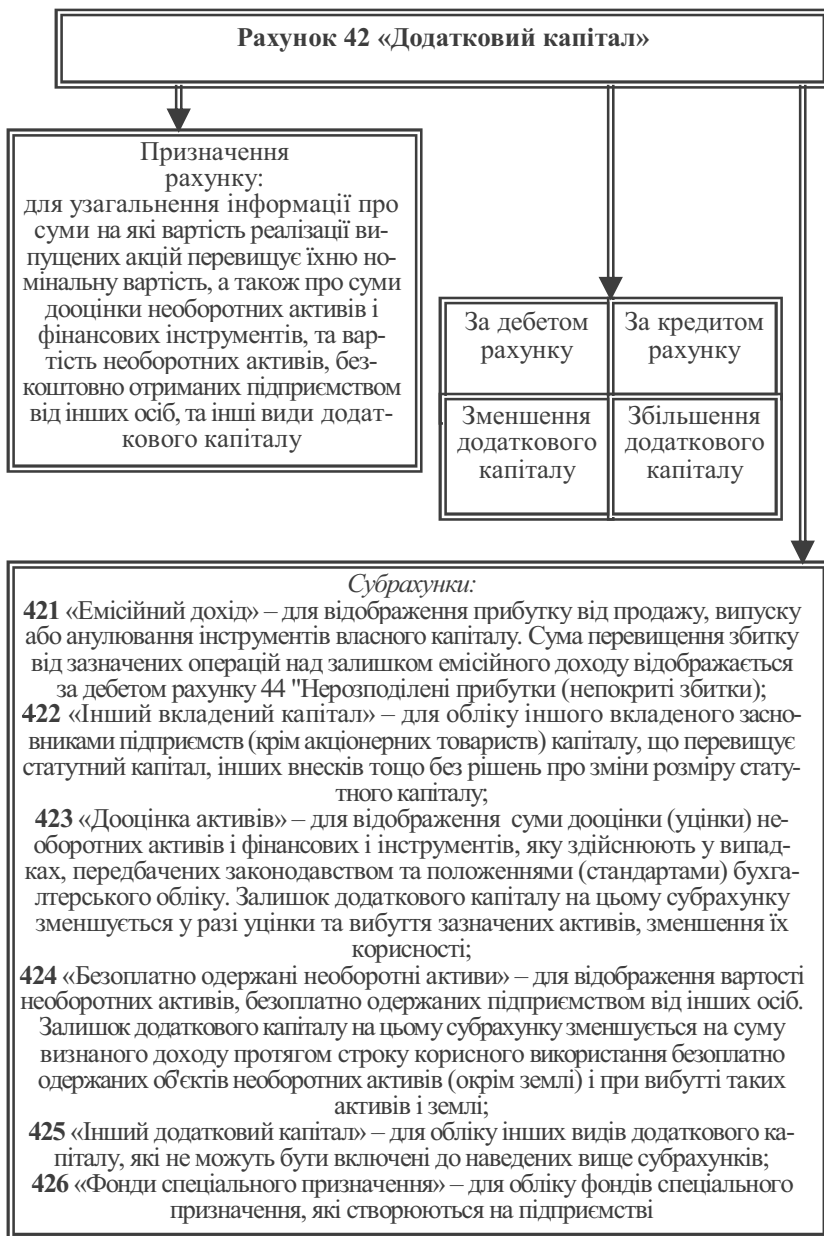

Схема 9.9. Призначення та побудова рахунку
42 «Додатковий капітал»

Резервний капітал створюється у товариствах у розмірі, встановленому установчими документами, але не менше 25 відсотків статутного капіталу.

Розмір щорічних відрахувань до резервного капіталу передбачається установчими документами, але не може бути меншим 5 відсотків суми чистого прибутку.

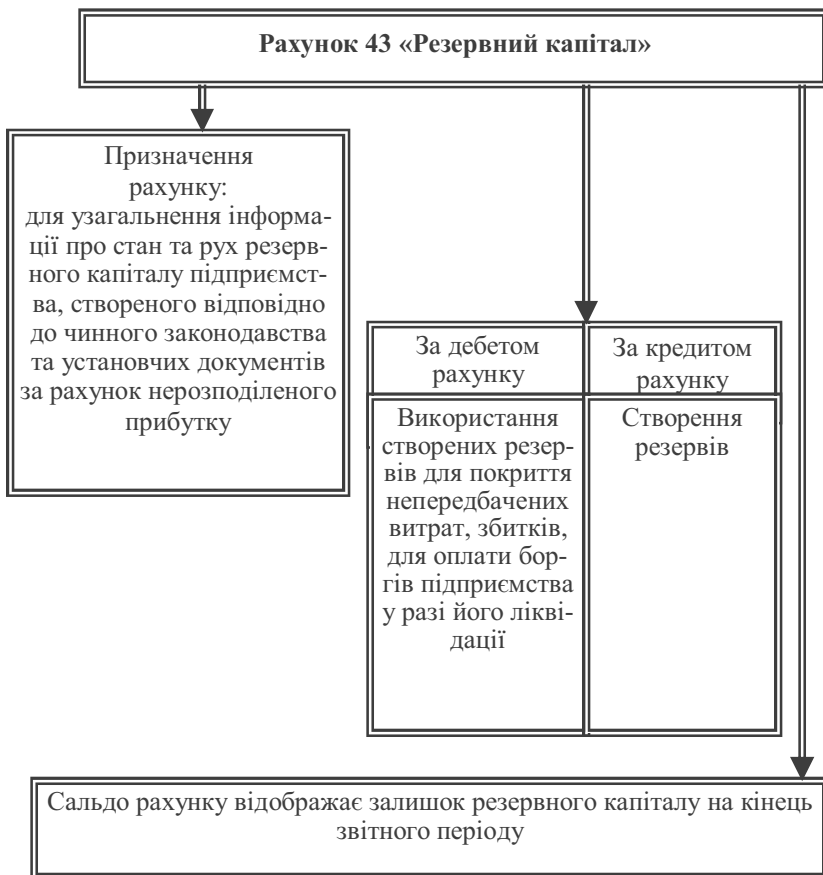

Схема 10.10. Призначення та побудова рахунку 43
«Резервний капітал»

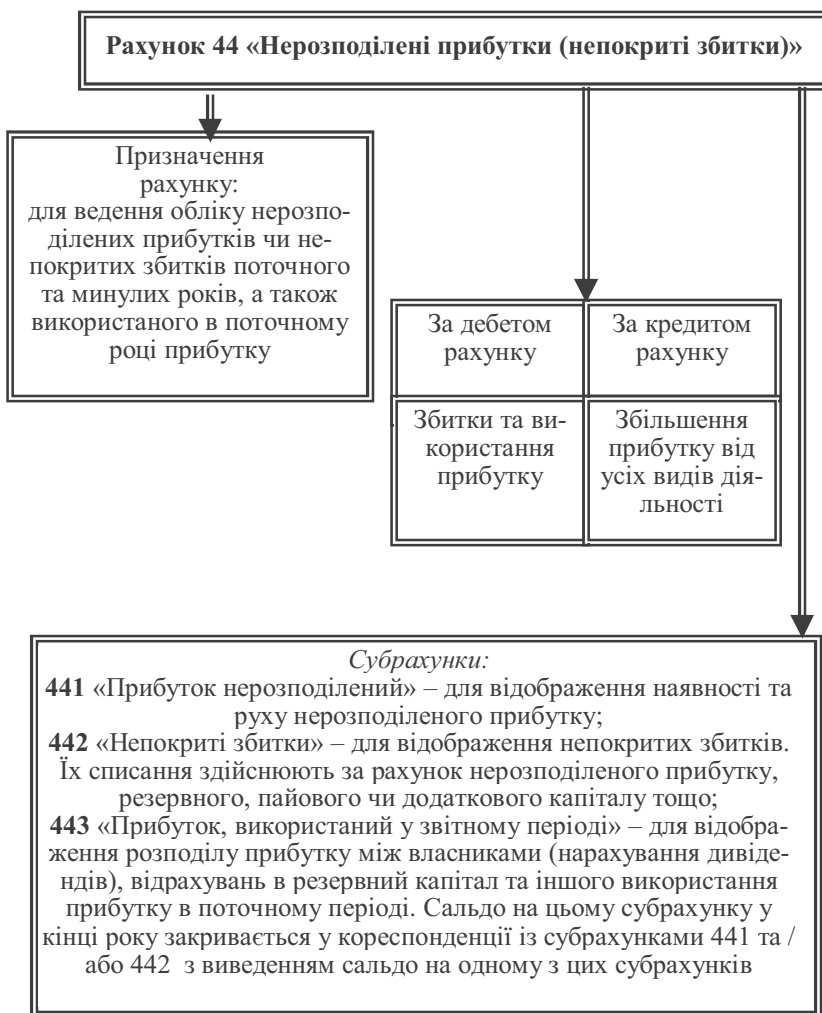

Схема 10.11. Призначення та побудова рахунку
44 «Нерозподілені прибутки (непокриті) збитки»

Акціонерні товариства мають право викупити у акціонерів сплачені ними акції для їх подальшого перепродажу, анулювання з метою зменшення статутного капіталу за рахунок сум, що перевищують статутний капітал.

Реалізація або анулювання повинні бути здійснені в строк не більше одного року. Протягом цього періоду розподіл прибутку, а також голосування і визначення кворуму на загальних зборах акціонерів здійснюється без урахування придбаних акціонерними товариствами власних акцій. Фактична собівартість акції власної емісії або часток викуплених товариством у його учасників формує ***вилучений капітал***.

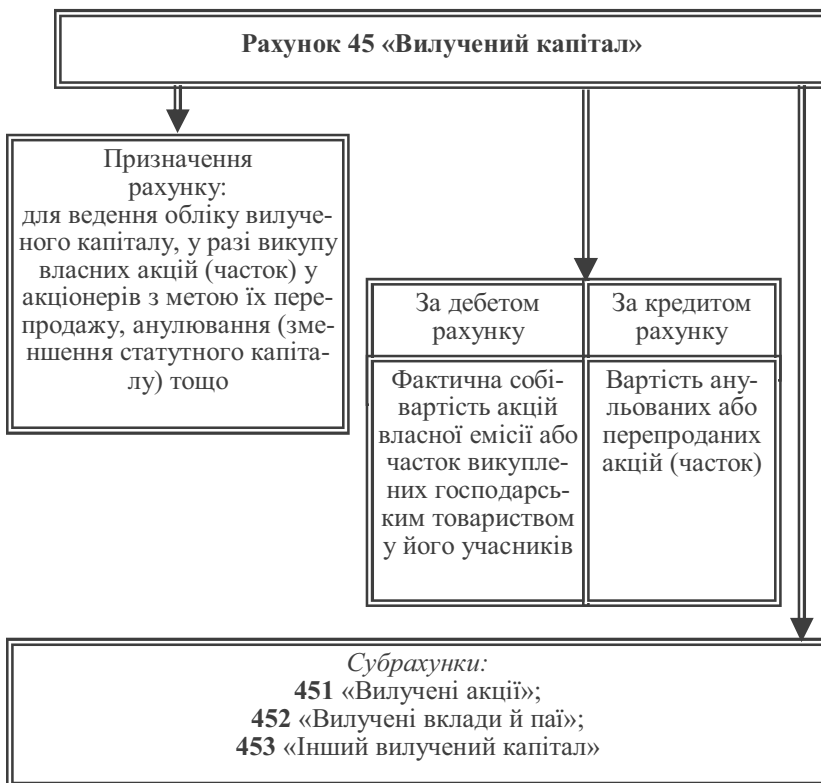

Схема 10.12. Призначення та побудова рахунку 45
«Вилучений капітал»

Неоплачений капітал в сумі заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу протягом першого року діяльності товариства з моменту державної реєстрації може складати:

- в товариствах з обмеженою відповідальністю та товариствах з додатковою відповідальністю – не більше 50% суми внесків учасників товариств;
- у відкритих акціонерних товариствах – не більше 70% номінальної вартості акцій;
- у закритих акціонерних товариствах – не більше 50% номінальної вартості акцій.

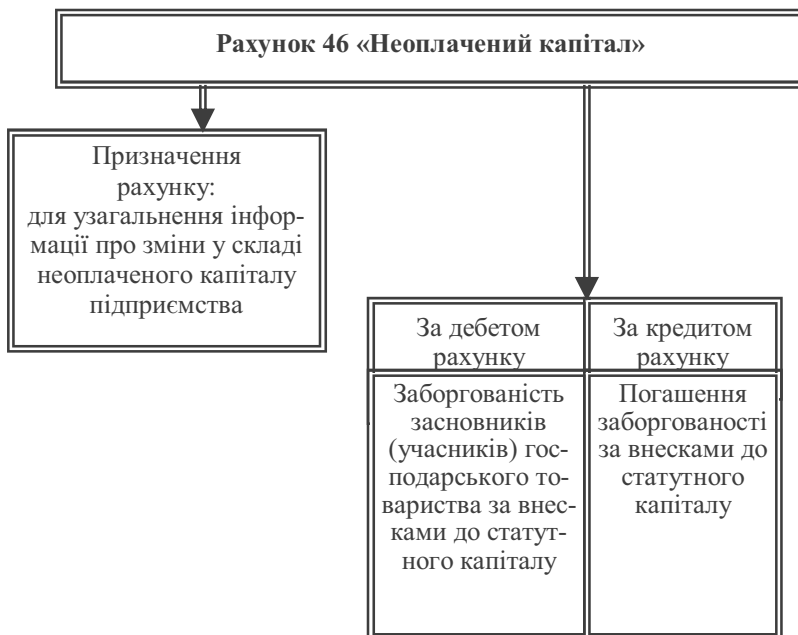

Схема 10.13. Призначення та побудова рахунку 46
«Неоплачений капітал»

Таблиця 10.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку власного капіталу

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено заборгованість з внеску до статутного капіталу	46	40
2.	Відображено зарахування на поточний рахунок в банку грошових коштів, які внесені засновниками в погашення заборгованості з внесків до статутного капіталу	311	46
3.	Відображено погашення заборгованості засновників з внесків до статутного капіталу шляхом оприбуткування:		
	- виробничих запасів	20	46
	- малоцінних та швидкозношуваних предметів	22	46
	- товарів	28	46
	- нараховано податковий кредит з ПДВ	641	46
4.	Відображено погашення заборгованості засновників з внесків до статутного капіталу шляхом оприбуткування:		
	а) основних засобів	152	46
	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	46
	Основні засоби введені в експлуатацію	10	152
	б) нематеріальних активів	154	46
	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	46
	Введено в господарський обіг об'єкт нематеріальних активів	12	154
5.	Відображено збільшення статутного капіталу в результаті продажу акцій за ціною, нижчою від їх номінальної вартості	421	40
6.	Відображено збільшення статутного капіталу за рахунок реінвестування доходів, нарахованих учасникам та засновникам товариства	671	40
7.	Відображено зменшення статутного капіталу через викуп власних акцій у акціонерів з метою їх анулювання	40	451
8.	Відображено формування пайового капіталу за рахунок внесків членів споживчих товариств, кредитних спілок та інших суб'єктів відповідно до статутних документів у вигляді отриманих:		
	- виробничих запасів	20	41
	- товарів	28	41
	- готівки до каси	301	41
	- грошових коштів на рахунки підприємства в банку	311	41

Зміст операцій		Дебет	Кредит
9.	Відображено повернення пайових внесків членам споживчих товариств, кредитних спілок та інших суб'єктів відповідно до статних документів:		
	- грошовими коштами з каси	41	301
	- грошовими коштами з рахунків підприємства в банках	41	311
10.	Відображено суму грошових коштів, що надійшли в обмін на первісно розміщені акції, яка перевищує номінальну вартість акцій:		
	- в касу товариства	301	421
	- на рахунки товариства в банку	311	421
11.	Відображено суму первісної вартості запасів, отриманих в обмін на первісно розміщені акції, що перевищує номінальну вартість акцій	20	422
12.	Відображено суму первісної дооцінки основних засобів	10	423
13.	Відображено вартість основних засобів, безоплатно одержаних підприємством	152	424
14.	Відображено формування резервного капіталу відповідно до установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку	443	43
15.	Відображено використання резервного капіталу на покриття збитків підприємства	43	442
16.	Відображено прибутки, отримані внаслідок діяльності підприємства	79	441
17.	Відображено збитки, отримані внаслідок діяльності підприємства	442	79
18.	Відображено використання прибутку на нарахування дивідендів власникам акцій	443	671
19.	Відображено списання непокритого збитку за рахунок пайового капіталу відповідно до статутних документів	41	442
20.	Відображено використання грошових коштів з рахунків товариства в банках у акціонерів з метою їх перепродажу, анулювання	451	311
21.	Відображено надходження на рахунки товариства в банках грошових коштів внаслідок здійснення перепродажу акцій	311	451
22.	Відображено зменшення статутного капіталу через викуп власних акцій у акціонерів з метою їх анулювання	40	451

Схема 10.14. Побудова аналітичного обліку за рахунками 40 «Статутний капітал», 41 «Пайовий капітал», 42 «Додатковий капітал», 43 «Резервний капітал», 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», 45 «Вилучений капітал», 46 «Вилучений капітал» в бухгалтерії

Таблиця 10.2. Розкриття інформації за рахунками для обліку власного капіталу у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
40 «Статутний капітал»	Баланс	Статутний капітал	300
	Звіт про власний капітал	Графа 3	-
41 «Пайовий капітал»	Баланс	Пайовий капітал	310
	Звіт про власний капітал	Графа 4	-
42 «Додатковий капітал»	Баланс	Додатковий вкладений капітал	320
		Інший додатковий капітал	330
	Звіт про власний капітал	Графи 5,6	-
43 «Резервний капітал»	Баланс	Резервний капітал	340
	Звіт про власний капітал	Графа 7	-
44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)»	Баланс	Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)	350
	Звіт про власний капітал	Графа 8	-
45 «Вилучений капітал»	Баланс	Вилучений капітал	370
	Звіт про власний капітал	Графа 10	-
46 «Неоплачений капітал»	Баланс	Неоплачений капітал	360
	Звіт про власний капітал	Графа 9	-

Запитання для самоконтролю

1. Поняття власного капіталу.
2. Які основні складові елементи власного капіталу Вам відомі?
3. Поняття статутного капіталу.
4. Який порядок формування статутного капіталу та його характеристика?

5. Який рахунок передбачений для обліку статутного капіталу?
6. Як ведеться аналітичний облік в бухгалтерії за рахунком 40 “Статутний капітал”?
7. Який порядок формування пайового капіталу?
8. Порядок формування та використання резервного капіталу
9. Поняття додаткового капіталу та його види
10. Види іншого додаткового капіталу
11. Яка характеристика рахунку 42 “Додатковий капітал”?
12. Поняття та облік вилученого капіталу.

Тестові завдання

1. *Власний капітал – це?*
 1. Активи підприємства
 2. Боргові зобов’язання
 3. Вартість прав власників підприємства
 4. Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов’язань
2. *Сальдо рахунку 40 «Статутний капітал» відображається?*
 1. 1 розділ активу балансу
 2. 2 розділ пасиву балансу
 3. 1 розділ пасиву балансу
 4. 2 розділ активу балансу
3. *Формування резервного капіталу відображається в обліку:*
 1. Д 40 К 44.1
 2. Д 40 К 43
 3. Д 46 К 44.1
 4. Д 44.1 К 43
4. *Резервний капітал в АТ створюється у розмірі, встановленому установчими документами, але не менше:*
 1. 50% Статутного капіталу
 2. 25 % Статутного капіталу
 3. 25% Неоплаченого капіталу
 4. 50% Пайового капіталу
5. *Резервний капітал призначається на:*
 1. Покриття непередбачених витрат, збитків, на сплату боргів підприємства
 2. Поповнення Статутного капіталу
 3. Виплату дивідендів
 4. Формування пайового капіталу

6. Сальдо по рахунку 43 «Резервний капітал» відображається в:

1. 1 розділі активу балансу
2. 2 розділі пасиву балансу
3. 1 розділі пасиву балансу
4. 3 розділі активу балансу

7. Підприємство здійснює господарську діяльність на протязі декількох років. Вартість власного капіталу дорівнює:

1. Власний капітал = Актив підприємства
2. Власний капітал = Активи – Зобов'язання
3. Власний капітал = Активи + Зобов'язання
4. Власний капітал = Зобов'язання

8. До коригуючих показників власного капіталу відносяться:

1. Додатковий капітал та резервний капітал
2. Вилучений та неоплачений капітал
3. Пайовий капітал і додатковий капітал
4. Статутний капітал і пайовий капітал

9. До вкладів до статутного капіталу не відносяться:

1. Грошові кошти
2. Рухоме майно
3. Цінні папери
4. Бюджетні кошти

10. Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства зазначений законодавством в розмірі:

1. 100 мінімальних заробітних плат, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення товариства
2. 1000 мінімальних заробітних плат, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення товариства
3. 1250 мінімальних заробітних плат, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення товариства
4. 500 мінімальних заробітних плат, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення товариства

ТЕМА 11. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

- 11.1. Визнання та класифікація зобов'язань.
- 11.2. Облік довгострокових зобов'язань.
- 11.3. Облік поточних зобов'язань.
- 11.4. Облік забезпечень.

Основні терміни:

Зобов'язання – заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди.

Дивіденди – прибуток, одержаний платниками податку від здійснення корпоративних прав, включаючи доходи, нараховані у вигляді відсотків на акції або на внески до статутних капіталів, за винятком доходів, одержаних від торгівлі корпоративними правами, та доходи від операцій з борговими зобов'язаннями та вимогами.

Довгострокова позика – кредит банку у національній або іноземній валюті, строк повернення якого перевищує 12 місяців з дати балансу.

Податкове зобов'язання – загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді.

Податковий кредит – сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Податковий прибуток (збиток) — сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період.

Поточний податок на прибуток — сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства.

Посадовий оклад — норма оплати праці керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців за місяць. Встановлюють у тому ж порядку, що і тарифні ставки робітників.

Тарифна заробітна плата — розмір заробітної плати, нарахованої працівнику, зважаючи на його кваліфікацію, за виконаний обсяг робіт певної складності або відроблений час та обчисленої за тарифними ставками відповідних розрядів тарифної сітки без урахування премій, доплат, надбавок та інших виплат.

Тарифний розряд — елемент тарифної сітки, що характеризує складність виконуваних робіт та рівень кваліфікації працівника, здатного виконувати роботу певної складності.

Тарифна сітка — сукупність кваліфікаційних тарифних розрядів та відповідних їм тарифних коефіцієнтів, за якими визначають розмір тарифу ставок оплати праці працівників залежно від складності виконуваних робіт та кваліфікації працівників. Тарифна сітка має охоплювати працівників усіх професій та посад, які працюють на підприємстві: від некваліфікованих (1 тарифний розряд) до керівників (найвищий тарифний розряд). При цьому кількість розрядів залежить від специфіки діяльності підприємства, професійного складу працівників та їх кваліфікованості.

Тарифна ставка — елемент тарифної сітки, який визначає годинний (денний або місячний) розмір оплати праці залежно від складності виконуваних робіт або кваліфікації (присвоєного йому тарифного розряду) працівника. Як правило, встановлюють денну або погодинну тарифну ставку в твердій сумі. Першу визначають у розрахунку на 8-годинний робочий день при нормальній тривалості робочого часу або, відповідно, на робочий день меншої тривалості при скороченій тривалості робочого часу. На госпрозрахункових підприємствах тарифні ставки регулюються колективними договорами, а в установах, що фінансуються з бюджету, їх визначають відповідні органи виконавчої влади.

Тимчасова різниця — різниця між оцінкою активу або зобов'язання заданими фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно.

11.1. Визнання та класифікація зобов'язань

Фінансовий облік зобов'язань забезпечує користувачів інформацією про види зобов'язань, строки їх погашення для здійснення аналізу складу і структури зобов'язань, їх зміни в динаміці, для встановлення реальності погашення зобов'язань та розрахунку часткових показників фінансової стійкості та платоспроможності підприємства з метою прийняття управлінських рішень.

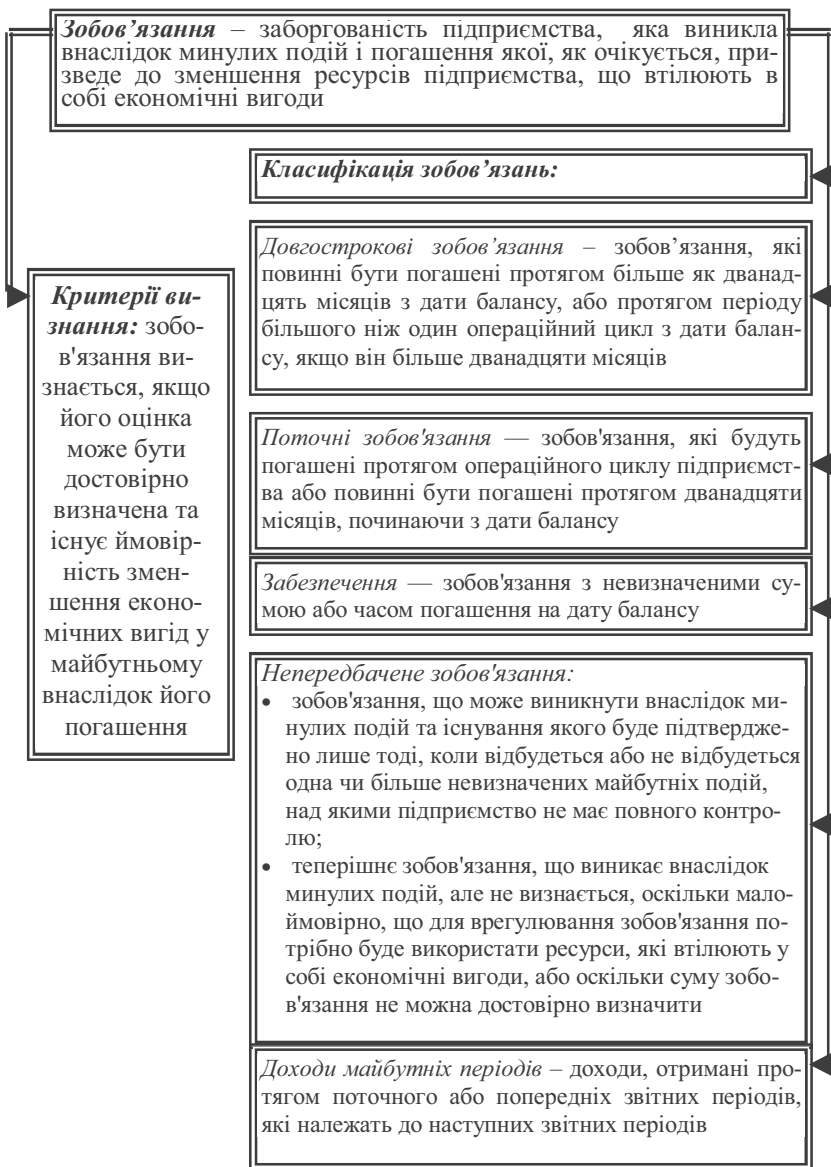

Схема 11.1 Критерії визнання та класифікація зобов'язань відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання»

11.2. Облік довгострокових зобов'язань

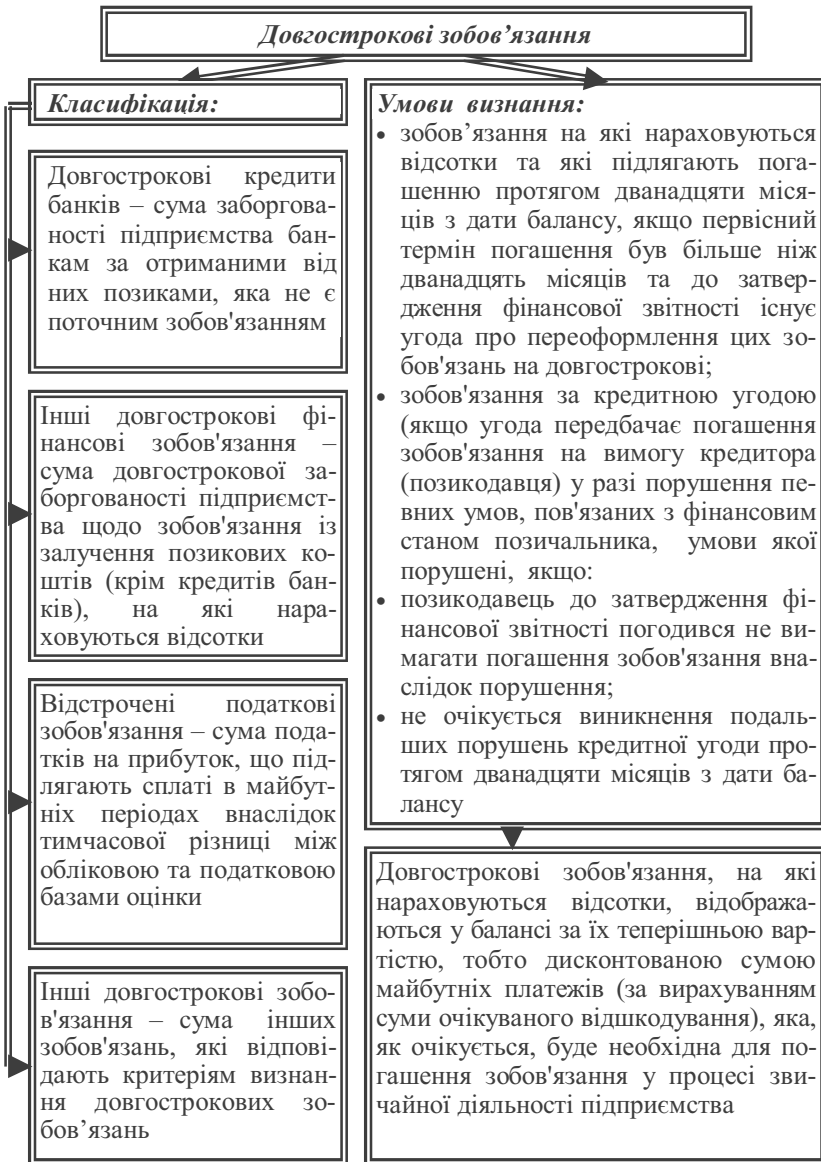

Схема 11.2. Класифікація, умови визнання довгострокових зобов'язань

Відповідно до Господарського кодексу України у сфері господарювання можуть використовуватися банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний та інші форми кредиту

Банківський кредит – будь-які зобов'язання банку надати певну суму грошей, набути право вимоги боргу, гарантія, продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованості або на зобов'язання щодо сплати процентів та інших зборів з такої суми

Кредитні відносини здійснюються на підставі кредитного договору, що укладається між кредитором і позичальником у письмовій формі. У кредитному договорі передбачаються мета, сума і строк кредиту, умови і порядок його видачі та погашення, види забезпечення зобов'язань позичальника, відсоткові ставки, порядок плати за кредит, обов'язки, права і відповідальність сторін щодо видачі та погашення кредиту

Для одержання банківського кредиту позичальник надає банкові такі документи:

- клопотання (заяву), в якому зазначаються характер кредитної угоди, мета використання кредиту, сума позички і строк користування нею;
- техніко-економічне обґрунтування кредитного заходу та розрахунок економічного ефекту від його реалізації;
- інші необхідні документи, до яких, зокрема, можуть належати копії документів, що обґрунтовують необхідність отримання кредиту (рахунки-фактури на поставання товару або обладнання, задля придбання яких береться кредит, договори); документи, що гарантують повернення кредиту у разі нерентабельності кредитованого проекту; фінансова звітність (баланс та звіт про фінансові результати підприємства);
- документи про підтвердження державної реєстрації (включаючи установчі документи, інформацію щодо посадових осіб та їх повноважень; тощо), ідентифікаційний код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України;
- реквізити банку, в якому відкрито рахунок, та номер банківського рахунку

Для зниження ступеня ризику банк надає кредит позичальникові за наявності гарантії платоспроможного суб'єкта господарювання чи поручительства іншого банку, під заставу належного позичальникові майна, під інші гарантії, прийняті у банківській практиці. З цією метою банк має право попередньо вивчити стан господарської діяльності позичальника, його платоспроможність та спрогнозувати ризик непогашення кредиту

Кредити надаються банком під відсоток, ставка якого, і як правило, не може бути нижчою від відсоткової ставки і за кредитами, які бере сам банк, і відсоткової ставки, що виплачується ним по депозитах. Надання безвідсоткових кредитів забороняється, крім випадків, передбачених законом

Схема 11.3. Умови надання банківських кредитів

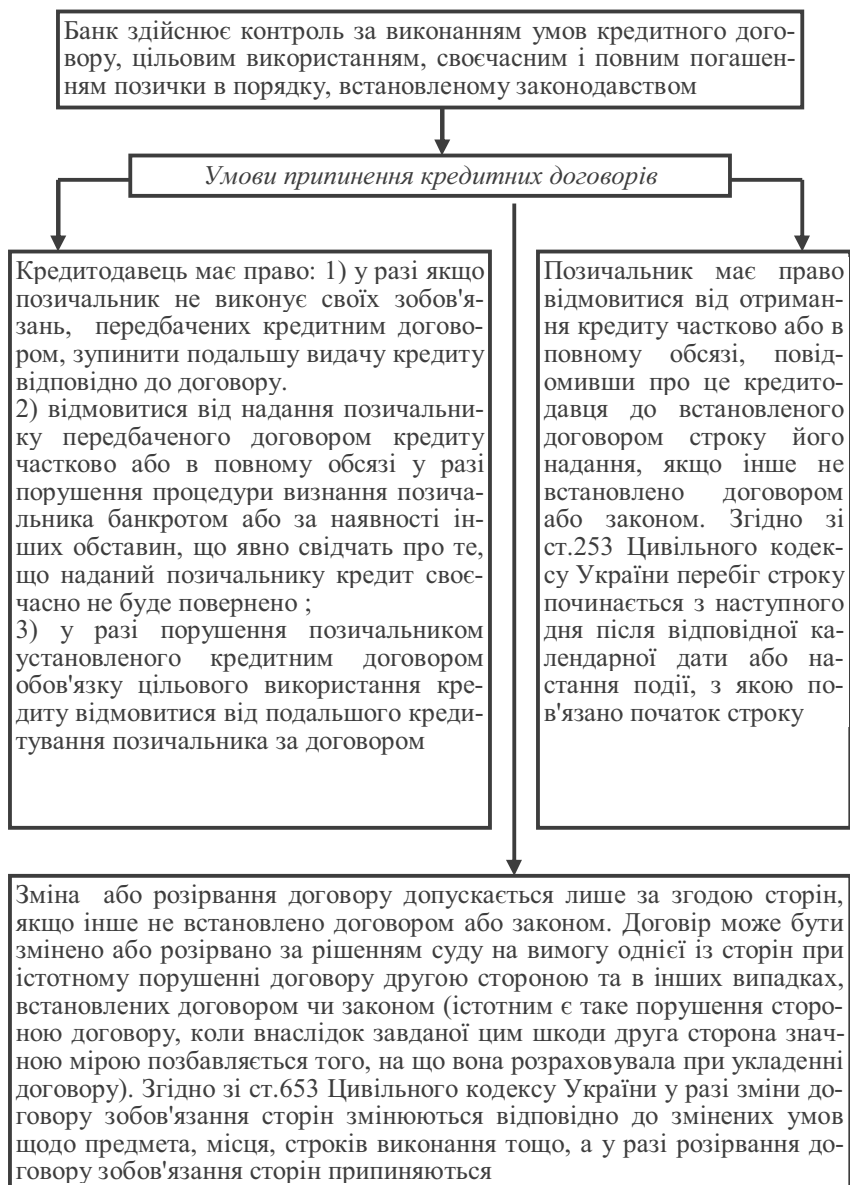

Схема 11.4. Умови припинення кредитних договорів

Схема 11.5. Призначення та побудова рахунку
50 «Довгострокові позики»

Схема 11.6. Класифікація інших довгострокових фінансових зобов'язань

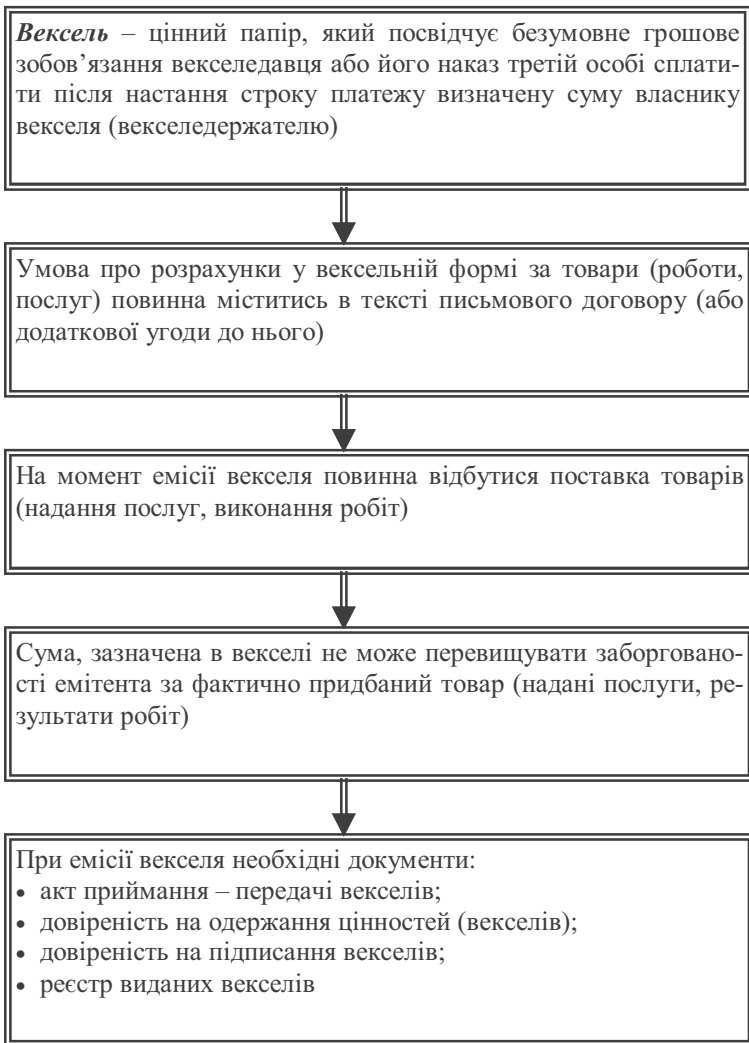

Схема 11.7. Умови видачі (емісії) простого векселя

Схема 11.8. Призначення та побудова рахунку
51 «Довгострокові векселі видані»

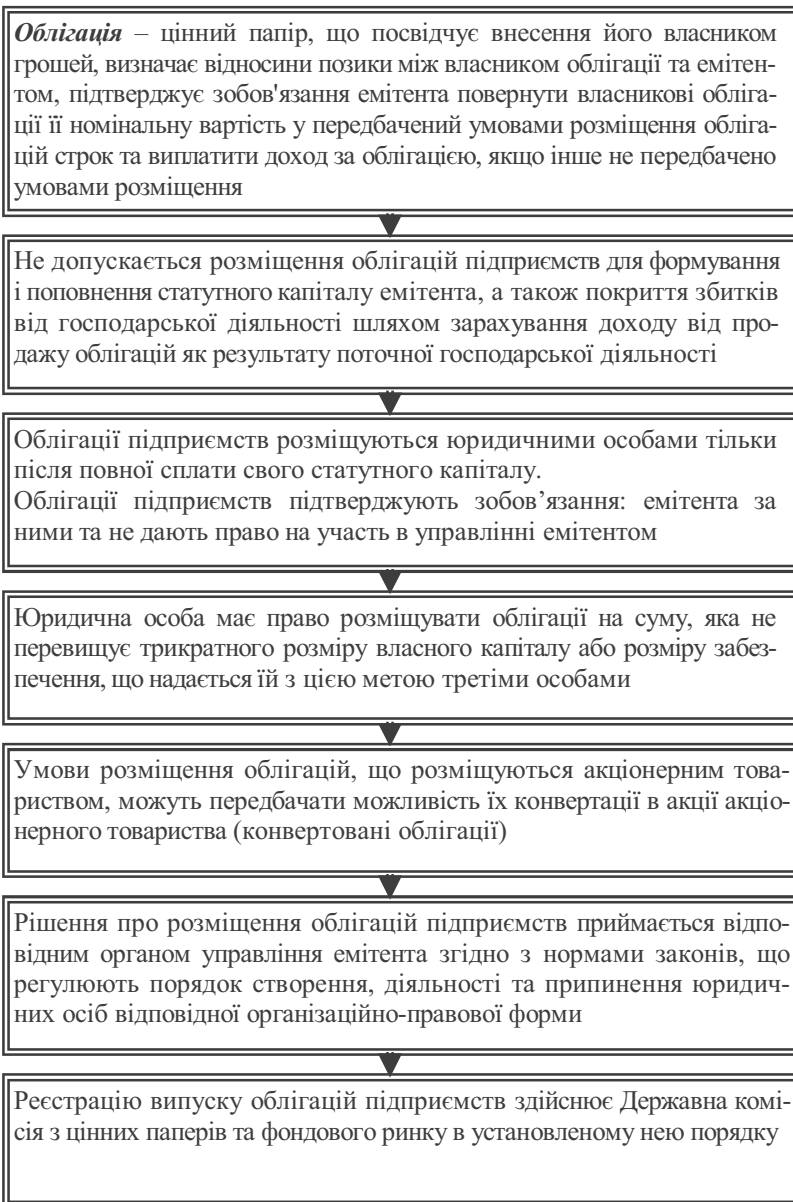

Схема 11.9. Умови розміщення облігацій підприємств

Фінансові зобов'язання, як фінансові інструменти, первісно оцінюються та відображаються за фактичною собівартістю

На кожну наступну після визнання дату балансу фінансові зобов'язання оцінюються за амортизованою собівартістю крім фінансових зобов'язань, призначених для перепродажу, і зобов'язань за похідними фінансовими інструментами

Різниця між собівартістю та вартістю погашення - дисконт або премія при придбанні амортизується інвестором протягом періоду з дати придбання до дати їх погашення за методом ефективної ставки відсотка

Ефективна ставка відсотка (при амортизації дисконту) =

$$\frac{\text{Номінальна вартість облігацій} \times \text{Ставка відсотка за період} + \text{Дисконт}}{\text{Кількість періодів обігу облігацій}}$$

$$\frac{(\text{Фактична собівартість розміщення облігацій} + \text{Номінальна вартість облігацій})}{2}$$

Ефективна ставка відсотка (при амортизації премії) =

$$\frac{\text{Номінальна вартість облігацій} \times \text{Ставка відсотка за період} - \text{Премія}}{\text{Кількість періодів обігу облігацій}}$$

$$\frac{(\text{Фактична собівартість розміщення облігацій} + \text{Номінальна вартість облігацій})}{2}$$

Схема 11.10. Оцінка фінансових зобов'язань відповідно до П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»

Схема 11.11. Призначення та побудова рахунку 52
«Довгострокові зобов’язання за облігаціями»

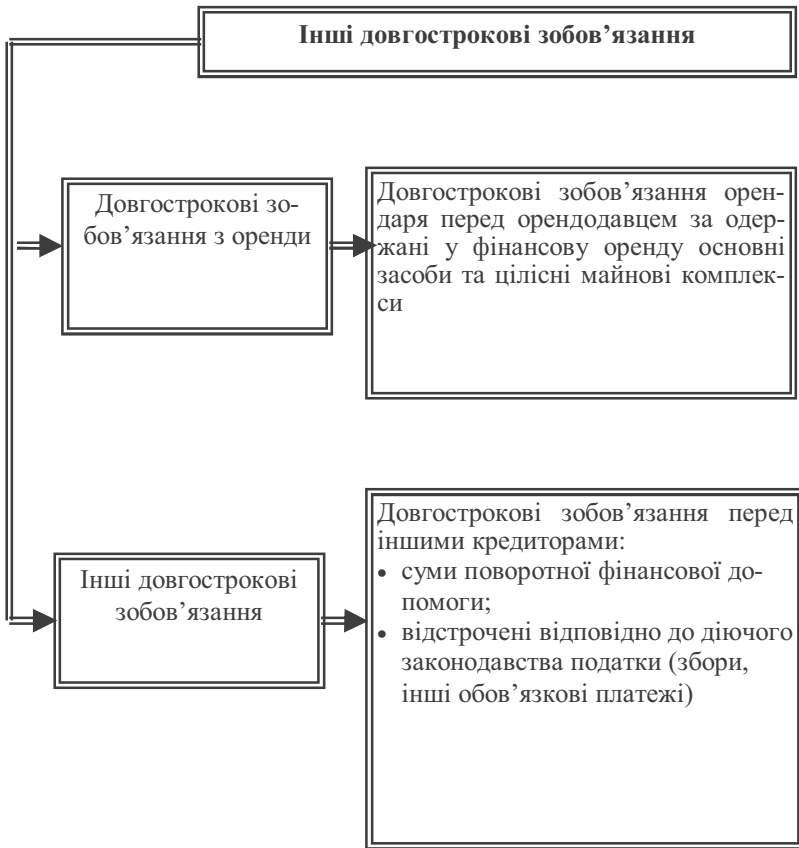

Схема 11.12. Класифікація інших довгострокових зобов'язань

Схема 11.13. Призначення та побудова рахунку 53
«Довгострокові зобов'язання з оренди»

Схема 1.14. Призначення та побудова рахунку 54
«Відстрочені податкові зобов'язання»

Таблиця 11.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку довгострокових зобов'язань

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено отримання довгострокових кредитів банків у національній валюті на поточний рахунок	311	501
2.	Відображено нарахування відсотків за користування кредитами банків	951	684
3.	Відображено отримання відстрочки за довгостроковим кредитом банку в національній валюті	501	503
4.	Відображено переведення довгострокового кредиту банку в національній валюті в поточну заборгованість при настанні строку погашення протягом дванадцяти місяців з дати балансу	501	611
5.	Відображено видачу векселя поставачальникам та підрядникам в забезпечення за одержані послуги, виконані роботи та за іншими операціями	631	511
6.	Відображено нарахування відсотків за виданими довгостроковими векселями	952	684
7.	Відображено використання грошових коштів з рахунка підприємства в банках на погашення довгострокового векселя	511	311
8.	Відображено надходження грошових на рахунки підприємства в банках від розміщення (реалізації) облігацій, випущених з дисконтом:		
	- за номінальною вартістю	311	521
	- на суму дисконту	523	521
	Відображено нарахування відсотків за облігаціями	952	684
	Відображено амортизацію дисконту	952	523
9.	Відображено надходження грошових коштів на рахунки підприємства в банках від розміщення (реалізації) облігацій, випущених з премією		
	- за номінальною вартістю	311	521
	- на суму премії	311	522
	Відображено нарахування відсотків за облігаціями	952	684
	Відображено амортизацію премії	522	733
10	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на погашення довгострокових зобов'язань за облігаціями	521	311

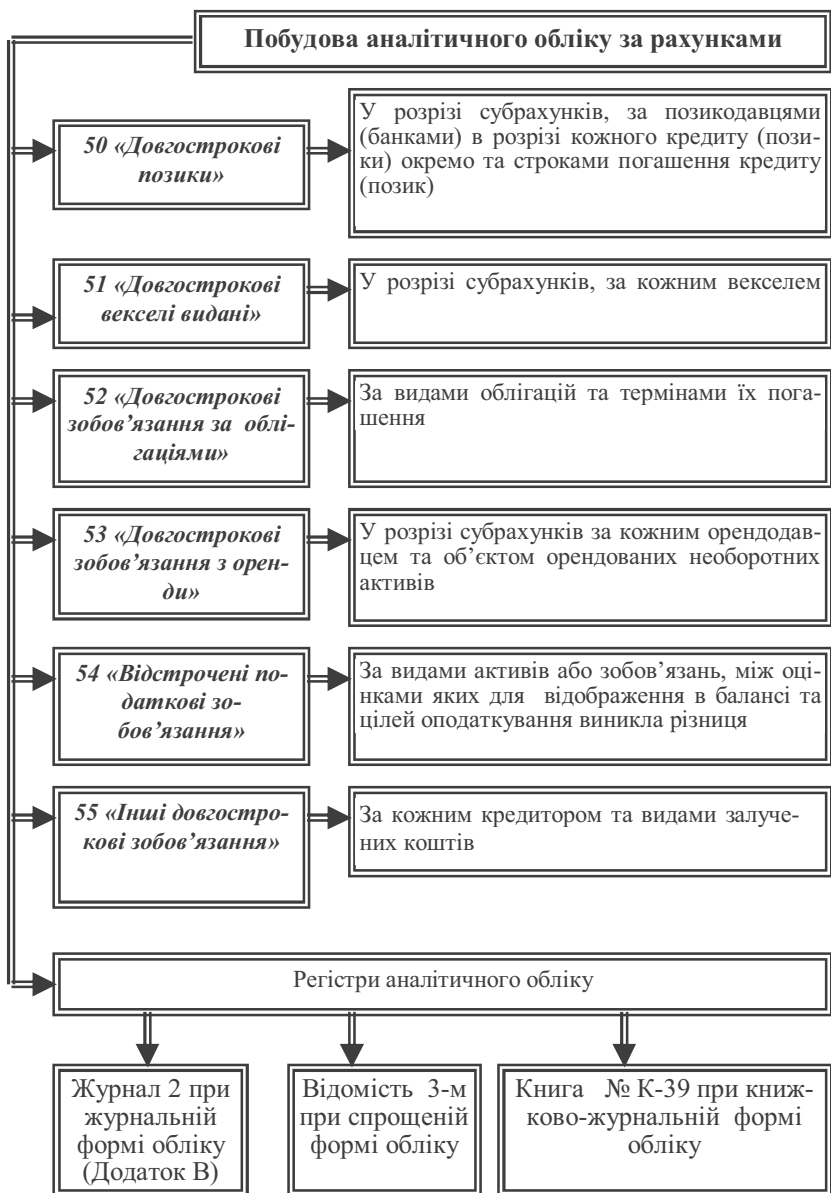

Схема 11.15. Побудова аналітичного обліку за рахунками класу 5 «Довгострокові зобов'язання» в бухгалтерії

Таблиця 11.12. Розкриття інформації за рахунками класу 5
«Довгострокові зобов'язання» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
50 «Довгострокові позики»	Баланс	Довгострокові кредити банків	440
	Звіт про рух грошових коштів	Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450
		Одержані позики	320
		Погашення позик	340
51 «Довгострокові векселі видані»	Баланс	Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450
52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями»	Баланс	Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450
	Звіт про рух грошових коштів	Одержані позики	320
		Погашення позик	340
53 «Довгострокові зобов'язання з оренди»	Баланс	Інші довгострокові зобов'язання	470
54 «Відстрочені податкові зобов'язання»	Баланс	Відстрочені податкові зобов'язання	460
55 «Інші довгострокові зобов'язання»	Баланс	Інші довгострокові зобов'язання	470
	Звіт про рух грошових коштів	Одержані позики	320
		Погашення позик	340

11.3. Облік поточних зобов'язань

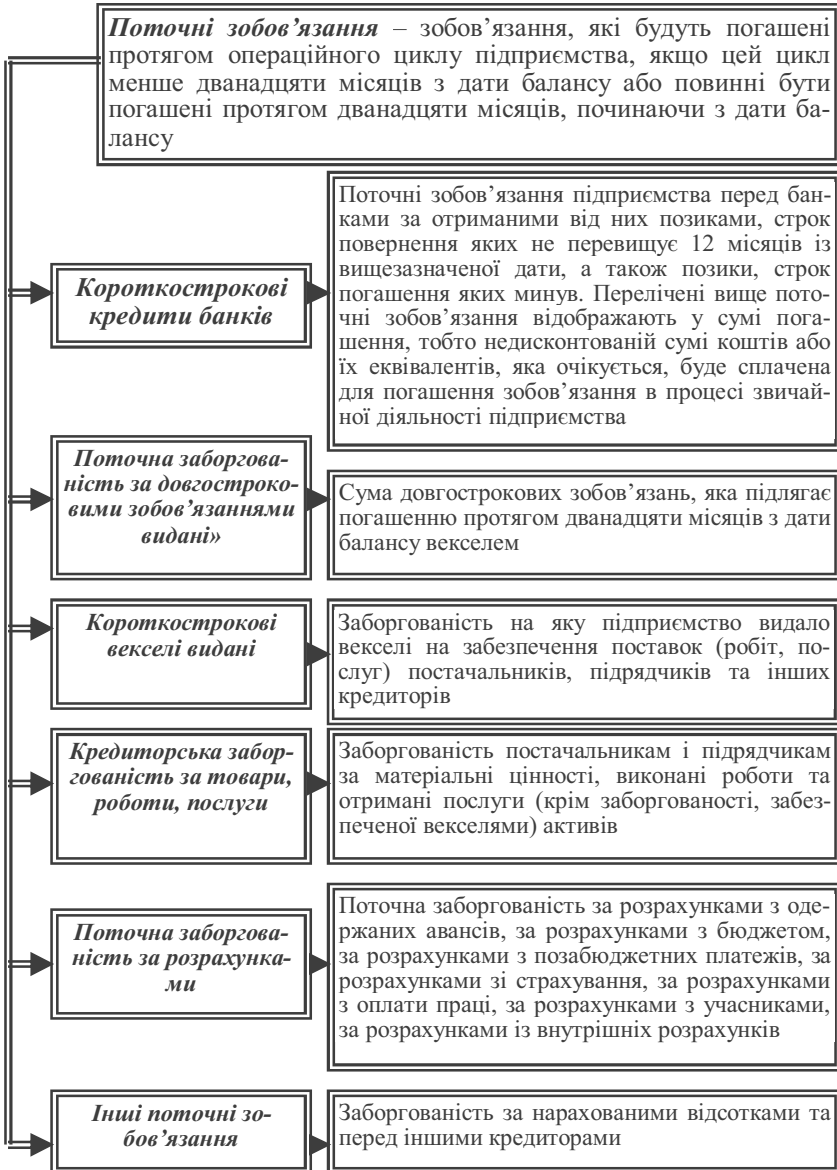

Схема 11.16. Класифікація поточних зобов'язань відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання»

Схема 11.17. Призначення та побудова рахунку 53
«Довгострокові зобов'язання з оренди»

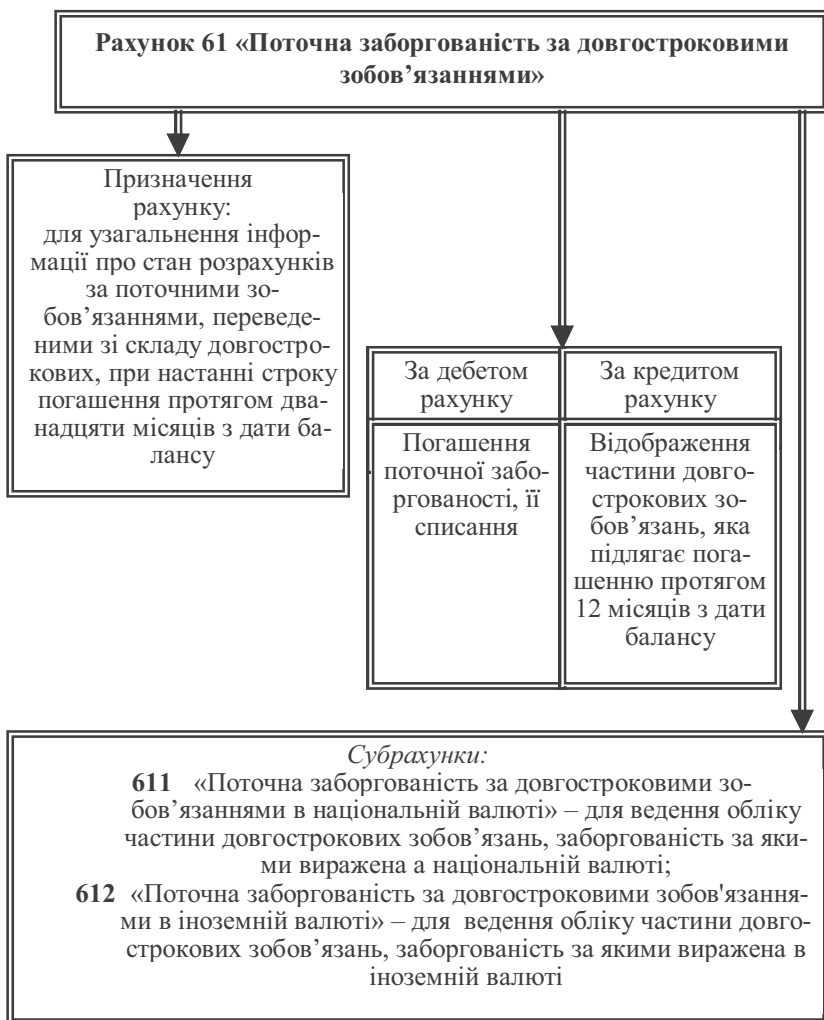

Схема 11.18. Призначення та побудова рахунку 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями»

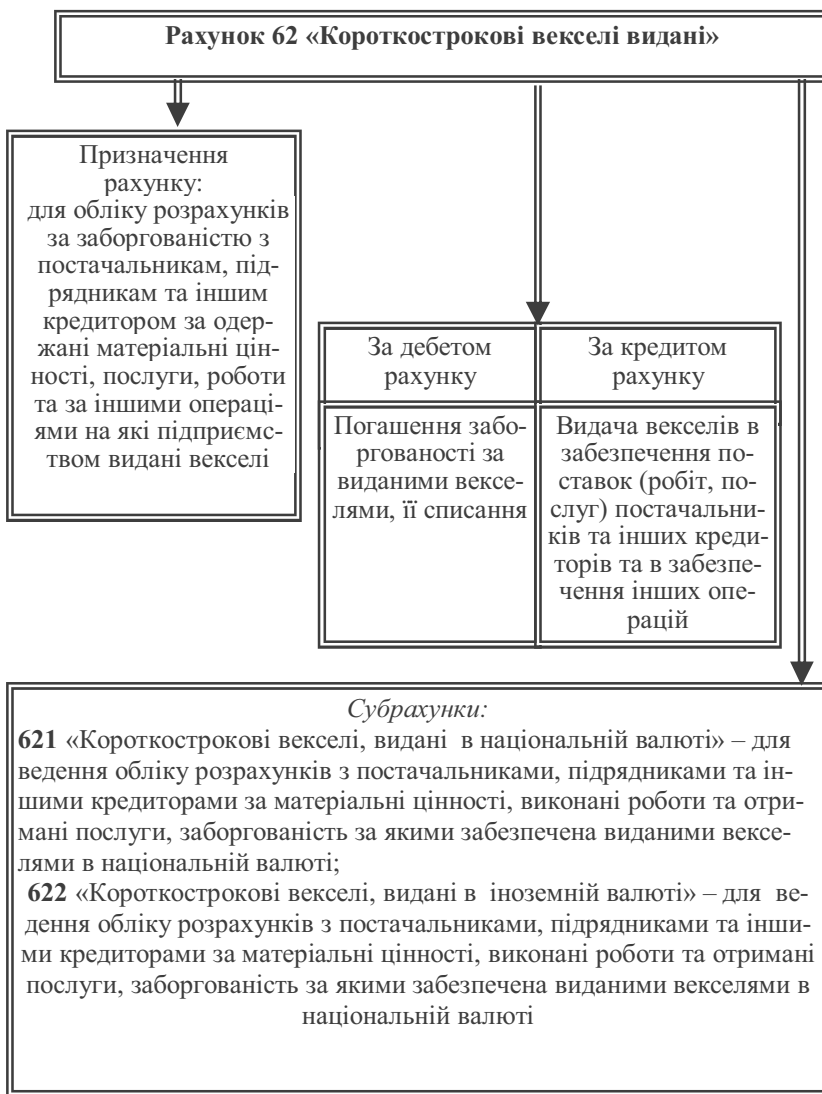

Схема 11.19. Призначення та побудова рахунку 62
«Короткострокові векселі видані»

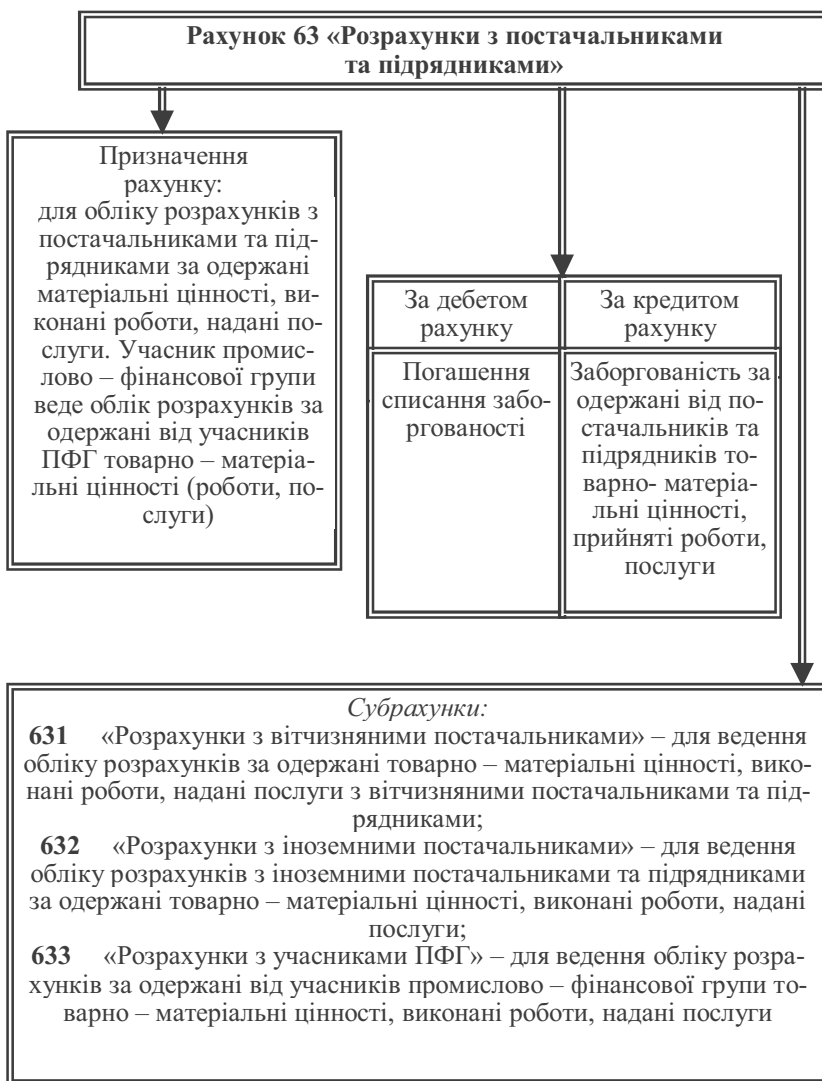

Схема 11.20. Призначення та побудова рахунку 63
 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»

Таблиця 11.2. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку короткострокових позик, поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, короткострокових векселів виданих, розрахунків з постачальниками та підрядниками

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено надходження на поточні рахунки підприємства в банках грошових коштів у вигляді короткострокових кредитів банків у національній валюті	311	601
	Відображено нарахування відсотків за користування кредитами	951	684
2.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на погашення короткострокової позики	601	311
3.	Відображено одержання відстрочення за короткостроковими кредитами в національній валюті	601	603
4.	Відображено нарахування відсотків за користування кредитами, коли сума таких нарахувань включається до суми кредиту	951	601
5.	Відображено переведення довгострокового кредиту банків у національній валюті в поточну заборгованість, при настанні строку погашення протягом дванадцяти місяців з дати балансу	501	611
6.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на погашення поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями	611	311
7.	Відображено видачу короткострокового векселя постачальникам та підрядникам в забезпечення за одержані матеріальні цінності, отримані послуги, виконані роботи	631	621
	Списано вартість бланка виданого векселя	949	209
	Списано з балансового обліку вартість вексельного бланка		08
8.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на погашення поточної заборгованості за векселями	621	311

Зміст операцій		Дебет	Кредит
9.	Відображено надходження від постачальника основних засобів або вартості виконаних підрядником робіт, пов'язаних із створенням основних засобів (перша подія – отримання активів)	151 152	631 631
	Відображено нарахування податкового кредити з ПДВ	641	631
10.	Відображено надходження товарів від постачальника (перша подія – одержання товарів)	281	631
11.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на оплату постачальникам за одержані товари	631	311
12.	Відображено передоплату постачальнику товарів	371	311
	Відображено нарахування податкового кредиту з ПДВ	641	644
13.	Відображено отримані товари від постачальника, які раніше були оплачені	281	631
	Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631
	Відображено залік заборгованості	631	371
14.	Відображено передачу короткострокових векселів, отриманих від покупця постачальникам на покриття заборгованості перед ними	631	341
15.	Відображено списання кредиторської заборгованості, що виникла під час операційного циклу, по закінченні строку позовної давності	631	717
16.	Відображено вартість виконаних для підприємства робіт і послуг, пов'язаних з організацією виробництва та управління цехами	91	631
	Відображено нарахування податкового кредиту з ПДВ	641	631

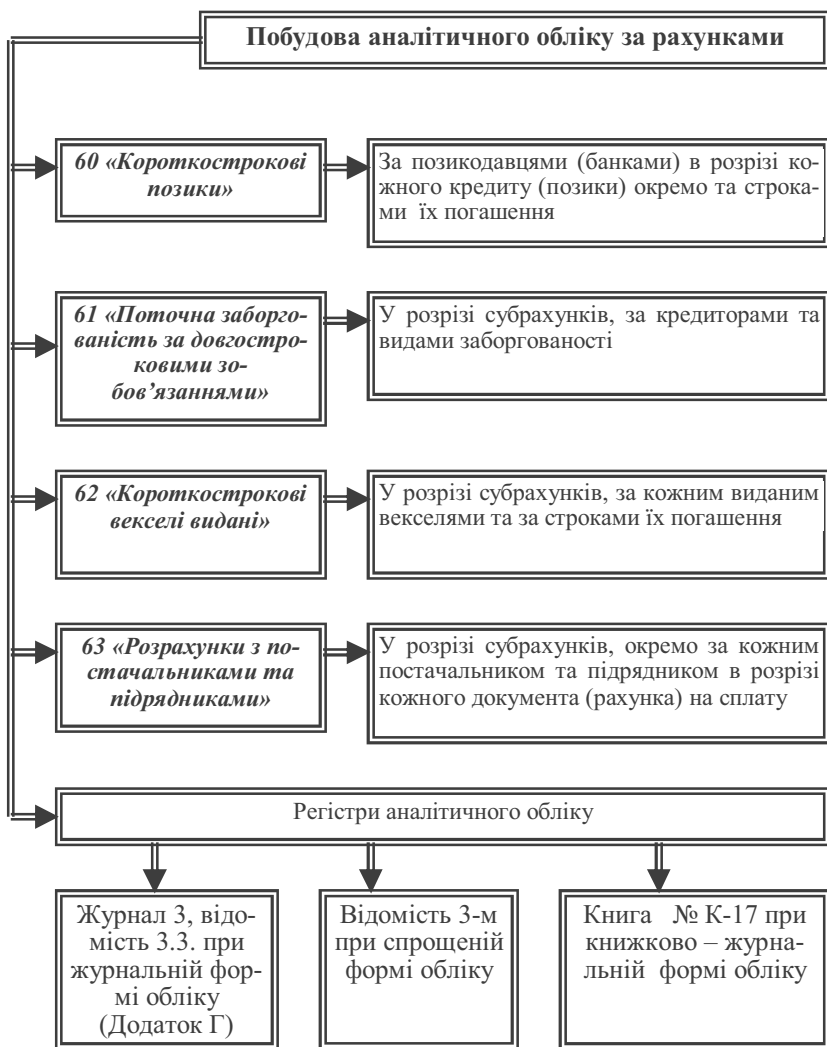

Схема 11.21. Побудова аналітичного обліку за рахунками 60 «Короткострокові позики», 61 «Поточна заборгованість за строковими зобов'язаннями», 62 «Короткострокові векселі видані», 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» в бухгалтерії

Таблиця 11.3. Розкриття інформації за рахунками 60 «Короткострокові позики», 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями», 62 «Короткострокові векселі видані», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
60 «Короткострокові позики»	Баланс	Короткострокові кредити банків	500
	Звіт про рух грошових коштів	Одержані позики	320
		Погашення позик	340
61 «Довгострокові векселі видані»	Баланс	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510
	Звіт про рух грошових коштів	Погашення позик	340
		Інші платежі	360
62 «Короткострокові векселі видані»	Баланс	Векселі видані	520
63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками»	Баланс	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530

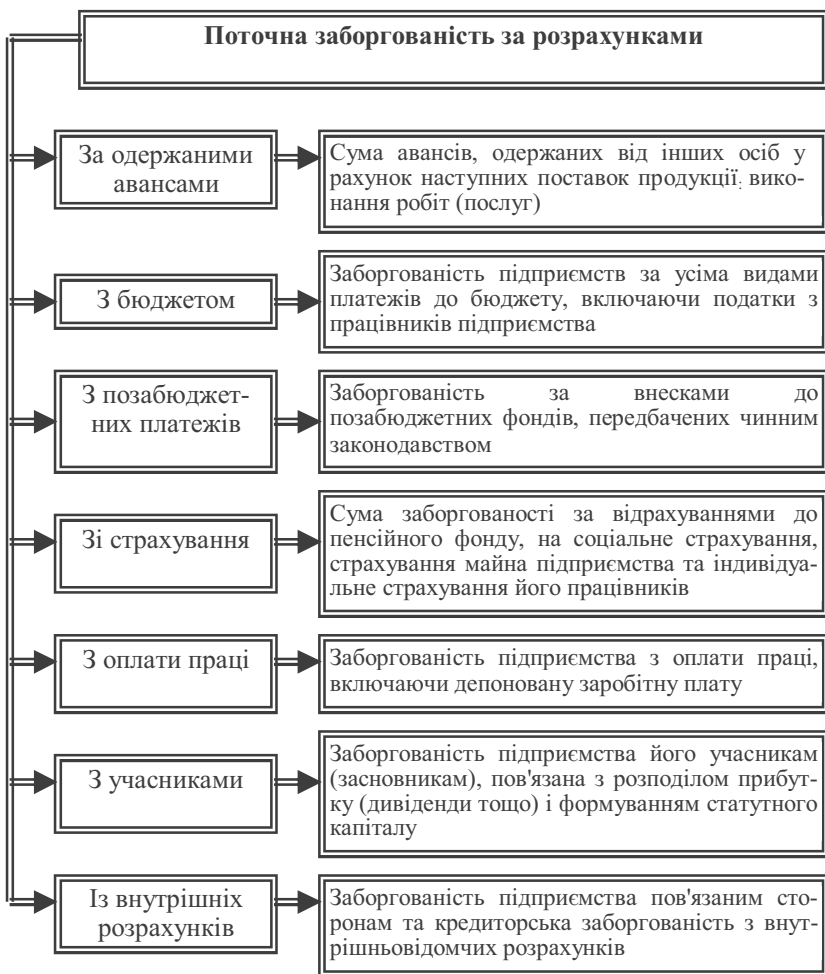

Схема 11.22. Класифікація поточної заборгованості за розрахунками

Платником податку на додану вартість є:

- 1) будь-яка особа, яка:
 - здійснює або планує здійснювати господарську діяльність та реєструється за своїм добровільним бажанням як платник цього податку;
 - підлягає обов'язковій реєстрації як платник цього податку;
 - імпортує товари (супутні послуги) в обсягах, що підлягають оподаткуванню цим податком;
- 2) будь-яка особа, яка за своїм добровільним рішенням зареєструвалась платником податку

Особа підлягає обов'язковій реєстрації як платник податку у разі, коли загальна сума від здійснення операцій з поставки товарів (послуг, у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, що підлягають оподаткуванню, нарахована (сплачена, надана) такій особі в рахунок зобов'язань третім особам, протягом останніх дванадцяти календарних місяців сукупно перевищує 300000 гривень (без урахування ПДВ) незалежно від того, який розмір оподаткування використовує така особа згідно з законодавством

Об'єктом оподаткування платників податку є операції з:

- поставки товарів та послуг, місце надання яких знаходиться на митній території України, в тому числі операції з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору) для погашення заборгованості заставодавця, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу у користування лізингоотримувачу (орендарю);
- ввезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі імпорту або реімпорту;
- вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту

База оподаткування операцій з поставки товарів (послуг) визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, визначеної за вільними цінами, але не нижче за звичайні ціни, з урахуванням акцизного збору, ввізного мита, інших загальнодержавних податків та зборів (обов'язкових платежів), за винятком ПДВ, що включається до ціни товарів (послуг) згідно із законами України з питань оподаткування. До складу договірної (конкретної) вартості включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податку безпосередньо покупцям або через будь-яку третю особу в зв'язку з компенсацією вартості товарів (послуг)

Схема 11.23. Платники, об'єкт оподаткування операцій платників та база оподаткування операцій податком на додану вартість

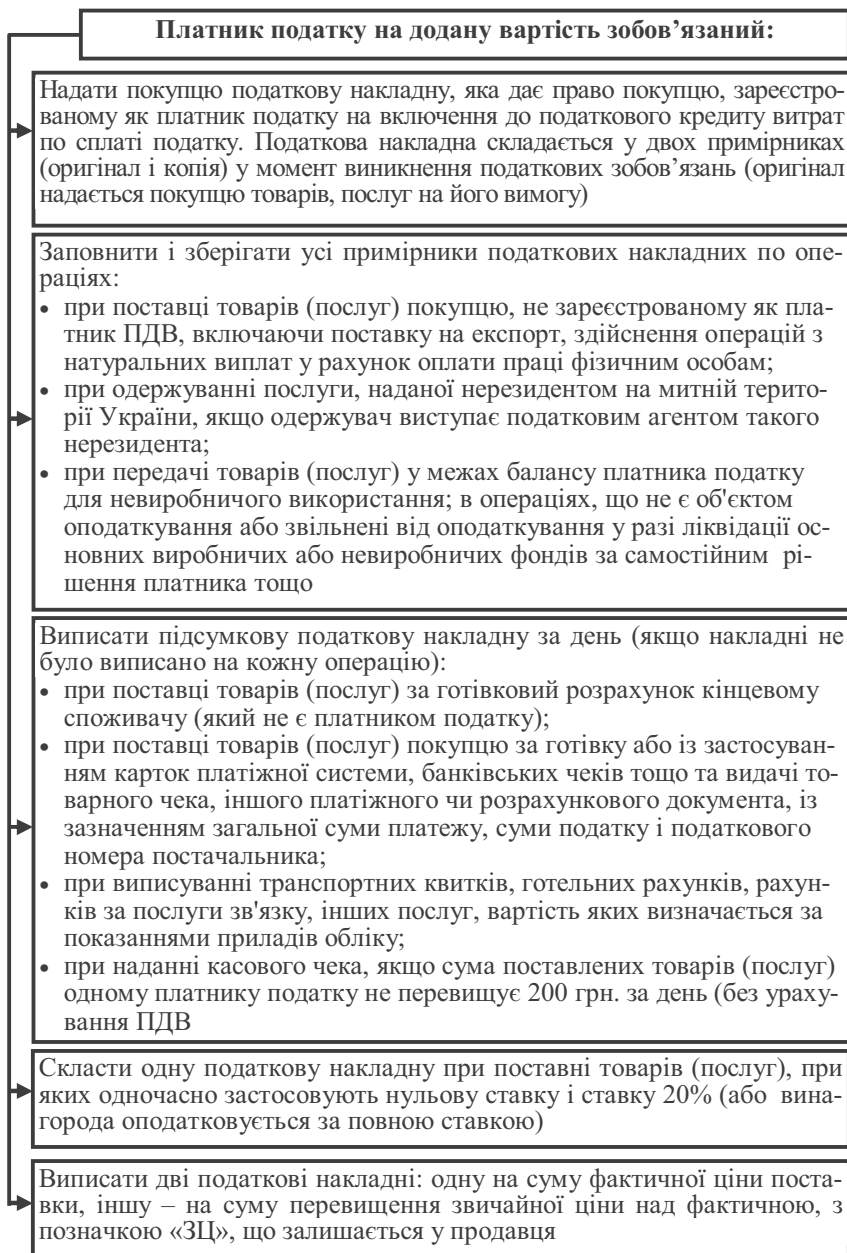

Схема 11.24. Порядок заповнення податкової накладної

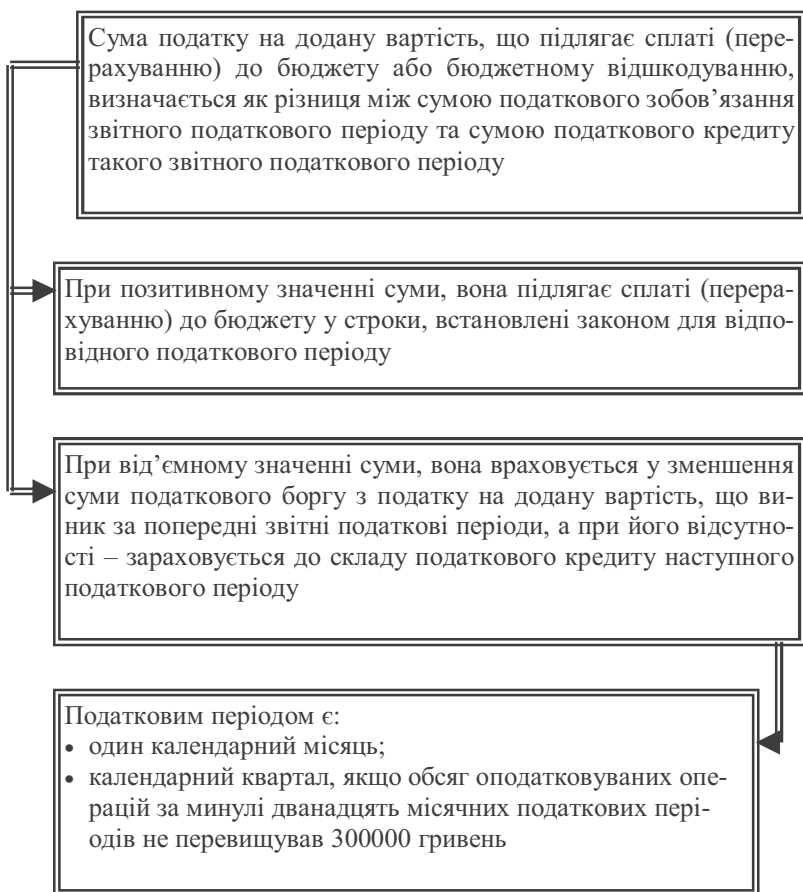

Схема 11.25. Порядок визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України

Об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток, який визначається шляхом зменшення суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку та на суму амортизаційних відрахувань основних фондів, нарахованої за податковими правилами

При цьому:

Валовий дохід – загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі, виключній морській економічній зоні, так і за її межами.

Валові витрати виробництва та обігу (валові витрати) – сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних як компенсація вартості товарів (робіт, послуг), які придбаваються (виготовляються) таким платником податку для їх подальшого використання у власній господарській діяльності

Датою **збільшення валового доходу** вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

- або дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника податку в оплату товарів (робіт, послуг), що підлягають продажу, у разі продажу товарів (робіт, послуг) за готівку – дата її оприбуткування в касі платника податку, а за відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;
- або дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата фактичного надання результатів робіт (послуг) платником податку

Датою **збільшення валових витрат** виробництва (обігу) вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

- або дата списання коштів з банківських рахунків платника податку на оплату товарів (робіт, послуг), а в разі їх придбання за готівку – день їх видачі з каси платника податку;
- або дата оприбуткування платником податку товарів, а для робіт (послуг) – дата фактичного отримання платником податку результатів робіт (послуг)

Схема 11.26. Порядок визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток

Податок з доходів фізичних осіб — плата фізичної особи за послуги, які надаються їй територіальною громадою, на території якої така фізична особа має податкову адресу або розташовано особу, що утримує цей податок згідно з цим Законом

Платниками податку є:

- резидент, який отримує як доходи з джерелом їх походження з території України, так і іноземні доходи;
- нерезидент, який отримує доходи з джерелом їх походження з території України

Об'єктом оподаткування резидента є:

- загальний місячний оподатковуваний дохід;
- чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального річного оподаткованого доходу на суму податкового кредиту такого звітного року;
- доходи з джерелом їх походження з України, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх виплаті;
- іноземні доходи

Загальний річний оподатковуваний дохід складається з суми загальних місячних оподатковуваних доходів звітного року, а також іноземних доходів, одержаних протягом такого звітного року

При нарахуванні доходів у вигляді заробітної плати об'єкт оподаткування визначається як нарахована сума такої заробітної плати, зменшена на суму збору до Пенсійного фонду України та внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, які відповідно до закону справляються за рахунок доходу найманої особи

Платник податку має право на податковий кредит за наслідками звітного податкового року.

Підстави для нарахування податкового кредиту із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації

До складу податкового кредиту включаються фактично понесені витрати, підтверджені платником податку документально, а саме: фіскальним або товарним чеком, касовим ордером, товарною накладною, іншими розрахунковими документами або договором, які ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) та визначають суму таких витрат

Податковий кредит може бути нарахований виключно резидентом, що має ідентифікаційний номер.

Загальна сума нарахованого податкового кредиту не може перевищувати суми загального оподаткованого доходу платника податку, одержаного протягом звітного року як заробітна плата.

Якщо платник податку не скористався правом на нарахування податкового кредиту за наслідками звітного податкового року, то таке право на наступні податкові роки не переноситься

Схема 11.27. Загальні умови оподаткування податком з доходів фізичних осіб

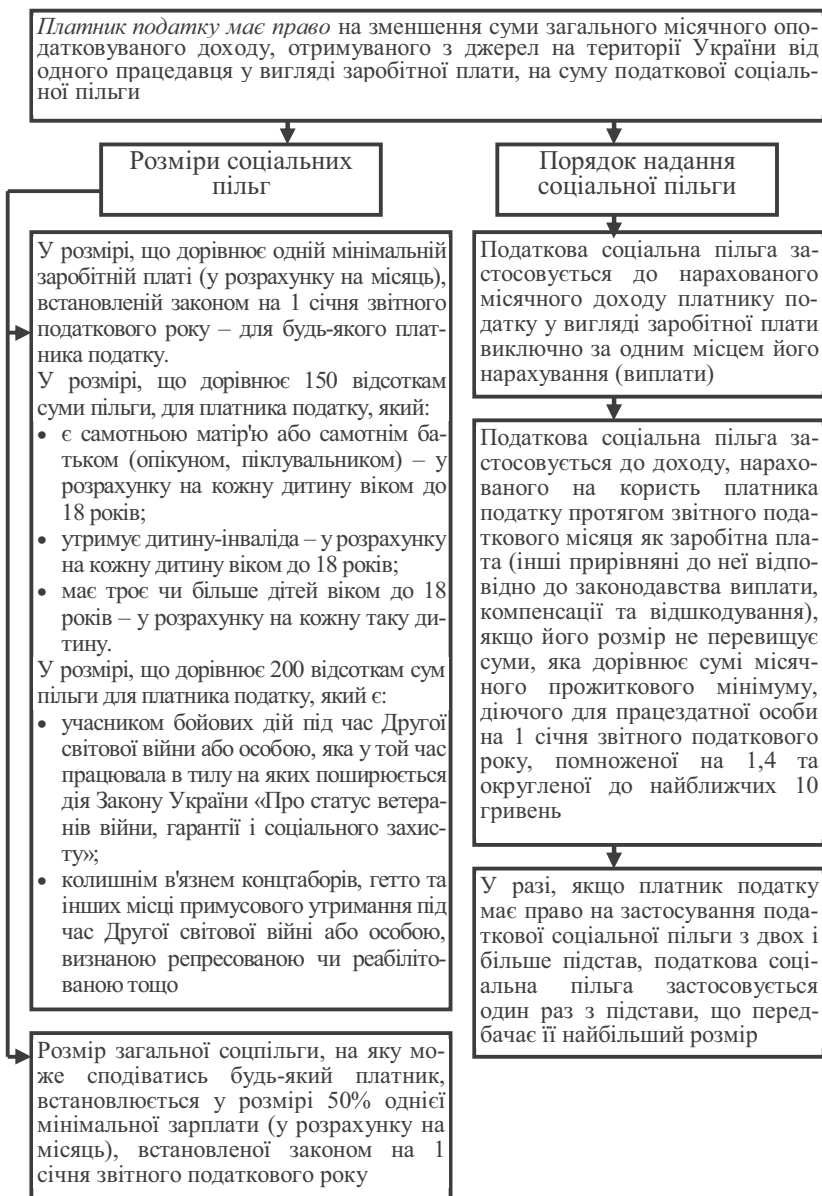

Схема 11.28 Умови застосування соціальної пільги щодо податку з доходів фізичних осіб

Суб'єкт малого підприємництва – юридична особа може перейти на спрощену систему оподаткування обліку і звітності та самостійно обрати одну з наступних ставок єдиного податку:

6 відсотків суми виручки від реалізації продукції (товарів/робіт, послуг) без урахування акцизного збору у разі сплати податку на додану вартість згідно із Законом України «Про податок на додану вартість»;

10 відсотків суми виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), за винятком акцизного збору, у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку

Такі суб'єкти звільнені від сплати:

- ПДВ – усі, крім юросіб, які обрали єдиний податок за ставкою 6%;
- податку на прибуток (крім податку на дивіденди);
- податку з доходів – приватні підприємці;
- податку на землю (за ті ділянки, що вони використовують у підприємницькій діяльності);
- збору за спеціальне використання природних ресурсів;
- збору на обов'язкове соціальне страхування (мається на увазі Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності);
- комунального податку;
- податку на промисел;
- збору на обов'язкове державне пенсійне страхування фізособи (зі своїх доходів);
- збору за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг;
- внесків до Фонду соціального захисту інвалідів;
- внесків до Державного фонду сприяння зайнятості населення;
- плати за патенти згідно із Законом про патентування

Суб'єктами малого підприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані у встановленому законом порядку як суб'єкти підприємницької діяльності;
- юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 500 000 євро.
- Середньооблікова чисельність працюючих визначається з урахуванням усіх працівників, у тому числі тих, що працюють за договорами та за сумісництвом, а також працівників представництв, філій, відділень та інших відокремлених підрозділів

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва не поширюється на:

- суб'єктів підприємницької діяльності, які провадять діяльність у сфері гравального бізнесу (в тому числі діяльність, пов'язану із влаштуванням казино, інших гравальних місць (домів), гравальних автоматів з грошовим або майновим виграшем, проведенням лотерей (у тому числі державних) та розіграшів з видачею грошових виграшів у готівковій або майновій формі), здійснюють обмін іноземної валюти;
- суб'єктів підприємницької діяльності, які є виробниками підакцизних товарів, здійснюють господарську діяльність, пов'язану з експортом, імпортом та оптовим продажем підакцизних товарів, оптовим та роздрібним продажем підакцизних пально-мастильних матеріалів;
- суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють: видобуток та виробництво дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення; оптову, роздрібну торгівлю промисловими виробами з дорогоцінних металів, що підлягають ліцензуванню

Схема 11.29. Загальні вимоги до суб'єктів малого підприємництва – платників єдиного податку

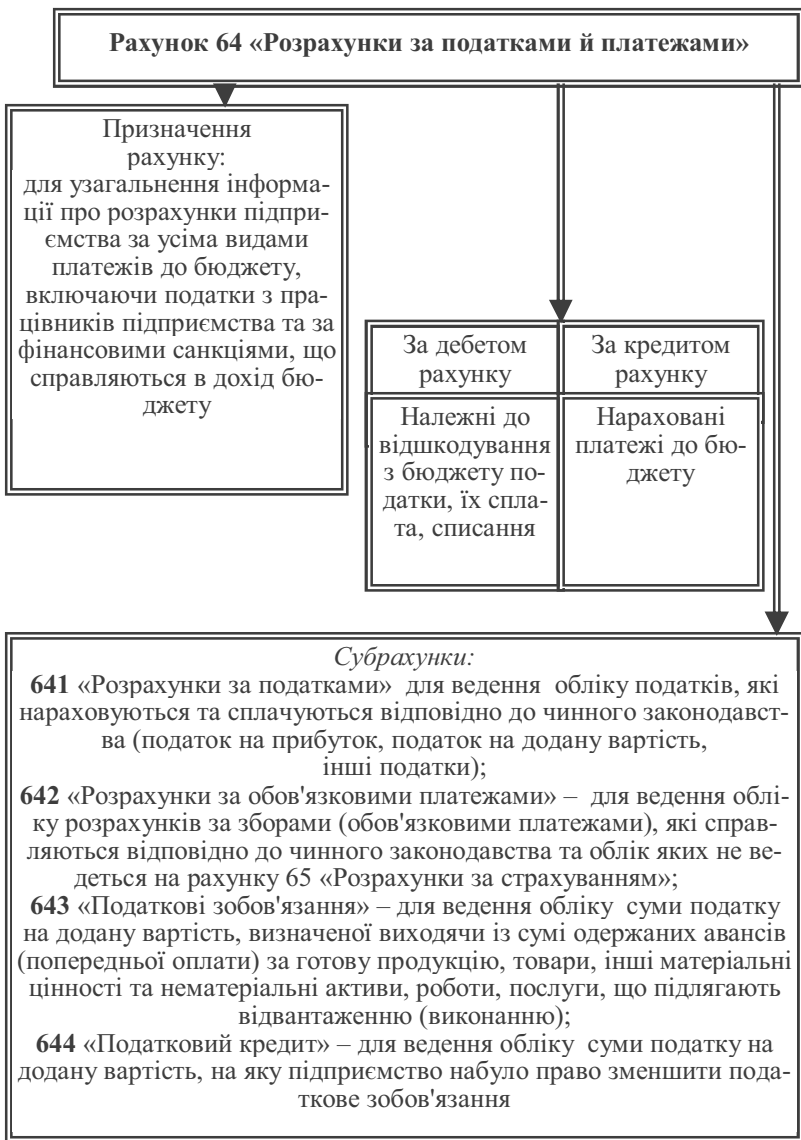

Схема 11.30. Призначення та побудова рахунку
64 «Розрахунки за податками й платежами»

Таблиця 11.4. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку розрахунків за податками й платежами

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено нарахування поточного податку на прибуток за звітний період:		
	- від звичайної діяльності	981	641
	- від надзвичайних подій	982	641
2.	Відображено суму відстрочених податкових активів, якщо знак відстроченого податку не змінюється	17	641
3.	Відображено одержання товарів від постачальника	281	631
	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
4.	Відображено передоплату постачальнику за товари	371	311
	Віднесено до податкового кредиту суму ПДВ	641	644
5.	Відображено оприбуткування товарів (за які раніше перераховано передоплату)	281	631
	Відображено суму ПДВ	644	631
	Проведено залік заборгованості	631	371
6.	Відображено відвантаження товарів покупцю	361	702
	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	702	641
7.	Відображено одержання передоплати від покупця товарів	311	681
	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
8.	Відображено відвантаження товарів покупцю, за які раніше отримано передоплату	361	702
	Відображено суму ПДВ	702	643
	Проведено залік заборгованостей	681	361
9.	Відображено утримання податку з доходів фізичних осіб із нарахованої заробітної плати працівників підприємства	661	641
10.	Відображено нарахування податків, зборів та інших передбачених законодавством обов'язкових платежів (крім податків і зборів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг)	92	641
11.	Відображено належні до сплати у бюджет штрафні санкції, нараховані податковими органами	948	64
12.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на оплату податків та обов'язкових платежів	64	311

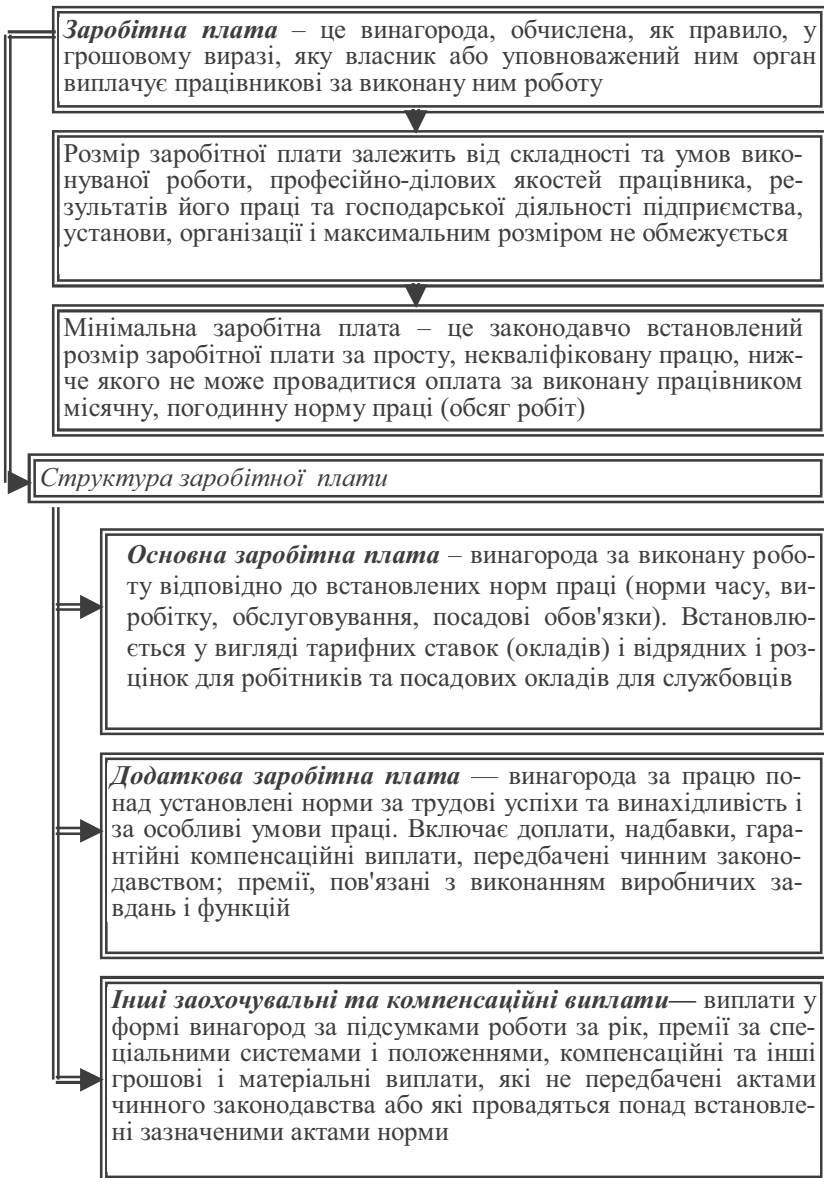

Схема 11.31. Поняття та структура заробітної плати відповідно до Закону України «Про оплату праці»

Основою організації оплати праці є тарифна система оплати праці, яка включає тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники)

Тарифна система оплати праці використовується для розподілу робіт залежно від їх складності, а працівників – залежно від їх кваліфікації та за розрядами тарифної сітки. Вона є основою формування та диференціації розмірів заробітної плати

Формування тарифної сітки (схеми посадових окладів) провадиться на основі тарифної ставки робітника першого розряду, що встановлюється в розмірі, який перевищує законодавчо встановлений розмір мінімальної заробітної плати та міжкваліфікаційних (міжпосадових) співвідношень розмірів тарифних ставок (посадових окладів)

Віднесення виконуваних робіт до певних тарифних розрядів і присвоєння кваліфікаційних розрядів робітникам провадиться власником або уповноваженим ним органом згідно з тарифно-кваліфікаційним довідником за погодженням з профспілковим або іншим уповноваженим на представництво трудовим колективом органом

Кваліфікаційні розряди підвищуються насамперед робітникам, які успішно виконують встановлені норми праці і сумлінно ставляться до своїх трудових обов'язків. Право на підвищення розряду мають робітники, які успішно виконують роботи більш високого розряду не менш як три місяці і склали кваліфікаційний екзамєн. За грубе порушення технологічної дисципліни та інші серйозні порушення, які спричинили погіршення якості продукції, робітникам може бути знижено кваліфікацію на один розряд.

Поновлення розряду провадиться в загальному порядку, але не раніше ніж через три місяці після його зниження

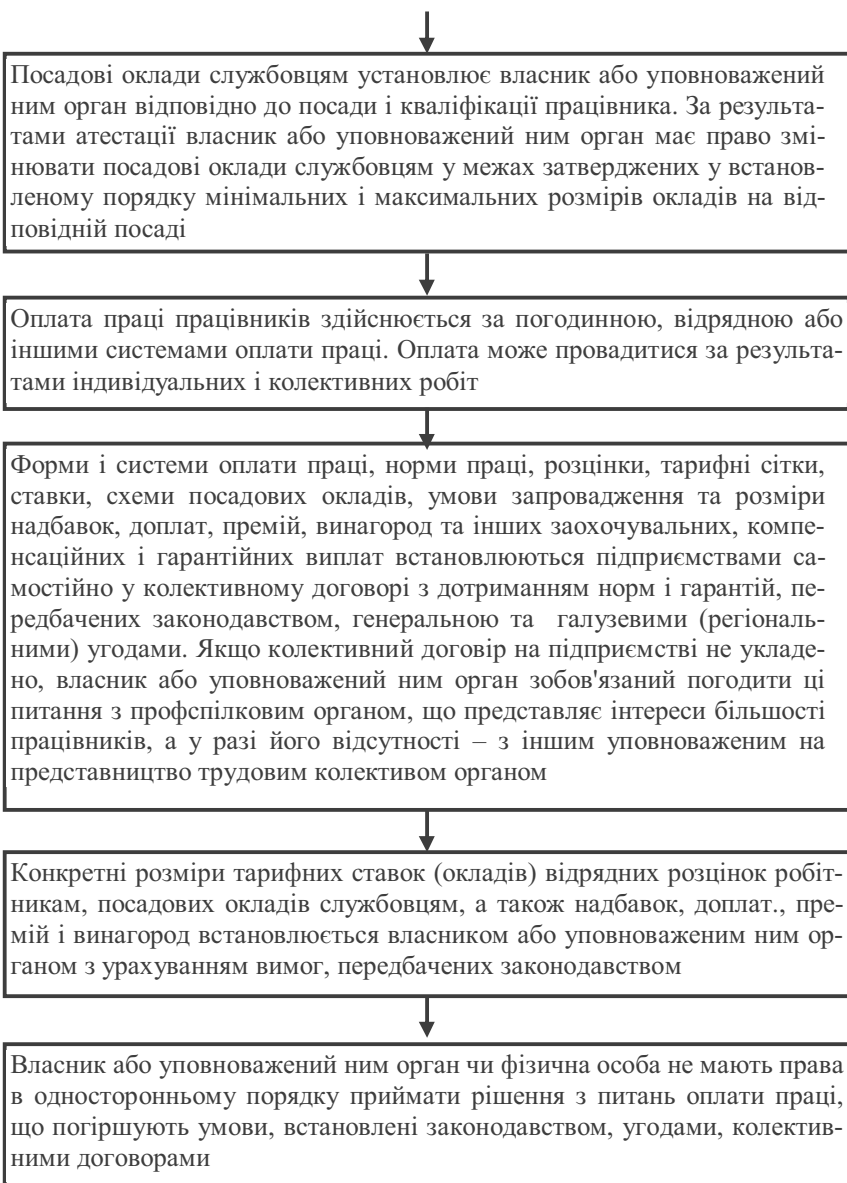

Схема 11.32. Основи організації оплати праці на підприємстві

Схема 11.33. Документальне оформлення оплати праці

Право на відпустки мають:

Громадяни України, які перебувають у трудових відносинах з підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, виду діяльності та галузевої, належності, а також які працюють за трудовим договором у фізичної особи. Іноземці та особи без громадянства, котрі працюють в Україні теж користуються правом на відпустки – нарівні з нашими співвітчизниками

Стаття 4 Закону про відпустки передбачає такі види відпусток:

1) щорічні відпустки:

- основна відпустка;
- додаткова відпустка за роботу зі шкідливими та важкими умовами праці;
- додаткова відпустка за особливий характер праці;
- інші додаткові відпустки, передбачені законодавством;

2) додаткові відпустки у зв'язку з навчанням ;

3) творча відпустка;

4) соціальні відпустки:

- відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами;
- відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- додаткова відпустка працівникам, які мають дітей;

5) відпустки без збереження заробітної плати

За загальним правилом зі ст. 6 Закону України «Про відпустки» тривалість щорічної основної відпустки не може бути меншою за 24 календарних дні за відпрацьований робочий рік із дня укладення трудового договору. Однак у тій самій ст. 6 є низка винятків, коли тривалість такої відпустки більша. Наприклад, у інвалідів I і II груп щорічна основна відпустка триває 30 календарних днів, інвалідів III групи – 26, а у осіб до 18 років – 31 календарний день

Щорічна додаткова відпустка за роботу зі шкідливими і важкими умовами праці гарантована особам, зайнятим на роботах, пов'язаних із негативним впливом на здоров'я шкідливих виробничих факторів, за Списком № 1 тривалістю до 35 календарних днів (ст. 7 Закону). Право на відпустку такої ж тривалості мають і ті, чия робота пов'язана з підвищеним нервово – емоційним та інтелектуальним навантаженням або виконується в особливих природних географічних і геологічних умовах та умовах підвищеного ризику для здоров'я.

Працівники з ненормованим робочим днем отримують додаткову відпустку – до 7 календарних днів. Списки посад, робіт та професій, котрі користуються правом на неї, слід прописати в колективному договорі, угоді

Правом на додаткову відпустку тривалістю 7 календарних днів користуються працюючі:

- 1) жінка, у якої є 2 та більше дітей віком до 15 років;
- 2) жінка, яка має дитину-інваліда;
- 3) жінка, яка усиновила дитину;
- 4) одинока мати;
- 5) батько, який виховує дитину без матері (у тому числі, коли мати тривалий час знаходиться у лікувальну закладі);
- 6) особа, яка взяла дитину під опіку

Черговість надання відпусток працівникам визначають в графіках, які затверджує власник (уповноважений ним орган) за погодженням з профспілкою чи іншим уповноваженим від трудового колективу. Графіки доводять до відома всіх працівників. При їх складанні враховують інтереси виробництва, особисті інтереси працівників та можливості для їх відпочинку.

Конкретний період щорічних відпусток узгоджують працівник і роботодавець. Останній зобов'язаний письмово повідомити працівника про початок відпустки, але не пізніше ніж за два тижні до встановленого графіком терміну

Схема 11.34. Умови надання відпустки відповідно до Закону України «Про відпустки»

Порядок надання щорічних відпусток

Право працівника на щорічні основну та додаткові відпустки повної тривалості у перший рік роботи настає після закінчення шести місяців безперервної роботи на даному підприємстві

Щорічні відпустки повної тривалості до настання шестимісячного терміну безперервної роботи у перший рік роботи на даному підприємстві за бажанням працівника надаються:

- 1) жінкам – перед відпусткою у зв'язку з вагітністю та пологами або після неї, а також жінкам, які мають двох і більше дітей віком до 15 років або дитину-інваліда;
- 2) інвалідам;
- 3) особам віком до вісімнадцяти років;
- 4) чоловікам, дружини яких перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами;
- 5) особам, звільненим після проходження строкової військової або альтернативної (невійськової) служби, якщо після звільнення із служби вони були прийняті на роботу протягом трьох місяців, не враховуючи часу переїзду на постійне місце проживання;
- 6) сумісникам – одночасно з відпусткою за основним місцем роботи;
- 7) працівникам, які успішно навчаються в навчальних закладах та бажають приєднати відпустку до часу складання іспитів, заліків, написання дипломних, курсових, лабораторних та інших робіт, передбачених навчальною програмою;
- 8) працівникам, які не використали за попереднім місцем роботи повністю або частково щорічну основну відпустку і не одержали за неї грошової компенсації;
- 9) працівникам, які мають путівку (курсівку) для санаторно-курортного (амбулаторно-курортного) лікування;
- 10) батькам-вихователям дитячих будинків сімейного типу;
- 11) в інших випадках, передбачених законодавством, колективним або трудовим договором

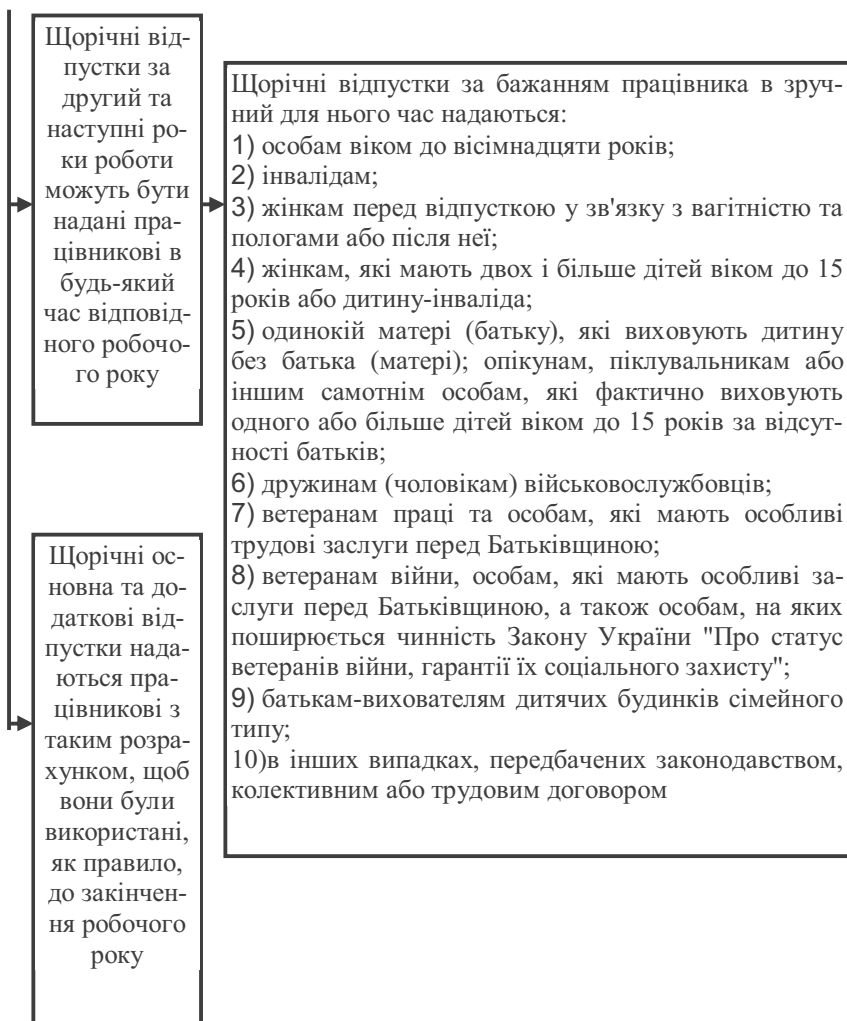

Схема 11.35.Порядок надання щорічних відпусток

Випадки обчислення середньої заробітної плати

- надання працівникам щорічної відпустки, додаткових відпусток у зв'язку з навчанням, додаткової відпустки працівникам, які мають дітей, або виплати їм компенсації за невикористані відпустки;
- надання працівникам творчої відпустки;
- виконання працівниками державних і громадських обов'язків у робочий час;
- переведення працівників на іншу легшу нижчеоплачувану роботу за станом здоров'я;
- переведення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, на іншу легшу роботу;
- надання жінкам додаткових перерв для годування дитини;
- виплати вихідної допомоги;
- службових відряджень;
- вимушеного прогулу;
- направлення працівників на обстеження до медичних закладів;
- звільнення працівників-донорів від роботи;
- залучення працівників до виконання військових обов'язків;
- тимчасового переведення працівника у разі виробничої потреби на іншу нижчеоплачувану роботу;
- в інших випадках, коли згідно з чинним законодавством виплати провадяться виходячи із середньої заробітної плати

Показники для розрахунку цих виплат

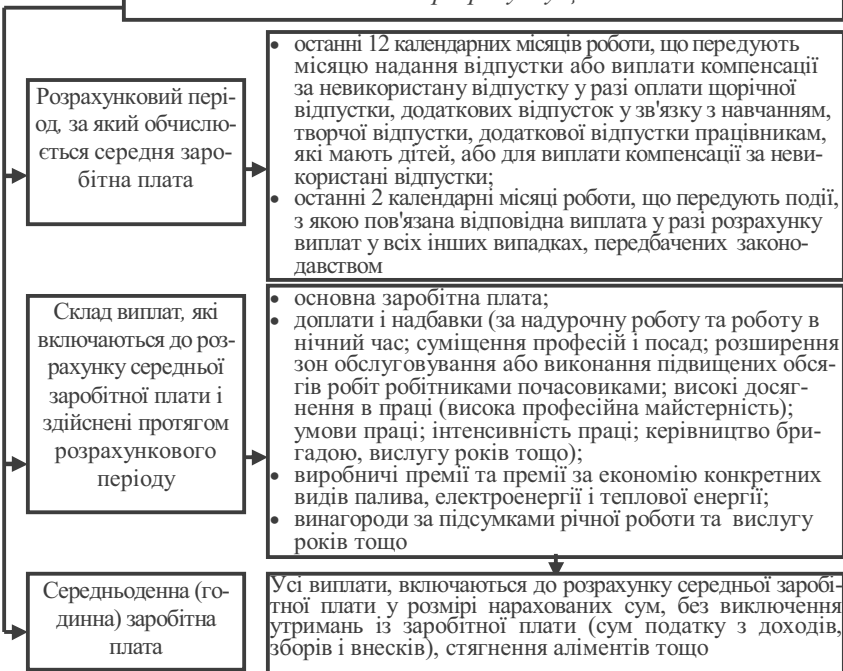

Схема 11.37. Показники для обчислення середньої заробітної плати у випадках збереження заробітної плати

Схема 11.38. Порядок розрахунку відпускних

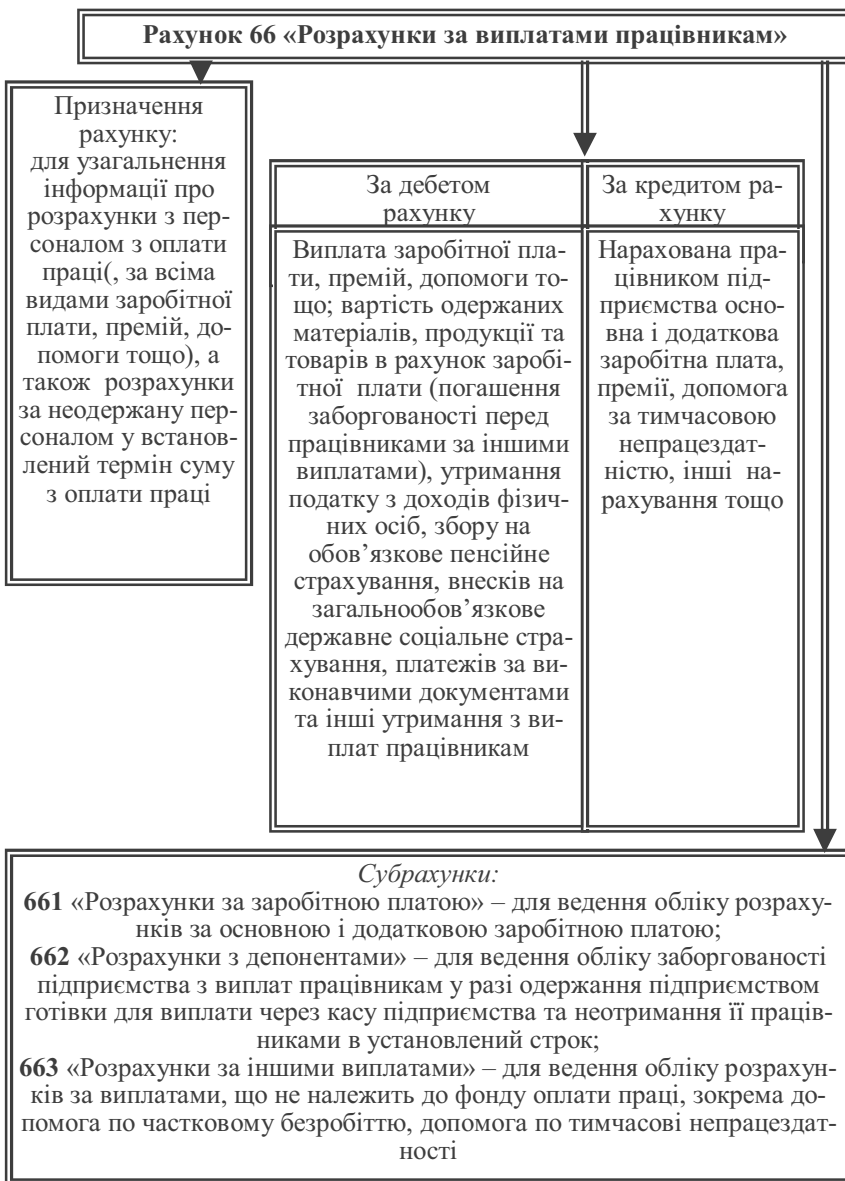

Схема 11.39. Призначення та побудова рахунку 66
«Розрахунки за виплатами працівникам»

Таблиця 11.5. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку розрахунків з оплати праці

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено нарахування заробітної плати працівникам:		
	- пов'язаним із виробництвом	23	661
	- пов'язаним з організацією та управлінням виробництвом	91	661
	- адміністративно-управлінського персоналу	92	661
	- за роботи, пов'язані зі збутом продукції, робіт, послуг	93	661
2.	Нараховано допомогу по непрацездатності за рахунок підприємства, працівникам:		
	- пов'язаним із виробництвом	23	663
	- пов'язаним з організацією та управлінням виробництвом	91	663
	- адміністративно-управлінського персоналу	92	663
	- за роботи, пов'язані зі збутом продукції, робіт, послуг	93	663
3.	Нараховано працівникам допомогу по непрацездатності за рахунок Фонду страхування від непрацездатності	652	663
4.	Відображено утримання із заробітної плати до:		
	- Пенсійного фонду	661	651
	- Фонду соціального страхування від непрацездатності	661	652
	- Фонду соціального страхування на випадок безробіття	661	653
5.	Відображено утримання із заробітної плати страхових внесків по добровільному страхуванню працівників підприємства	663	654
6.	Відображено утримання із заробітної плати аліментів	661	685
7.	Відображено нарахування відпускних працівникам підприємства за рахунок забезпечення	471	661
8.	Відображено нараховану, але не одержану персоналом у встановлений строк заробітну плату	661	662
9.	Відображено виплату готівковими коштами з каси підприємства:		
	- нарахованої заробітної плати працівникам	661	301
	- депонованої заробітної плати	662	301
	- інших виплат (допомогу по вагітності і пологах, по непрацездатності)	663	301
10.	Відображено зарахування на картрахунки підприємства в банках заробітну плату кожному працівнику	661	311

Таблиця 11.6. Нарахування на заробітну плату найманих працівників на соціальні заходи

Платники внесків		Об'єкт оподаткування	Ставка внесків
<i>На загальнообов'язкове державне пенсійне страхування</i>			
1.	Юридичні особи всіх форм власності незалежно від системи оподаткування (у т. ч. платники єдиного податку), об'єднання громадян, профспілки, політичні партії, а також філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи цих осіб, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами (крім платників ФСП)	Зарплата працівників (у т. ч. у натуральній формі), грошове забезпечення, винагорода за виконання робіт (послуг) за цивільно-правовими договорами, що підлягають обкладенню податком з доходів, та допомога з тимчасової непрацездатності	4% – за працівників-інвалідів; 31,8% – за інших працівників, а також осіб, які виконують роботи (надають послуги) за цивільно-правовими договорами
2.	Приватні підприємці незалежно від системи оподаткування та інші особи, які використовують найману працю (за найманих працівників та осіб, які виконують роботи (послуги) за цивільно-правовими угодами)		
3.	Платники фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП)	Зарплата працівників (у т. ч. в натуральній формі), що підлягає обкладенню податком з доходів, допомога з тимчасової непрацездатності, винагороди за цивільно-правовими договорами	6,46% – за всіх працівників, у т. ч. інвалідів та осіб, які виконують роботи (послуги) за цивільно-правовими договорами
<i>На загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням</i>			

Платники внесків		Об'єкт оподаткування	Ставка внесків
1.	Підприємства, установи, організації або уповноважені ними органи незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, іноземні підприємства, філії та представництва (крім платників єдиного податку)	Фактичні витрати на оплату праці найманих працівників (у т. ч. у натуральній формі), які обкладають податком з доходів фізичних осіб	2, 9 %
2.	Фізичні особи, які використовують працю найманих працівників, за найманих працівників (крім платників єдиного податку)		
На загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття			
1.	Підприємства, установи, організації або уповноважені ними органи незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, іноземні підприємства, філії та представництва (крім платників єдиного податку)	Фактичні витрати на оплату праці найманих працівників (у т. ч. у натуральній формі), які обкладають податком з доходів фізичних осіб	1,3%
2.	Фізичні особи, які використовують працю найманих працівників, за найманих працівників (крім платників єдиного податку)		
На загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності			
1.	Підприємства, установи, організації або уповноважені ними органи незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, іноземні підприємства, філії та представництва	Фактичні витрати на оплату праці найманих працівників (у т.ч. у натуральній формі), які обкладають податком з доходів фізичних осіб	Страховий тариф визначає фонд страхування від нещасного випадку, виходячи з класу професійного ризику виробництва до якого віднесений страховальник
2.	Фізичні особи, які використовують працю найманих працівників (за найманих працівників)		

**Таблиця 11.7. Утримання внесків до фондів загально-
обов'язкового державного пенсійного та
соціального страхування**

Платники внесків		Об'єкт оподаткування	Ставка внесків
Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування			
1.	Наймані працівники за трудовими договорами	Зарплата, винагороди за цивільно-правовими договорами (за виконання робіт, послуг), що включаються до загального оподатковуваного доходу та суми допомоги з тимчасової непрацездатності	1 % – дохід не більше 150 грн.; 2 %— дохід більше 150 грн.
2.	Особи, що виконують роботу (надають послуги) за цивільно-правовими договорами		
3.	Особи, які проходять альтернативну (невійськову) службу		
Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням			
4.	Наймані працівники	Зарплата найманих працівників, яку обкладають податком з доходів	0,5% – дохід не більше прожиткового мінімуму доходів працездатної особи; 1,0% – дохід більше прожиткового мінімуму для працездатної особи
5.	Наймані працівники – інваліди, які працюють		0,25%
Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття			
6.	Наймані працівники	Оплата праці найманих працівників, яку обкладають податком з доходів фізичних осіб	0,5%
7.	Наймані працівники з числа: працюючих пенсіонерів, інвалідів, які мають право на пенсію, тимчасово працюючих іноземних громадян		Не утримують

Правила обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат:

- за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття;
- у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням і від нещасного випадку на виробництві професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності у разі настання страхового випадку;
- оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів підприємства

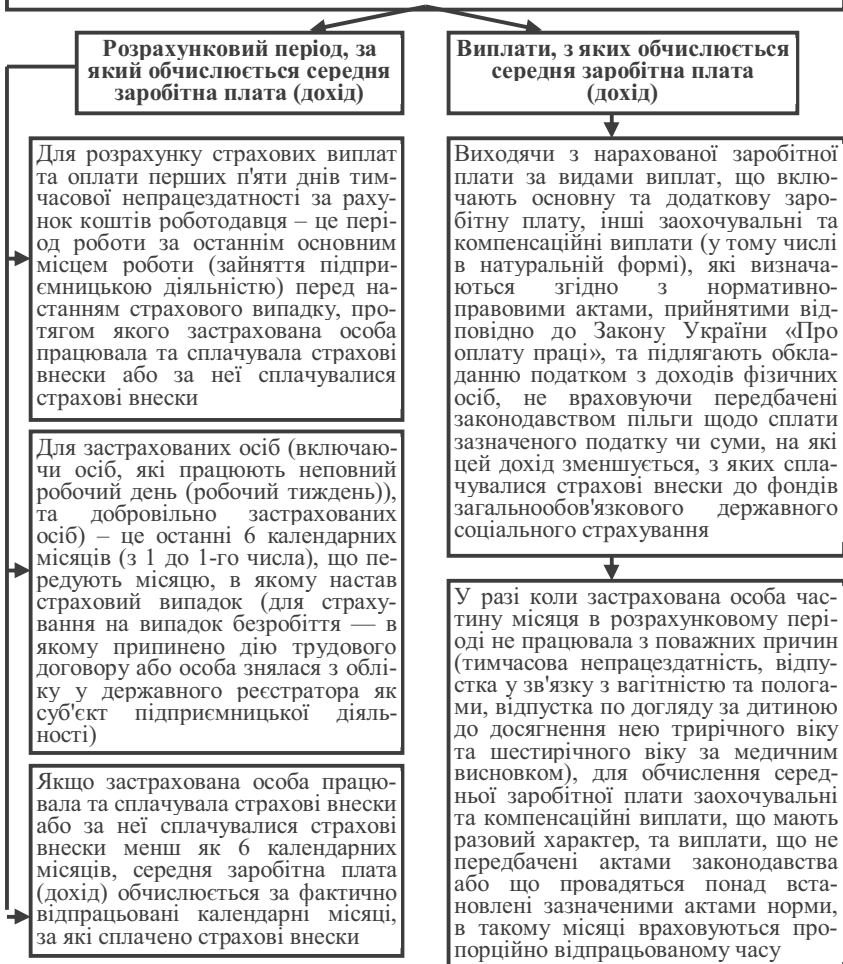

Схема 11.40. Правила обчислення середньої заробітної плати для визначення розміру допомоги із соціального страхування

Сума страхових виплат застрахованій особі розраховується шляхом множення денної (годинної) суми страхової виплати на кількість днів (годин), які підлягають оплаті. При цьому розмір денної (годинної) суми страхової виплати визначають за формулою:

$$\begin{array}{ccccc} \text{Денна} & & \text{Середньоденна} & & \text{Коефіцієнт, який} \\ \text{(годинна) сума} & = & \text{(середньогодинна)} & \times & \text{враховує страховий} \\ \text{страхової} & & \text{заробітна плата} & & \text{стаж і законодавчо} \\ \text{виплати} & & & & \text{встановлений у} \\ & & & & \text{відсотках} \end{array}$$

Допомогу по тимчасовій непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, виплачують застрахованим особам залежно від страхового стажу в таких розмірах:

- 60% середньої заробітної плати (доходу) – страховий стаж до п'яти років;
- 80% середньої заробітної плати (доходу) – страховий стаж від п'яти до восьми років;
- 100% середньої заробітної плати (доходу) – страховий стаж більше восьми років

Допомогу по тимчасовій непрацездатності виплачують у розмірі 100% середньої заробітної плати незалежно від страхового стажу таким категоріям застрахованих осіб:

- ветеранам війни та особам, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- особам, віднесеним до 1–4 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- одному з батьків або особі, що їх замінює та доглядає хвору дитину віком до 14 років, яка потерпіла від Чорнобильської катастрофи

Схема 11.41. Розрахунок суми страхових виплат застрахованій особі та оплати за перші п'ять днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця

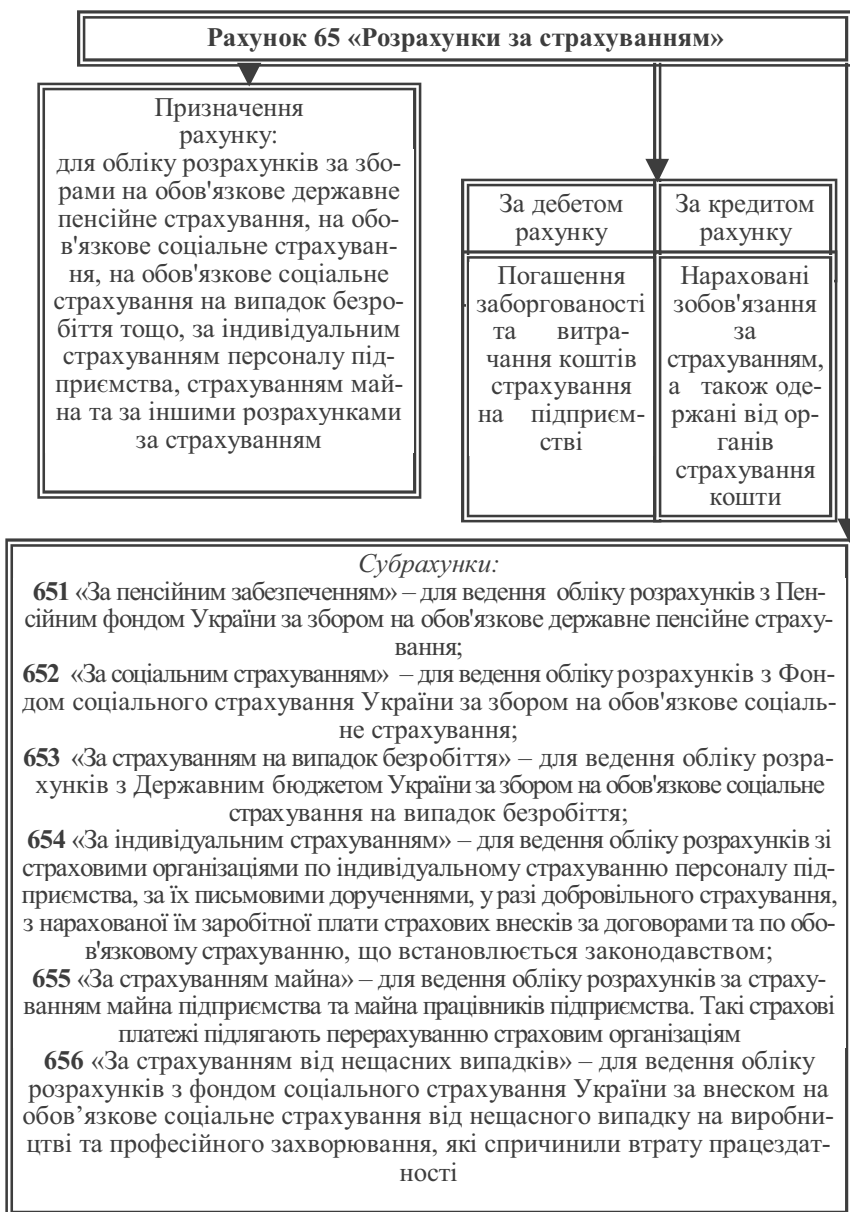

Схема 11.42. Призначення та побудова рахунку
65 «Розрахунки за страхуванням»

Таблиця 11.8. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку
розрахунків за страхуванням

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено нарахування збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з нарахованої заробітної плати працівників:		
	- пов'язаним із виробництвом	23	651
	- пов'язаним з організацією та управлінням виробництвом	91	651
	- адміністративно – управлінського персоналу	92	651
	- за роботи, пов'язані зі збутом продукції, робіт, послуг	93	651
2.	Відображено утримання з нарахованої заробітної плати, що включаються до загального оподаткованого доходу, до Пенсійного фонду	661	651
3.	Відображено нарахування збору на обов'язкове державне пенсійне страхування:		
	- при купівлі безготівкової інвалюти (1,5%)	92	651
	- від вартості реалізованих ювелірних виробів із золота (крім обручок), платини і дорогоцінного каміння (5%)	702	651
	- від вартості легкового автомобіля, придбаного підприємством (3%)	152	651
	- від вартості нерухомого майна, яке придбаває підприємство (1%)	152	651
	- від вартості сплачених послуг стільникового рухомого зв'язку (6%)	92	651
4.	Відображено нарахування внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від непрацездатності з нарахованої заробітної плати працівників:		
	- пов'язаним із виробництвом	23	652
	- пов'язаним з організацією та управлінням виробництвом	91	652
	- адміністративно – управлінського персоналу	92	652
	- за роботи, пов'язані зі збутом продукції, робіт, послуг	93	652
5.	Відображено утримання з оплати праці найманих працівників, яку обкладають податком з доходів фізичних осіб, до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування від непрацездатності	661	652
6.	Відображено нарахування допомоги по непрацездатності за рахунок фонду страхування від непрацездатності	652	663

Зміст операцій		Дебет	Кредит
7.	Відображено нарахування внесків на загально-обов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття з нарахованої заробітної плати працівників:		
	- пов'язаним із виробництвом	23	653
	- пов'язаним з організацією та управлінням виробництвом	91	653
	- адміністративно – управлінського персоналу	92	653
	- за роботи, пов'язані зі збутом продукції, робіт, послуг	93	653
8.	Відображено утримання з оплати праці найманих працівників, яку обкладають податком з доходів фізичних осіб, до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття	661	653
9.	Відображено нарахування внесків на загально-обов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві з нарахованої заробітної плати працівників:		
	- пов'язаним із виробництвом	23	656
	- пов'язаним з організацією та управлінням виробництвом	91	656
	- адміністративно – управлінського персоналу	92	656
	- за роботи, пов'язані зі збутом продукції, робіт, послуг	93	656
10.	Відображено нарахування соціальних внесків від забезпечення виплат відпусток на:		
	- загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	471	651
	- загальнообов'язкове соціальне страхування від непрацездатності	471	652
	- загальнообов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття	471	653
	- загальнообов'язкове соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві	471	656
11.	Відображено утримання страхових внесків по добровільному страхуванню працівників підприємства	663	654
12.	Відображено нарахування заборгованості підприємства страховим організаціям на підставі договору із страхування ризиків транспортування продукції при реалізації майна підприємства	39	655
13.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на погашення заборгованості перед Пенсійним фондом і фондами соціального страхування	65	311

Нараховувати та виплачувати дивіденди можуть усі види госптовариств (акціонерні товариства, товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю, повні і командитні), приватні підприємства та підприємства інших організаційно-правових форм

Періодичність виплати дивідендів:

- для акціонерних товариств — один раз на рік за підсумками календарного року;
- підприємства інших організаційно-правових форм періодичність можуть визначати самостійно.
- Порядок розподілу прибутку й дивідендів має бути закріплено у статуті (установчому договорі) підприємства

Рішення про виплату дивідендів приймають загальні збори акціонерів в АТ або учасників у ТОВ (ТДВ), у приватному підприємстві власник приймає таке рішення одноосібно. Рішення загальних зборів оформляють протоколом, у ньому зазначають суму розподіленого прибутку (його частина) у вигляді дивідендів, розмір дивідендів, що припадає на частку учасника або акцію акціонера, строки початку та закінчення виплат дивідендів і порядок.

Потім на підставі рішення вищого органу управління виконавчий орган, наприклад, директор підприємства, видає наказ, яким зобов'язує бухгалтерію нарахувати і виплатити дивіденди

Емітент корпоративних прав, що приймає рішення виплатити дивіденди своїм акціонерам (власникам), нараховує і вносить до бюджету авансовий внесок з податку на прибуток у розмірі ставки, відповідно до діючого законодавства, нарахованої на суму дивідендів, без зменшення суми згаданої виплати на суму такого податку. Причому авансовий внесок потрапляє до бюджету до/або одночасно з виплатою дивідендів.

Емітент корпоративних прав зменшує суму нарахованого податку на прибуток звітного періоду на суму авансового внеску попередньо сплаченого протягом даного звітного періоду при нарахуванні дивідендів


```
graph TD; A[ ] --> B[Авансовий внесок не справляють при виплаті дивідендів у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих (випущених) підприємством, що нараховує дивіденди, якщо така виплата ніяк не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному капіталі підприємства – емітента незалежно від того, були такі акції (частки, паї) належним чином зареєстровані (відображені у змінах до статутних документів) чи ні, а також при виплаті дивідендів на користь інститутів спільного інвестування]; B --> C[При нарахуванні дивідендів фізособам емітент корпоративних прав зобов'язаний утримати податок з доходів фізичних осіб відповідно до чинного законодавства. Не утримують цей податок на дивіденди, які нараховуються на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою-резидентом, що нараховує такі дивіденди, за умови, коли таке нарахування ніяким чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента, та внаслідок чого збільшується статутний капітал такого емітента на сукупну номінальну вартість таких нарахованих дивідендів]; C --> D[Емітент корпоративних прав може прийняти рішення про реінвестицію дивідендів, тобто правління товариства може прийняти рішення про збільшення статутного капіталу на суму, що не перевищує 1/3 від його розміру (якщо це передбачено статутом), за рахунок реінвестиції дивідендів тільки за умови, що загальні збори ухвалили рішення про порядок розподілу прибутку];
```

Авансовий внесок не справляють при виплаті дивідендів у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих (випущених) підприємством, що нараховує дивіденди, якщо така виплата ніяк не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному капіталі підприємства – емітента незалежно від того, були такі акції (частки, паї) належним чином зареєстровані (відображені у змінах до статутних документів) чи ні, а також при виплаті дивідендів на користь інститутів спільного інвестування

При нарахуванні дивідендів фізособам емітент корпоративних прав зобов'язаний утримати податок з доходів фізичних осіб відповідно до чинного законодавства. Не утримують цей податок на дивіденди, які нараховуються на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою-резидентом, що нараховує такі дивіденди, за умови, коли таке нарахування ніяким чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента, та внаслідок чого збільшується статутний капітал такого емітента на сукупну номінальну вартість таких нарахованих дивідендів

Емітент корпоративних прав може прийняти рішення про реінвестицію дивідендів, тобто правління товариства може прийняти рішення про збільшення статутного капіталу на суму, що не перевищує 1/3 від його розміру (якщо це передбачено статутом), за рахунок реінвестиції дивідендів тільки за умови, що загальні збори ухвалили рішення про порядок розподілу прибутку

Схема 11.43. Умови нарахування та виплати дивідендів

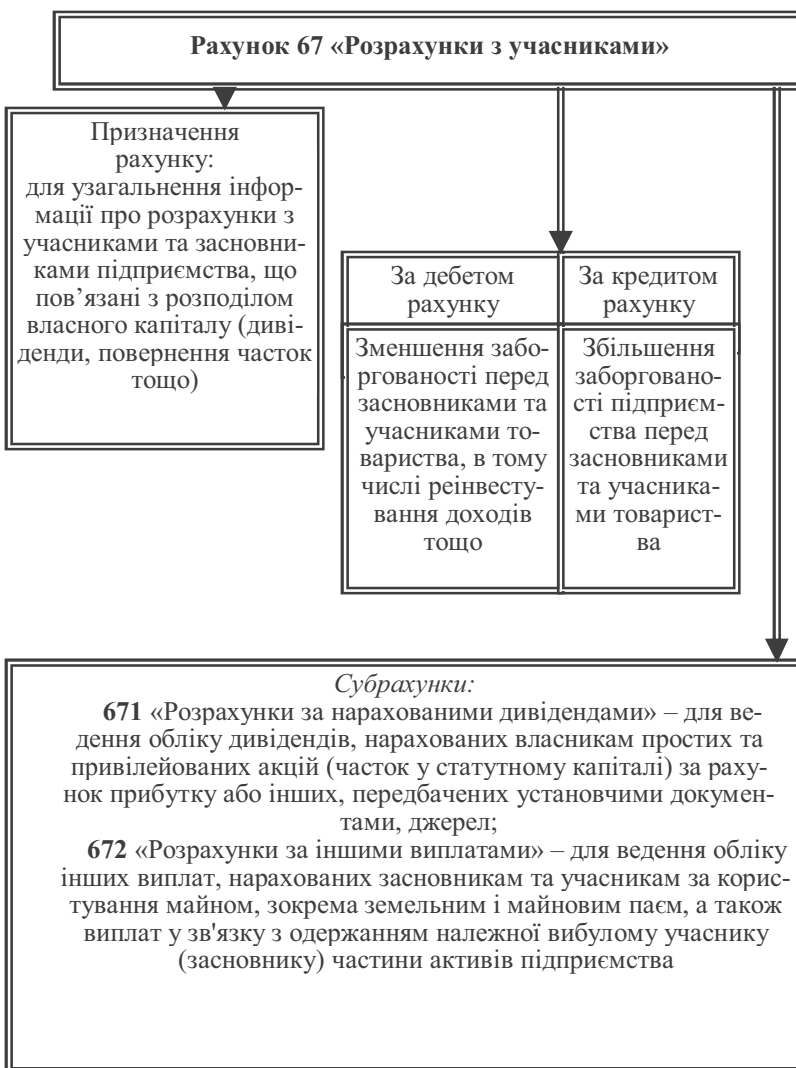

Схема 11.44. Призначення та побудова рахунку
67 «Розрахунки з учасниками»

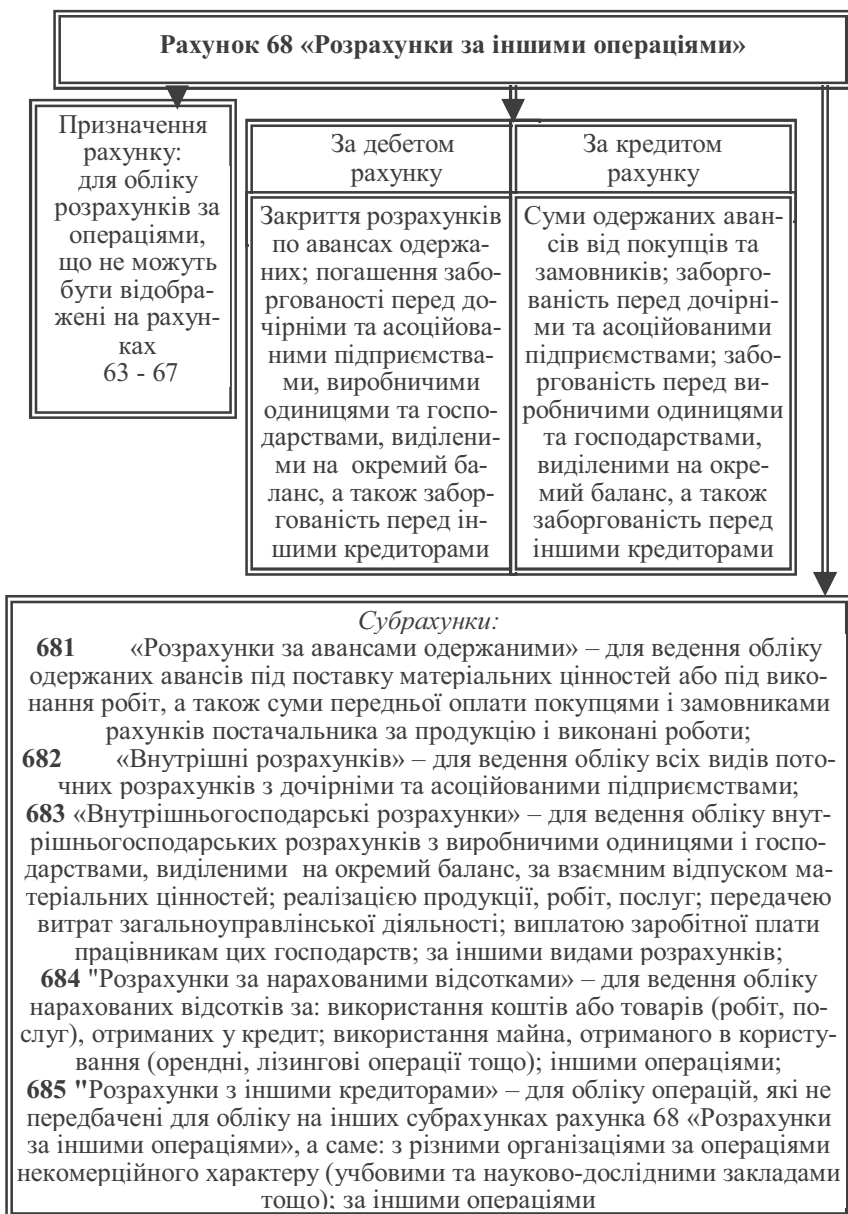

Схема 11.45. Призначення та побудова рахунку 68
«Розрахунки за іншими операціями»

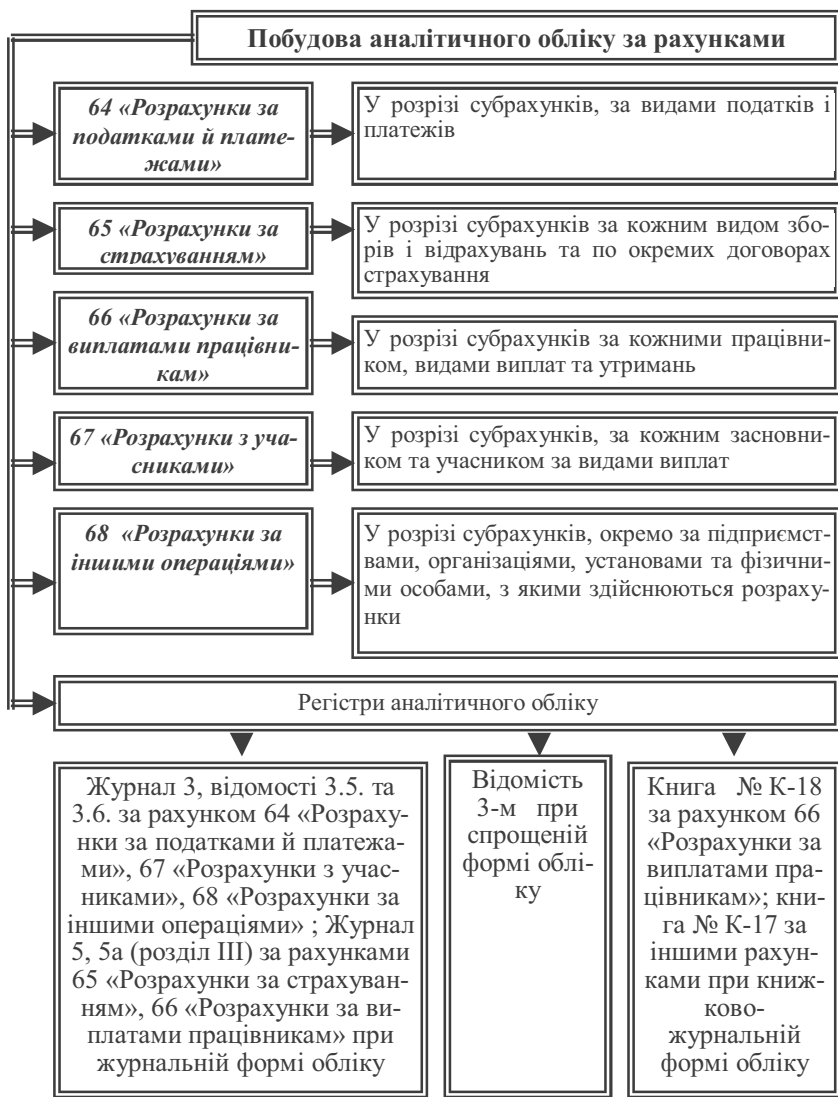

Схема 11.46. Побудова аналітичного обліку за рахунками 64 «Розрахунки за податками й платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 67 «Розрахунки з учасниками», 68 «Розрахунки за іншими операціями» в бухгалтерії

Таблиця 11.9. Розкриття інформації за рахунками 64 «Розрахунки за податками й платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 67 «Розрахунки з учасниками», 68 «Розрахунки за іншими операціями» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
64 «Розрахунки за податками й платежами»	Баланс	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	170
		Інші оборотні активи	250
		Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	550
		Поточні зобов'язання за розрахунками за позабюджетними платежами	560
		Інші поточні зобов'язання	610
	Примітки до річної фінансової звітності	Розділ XII «Податок на прибуток»	1210, 1240, 1241, 1250 - 1253
65 «Розрахунки за страхуванням»	Баланс	Інші поточна дебіторська заборгованість	210
		Поточні зобов'язання за розрахунками зі страхування	570
66 «Розрахунки за виплатами працівникам»	Баланс	Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	580
67 «Розрахунки з учасниками»	Баланс	Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками	590
68 «Розрахунки за іншими операціями»	Баланс	Дебіторська заборгованість за розрахунком за внутрішнім розрахунком	200
		Інша поточна дебіторська заборгованість	210
		Поточна зобов'язання за розрахунками:	
		- одержаними авансами	540
		- за внутрішніми розрахунками	600
		Інші поточні зобов'язання	610

11.4. Облік забезпечень

Забезпечення створюється при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого ймовірно призведе до зменшення ресурсів, що втілюють в собі економічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена. Забороняється створювати забезпечення для покриття майбутніх збитків від діяльності підприємства

Забезпечення створюються для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат на:

- виплату відпусток працівникам;
- додаткове пенсійне забезпечення;
- виконання гарантійних зобов'язань;
- реструктуризацію;
- виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо;
- створення призового фонду (резерву виплат);
- створення резерву на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї;
- матеріальне заохочення

Суми створених забезпечень визнаються витратами

Сума забезпечення визначається за обліковою оцінкою ресурсів (за вираженням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов'язання, на дату балансу. Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію визначається за сумою прямих витрат, які не пов'язані з діяльністю підприємства, що триває. Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію створюється у разі наявності затвердженого керівництвом підприємства плану реструктуризації з конкретними заходами, строками їх виконання та сумою витрат, що будуть зазані, й після початку реалізації цього плану. Забезпечення довгострокових зобов'язань визнаються у сумі їх теперішньої вартості

Забезпечення використовуються для відшкодування лише тих витрат, для покриття яких воно було створено.

Залишок забезпечення переглядається на кожну дату балансу та, у разі потреби, коригується (збільшується або зменшується). У разі відсутності ймовірності вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань сума такого забезпечення підлягає сторнуванню

Схема 11.47. Умови визнання та оцінка забезпечень

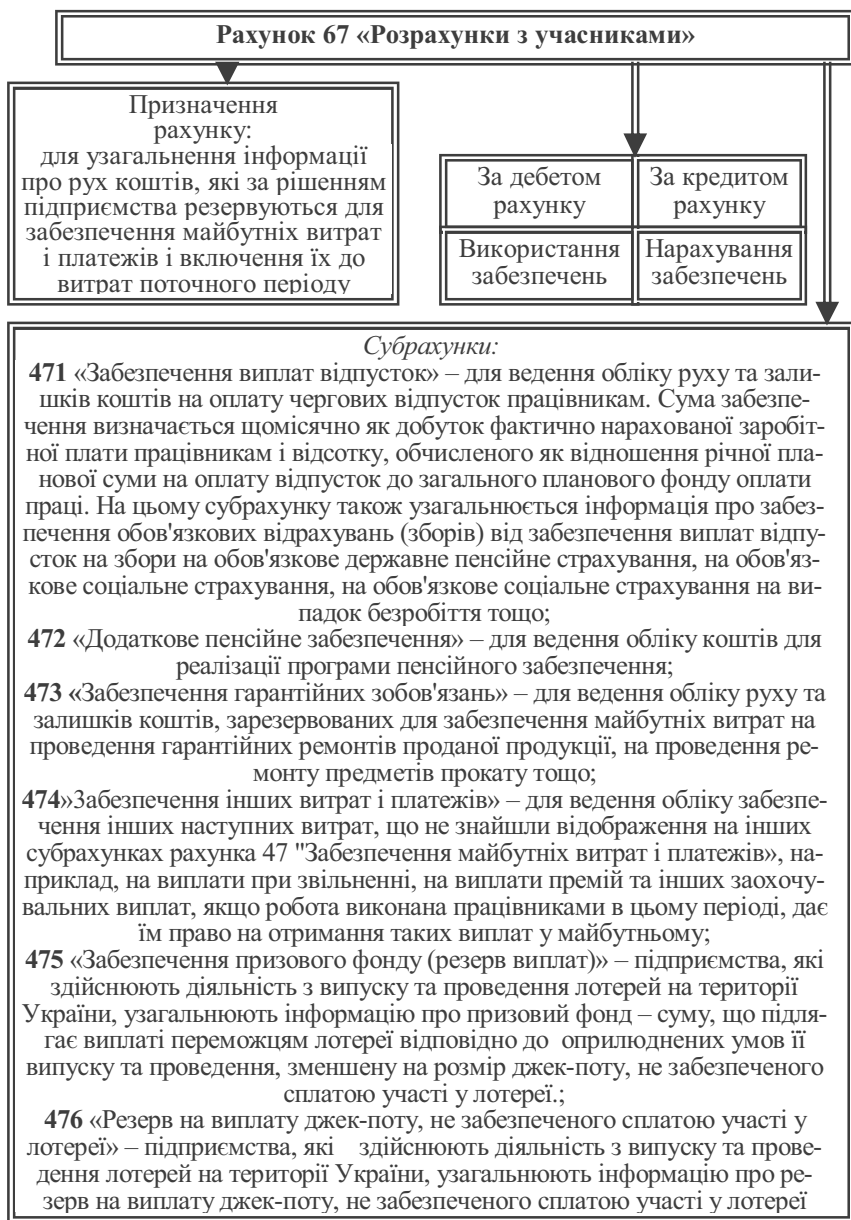

Схема 11.48. Призначення та побудова рахунку 47
«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»

Таблиця 11.10. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено створення забезпечення на виплату відпускних працівникам:		
	- зайнятим у виробництві	23	471
	- пов'язаним з організацією виробництва та управлінням цехами, дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжного виробництва, а також з утримання машин і устаткування	91	471
	- адміністративно – управлінського персоналу	92	471
	- за виконані роботи, які пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг підприємства	93	471
2.	Відображено використання забезпечення на виплату відпускних працівникам	471	661
3.	Відображено нарахування внесків від забезпечення на виплату відпускних:		
	- на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	471	651
	- на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві	471	652
	- на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від безробіття	471	653
	- на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві	471	656
4.	Відображено створення забезпечення майбутніх витрат на проведення гарантійних ремонтів проданої продукції, ремонту предметів прокату	23	473
5.	Відображено створення забезпечення гарантійних зобов'язань, пов'язаних зі збутом продукції	93	473
6.	Відображено формування забезпечення інших майбутніх виплат, наприклад, премій та інших заохочувальних виплат працівникам, зайнятим у виробництві	23	474
7.	Відображено формування призового фонду підприємствам, які здійснюють діяльність з випуску та проведення лотерей на території України	903	475
8.	Відображено створення резерву на виплату джек – поту, не забезпеченого оплатою участі в лотереї підприємствами, які здійснюють діяльність з випуску та проведенні лотерей на території України	903	476

Зміст операцій		Дебет	Кредит
9.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на оплату витрат, покриття яких забезпечене раніше утвореними резервами, пов'язаних з проведенням гарантійних ремонтів проданої продукції, ремонтом предметів прокату	473	311
10.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на оплату витрат, покриття яких забезпечене раніше утвореними резервами, пов'язаних з виплатою гравцям призового фонду	475	311
11.	Відображено використання грошових коштів з рахунків підприємства в банках на оплату витрат, покриття яких забезпечене раніше утвореними резервами, пов'язаних з виплатою гравцям джек – поту, не забезпеченого сплатою участі в лотереї	476	311

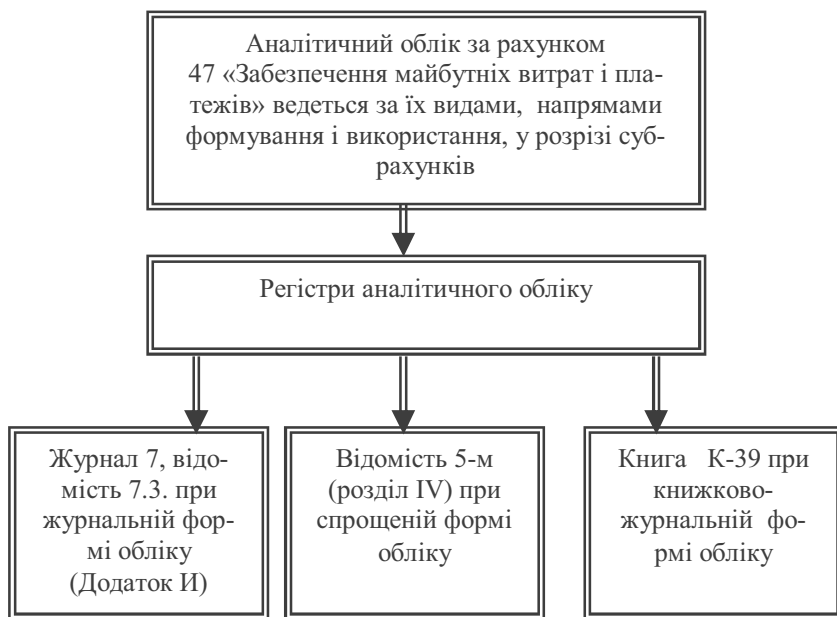

Схема 11.49. Побудова аналітичного обліку за рахунком 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів» в бухгалтерії

Таблиця 11.11. Розкриття інформації за рахунком 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»	Баланс	Забезпечення виплат персоналу	400
		Інші забезпечення	410
		Рядки, що виписуються:	
		– призовий фонд, що підлягає сплаті переможцям лотереї	417
		- резерв на виплату джек – поту, не забезпеченого сплатою участі в лотереї	418
	Примітки до річної фінансової звітності	Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710
		Забезпечення наступних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720
		Забезпечення наступних витрат на виконання гарантійних зобов'язань	730
		Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію	740
		Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань за обтяжними контрактами	750

Запитання для самоконтролю

1. Поняття зобов'язань.
2. Які ознаки класифікації зобов'язань Вам відомі?
3. Оцінка зобов'язань відповідно до П(С)БО.
4. Які види поточної кредиторської заборгованості Вам відомі?
5. Призначення рахунку 60 «Короткострокові позики банку»?
6. Сутність кредиторської заборгованості за товари (роботи, послуги) та значення її обліку.

7. Документальне оформлення розрахунків з постачальниками та підрядниками.
8. Характеристика рахунка 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”.
9. Характеристика рахунка 64 “Розрахунки за податками й платежами”.
10. Яка організація аналітичного обліку за рахунком 64 “Розрахунки за податками й платежами”?
11. Поняття заробітної плати.
12. Складові фонду плати праці.
13. Документальне оформлення нарахування заробітної плати.
14. Характеристика рахунку 66 “Розрахунки з оплати праці”.
15. Як на рахунках бухгалтерського обліку відображається нарахування заробітної плати?
16. Яка організація аналітичного обліку за рахунком 66 “Розрахунки з оплати праці”?
17. Які види нарахувань на заробітну плату на соціальні заходи відповідно чинного законодавства Вам відомі?
18. Яка характеристика рахунку 65 “Розрахунки зі страхування”?
19. Яка організація аналітичного обліку за рахунком 65 Розрахунки зі страхування”?

Тестові завдання

1. *До складу поточних зобов'язань не включаються:*
 1. Відстрочені податкові зобов'язання
 2. Кредиторська заборгованість за товари
 3. Розрахунки з учасниками
 4. Розрахунки з оплати праці
2. *Який клас плану рахунків використовують для обліку поточних зобов'язань?*
 1. 6
 2. 4
 3. 5
 4. 5,6

3. Отримання і зарахування короткострокового кредиту на поточний рахунок в банку підприємства – позичальника відображається в обліку:

1. Дт 311 Кт 60
2. Дт 951 Кт 60
3. Дт 60 Кт 311
4. Дт 60 Кт 73

4. Нарахування відсотків за користування кредитами банків відображається в обліку:

1. Дт 951 Кт 685
2. Дт 951 Кт 684
3. Дт 951 Кт 73
4. Дт 685 Кт 951

5. Нарахування податку на прибуток відображають в обліку:

1. Дт 661 Кт 641
2. Дт 981 Кт 64.1
3. Дт 92,93 Кт 981
4. Дт 70 Кт 98.1

6. Податковий кредит з ПДВ на товари одержані від постачальника відображають в обліку:

1. Дт 641 Кт 631
2. Дт 702 Кт 641
3. Дт 631 Кт 641
4. Дт 641 Кт 702

7. Нарахування зарплати працівникам адміністративного апарату відображають в обліку:

1. Дт 661 Кт 92
2. Дт 92 Кт 661
3. Дт 301 Кт 661
4. Дт 23 Кт 661

8. Податкове зобов'язання щодо ПДВ при реалізації товарів відображають в обліку:

1. Дт 702 Кт 641
2. Дт 641 Кт 702
3. Дт 641 Кт 701
4. Дт 282 Кт 641

9. *Дохід, отриманий працівником підприємства, оподатковується:*

1. Податком на дохід фізичних осіб
2. Податком на прибуток
3. ПДВ
4. Єдиним податком

10. *Джерелом для нарахування дивідендів по привілейованих акціях є:*

1. Нерозподілений прибуток
2. Нерозподілений прибуток та резервний капітал
3. Резервний капітал
4. Емісійний дохід

11. *Дивіденди, що сплачуються резидентами – юридичним особам:*

1. Обкладаються податком на прибуток
2. Обкладаються податком на доходи
3. Обкладаються податком на додану вартість
4. Правильної відповіді не запропоновано

12. *Виплату дивідендів учасникам (засновникам) відображають в обліку:*

1. Дт 671 Кт 30
2. Дт 661 Кт 30
3. Дт 30 Кт 671
4. Дт 661 Кт 671

13. *Поточні зобов'язання відображаються в балансі відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» за:*

1. Залишковою вартістю
2. Чистою реалізаційною вартістю
3. Сумою погашення
4. Теперішньою вартістю

ТЕМА 12. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

- 12.1. Визнання, класифікація та оцінка доходів.
- 12.2. Облік доходів.
- 12.3. Визнання та класифікація витрат.
- 12.4. Облік витрат діяльності.
- 12.5. Облік фінансових результатів.

Основні терміни:

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов’язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) за звітний період.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов’язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період.

Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу для отримання якого були здійснені ці витрати.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати.

Об’єкт витрат – продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов’язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

12.1. Визнання, класифікація та оцінка доходів

Фінансовий облік повинен забезпечувати користувачів інформацією про доходи і витрати від різних видів діяльності підприємства, про прядок формування фінансового результату за звітний та попередні періоди, про суму чистого прибутку (збитку), про напрями використання прибутку підприємства.

Дані фінансового обліку надають можливість здійснювати аналіз структури доходів від основної та інших видів діяльності

та впливу факторів на зміну доходів; аналіз загальної суми витрат та аналіз по найважливіших статтях витрат, аналіз прибутку та впливу факторів на його зміни; аналіз рентабельності та прибутковості з метою визначення резервів зростання прибутку, рентабельності та прийняття ефективних управлінських рішень щодо використання одержаного прибутку.

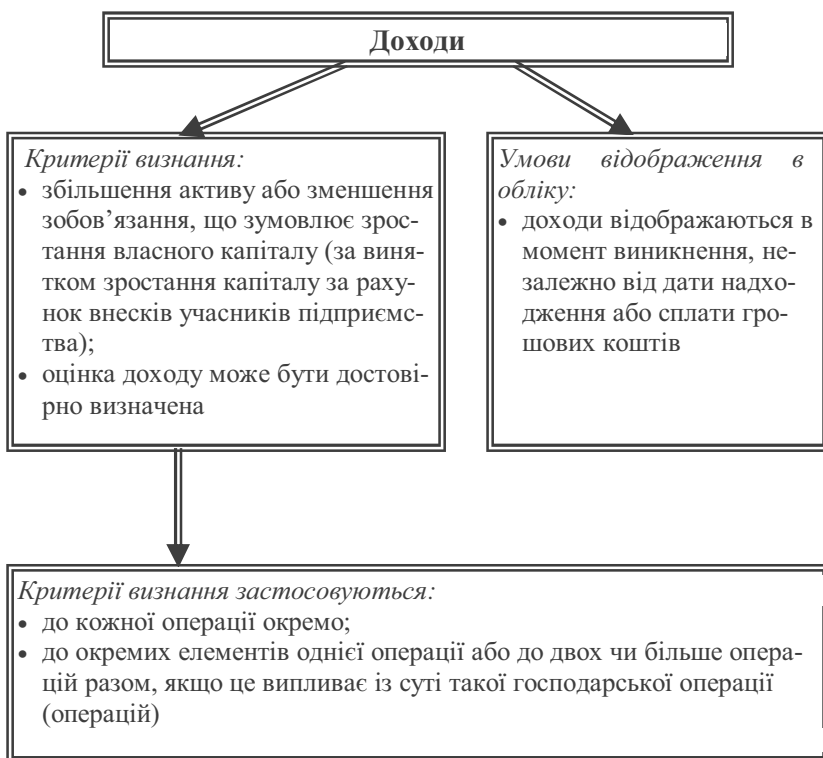

Схема 12.1. Критерії визнання та умови відображення в обліку доходів відповідно до П(С)БО 15 «Доходи»

Схема 12.2. Класифікація доходів в бухгалтерському обліку

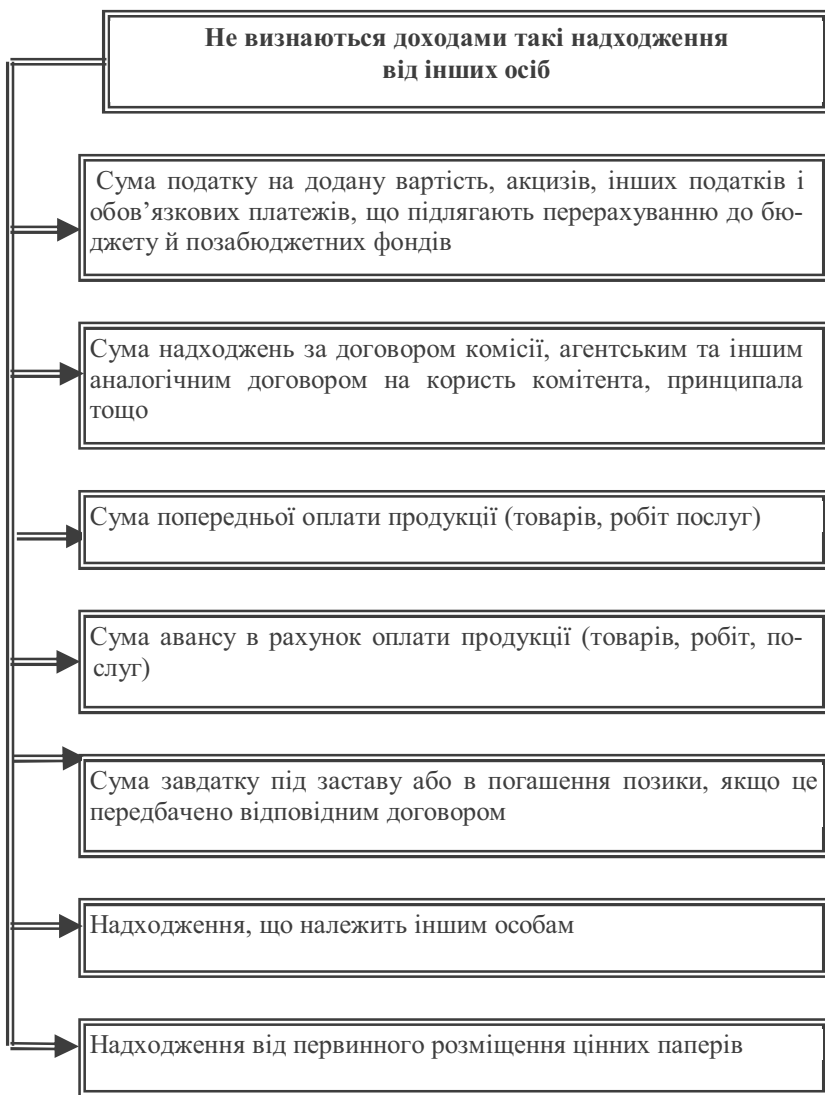

Схема 12.3. Надходження, які визнаються доходами

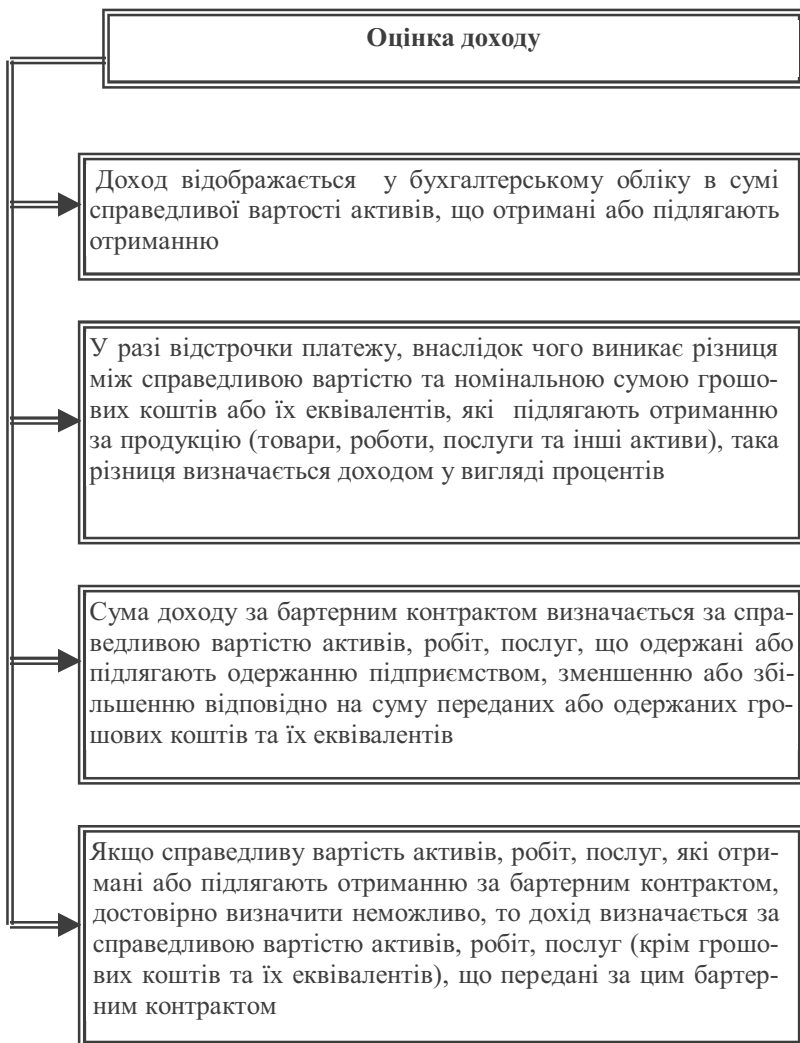

Схема 12.4. Умови оцінки доходу

Основна діяльність – операції, пов’язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Схема 12.5. Умови визнання доходу від реалізації продукції, товарів, інших активів

Дохід, пов'язаний з наданням послуг, визначається виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції.

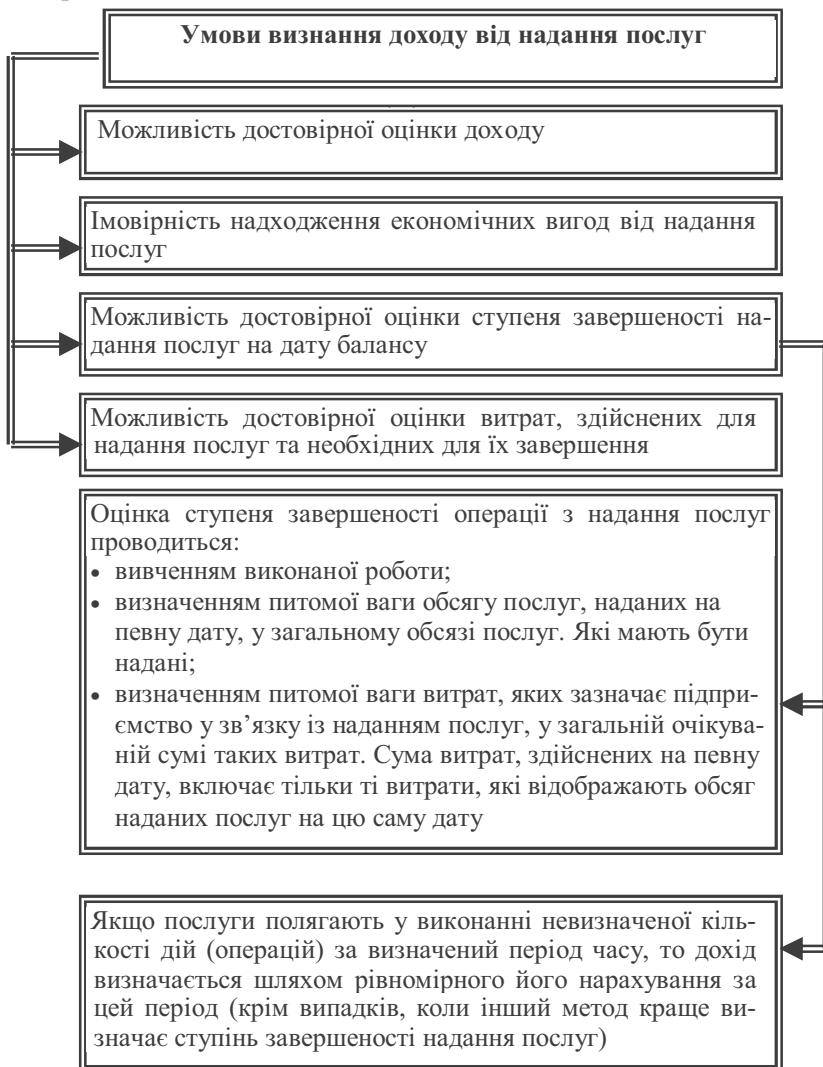

Схема 12.6. Умови визнання доходу від надання послуг та оцінка ступеня завершеності операцій

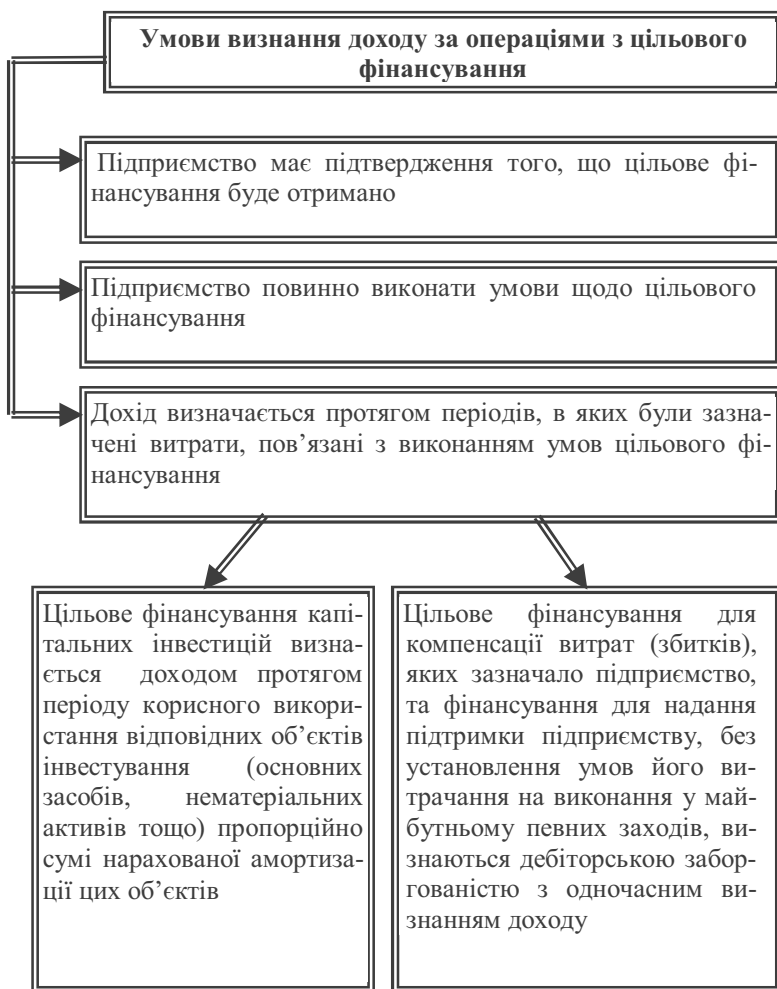

Схема 12.7. Умови визнання доходу від операціями з цільового фінансування

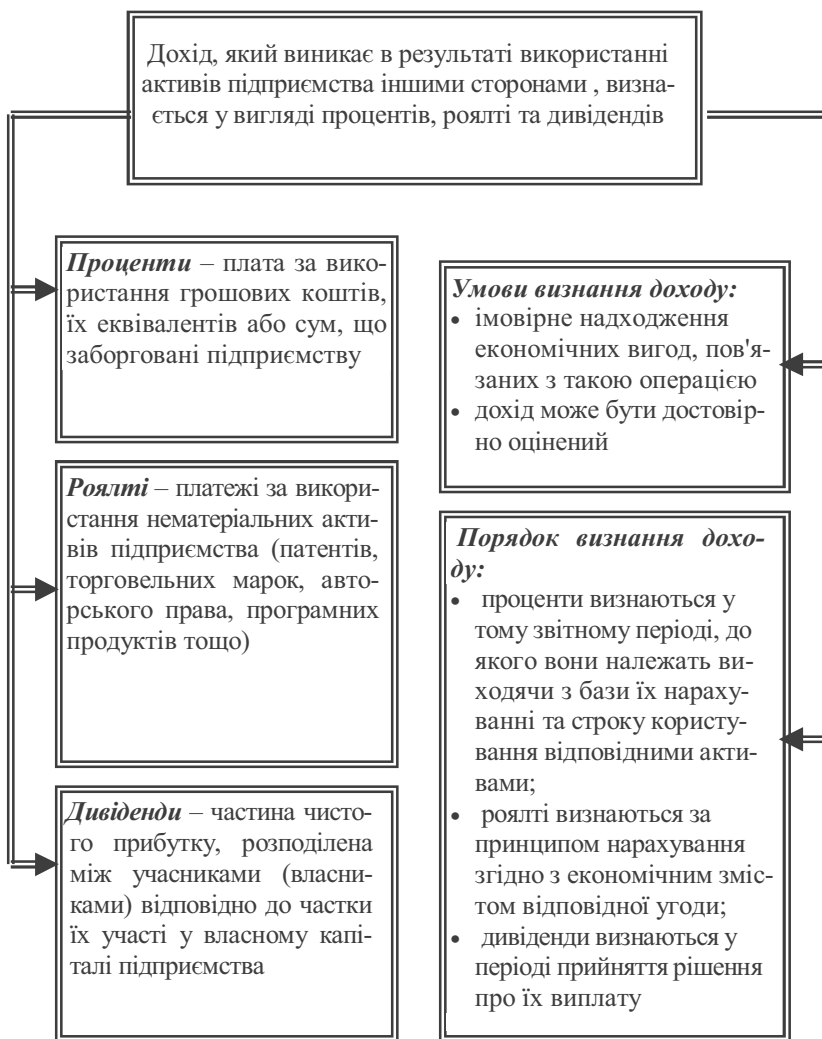

Схема 12.8. Складові, умови та порядок визнання доходу, який виникає в результаті використання активів підприємства іншими сторонами

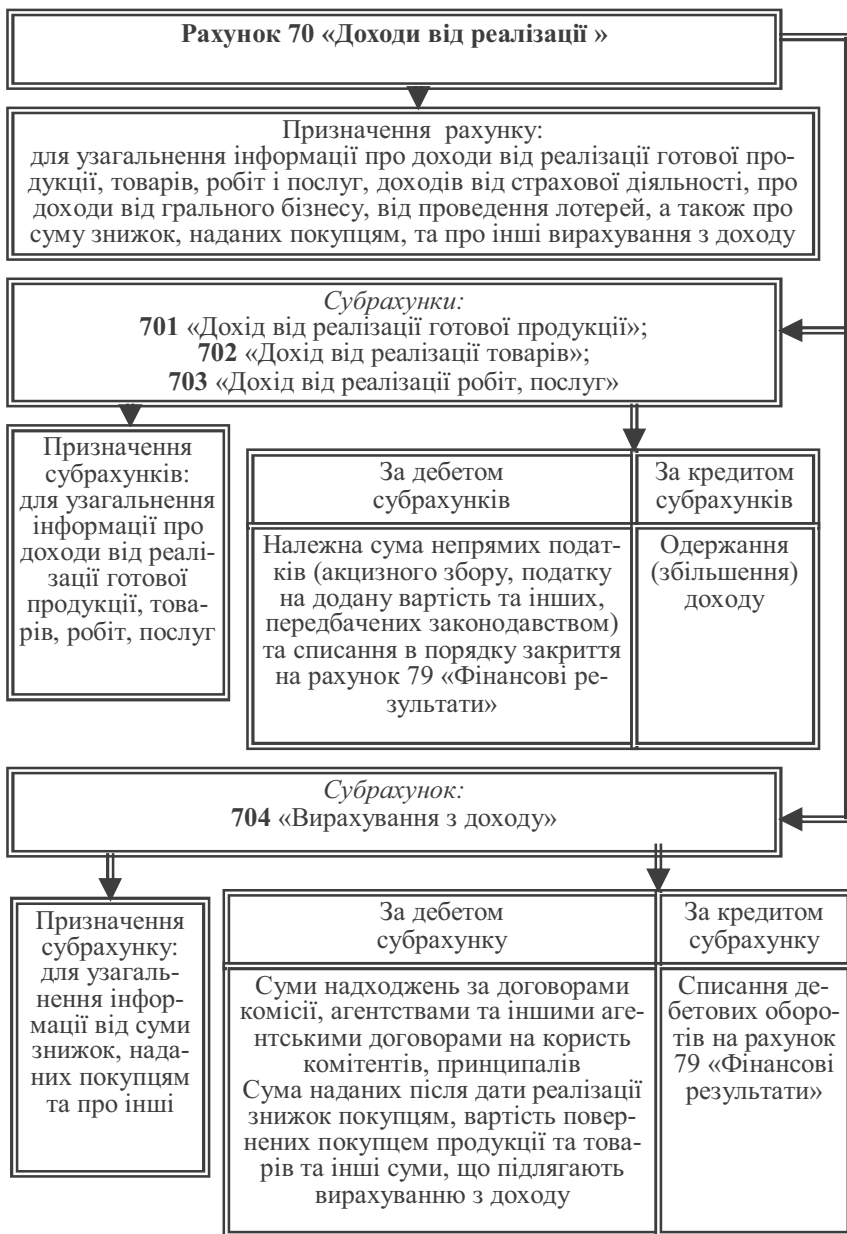

Схема 12.9. Призначення та побудова рахунку 70
«Доходи від реалізації»

12.2. Облік доходів

Таблиця 12.1. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку доходів від реалізації

Зміст операцій		Дебет	Кредит
<i>1. Реалізації готової продукції покупцеві (перша подія – відвантаження продукції)</i>			
1.	Відображено дохід від реалізації готової продукції покупцеві	361	701
2.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	641
3.	Списано собівартість реалізованої готової продукції	901	26
<i>2. Реалізація товарів покупцеві за безготівковий розрахунок (перша подія – відвантаження товарів)</i>			
1.	Відображено дохід від реалізації товару покупцеві	361	702
2.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702	641
3.	Списано собівартість реалізованих товарів	902	281
<i>3. Реалізація товарів покупцям за готівковий розрахунок</i>			
1.	Відображено дохід від реалізації товарів покупцям	301	702
2.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702	641
3.	Списано собівартість реалізованих товарів	902	282
<i>4. Повернення товарів покупцем</i>			
1.	Повернено товар покупцем - юридичною особою	704	361
2.	Перераховано кошти за повернений товар з поточного рахунку	361	301
3.	Відкориговано податкові зобов'язання з ПДВ (методом «сторно»)	(704)	(641)
4.	Оприбутковано повернений товар (методом «сторно»)	(902)	(281)
<i>5. Списання доходу від реалізації</i>			
1.	Відображено списання доходів від реалізації за вирахуванням непрямих податків		
	- готової продукції	701	791
	- товарів	702	791
2.	Відображено суми, що підлягають вирахуванню з доходу: вартість повернених покупцем продукції та товарів, сума наданих після дати реалізації знижок покупцям	791	704

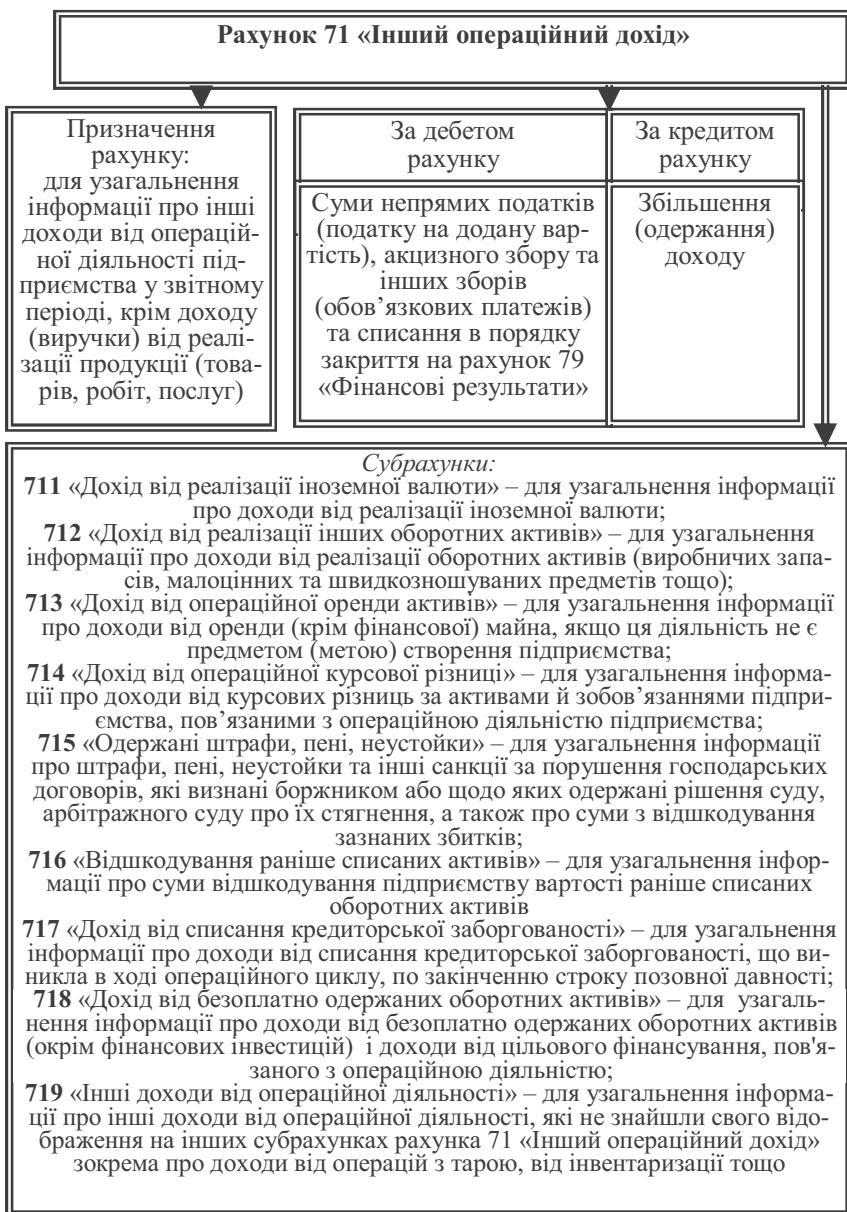

Схема 12.10. Призначення та побудова рахунку 71 «Інший операційний дохід»

Таблиця 12.2. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку іншого операційного доходу

	Зміст операцій	Дебет	Кредит
1.	Відображено дохід від реалізації іноземної валюти	311	711
2.	Відображено дохід від реалізації інших оборотних активів (виробничих запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів тощо)	377	712
3.	Відображено дохід від операційної оренди необоротних активів	377	713
4.	Відображено дохід від операційної курсової різниці	311	714
5.	Відображено штрафи, пені, неустойки та інші санкції за порушення господарських договорів, які визнані боржником або до яких одержано рішення суду про їх списання	311	715
6.	Відображено визнаний дохід у сумі нестач, розкрадання або псування цінностей, а також грошових коштів, які віднесені на винну особу	375	716
7.	Відображено дохід від списання кредиторської заборгованості, що виникла під час операційного циклу, після закінчення строку позовної давності		
	- за короткостроковими вексями виданими	62	717
	- перед постачальниками	63	717
8.	Відображено дохід від безоплатно одержаних оборотних активів	20	718
9.	Відображено надлишки виявлені при інвентаризації		
	- виробничих запасів	20	719
	- готової продукції	26	719
	- товарів	281	719
	- готівки в касі	301	719
10.	Відображено суму непрямих податків та обов'язкових платежів, отриманих у складі іншого операційного доходу	71	641
11.	Відображення списання іншого операційного доходу на фінансові результати	71	791

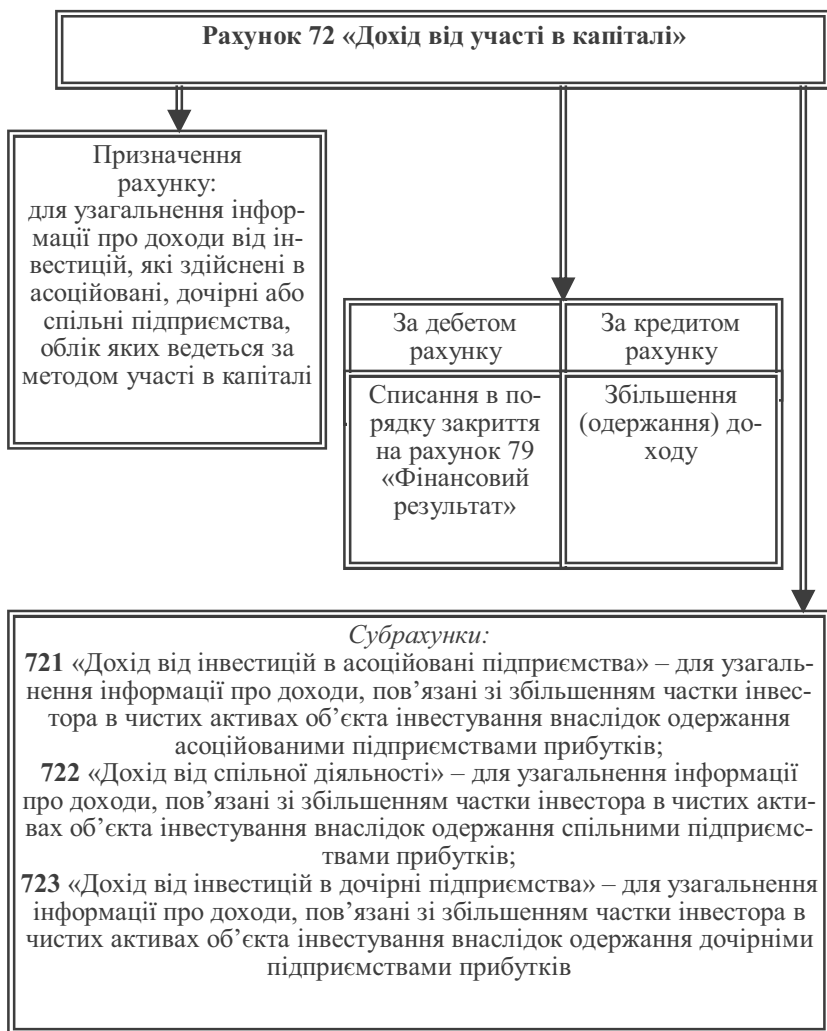

Схема 12.11. Призначення та побудова рахунку
72 «Дохід від участі в капіталі»

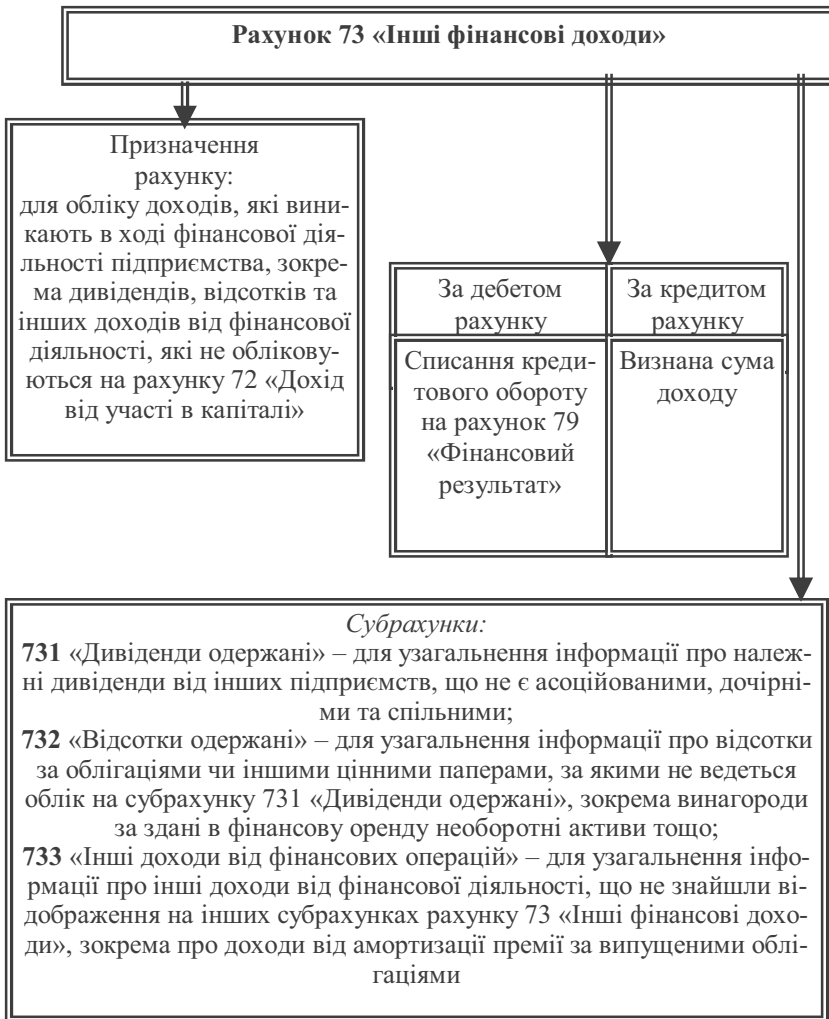

Схема 12.12. Призначення та побудова рахунку
73 «Інші фінансові доходи»

Таблиця 12.3. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку доходу від участі в капіталі та інших фінансових доходів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено отримання доходу від участі в капіталі у вигляді довгострокових фінансових інвестицій у результаті збільшення частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок:		
	- одержання асоційованими підприємствами прибутків або зростання їх власного капіталу внаслідок інших подій (переоцінка необоротних активів та інвестицій)	14	721
	- одержання спільними підприємствами прибутків або зростання їх власного капіталу внаслідок інших подій (переоцінка необоротних активів та інвестицій)	14	722
	- одержання дочірніми підприємствами прибутків або зростання їх власного капіталу внаслідок інших подій (переоцінка необоротних активів та інвестицій)	14	723
2.	Відображено списання доходу від участі в капіталі на фінансові результати	72	792
3.	Відображено надходження на рахунки підприємства в банках грошових коштів у вигляді доходів, які виникли під час фінансової діяльності :		
	- отримані дивіденди від інших підприємств, що не є асоційованими дочірніми та спільними	31	731
	- отримані відсотки за депозитними вкладами, облігаціями чи іншими цінними паперами, за якими не ведеться облік на субрахунку 731 «Дивіденди одержані»	31	732
	- отримані інші доходи від фінансової діяльності, що не знайшли відображення на інших субрахунках рахунка 73 «Інші фінансові доходи»	31	733
4.	Відображено нарахування інших фінансових доходів:		
	- нараховані дивіденди від інших підприємств, що не є асоційованими, дочірніми та спільними	373	731
	- нарахований дохід у вигляді відсотків за отриманими процентними векселями	373	732
	- нарахована винагорода за здані у фінансову оренду необоротні активи	373	732
5.	Відображено списання інших фінансових доходів у порядку закриття рахунку й визначення фінансових результатів	73	792

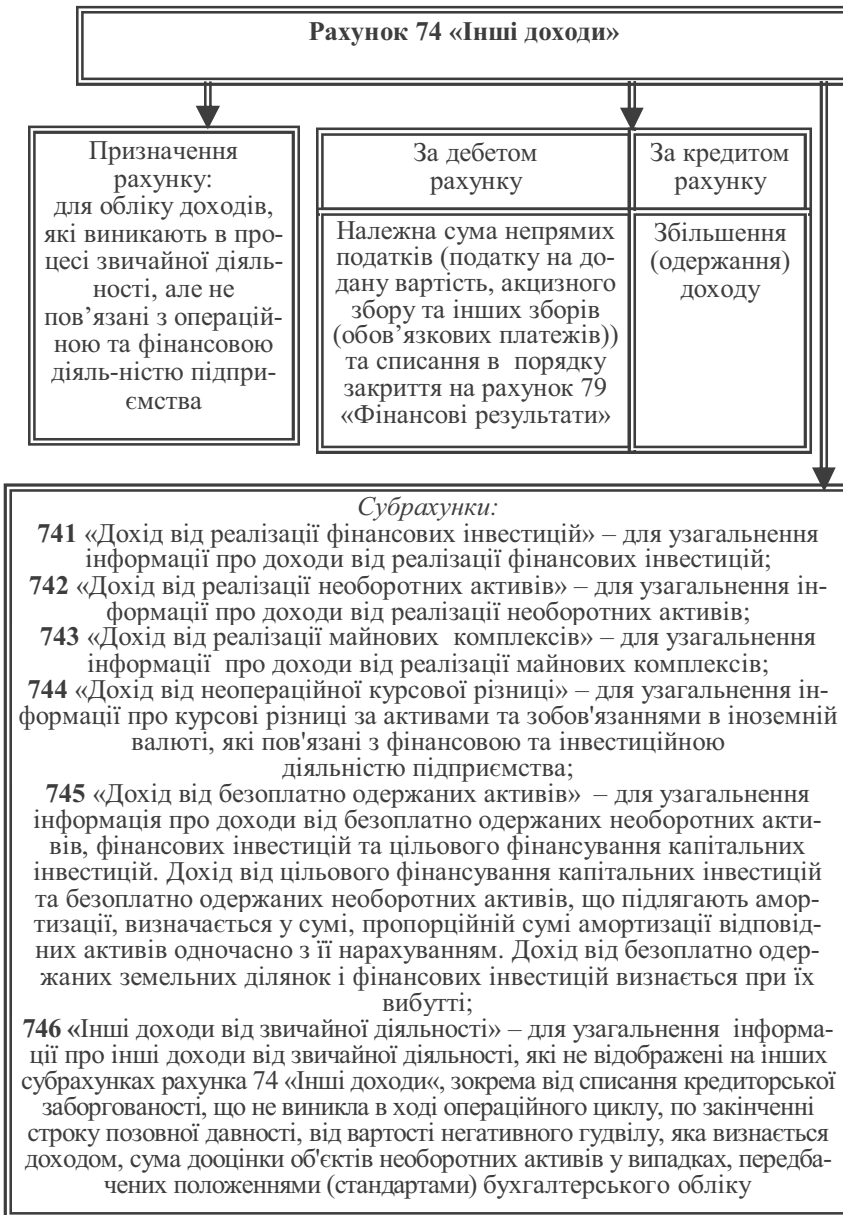

Схема 12.13. Призначення та побудова рахунку 74
«Інші доходи»

Таблиця 12.4. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку інших доходів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено нарахування доходу від реалізації:		
	- фінансових інвестицій	377	741
2.	Відображено нарахування доходу від реалізації:		
	- необоротних активів	377	742
	- майнових комплексів	377	743
3.	Відображено надходження на рахунки підприємства в банках грошових коштів у вигляді доходів від реалізації		
	- фінансових інвестицій	31	741
	- необоротних активів	31	742
	- майнових комплексів	31	743
4.	Відображено отримання інших доходів від неопераційної курсової різниці, нарахованої за залишком інших довгострокових зобов'язань в іноземній валюті	55	744
5.	Визнано інших дохід при списання додаткового капіталу у разі нарахування амортизації на безоплатно отримані необоротні активи	424	745
6.	Відображено суму дооцінки основних засобів, якщо результат усіх попередніх переоцінок (дооцінок та уцінок) дає суму всіх раніше проведених уцінок, більшу, ніж сума усіх раніше проведених дооцінок	10	746
7.	Відображено отримання іншого доходу від списання довгострокової кредиторської заборгованості з фінансової оренди, після закінчення строку позовної давності	531	746
8.	Відображено суму податків і платежів, які були отримані у складі інших доходів	74	64
9.	Списано інші доходи на результати іншої звичайної діяльності	74	793

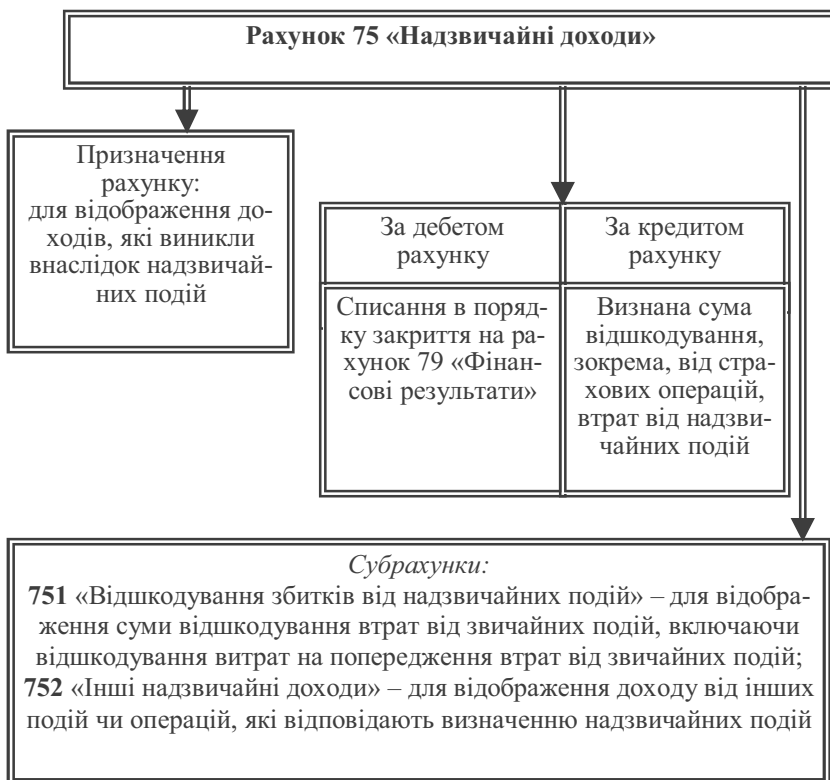

Схема 12.14. Призначення та побудова рахунку 75
«Надзвичайні доходи»

Таблиця 12.5. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку
надзвичайних доходів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено надходження до каси підприємства готівки у вигляді доходів, отриманих у результаті відшкодування збитків від надзвичайних подій	30	751
2.	Відображено нарахування на рахунки підприємства в банках грошових коштів у вигляді доходів, отриманих у результаті відшкодування збитків від надзвичайних подій	31	751
3.	Списано надзвичайні доходи у порядку закриття рахунка й визначення фінансового результату	75	794

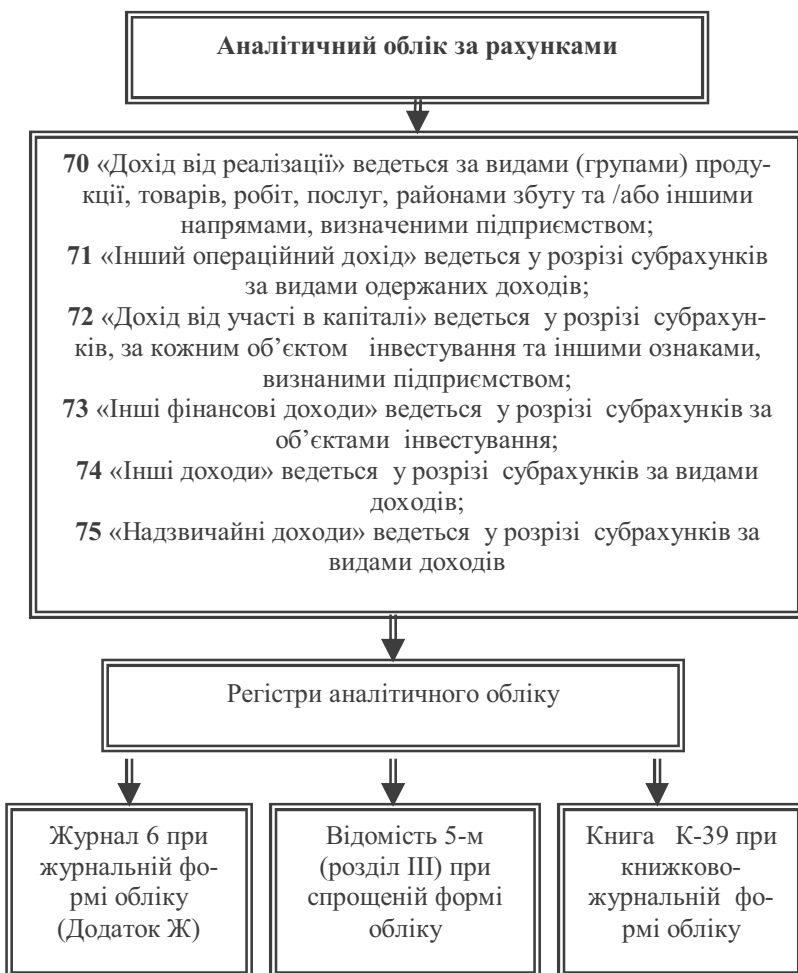

Схема 12.15. Побудова аналітичного обліку за рахунками
70 «Дохід від реалізації»,
71 «Інший операційний дохід», 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи», 75 «Надзвичайні доходи» в бухгалтерії

Таблиця 12.6. Розкриття інформації за рахунками класу 7
«Доходи і фінансові результати» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, суб-рахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
70 «Доходи від реалізації»	Звіт про фінансові результати	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010
71 «Інший операційний дохід»	Звіт про фінансові результати Примітки до річної фінансової звітності	Інші операційні доходи	060
		Операційна оренда активів	440
		Реалізація інших оборотних активів	450
		Штрафи, пені, неустойки	470
		Утримання об'єктів житлово-комунального і соціального призначення	480
		Інші операційні доходи і витрати	490
72 «Дохід від участі в капіталі»	Звіт про фінансові результати Примітки до річної фінансової звітності	Дохід від участі в капіталі	110
		Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:	
		- асоційовані підприємства	500
		- дочірні підприємства	510
73 «Інші фінансові доходи»	Звіт про фінансові результати Примітки до річної фінансової звітності	Інші фінансові доходи	120
		Дивіденди	530
		Проценти	540
		Фінансова оренда активів	550
		Інші фінансові доходи і витрати	560
74 «Інші доходи»	Звіт про фінансові результати Примітки до річної фінансової звітності	Інші доходи	130
		Реалізація фінансових інвестицій	570
		Реалізація необоротних активів	580
		Реалізація майнових комплексів	590
		Неопераційна курсова різниця	600
		Безоплатно одержані активи	610
		Списання необоротних активів	620
		Інші доходи і витрати	630
75 «Надзвичайні доходи»	Звіт про фінансові результати	Надзвичайні доходи	200
79 «Фінансові результати»	Звіт про фінансові результати	Чистий прибуток	220
		Чистий збиток	225

12.3. Визнання та класифікація витрат

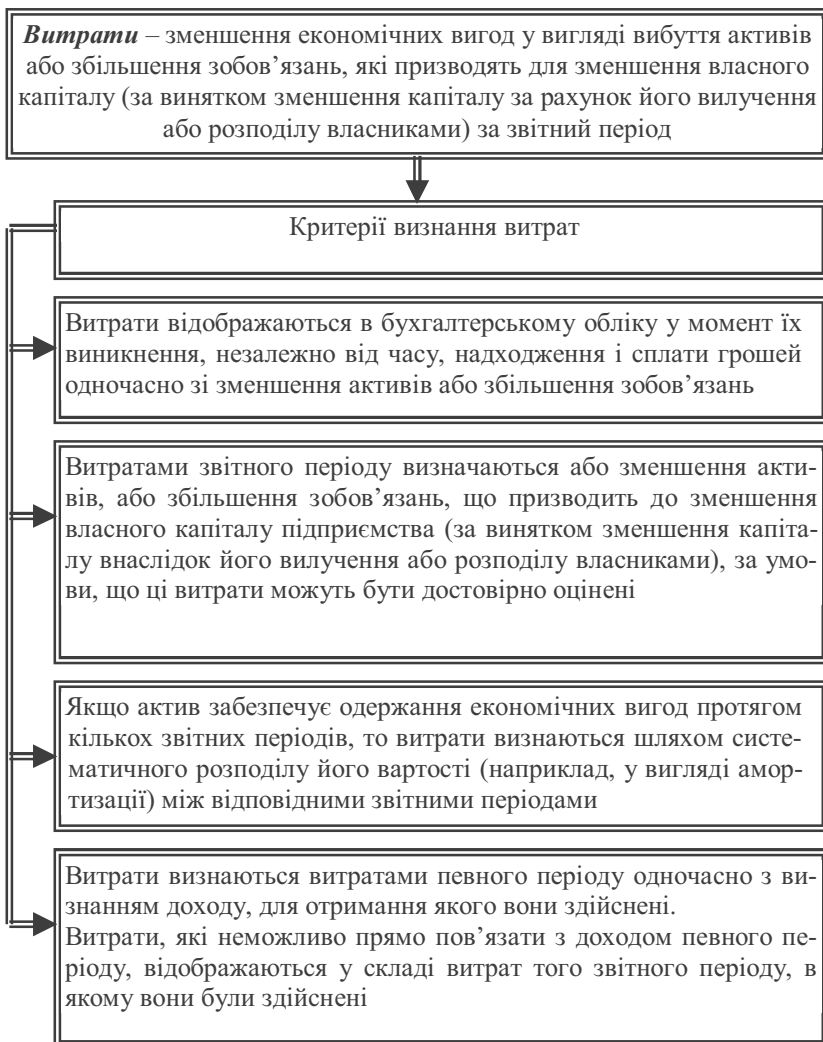

Схема 12.16. Поняття та критерії визнання витрат відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»

Схема 12.17. Перелік господарських операцій, за якими витрати не визнаються

Схема 12.18. Класифікація витрат відповідно до виду діяльності підприємства

12.4. Облік витрат діяльності

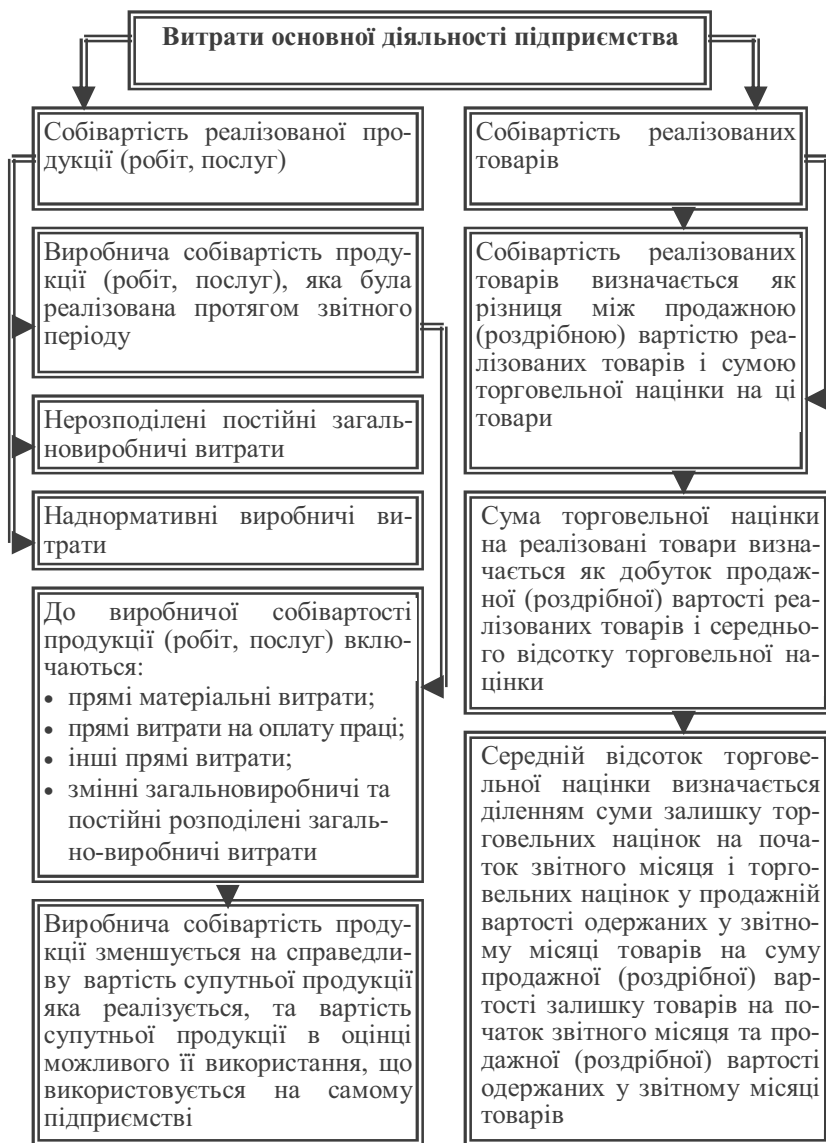

Схема 12.19. Склад витрат основної діяльності підприємства

Витрати операційної діяльності (крім основної діяльності)

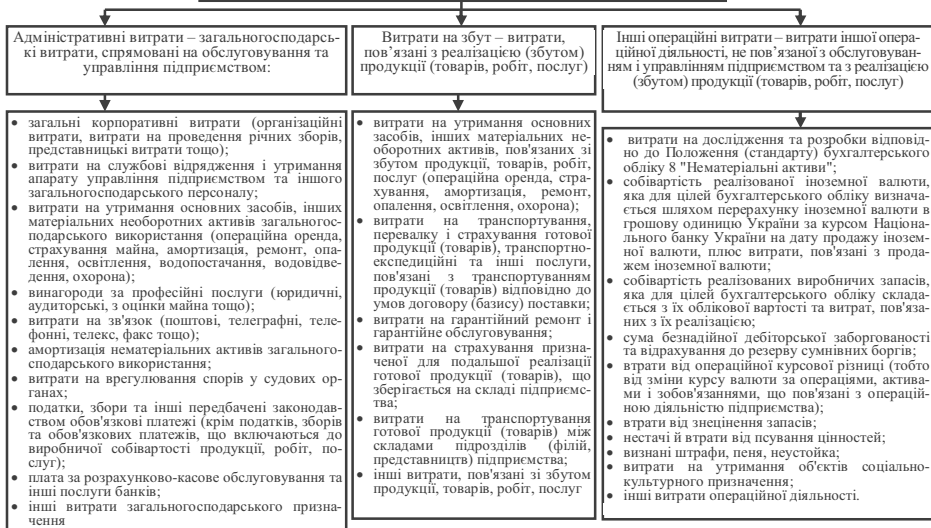

Схема 12.20. Склад витрат операційної діяльності

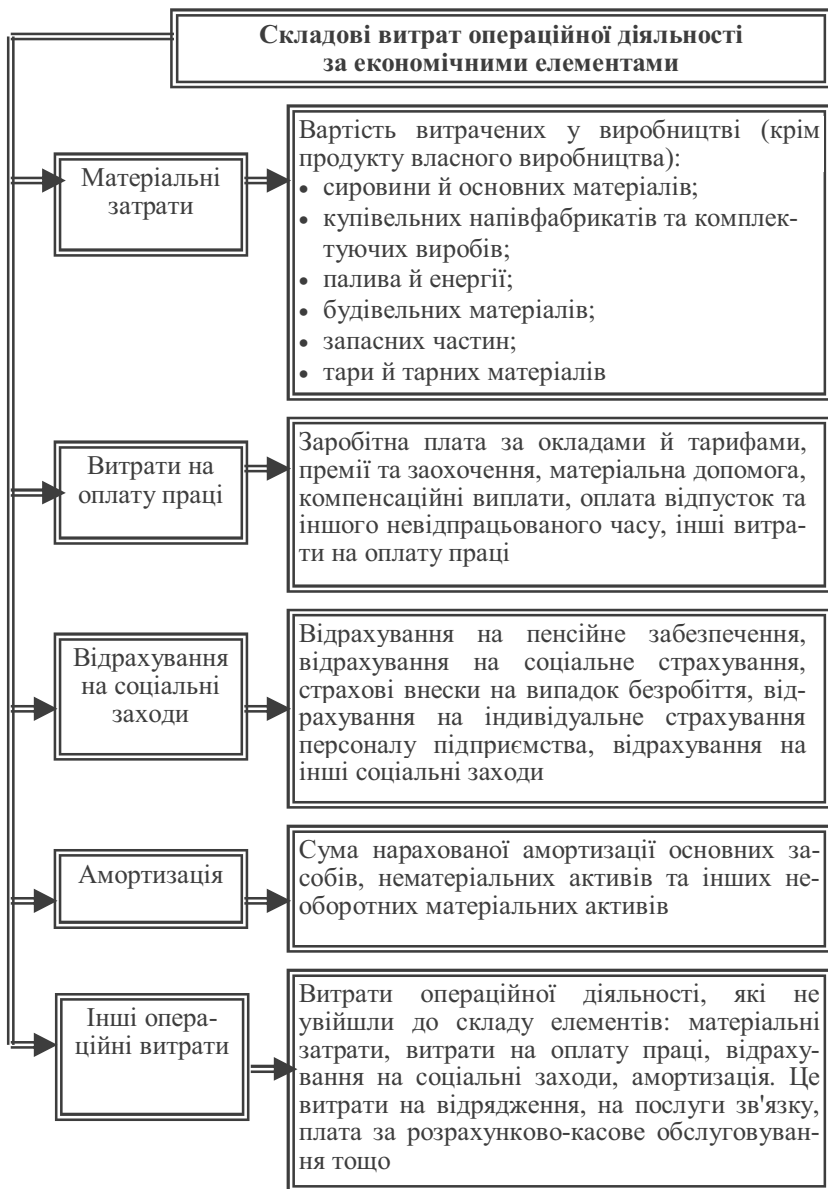

Схема 12.21. Складові витрат операційної діяльності за економічними елементами

Рахунки 80 «Матеріальні витрати», 81 «Витрати на оплату праці» 82 «Відрахування на соціальні заходи», 83 «Амортизація», 84 «Інші операційні витрати»

Використовують

Підприємства, які здійснюють комерційну діяльність, крім суб'єктів малого підприємництва, для узагальнення інформації про витрати за елементами.

За дебетом рахунків відображаються суми визнаних витрат, за кредитом — списання на рахунок 23 «Виробництво» прямих витрат, що включаються до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), до затрат допоміжних (підсобних) виробництв, на рахунки класу 9 — матеріальних витрат, що відносяться до виробничих накладних витрат, адміністративних і збутових витрат

Призначення

Рахунок **80** «Матеріальні витрати» призначено для узагальнення інформації про матеріальні витрати за звітний період

Субрахунки:

801 «Витрати сировини і матеріалів»

802 «Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів»

803 «Витрати палива й енергії»

804 «Витрати тари й тарних матеріалів»

805 «Витрати будівельних матеріалів»

806 «Витрати запасних частин»

807 «Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення»

808 «Витрати товарів»

809 «Інші матеріальні витрати»

Рахунок **81** «Витрати на оплату праці» призначено для узагальнення інформації про витрати на оплату праці за звітний період

Субрахунки:

811 «Виплата за окладами й тарифами»

812 Премії та заохочення»

813 «Компенсаційні виплати»

814 «Оплата відпусток»

815 «Оплата іншого невідпрацьованого часу»

816 «Інші витрати на оплату праці»

Суб'єкти малого підприємництва, а також інші організації, діяльність яких не спрямована на ведення комерційної діяльності, для обліку витрат прямих і виробничих накладних (загальновиробничих), а також адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат

За дебетом рахунків відображаються суми визнаних витрат, за кредитом списання до дебету рахунка 23 «Виробництво» щомісячно сум в частині прямих і виробничих накладних витрат (загальновиробничих витрат) та до дебету рахунка 79 «Фінансові результати»

Рахунок **82** «Відрахування на соціальні заходи» призначено для узагальнення інформації про витрати та відрахування на соціальні заходи.

Субрахунки:

821 «Відрахування на пенсійне забезпечення»

822 «Відрахування на соціальне страхування»

823 «Страхування на випадок безробіття»

824 «Відрахування на індивідуальне страхування»

Рахунок **83** «Амортизація» призначено для узагальнення інформації про суму нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів.

Субрахунки:

831 «Амортизація основних засобів»

832 «Амортизація інших необоротних матеріальних активів»

833 «Амортизація нематеріальних активів»

Рахунок **84** «Інші операційні витрати» призначено для обліку операційних витрат, що не відображаються на інших рахунках класу 8, зокрема, включається вартість робіт, послуг сторонніх підприємств, сума податків, зборів (обов'язкових платежів), крім податків на прибуток тощо

Схема 12.22. Призначення рахунків 80 «Матеріальні витрати», 81 «Витрати на оплату праці», 82 «Відрахування на соціальні заходи», 83 «Амортизація», 84 «Інші операційні витрати»

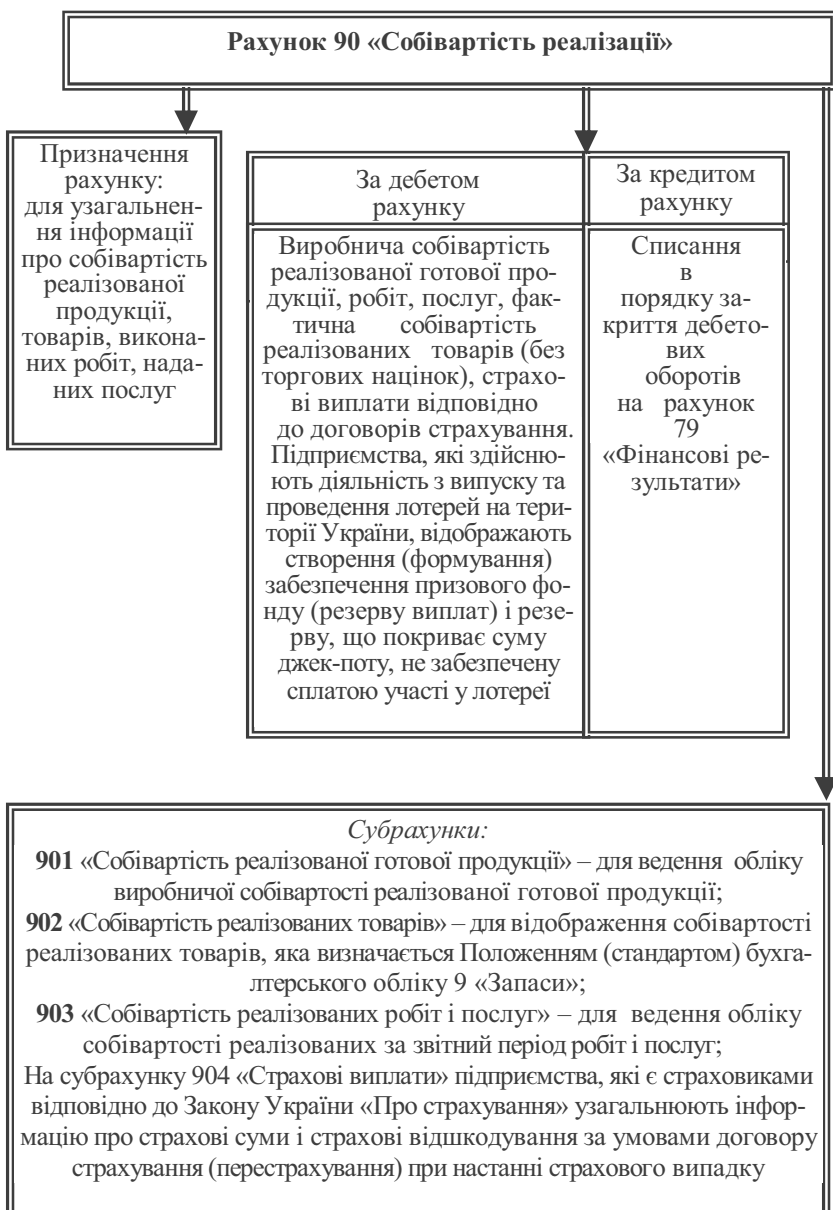

Схема 12.23. Призначення та побудова рахунку 90
«Собівартість реалізації»

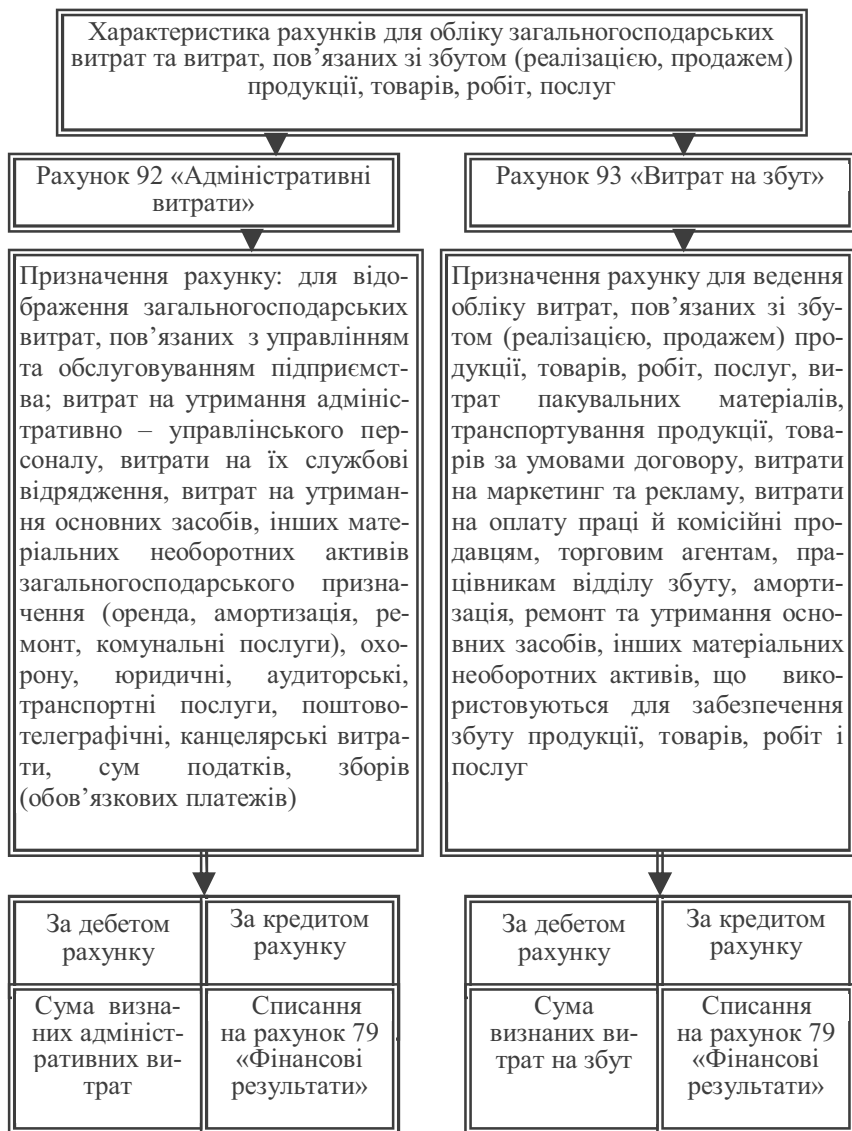

Схема 12.24. Призначення та побудова рахунків 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут»

Таблиця 12.7. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку адміністративних витрат і витрат, пов'язаних зі збутом (реалізацією) продукції, товарів, робіт і послуг

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Нараховано амортизацію основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів адміністративного призначення	92	13
2.	Відображено списання виробничих запасів на адміністративні витрати	92	20
3.	Передано в експлуатацію малоцінні та швидкозношувані предмети адміністративного призначення	92	22
4.	Відображено використання грошових документів на адміністративні цілі	92	331
5.	Списано витрати по відрядженню адміністративно - управлінського персоналу	92	372
6.	Віднесено частину витрат майбутніх періодів, на адміністративні витрати, оскільки період, до якого вони відносяться настав	92	39
7.	Відображено нарахування забезпечення майбутніх виплат відпускних працівникам адміністративно – управлінського персоналу	92	471
8.	Відображено вартість виконаних підрядниками для підприємства робіт і послуг адміністративного призначення	92	63
9.	Відображено нарахування на заробітну плату працівників адміністративного персоналу до фондів соціального страхування	92	65
10.	Нараховано заробітну плату працівникам адміністративного персоналу	92	66
11.	Віднесено на адміністративні витрати вартість робіт і послуг, виконаних іншими підприємствами	92	685
12.	Відображено списання на адміністративні витрати сум витрат за елементами (за умови використання рахунків класу 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності»):		
	- матеріальних витрат	92	80
	- витрат з оплати праці	92	81
	- відрахувань на соціальні заходи від заробітної плати працівників адміністративного персоналу	92	82
	- амортизаційних відрахувань	92	83
	- інші операційних витрат	92	84
13.	Відображено списання адміністративних витрат у порядку закриття рахунка й визначення фінансових результатів	791	92

Зміст операцій		Дебет	Кредит
14.	Нараховано амортизацію необоротних активів збутового призначення:		
	- основних засобів	93	131
	- інших необоротних матеріальних активів	93	132
	- нематеріальних активів	93	133
15.	Відображено списання пакувальних матеріальних витрат, пов'язаних зі збутом продукції	93	20
16.	Відображено списання вартості малоцінних та швидкозношуваних предметів на витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг	93	22
17.	Списано витрати по відрядженню працівників, зайнятих збутом продукції, товарів, робіт, послуг	93	372
18.	Віднесено частину витрат майбутніх періодів на витрати на збут, оскільки період, до яких вони відносяться настав	93	39
19.	Відображено нарахування забезпечення майбутніх виплат відсутніх працівникам, зайнятим збутом продукції, товарів, робіт, послуг	93	471
20.	Відображено вартість виконаних підрядниками робіт і послуг, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг	93	63
21.	Відображено нарахування на заробітну плату працівників, зайнятих зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг до фондів соціального страхування	93	65
22.	Нараховано заробітну плату працівникам, зайнятим збутом продукції, товарів, робіт, послуг	93	66
23.	Віднесено на витрати на збут вартість робіт, послуг, виконаних іншими кредиторами	93	685
24.	Відображено списання на витрати на збут сум витрат за елементами (за умови використання рахунків класів 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності»)		
	- матеріальних витрат	93	80
	- витрат з оплати праці	93	81
	- відрахувань на соціальні заходи від заробітної плати працівників, зайнятих збутом продукції, товарів, робіт, послуг	93	82
	- амортизаційних відрахувань	93	83
	- інших операційних витрат	93	84
25.	Відображено списання витрат на збут у порядку закриття рахунка й визначення фінансових результатів	791	93

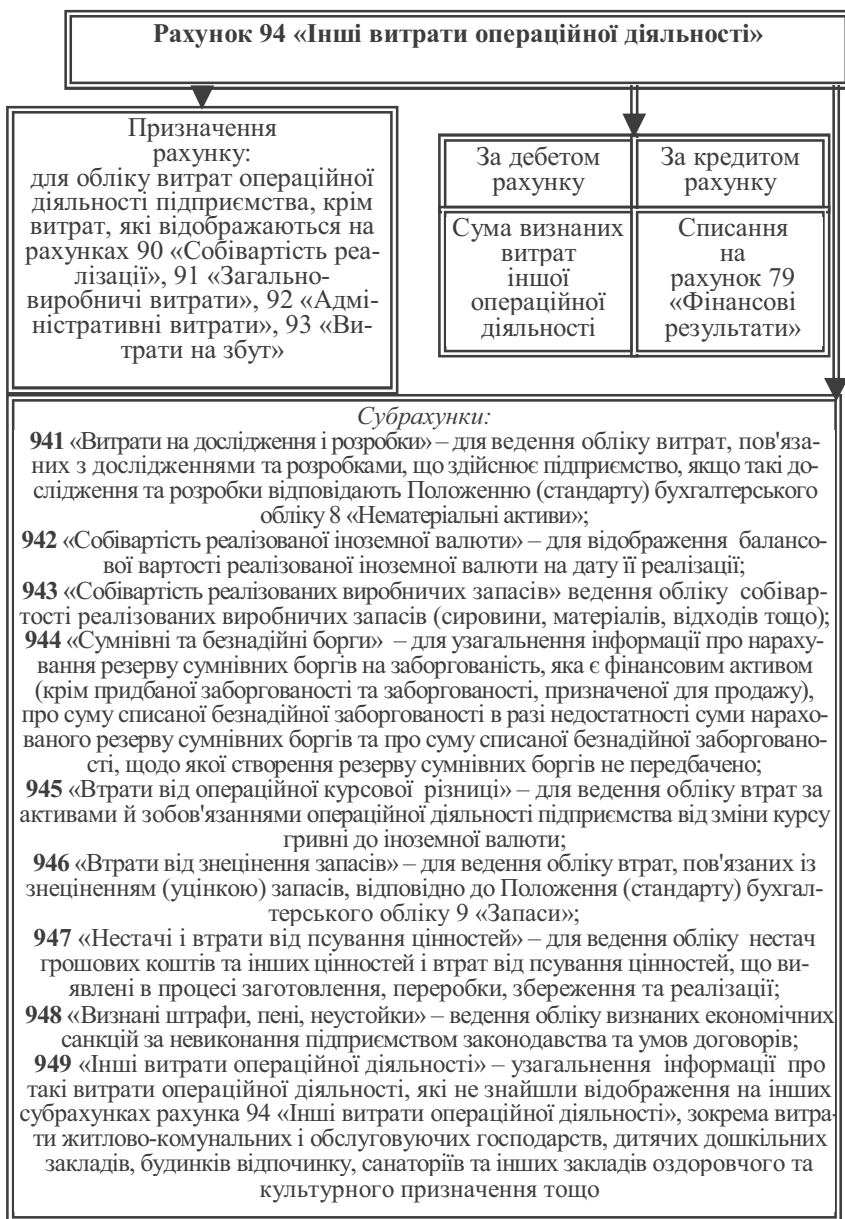

Схема 12.25. Призначення та побудова рахунку
90 «Собівартість реалізації»

Таблиця 12.8. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку інших витрат операційної діяльності

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено нарахування амортизації нематеріальних активів (амортизація патентів, ліцензій), які використовуються для дослідження та розробки	941	13
2.	Відображено списання малоцінних та швидкозношуваних предметів на дослідження і розробки	941	22
3.	Відображено вартість реалізованої іноземної валюти	942	334
4.	Відображено списання собівартості реалізованих виробничих запасів	943	20
5.	Відображено формування резерву сумнівних боргів	944	38
6.	Відображено втрати від операційної курсової різниці щодо заборгованості покупців у зв'язку зі зміною курсу гривні до іноземної валюти	945	362
7.	Відображено списання запасів у зв'язку зі знеціненням (уцінкою)	946	20
8.	Відображено списання нестачі (або псування) товарів, якщо на час встановлення нестачі (псування) винуватця не встановлено	947	281
9.	Відображено визнані економічні санкції за невиконання підприємством законодавства та умов договорів	948	63
10.	Відображено витрати підприємства на утримання об'єктів спеціально – культурного спрямування:		
	- нараховано амортизацію основних засобів	949	131
	- списано виробничі запаси	949	20
	- списано вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів	949	22
	- нараховано заробітну плату працівникам об'єктів соціально – культурного спрямування	949	661
	- здійснені нарахування на заробітну плату працівників об'єктів соціально – культурного спрямування до фондів соціального спрямування	949	65
11.	Списання інших витрат операційної діяльності у порядку закриття рахунка й визначення фінансових результатів	791	94

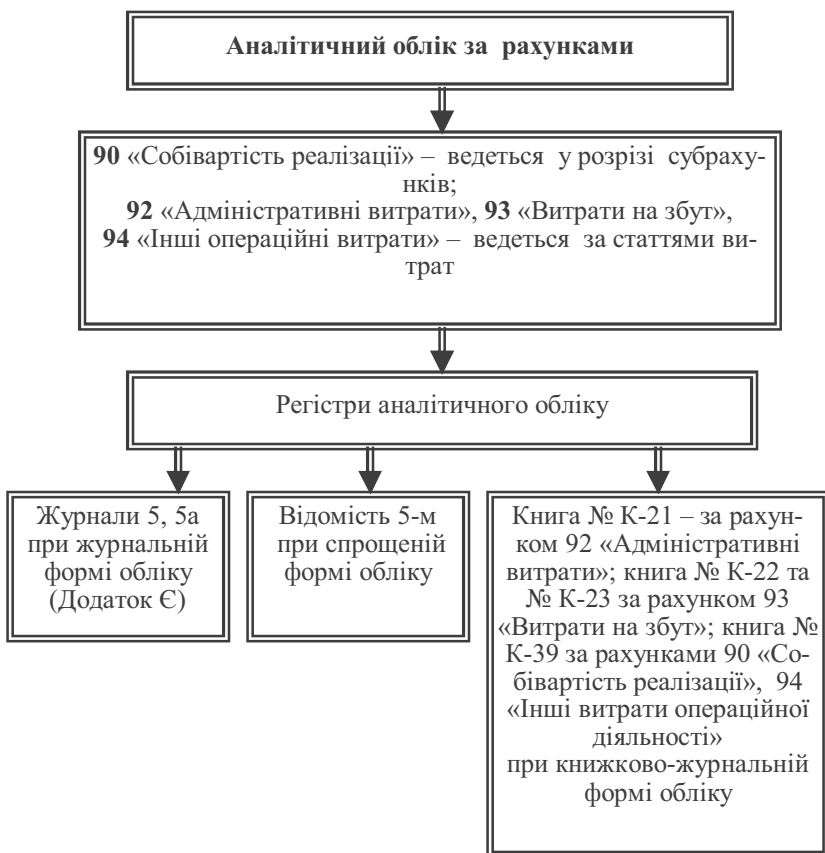

Схема 12.26. Побудова аналітичного обліку за рахунками 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші операційні витрати» ведеться за статтями витрат в бухгалтерії

Фінансові витрати – витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями: позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки

Фінансові витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були нараховані, окрім випадку, коли облікова політика підприємства передбачає капіталізацію фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу, тобто активу, який потребує суттєвого часу для його створення

Капіталізація фінансових витрат – включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу

Капіталізація фінансових витрат застосовується лише до суми тих фінансових витрат, яких можна було б уникнути, якби не здійснювались витрати на створення кваліфікаційного активу

Витрати на створення кваліфікаційного активу для цілей капіталізації включають лише витрати, для здійснення яких сплачуються грошові кошти, передаються інші активи або приймаються зобов'язання з нарахуванням відсотків.

Витрати на створення кваліфікаційного активу для цілей капіталізації зменшуються на суму будь-яких отриманих проміжних виплат та цільового фінансування, безпосередньо пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу

Схема 12.27. Поняття та критерії визнання фінансових витрат відповідно до П(С)БО 31 «Фінансові витрати»

Капіталізація фінансових витрат

Умови капіталізації фінансових витрат:

- визнання витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу;
- визнання фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу;
- виконання робіт зі створення кваліфікаційного активу, включаючи технічні та адміністративні заходи, що виконуються до початку створення такого активу

У разі безпосереднього позичання коштів з метою створення кваліфікаційного активу сумою фінансових витрат, що підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу, є фактичні, визнані у звітному періоді, фінансові витрати, які пов'язані з цим запозиченням (за вирахуванням доходу від тимчасового фінансового інвестування запозичених коштів).

Собівартість кваліфікаційного активу – витрати на придбання, будівництво, створення, виготовлення, виробництво, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу

Якщо запозичення безпосередньо не пов'язані зі створенням кваліфікаційного активу, то сума фінансових витрат, що підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу, є добутком норми капіталізації та середньозважених витрат на створення кваліфікаційного активу (з урахуванням витрат на створення такого кваліфікаційного активу на початок звітного періоду, включаючи раніше капіталізовані фінансові витрати).

Норма капіталізації фінансових витрат – частка від ділення середньозваженої величини фінансових витрат та суми всіх непогашених запозичень (крім тих, що безпосередньо пов'язані з кваліфікаційним активом або мають цільове призначення) підприємства протягом звітного періоду

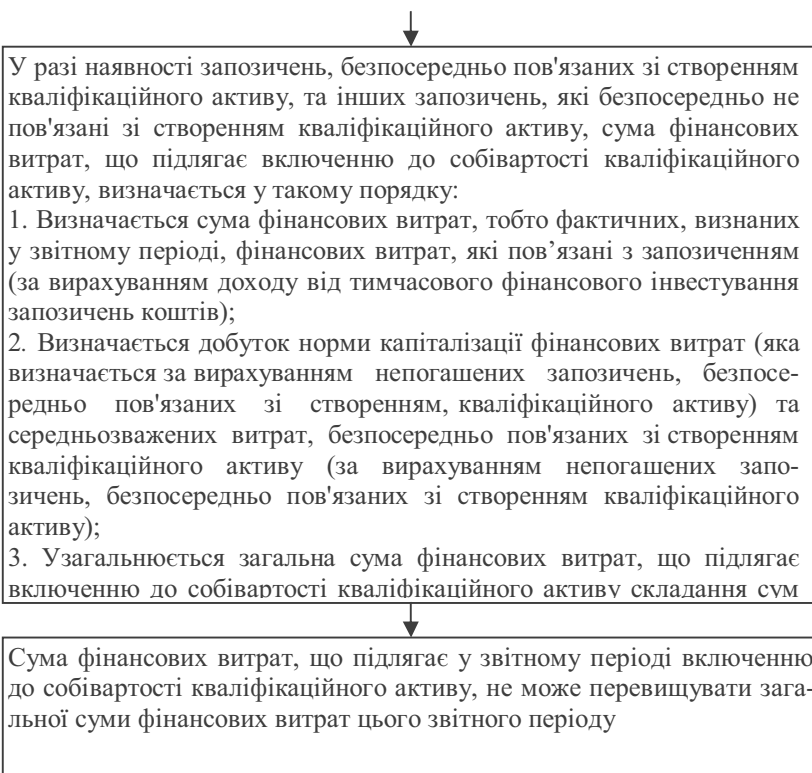

Схема 12.28. Умови та порядок капіталізації фінансових витрат

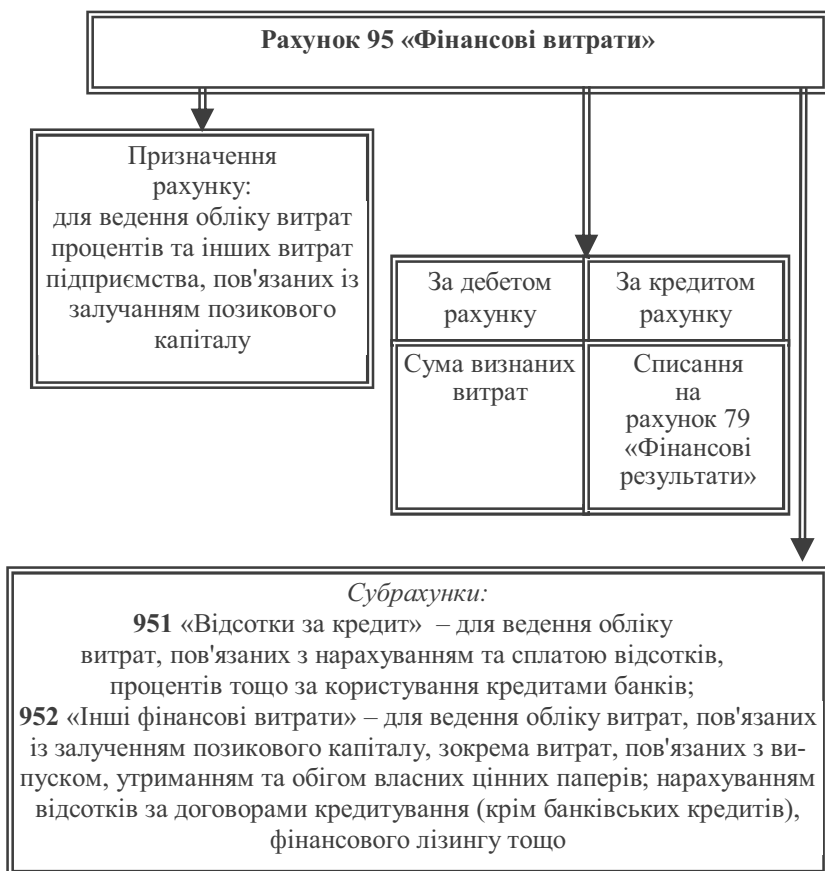
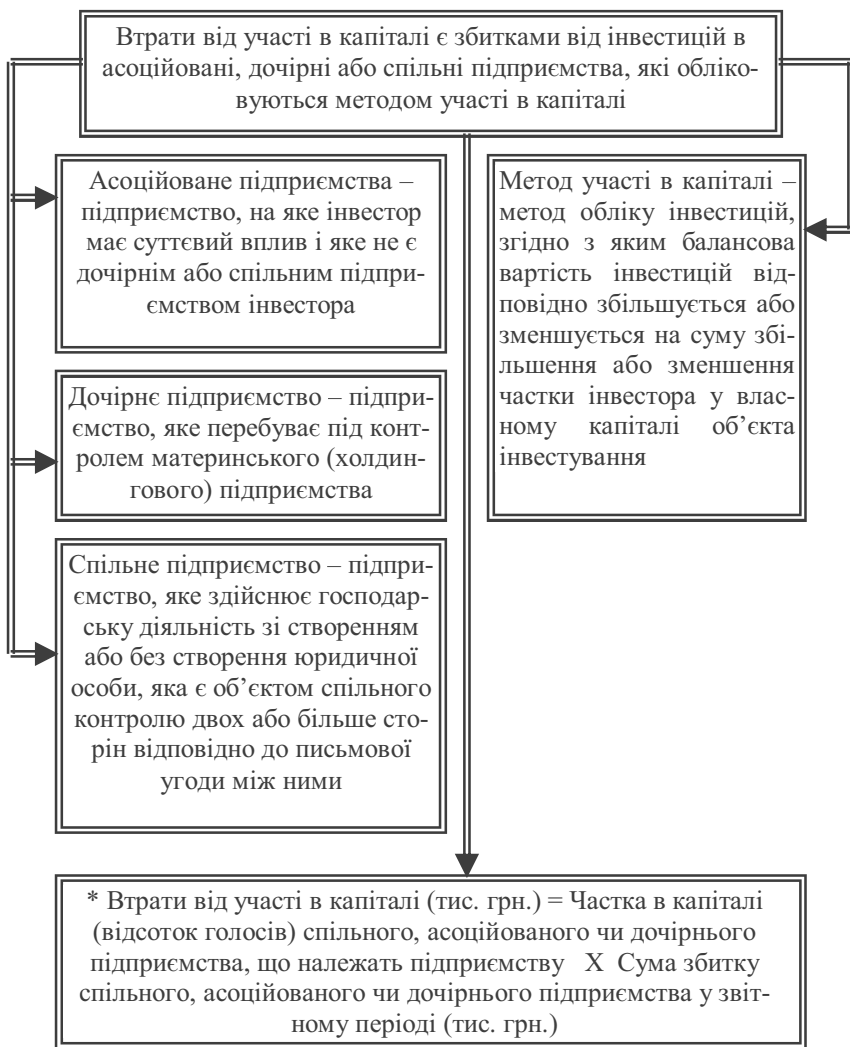

Схема 12.29. Призначення та побудова рахунку 95
«Фінансові витрати»

* Але не більше балансової вартості фінансових інвестицій

Схема 12.30. Склад і розрахунок втрат від участі в капіталі

Схема 12.31. Призначення та побудова рахунку
96 «Втрати від участі в капіталі»

Схема 12.32. Склад інших витрат

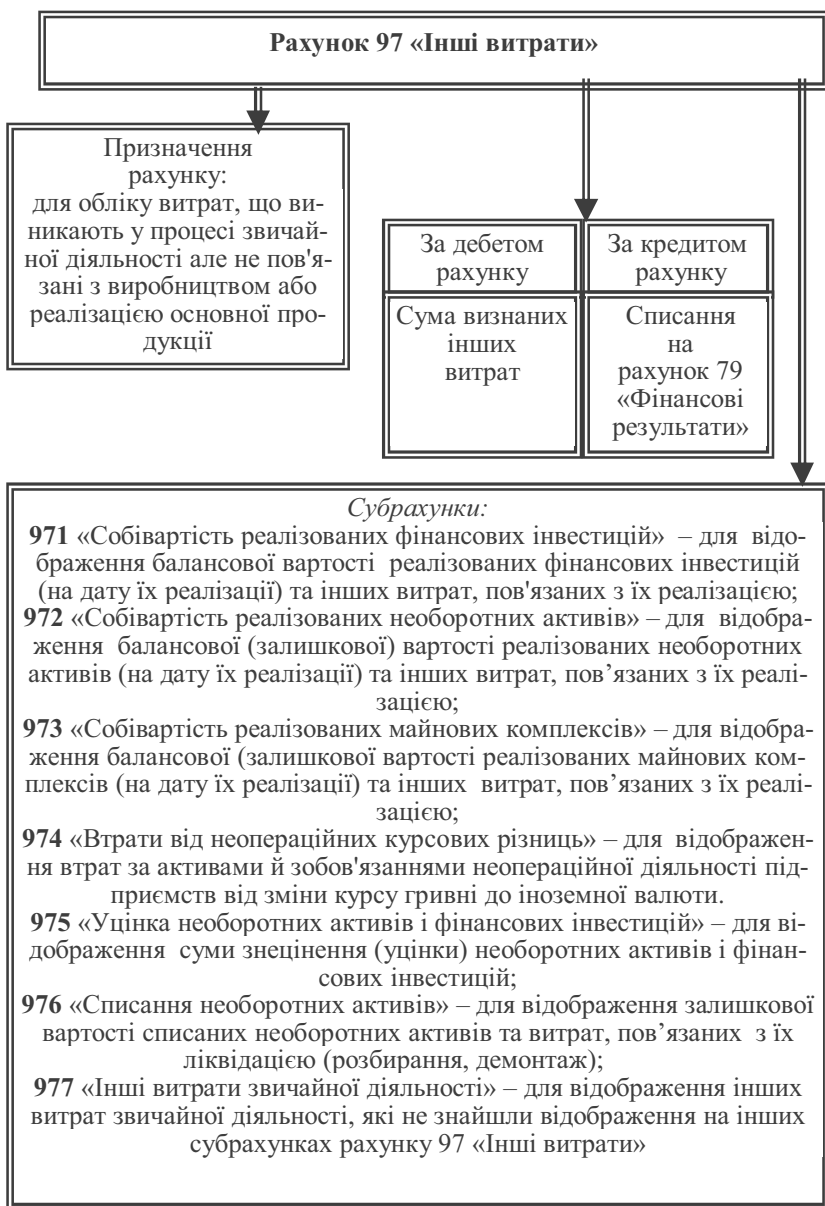

Схема 12.33. Призначення та побудова рахунку 97 «Інші витрати»

Таблиця 12.9. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку фінансових витрат, втрат від участі в капіталі та інших витрат

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено нарахування відсотків за користування довгостроковими кредитами, якщо сума таких нарахувань включається до суми кредиту	951	50
2.	Відображено амортизацію дисконту, наданого при первинному продажу облігацій	952	523
3.	Відображено нарахування відсотків з фінансової оренди	952	531
4.	Відображено нарахування відсотків за користування короткостроковими кредитами, якщо суми таких нарахувань включаються до суми кредиту	951	60
5.	Відображено нарахування відсотків за користування кредитами банків у зв'язку зі здійсненням підприємством фінансової та інвестиційної діяльності	951	684
6.	Відображено нарахування відсотків за використання коштів, отриманих у кредит (окрім банківського) у зв'язку зі здійсненням підприємством фінансової діяльності	952	684
7.	Відображено списання витрат фінансової діяльності у порядку закриття рахунка й визначення фінансового результату	792	95
8.	Відображено втрати, пов'язані зі зменшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання асоційованими підприємствами збитків	961	141
9.	Відображено втрати, пов'язані зі зменшення частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання спільним підприємством збитків	962	141
10.	Відображено втрати, пов'язані зі зменшення частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання дочірнім підприємством збитків	963	141
11.	Відображено списання втрат від участі в капіталі у порядку закриття рахунка й визначення фінансових результатів	792	96
12.	Відображено списання собівартості реалізованих:		
	- довгострокових фінансових інвестицій	971	14
	- поточних фінансових інвестицій	971	35

Зміст операцій		Дебет	Кредит
13.	Відображено списання залишкової вартості (на дату реалізації) при реалізації:		
	- об'єктів основних засобів	972	10
	- об'єктів інших необоротних матеріальних активів	972	11
	- нематеріальних активів	972	12
	- цілісних майнових комплексів	973	10
14.	Відображено втрати від неопераційної діяльності від зменшення курсу гривні до іноземної валюти:		
	- за короткостроковими векселями, отриманими від покупців, замовників й інших дебіторів в оплату відвантаженої їм продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг	974	342
	- за раніше отриманими авансами під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт, а також попередньої оплати покупцями і замовниками рахунків постачальників за продукцію, товари, виконані роботи	974	681
15.	Відображено суму уцінки:		
	- основних засобів	975	10
	- інших необоротних матеріальних активів	975	11
	- нематеріальних активів	975	12
	- довгострокових фінансових інвестицій	975	14
	- поточних фінансових інвестицій	975	35
16.	Відображено залишкову вартість при списанні, ліквідації необоротних активів:		
	- основних засобів	976	10
	- інших необоротних матеріальних активів	976	11
	- нематеріальних активів	976	12
	- незакінчених капітальних інвестицій	976	13
17.	Відображено витрати, пов'язані з ліквідацією необоротних активів:		
	- нараховано заробітну плату працівникам за роботи, пов'язані з ліквідацією	976	661
	- нарахування на заробітну плату працівників за ліквідацію необоротних активів до фондів соціального страхування	976	65
18.	Відображено списання інших витрат звичайної діяльності у порядку закриття рахунка й визначення фінансових результатів	793	97

Витрати (дохід) з податку на прибуток – загальна і сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу

Поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток (відстрочені податкові зобов'язання, відстрочені податкові активи) визнаються витратами або доходом у Звіті про фінансові результати, крім податку на прибуток, що нарахований внаслідок:

- дооцінки активів та інших господарських операцій, які відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються збільшенням власного капіталу;
- об'єднання підприємств шляхом придбання.

Поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток визнаються змінами власного капіталу, якщо податки виникають з операцій, відображених на рахунках власного капіталу. Сума зміни власного капіталу відображається у кореспонденції з рахунками обліку необоротних активів і одночасно з рахунками обліку відстрочених податкових зобов'язань або відстрочених податкових активів (на розраховану з цієї операції суму податку на прибуток)

Схема 12.34. Поняття та визнання витрат (доходів), пов'язаних з податком на прибуток, відповідно до П(С)БО 17 «Податок на прибуток»

Відстрочений податок на прибуток – сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом

Відстрочене податкове зобов'язання – сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню

Відстрочене податкове зобов'язання визнається у разі наявності тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню за винятком:

- гудвілу, якщо його амортизація податковим законодавством не передбачена;
- первісного визнання активу або зобов'язання в результаті господарських операцій (крім об'єднання підприємств), які не впливають на обліковий і податковий прибуток (збиток)

Тимчасова різниця, що підлягає оподаткуванню – тимчасова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах

Умови виникнення:

- балансова вартість активу, більша за податкову базу;
- балансова вартість зобов'язання менша за податкову базу

Відстрочений податковий актив – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок:

- тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню;
- перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді;
- перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо

Відстрочений податковий актив не визнається, якщо він виникає внаслідок:

- негативного гудвілу, який виникає внаслідок об'єднання підприємств згідно з П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»;
- первісного визнання активу або зобов'язання в результаті господарських операцій (крім об'єднання підприємств), які не впливають на обліковий та податковий прибуток (збиток)

Тимчасова різниця, що підлягає вирахуванню – тимчасова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах

Умови виникнення:

- балансова вартість активу, менша за податкову базу;
- балансова вартість зобов'язання більша за податкову базу

Схема 12.35. Умови визнання активів та зобов'язань, пов'язаних з податком на прибуток

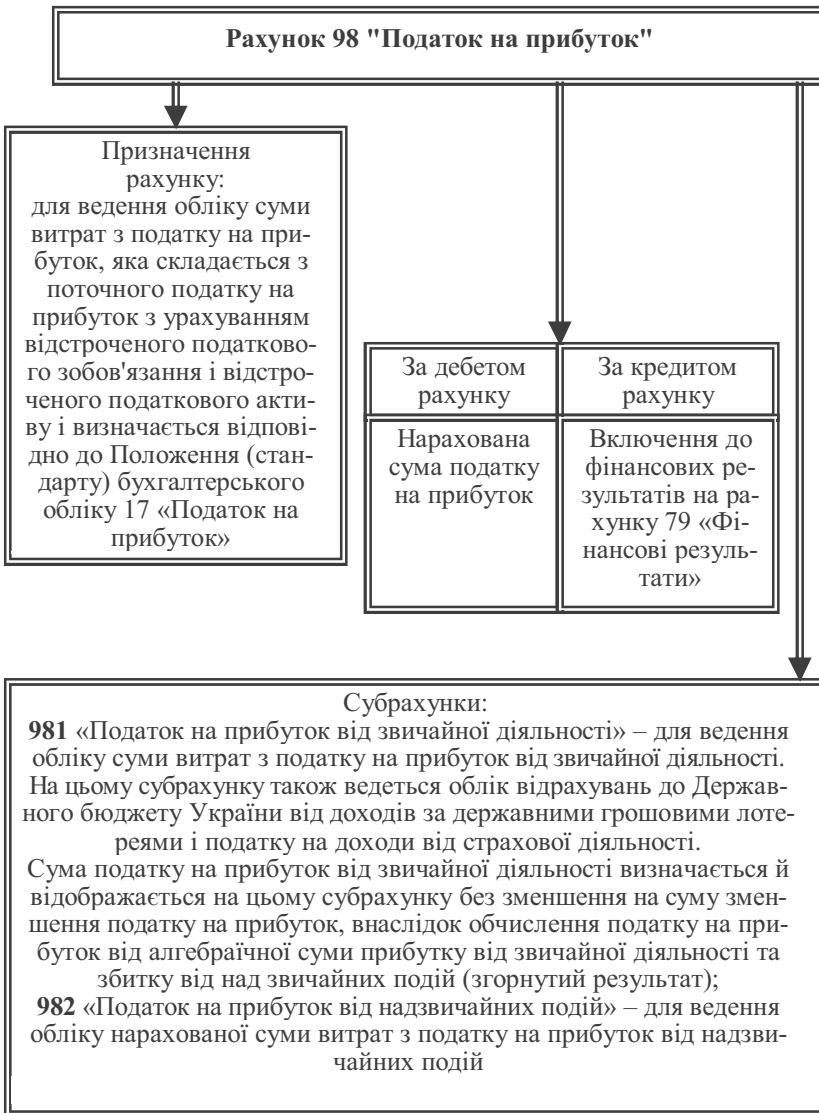

Схема 12.36. Призначення та побудова рахунку
98 «Податок на прибуток»

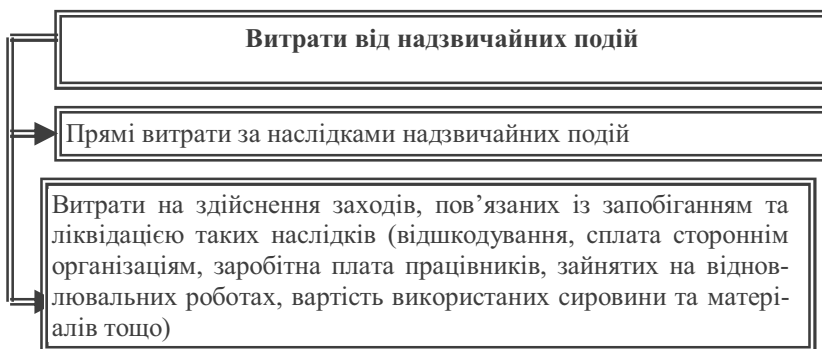

Схема 12.37 . Склад витрат від надзвичайних подій

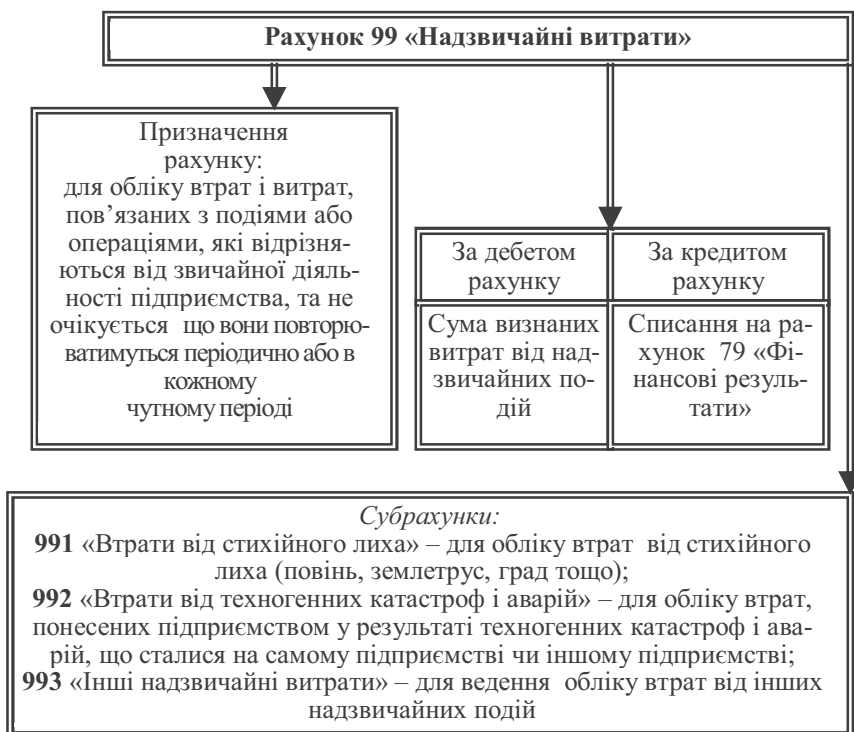

Схема 12.38. Призначення та побудова рахунку 99 «Надзвичайні витрати»

Таблиця 12.10. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку надзвичайних подій

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено списання залишкової вартості необоротних активів загублених, втрачених у результаті стихійного лиха, технічних катастроф і аварій та інших надзвичайних подій:		
	- об'єктів основних засобів	99	10
	- об'єктів інших необоротних матеріальних активів	99	11
	- нематеріальних активів	99	12
2.	Відображено нарахування амортизації необоротних активів, що використовувалися для проведення робіт, пов'язаних із запобіганням або ліквідацією наслідків надзвичайних подій		
	- основних засобів	99	131
	- інших необоротних матеріальних активів	99	132
	- нематеріальних активів	99	133
3.	Відображено списання, повністю або частково незакінчених капітальних інвестицій, втрачених у результаті стихійного лиха, техногенних катастроф і аварій та інших надзвичайних подій	99	15
4.	Відображено списання запасів, втрачених у результаті надзвичайних подій і ліквідації їх наслідків	99	20
5.	Відображено використання готівкових коштів з каси підприємства на покриття витрат, пов'язаних з надзвичайними подіями та на витрати на здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням та ліквідацією таких наслідків	99	30
6.	Відображено вартість виконаних підрядниками для підприємства робіт і послуг, пов'язаних із запобіганням або ліквідацією наслідків надзвичайних подій	99	63
7.	Відображено нарахування заробітної плати працівникам за виконані ними роботи, які пов'язані із запобіганням або ліквідацією наслідків надзвичайних подій	99	661
8.	Відображено нарахування на заробітну плату працівників за роботи, які пов'язані із запобіганням або ліквідацією наслідків надзвичайних подій	99	65
9.	Відображено списання витрат, пов'язаних з надзвичайними подіями, що сталися у порядку закриття рахунка й визначення фінансових результатів	794	99

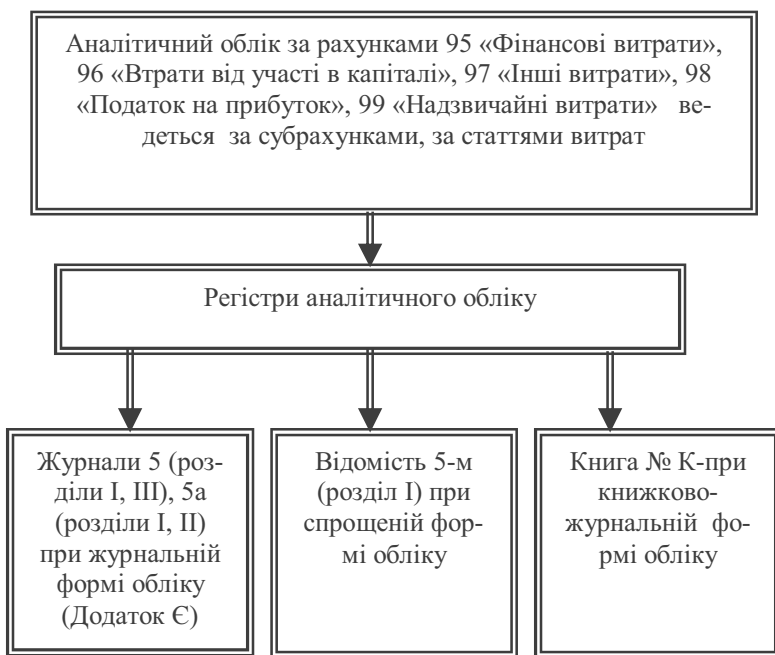

Схема 12.39. Побудова аналітичного обліку за рахунком 95 «Фінансові витрати», 96 «Витрати від участі в капіталі», 97 «Інші витрати», 98 «Податок на прибуток», 99 «Надзвичайні витрати» в бухгалтерії

Таблиця 12.11. Розкриття інформації за рахунками класів 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності» у фінансовій звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
80 «Матеріальні витрати»	Звіт про фінансові результати	Матеріальні витрати	230
81 «Витрати на оплату праці»	Звіт про фінансові результати	Витрати на оплату праці	240
82 «Відрахування на соціальні заходи»	Звіт про фінансові результати	Відрахування на соціальні заходи	250
83 «Амортизація»	Звіт про фінансові результати	Амортизація	260
84 «Інші операційні витрати»	Звіт про фінансові результати	Інші операційні витрати	270
90 «Собівартість реалізації»	Звіт про фінансові результати	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040
92 «Адміністративні витрати»	Звіт про фінансові результати	Адміністративні витрати	070
93 «Витрати на збут»	Звіт про фінансові результати	Витрати на збут	080
94 «Інші витрати операційної діяльності»	Примітки до річної фінансової звітності	Інші витрати операційної діяльності	090
		Операційна оренда активів	440
		Реалізація інших оборотних активів	450
		Штрафи, пені, неустойки	460
		Утримання об'єктів житлово-комунального і соціального призначення	470
		Інші операційні доходи і витрати	480

Код та назва рахунку, субрахунку	Форма фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
95 «Фінансові витрати»	Звіт про фінансові результати Примітки до річної фінансової звітності	Фінансові витрати	140
		Дивіденди	530
		Проценти	540
		Фінансова оренда активів	550
		Інші фінансові доходи і витрати	560
96 «Втрати від участі в капіталі»	Звіт про фінансові результати Примітки до річної фінансової звітності	Втрати від участі в капіталі	150
		Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:	
		- асоційовані підприємства	500
		- дочірні підприємства	510
		- спільну діяльність	520
97 «Інші витрати»	Звіт про фінансові результати	Інші витрати	160
98 «Податок на прибуток»	Звіт про фінансові результати Примітки до річної фінансової звітності	Податок на прибуток від звичайної діяльності	180
		Податок з надзвичайного прибутку	210
		Поточний податок на прибуток	1210
		Включено до звіту про фінансові результати	1240 - 1243
99 «Надзвичайні витрати»	Звіт про фінансові результати	Надзвичайні витрати	205

12.5. Облік фінансових результатів

Схема 12.40. Порядок визначення прибутку (збитку) за звітний період

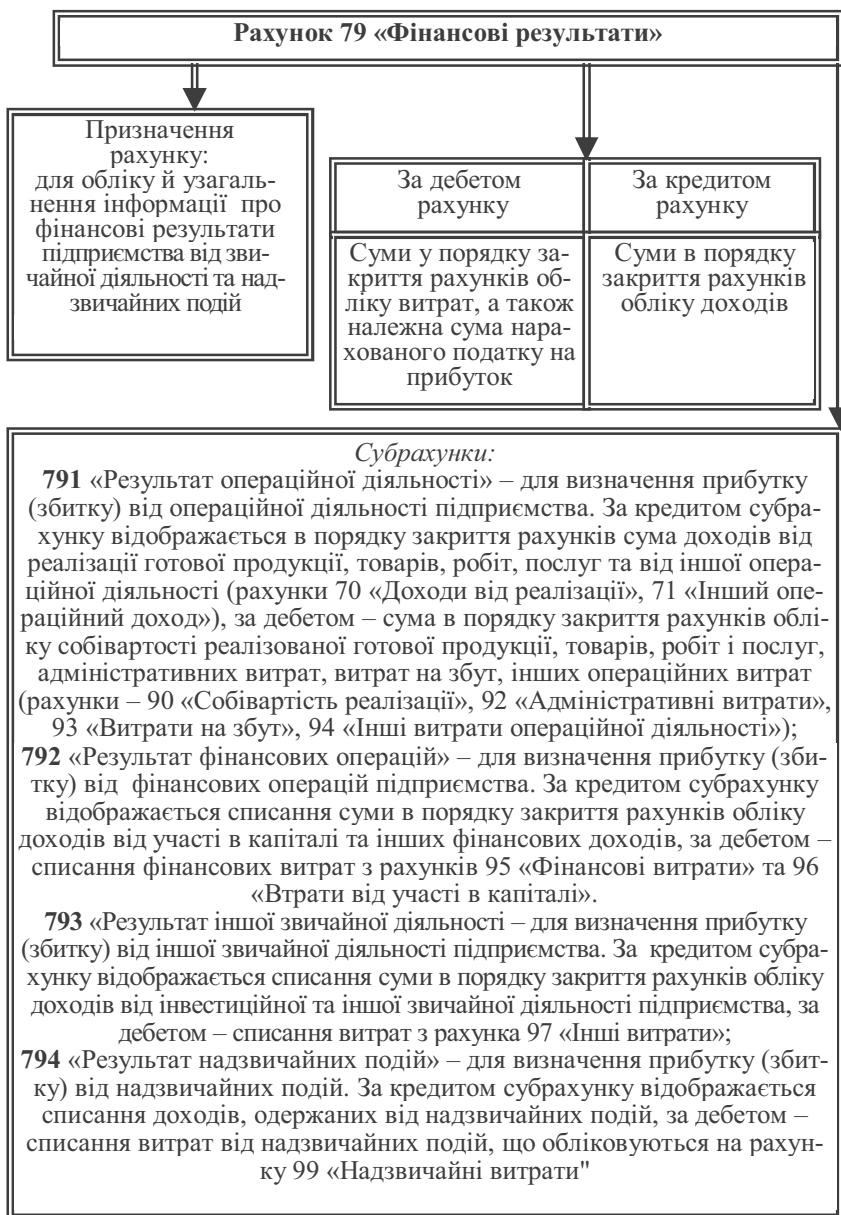

Схема 12.41. Призначення та побудова рахунку
79 «Фінансові результати»

Таблиця 12.12. Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку фінансових результатів

Зміст операцій		Дебет	Кредит
1.	Відображено списання в порядку закриття рахунків й визначення фінансового результату операційної діяльності:		
	- собівартості реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг	791	90
	- адміністративних витрат	791	92
	- витрат на збут	791	93
	- інших витрат операційної діяльності	791	94
	- доходів від реалізації готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг	70	791
	- іншого операційного доходу	71	791
2.	Відображено включення до фінансових результатів від операційної діяльності сум нарахованого податку на прибуток	791	981
3.	Відображено:		
	- прибуток, отриманий внаслідок здійснення операційної діяльності	791	441
	- збиток, отриманий внаслідок здійснення операційної діяльності	442	791
4.	Відображено списання в порядку закриття рахунків й визначення фінансового результату фінансових операцій		
	- фінансових витрат	792	95
	- втрат від участі в капіталі	792	96
	- доходів від участі в капіталі	72	792
	- інших фінансових доходів	73	792
5.	Відображено включення до фінансових результатів фінансової діяльності сум нарахованого податку на прибуток	792	981
6.	Відображено:		
	- прибуток, отриманий від фінансових операцій	792	441
	- збиток, отриманий від фінансових операцій	442	792
7.	Відображено списання в порядку закриття рахунків й визначення фінансового результату від іншої звичайної діяльності:		
	- інших витрат	793	97
	- інших доходів	74	793
8.	Відображено включення до фінансового результату іншої звичайної діяльності сум нарахованого податку на прибуток	793	981

Зміст операцій		Дебет	Кредит
9.	Відображено:		
	- прибуток, отриманий від іншої звичайної діяльності	793	441
	- збиток, отриманий від іншої звичайної діяльності	442	793
10.	Відображено списання в порядку закриття рахунків й визначення фінансового результату від надзвичайних подій		
	- надзвичайних витрат	794	99
	- надзвичайних доходів	75	794
11.	Відображено включення до фінансових результатів від надзвичайних подій нарахованого податку на прибуток	794	982
12.	Відображено:		
	- прибуток, отриманий внаслідок надзвичайних подій	794	441
	- збиток, отриманий внаслідок надзвичайних подій	442	794

Запитання для самоконтролю

1. Поняття доходів.
2. Які основні критерії визнання доходів?
3. Як класифікують доходи відповідно до П(С)БО?
4. Види оцінок доходів.
5. Характеристика рахунків класу 7 “Доходи і результати діяльності”.
6. Як ведеться аналітичний облік за рахунком 71?
7. Поняття витрат діяльності.
8. Які критерії визнання витрат?
9. Характеристика рахунку 90 “Собівартість реалізації”
10. Який склад адміністративних витрат?
11. Який склад витрат на збут?
12. Який склад витрат іншої операційної діяльності?
13. Склад фінансових витрат.
14. Поняття втрат від участі в капіталі та їх складові.
15. Поняття інших витрат звичайної діяльності та їх складові.
16. Поняття фінансових результатів згідно з П(С)БО ?
17. Який порядок формування фінансових результатів?
18. Яка характеристика рахунку 79 “Фінансові результати”?

19. Характеристика рахунку 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”.

Тестові завдання

1. Якою кореспонденцією рахунків бухгалтерського обліку відображається в бухгалтерському обліку нарахування заробітної плати адміністрації?

1. Д 23 К 661
2. Д 93 К 661
3. Д 92 К 661
4. Д 23 К 661

2. Відсотки за користування позикою банку відносяться до:

1. Витрат основної діяльності
2. Інвестиційних витрат
3. Фінансових витрат
4. Надзвичайних витрат

3. В залежності від часу виникнення витрати поділяють на:

1. Основні та накладні
2. Змінні та постійні
3. Поточні та витрати майбутніх періодів
4. Продуктивні та непродуктивні

4. Якою кореспонденцією рахунків відображається списання кредиторської заборгованості, по якій минув термін позовної давності?

1. Дт 631 Кт 717
2. Дт 631 Кт 719
3. Дт 631 Кт 44
4. Дт 631 Кт 791

5. В якому розділі Балансу відображається нерозподілений прибуток (непокриті збитки) підприємства?

1. В I розділі активу, рядок 070
2. В I розділі пасиву, рядок 350
3. Не відображається
4. В II розділі пасиву, рядок 410

6. Якою кореспонденцією бухгалтерських рахунків відображається списання адміністративних витрат на фінансові результати?

1. Дт 791 Кт 92
2. Дт 791 Кт 93

3. Дт 792 Кт 92
4. Дт 793 Кт 92
7. *Якою кореспонденцією рахунків відображається списання доходів від реалізації товарів на фінансові результати?*
 1. Дт 702 Кт 793
 2. Дт 702 Кт 791
 3. Дт 701 Кт 791
 4. Дт 703 Кт 791
8. *Якою кореспонденцією рахунків відображається списання витрат, пов'язаних з користуванням банківськими кредитами, на фінансові результати?*
 1. Дт 792 Кт 961
 2. Дт 792 Кт 952
 3. Дт 792 Кт 951
 4. Дт 791 Кт 951
9. *Дохід від реалізації виробничих запасів покупцям – юридичним особам відображається в обліку:*
 1. Дт 712 Кт 377
 2. Дт 377 Кт 712
 3. Дт 791 Кт 20
 4. Дт 701 Кт 20
10. *Списання інших доходів на фінансові результати відображається в обліку:*
 1. Дт 74 Кт 441
 2. Дт 793 Кт 74
 3. Дт 74 Кт 791
 4. Дт 74 Кт 793
11. *Інші операційні витрати – це:*
 1. Витрати, які пов'язані з управлінням
 2. Витрати іншої операційної діяльності
 3. Витрати, пов'язані з реалізацією продукції
 4. Витрати, пов'язані із запозиченнями
12. *Списання витрат по відрядженню менеджера підприємства відображається в обліку:*
 1. Дт 91 Кт 372
 2. Дт 372 Кт 92
 3. Дт 92 Кт 371
 4. Дт 92 Кт 372

ТЕМА 13. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЇЇ ДАНИХ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ

- 13.1. Сутність і значення фінансової звітності.
- 13.2. Вид, склад та форми фінансової звітності.
- 13.3. Якісні характеристики та принципи підготовки фінансової звітності.
- 13.4. Зміст та методика заповнення Балансу.
- 13.5. Зміст та методика заповнення Звіту про фінансові результати.
- 13.6. Зміст та методика заповнення Звіту про рух грошових коштів.
- 13.7. Зміст та методика заповнення Звіту про власний капітал.
- 13.8. Примітки до річної фінансової звітності.

Основні терміни:

Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Звіт про власний капітал – звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Звіт про фінансові результати – звіт про доходи витрати і фінансові результати діяльності підприємства

Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді.

Користувачі фінансової – фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Примітки до фінансових звітів – сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами).

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

13.1. Сутність і значення фінансової звітності

Метою комерційної діяльності підприємства є досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Для досягнення мети на підприємстві повинні приймати ефективні управлінські рішення. Процес управління у сучасних умовах потребує не тільки відповідного організаційного, але і інформаційного забезпечення керівництва, персоналу фінансового і інших служб підприємств. Важливе місце в інформаційному забезпеченні займають дані фінансового обліку і фінансової звітності, тому що їх мета – надання користувач необхідної управлінської інформації.

До основних напрямів роботи фінансових менеджерів відноситься оперативна фінансова та контрольно-аналітична робота, яка дозволяє оцінити поточний і прогнозний стан підприємства з метою з'ясування можливостей підвищення ефективності діяльності підприємства. Тому основними завданнями внутрішнього аналізу фінансового стану підприємства є: оцінка використання майна і вкладеного капіталу; аналіз динаміки прибутку, рентабельності, кредитоспроможності, ліквідності, платоспроможності та самоокупності підприємства.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства

Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо: придбання, продажу та володіння цінними паперами; участі в капіталі підприємства; оцінки якості управління; оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу; регулювання діяльності підприємства; інших рішень

Схема 13.1. Поняття та мета фінансової звітності

Користувачі звітності – фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Схема 13.2. Основні зовнішні користувачі фінансової звітності та їх інформаційні інтереси

Схема 13.3. Основні внутрішні користувачі фінансової звітності та їх інформаційні інтереси

13.2. Види, склад та форми фінансової звітності

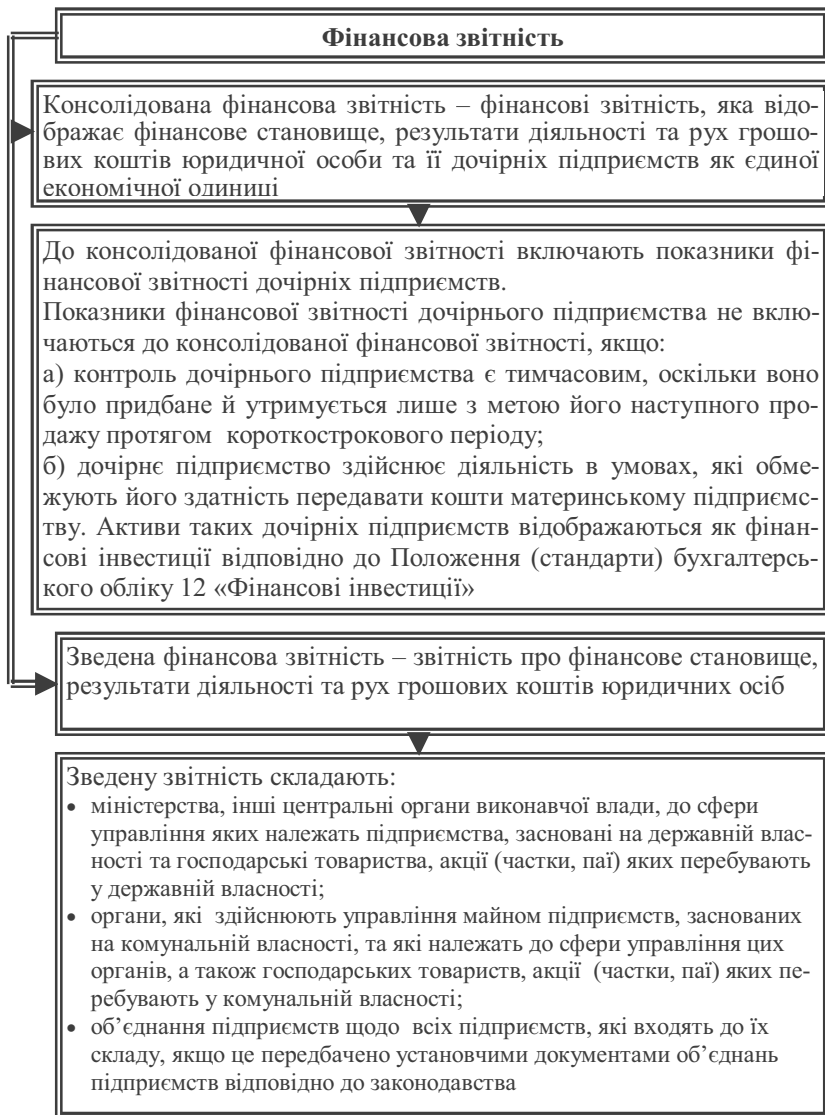

Схема 13.4. Види фінансової звітності відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

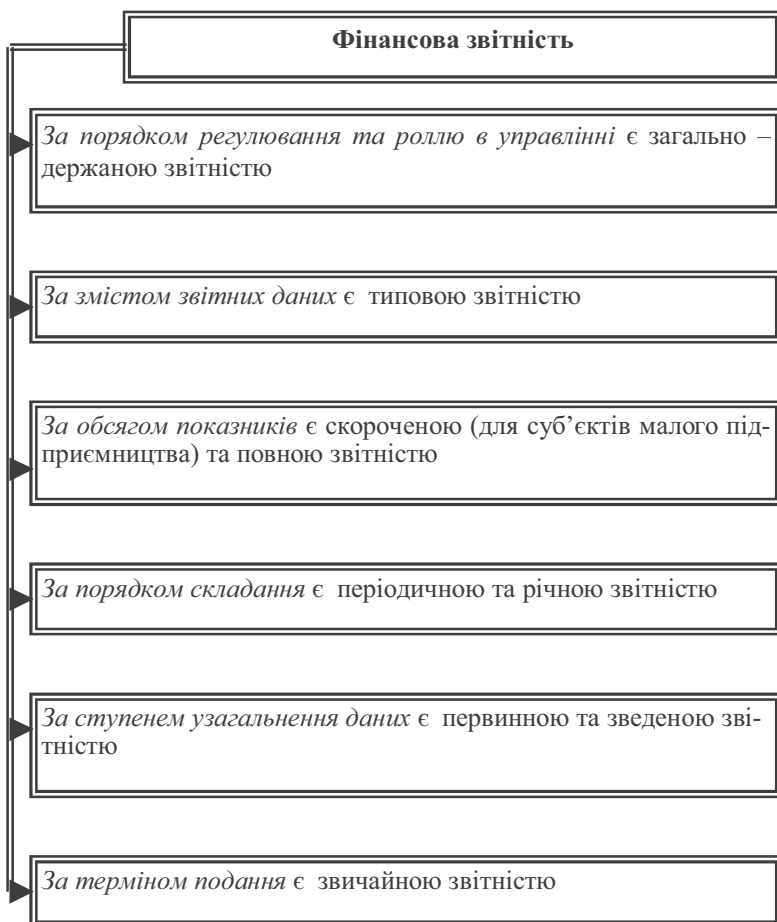

Схема 13.5. Ознаки класифікації фінансової звітності

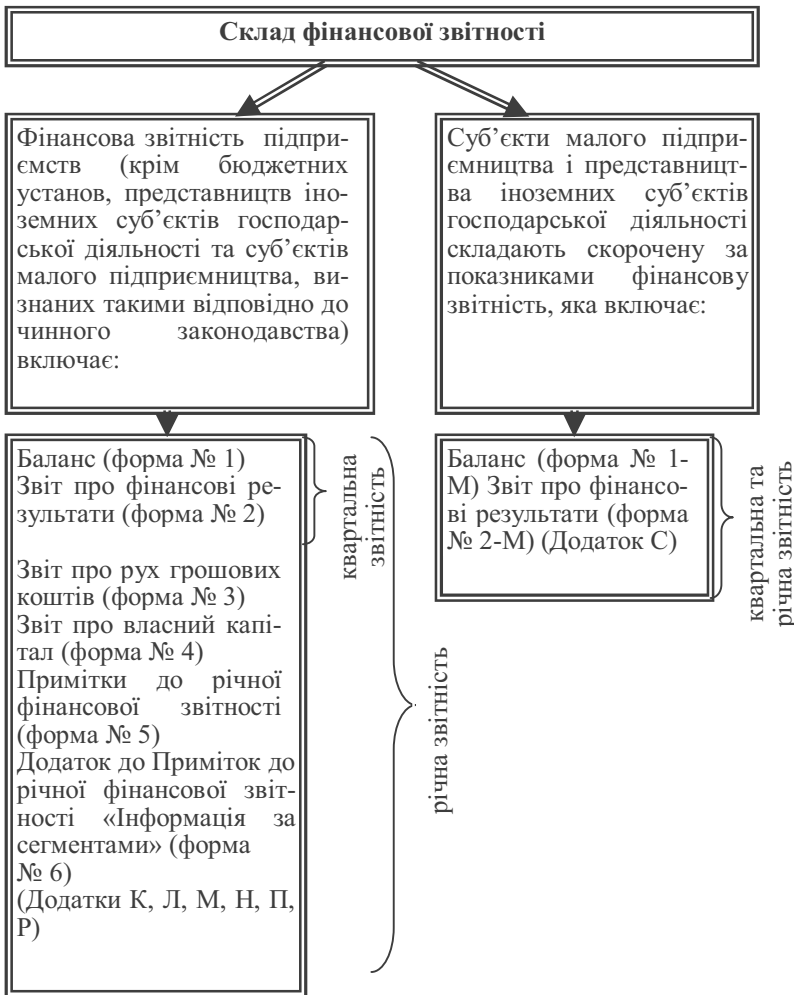

Схема 13.6. Склад і форми фінансової звітності

13.3. Якісні характеристики та принципи підготовки фінансової звітності

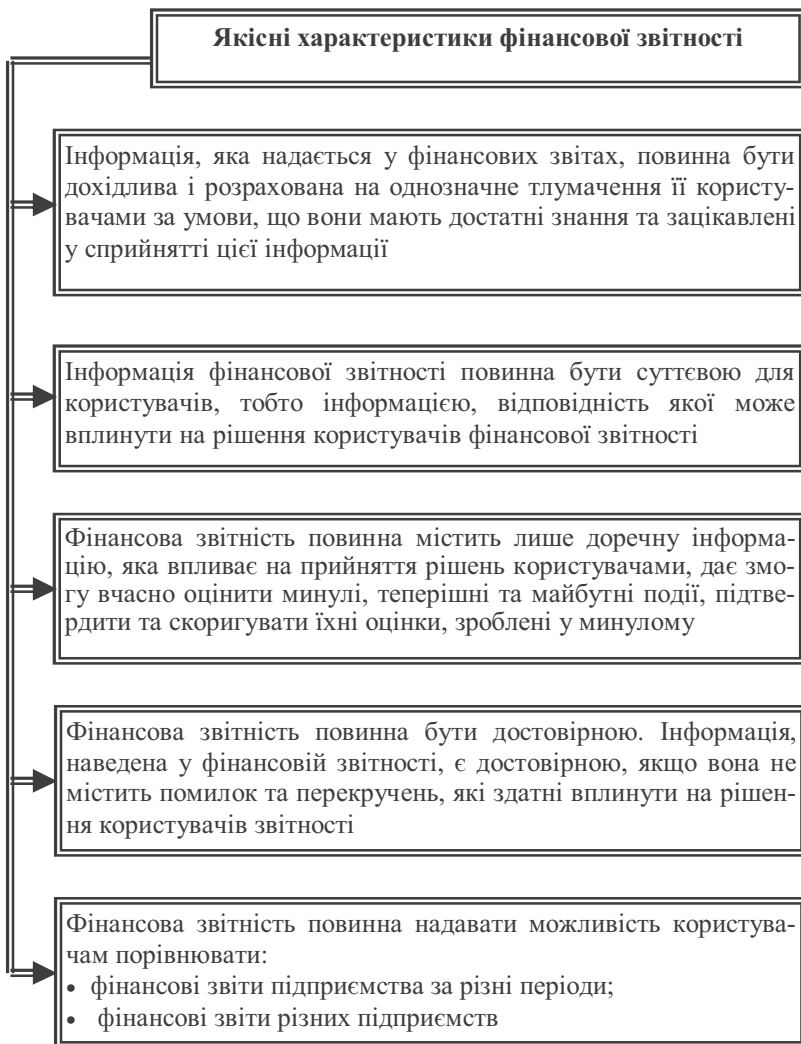

Схема 13.7. Якісні характеристики фінансової звітності

Принципи підготовки фінансової звітності

Автономності підприємства – кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників. Тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства

Послідовності – постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності

Превалювання змісту над формою – операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми

Безперервність діяльності – оцінка активів і зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі

Обачність – методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства

Історична (фактична) собівартість – визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання

Нарахування та відповідність доходів і витрат – для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей

Повне висвітлення – фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі

Єдиний грошовий вимірник – передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці

Періодичність – припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності

Схема 13.8. Принципи підготовки фінансової звітності

Для того щоб фінансова звітність була зрозумілою користувачам, вона повинна містити дані про:

Підприємство. Ця інформація включає:

- назву, організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства (країну, де зареєстроване підприємство, адресу його офісу);
- короткий опис основної діяльності підприємства;
- назву органу управління, у віданні якого перебуває підприємство, або назву його материнської (холдингової) компанії;
- середню чисельність персоналу підприємства протягом звітного періоду

Дату звітності та звітний період. Кожний фінансовий звіт повинен містити дату, станом на яку наведені його показники, або період, який він охоплює

Валюту звітності та одиницю її виміру. Якщо валюта звітності відрізняється від валюти, в якій ведеться бухгалтерський облік, то підприємство повинно розкривати причини цього та методи, що були використані для переведення фінансових звітів з однієї валюти в іншу

Відповідну інформацію за звітний період і аналогічний період попереднього року.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Проміжна (місячна, квартальна) звітність, яка охоплює певний період, складається наростаючим підсумком з початку звітного року.

Перший звітний період новоствореного підприємства може бути меншим за 12 місяців, але не може бути більшим за 15 місяців. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку року до моменту ліквідації

Облікову політику підприємства та її зміни:

- підприємство повинно висвітлювати обрану облікову політику шляхом опису;
- принципів оцінки статей звітності;
- методів обліку щодо окремих статей звітності

Консолідацію фінансових звітів.

Припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності.

Обмеження щодо володіння активами.

Участь у спільних підприємствах.

Виявлені помилки минулих років та пов'язані з ним коригування.

Переоцінку статей фінансових звітів.

Іншу інформацію, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами)

Схема 13.9. Розкриття інформації у фінансовій звітності

Фінансова звітність складається на підставі даних бухгалтерського обліку.

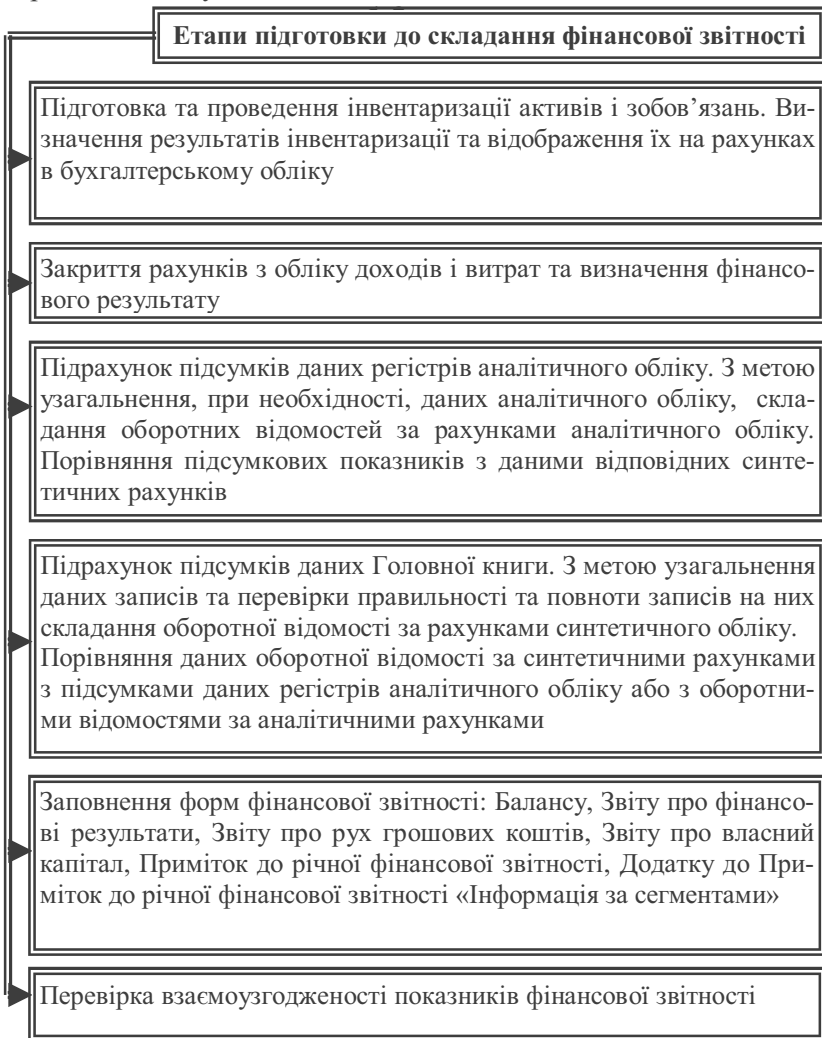

Схема 13.10. Етапи підготовки до складання фінансової звітності

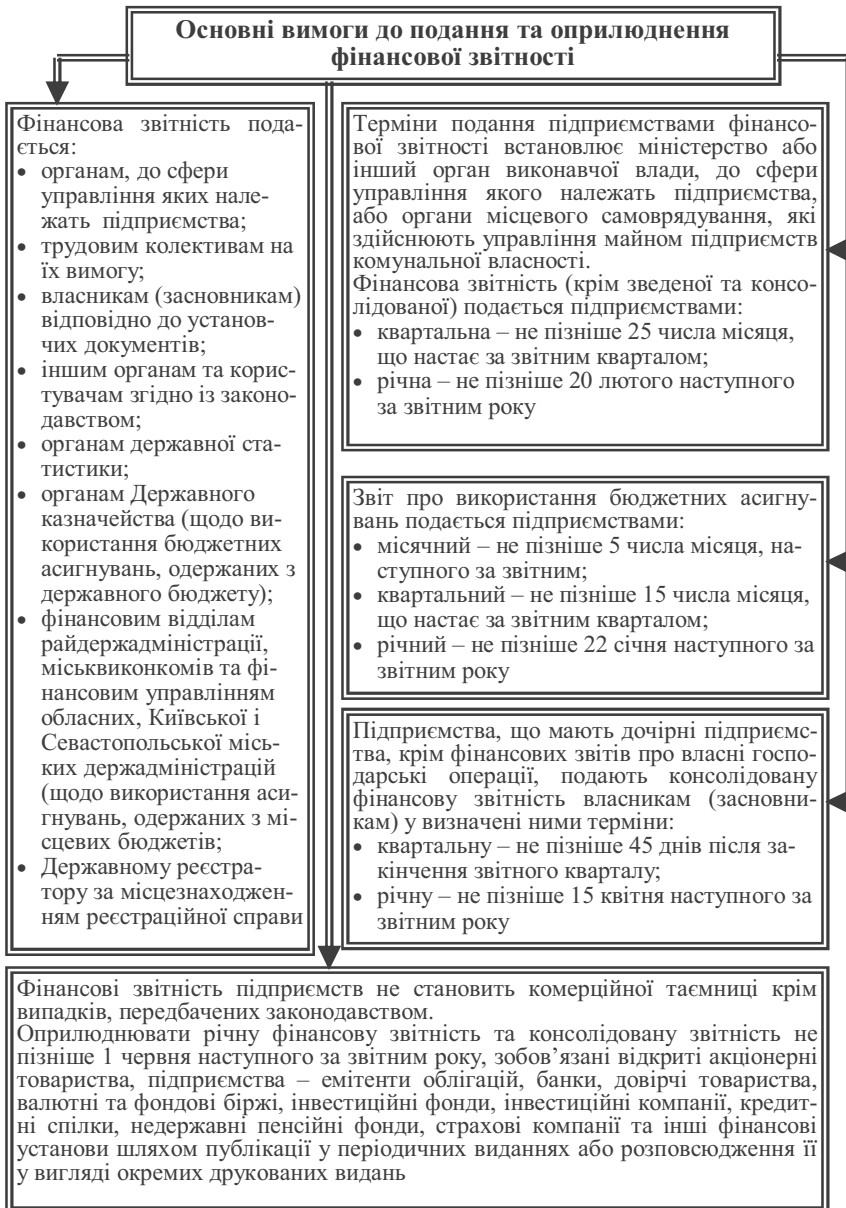

Схема 13.11. Порядок подання та оприлюднення фінансової звітності

13.4. Зміст та методика заповнення Балансу

Схема 13.12. Мета складання балансу та визнання його статей

Баланс складається на підставі даних про залишки (сальдо) на кінець звітного періоду рахунків класів 1-6 Плану рахунків бухгалтерського обліку

Таблиця 13.1. Зміст та методика заповнення Балансу

АКТИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
<i>I. Необоротні активи</i>			
<i>Нематеріальні активи</i>		Відображається вартість об'єктів, які віднесені до складу нематеріальних активів згідно з П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	
залишкова вартість	010	Визначається як різниця між первісною вартістю і сумою накопиченої амортизації	
первісна вартість	011	Визначається згідно з пп.11 – 18 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	12
накопичена амортизація	012	Визначається згідно з п.27 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» (наводиться в дужках)	133
<i>Незавершене будівництво</i>	020	Відображається вартість незавершених капітальних інвестицій у будівництво, створення, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання необоротних активів (включаючи необоротні матеріальні активи, призначені для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством, а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва	15, 371
<i>Основні засоби</i>		Наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби»	

АКТИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
залишкова вартість	030	Визначається як різниця між первісною вартістю і сумою зносу	
первісна вартість		Визначається згідно з пп. 8-14 та 16, 17 П(С)БО 7 «Основні засоби»	10,11
знос		Визначається згідно з пп. 26-27 П(С)БО 7 «Основні засоби» (наводиться в дужках)	131, 132
<i>Довгострокові фінансові інвестиції:</i>		Відображаються фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільного реалізовані в будь-який момент – П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»	
які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств	040	Інвестор асоційованого, дочірнього підприємства або у спільну діяльність зі створенням юридичної особи (спільного підприємства) показує суму фінансових інвестицій, що враховуються за методом участі в капіталі (пп. 11-12 П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»)	141
інші фінансові інвестиції	045	Відображаються інші фінансові інвестиції, їх оцінювання здійснюється згідно з пп 8-10 П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»	142, 143
<i>Довгострокова дебіторська заборгованість</i>	050	Показується заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу	16
<i>Відстрочена податкові активи</i>	060	Відображається сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах унаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки (П(С)БО 17 «Податок на прибуток»)	17
<i>Гудвіл (рядок вписується)</i>	065	Відображається гудвіл та /або негативний гудвіл за залишковою вартістю	19
<i>Інші необоротні активи</i>	070	Наводяться суми необоротних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу «Необоротні активи»	18

АКТИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
<i>Гудвіл при консолідації</i> (рядок вписується)	075	Зазначається вартість гудвіла або негативного гудвіла, яка виникає при консолідації фінансової звітності материнського підприємства та фінансової звітності дочірніх підприємств. (П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність»)	19
Всього за розділом 1	080	Сума рядків 010, 020, 030, 040, 045, 050, 060, 070	
II. Оборотні активи			
<i>Запаси:</i>		Формування інформації згідно з П(С)БО 9 «Запаси»	
виробничі запаси	100	Показується вартість запасів малоцінних і швидкозношуваних предметів, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних	20, 22
		матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу	
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	Відображається вартість: дорослих тварин на відгодівлі і в нагулі, птиці, звірів, кролів, дорослих тварин, вибракуваних з основного стада для реалізації та молодняку тварин	21
незавершене виробництво	120	Показуються витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва і валова заборгованість замовників за будівельними контрактами	23,25
готова продукція	130	Показуються запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками, відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам (крім браку), та роботи, які не прийняті замовником, показуються у складі незавершеного виробництва	26,27

АКТИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
товари	140	Показується без суми торгових націнок вартість товарів, які придбані підприємствами для наступного продажу	28
<i>Векселі одержані</i>	150	Показується заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), інші активи, виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями. При цьому, якщо за такими заборгованостями на підприємстві створено резерв сумнівних боргів, потрібно зазначити вартість заборгованості за принципом «нетто», тобто віднімаючи суму такого резерву	34
<i>Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:</i>		Формування інформації згідно з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	
чиста реалізаційна вартість	160	Визначається шляхом вирахування з дебіторської заборгованості резерву сумнівних боргів	
первісна вартість	161	Відображається заборгованість покупців або замовників за надані їм продукції, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем) в сумі визначеного доходу від реалізації (п. 6 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»)	36
резерв сумнівних боргів	162	Записується у дужках сума резерву сумнівних боргів, метод визначення якого підприємство обирає самостійно з наведених у п.п.8 – 9 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	38

АКТИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками</i>			
з бюджетом	170	Показується дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету	64
за виданими авансами	180	Показується сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів	371
за нарахованими доходами	190	Показується сума нарахованих дивідендів, процентів, роялті тощо, що підлягають надходженню	373
за внутрішніми розрахунками	200	Показується заборгованість пов'язаних сторін та дебіторська заборгованість із внутрішньовідомчих розрахунків. Якщо був створений резерв сумнівних боргів, заборгованість відображається за вирахуваннями суми створеного резерву	36, 37, 683, 683
<i>Інша поточна дебіторська заборгованість</i>	210	Показується заборгованість дебіторів, яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів. Якщо був створений резерв сумнівних боргів, заборгованість відображається за вирахуваннями суми створеного резерву	372, 374, 375, 376, 377, 651, 652, 653, 685
<i>Поточні фінансові інвестиції</i>	220	Відображають фінансові інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути реалізовані у будь-який момент. Формування інформації визначено П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»	352
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти</i>			

АКТИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відносно до Плану рахунків
в національній валюті	230	Відображаються кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій в національній валюті, а також еквіваленти грошових коштів	301, 311, 313, 333, 351
в іноземній валюті	240	Відображаються кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій в іноземній валюті, а також еквіваленти грошових коштів	302, 312, 312, 332, 351
Інші оборотні активи	250	Відображаються суми оборотних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу «Оборотні активи»	331, 332, 643, 644
Всього за розділом II	260	Сума рядків 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250	
III. Витрати майбутніх періодів			
Витрати майбутніх періодів	270	Відображаються витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів	39
БАЛАНС	280	Сума рядків 080, 260, 270	
ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	Наводиться зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства. Підприємства, для яких не передбачена фіксована сума статутного капіталу, відображають у цій статті суму фактичного внеску власників до статутного капіталу підприємства	40

ПАСИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
<i>Пайовий капітал</i>	310	Наводиться сума пайових внесків членів спілок та інших підприємств, що передбачена установчими документами	41
<i>Додатковий вкладений капітал</i>	320	Акціонерні товариства показують суму, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість. Інші підприємства відображають у цій статті суму капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал	421, 422
<i>Інший додатковий капітал</i>	330	Відображаються сума дооцінки необоротних активів, вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб, та інші види додаткового капіталу	423, 424, 425
<i>Резервний капітал</i>	340	Наводиться сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів, за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства	43
<i>Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)</i>	350	Відображається або сума нерозподіленого прибутку, або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу	441, 442
<i>Неоплачений капітал</i>	360	Відображається сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Ця сума наводиться в дужках і вираховується при визначенні підсумку власного капіталу	46
<i>Вилучений капітал</i>	370	Господарські товариства відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Сума вилученого капіталу наводиться в дужках і підлягає вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу	45
Всього за розділом I	380	Сума рядків 300, 310, 320, 330, 340 плюс чи мінус рядок 350 мінус рядки 360 і 370	

ПАСИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
II. Забезпечення майбутніх витрат і платежів			
		Сума забезпечення для відшкодування намічених (майбутніх) витрат і платежів. На дату БАЛАНСУ підприємство проводить обов'язкову інвентаризацію, зокрема, фактичних показників накопичених працівниками підприємства невикористаних днів оплачуваної відпустки, кількість реалізованої продукції, за якою не минули гарантійні терміни тощо. Порядок формування і визначення суми забезпечення наведено у п. п. 13-19 П(С)БО 11 «Зобов'язання»	
<i>Забезпечення виплат персоналу</i>	400	Наводиться інформація про залишок суми забезпечення оплати чергових відпусток персоналу підприємства, обов'язкові відрахування (збори) від них, а також дані про кошти підприємства, призначені для реалізації програм пенсійного забезпечення	471, 472
<i>Інші забезпечення</i>	410	Показуються інші забезпечення підприємства: за гарантійними зобов'язаннями (ремонтами); за вихідною допомогою та іншими виплатами працівникам зв'язку з припиненням діяльності підприємства, а також суми штрафів, пені за порушення умов договорів, що виникають внаслідок цього п. 8 П(С)БО 27 «Діяльність, що припиняється»	473, 474
<i>Рядки що вписуються</i>	415, 416	Підприємства, які відповідно до законодавства є страховиками, у рядку 415 наводять суму страхових резервів. У рядку 416 наводять у дужках суму часток перестраховиків у страхових резервах, різниця між якими включається до підсумку розділу балансу	491, 492, 493, 494

ПАСИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
<i>Рядок що вписується</i>	417	Підприємства, які здійснюють діяльність з випуску та проведення лотерей на території України наводять залишок сформованого призового фонду, що підлягає виплаті переможцям лотереї відповідно до оприлюднених умов її випуску та проведення	475
<i>Рядок що вписується</i>	418	Наводять залишок сформованого резерву на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї	476
<i>Цільове фінансування</i>		Наводиться інформацію про залишки коштів цільового фінансування і цільових надходжень (субсидії, асигнування з бюджету і позабюджетних фондів, цільові внески від юридичних і фізичних осіб, у тому числі і гуманітарна допомога)	48
Всього за розділом II	430	Сума рядків 400, 410, 420 плюс різниця рядків 415 і 416, що вписуються, плюс рядки 417 і 418, що вписуються	
III. Довгострокові зобов'язання (П(С)БО 11 «Зобов'язання»)			
<i>Довгострокові кредити банків</i>	440	Показується сума заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням	501, 502, 503, 504
<i>Інші довгострокові фінансові зобов'язання</i>	450	Наводиться сума довгострокової заборгованості підприємства щодо зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки	505, 506, 51, 52
<i>Відстрочені податкові зобов'язання</i>	460	Показується сума податків на прибуток, що підлягають сплаті в майбутніх періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки	54
<i>Інші довгострокові зобов'язання</i>	470	Показується сума довгострокових зобов'язань, які не можуть бути включені до інших статей розділу "Довгострокові зобов'язання"	53, 55

ПАСИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
Всього за розділом III	480	Сума рядків 440, 450, 460, 470	
IV. Поточні зобов'язання (П(С)БО 11 «Зобов'язання»)			
<i>Коротко-строкові кредити банків</i>	500	Відображається сума поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них позиками	60
<i>Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями</i>	510	Показується сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу	61
<i>Векселі видані</i>	520	Показується сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядчиків та інших кредиторів	62
<i>Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги</i>		Показується сума заборгованості постачальникам і підрядчикам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої вексями).	63
<i>Поточні зобов'язання за розрахунками</i>			
з одержаних авансів	540	Відображається сума авансів, одержаних від інших осіб у рахунок наступних поставок продукції. виконання робіт (послуг)	681
з бюджетом	550	Показується заборгованість підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства	641
з позабюджетних платежів	560	Показується заборгованість за внесками до позабюджетних фондів, передбачених чинним законодавством	642

ПАСИВ	Код рядка	Зміст статей балансу	Код рахунка відповідно до Плану рахунків
зі страхування	570	Відображається сума заборгованості за відрахуваннями до пенсійного фонду, на соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників	65
з оплати праці	580	Відображається заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату	66
з учасниками	590	Відображається заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і формуванням статутного капіталу	67
із внутрішніх розрахунків	600	Відображається заборгованість підприємства пов'язаним сторонам та кредиторська заборгованість з внутрішньовідомчих розрахунків	63, 682, 683
<i>Інші поточні зобов'язання</i>	610	Відобраються суми зобов'язань, які не можуть бути включеними до інших статей, наведених у розділі "Поточні зобов'язання"	372, 643, 644, 684, 685
Всього за розділом IV	620	Сума рядків 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610	
<i>V. Доходи майбутніх періодів</i>	630	Включаються доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів	69
БАЛАНС	640	Сума рядків 380, 430, 480, 620, 630	

13.4. Зміст та методика заповнення Звіту про фінансові результати

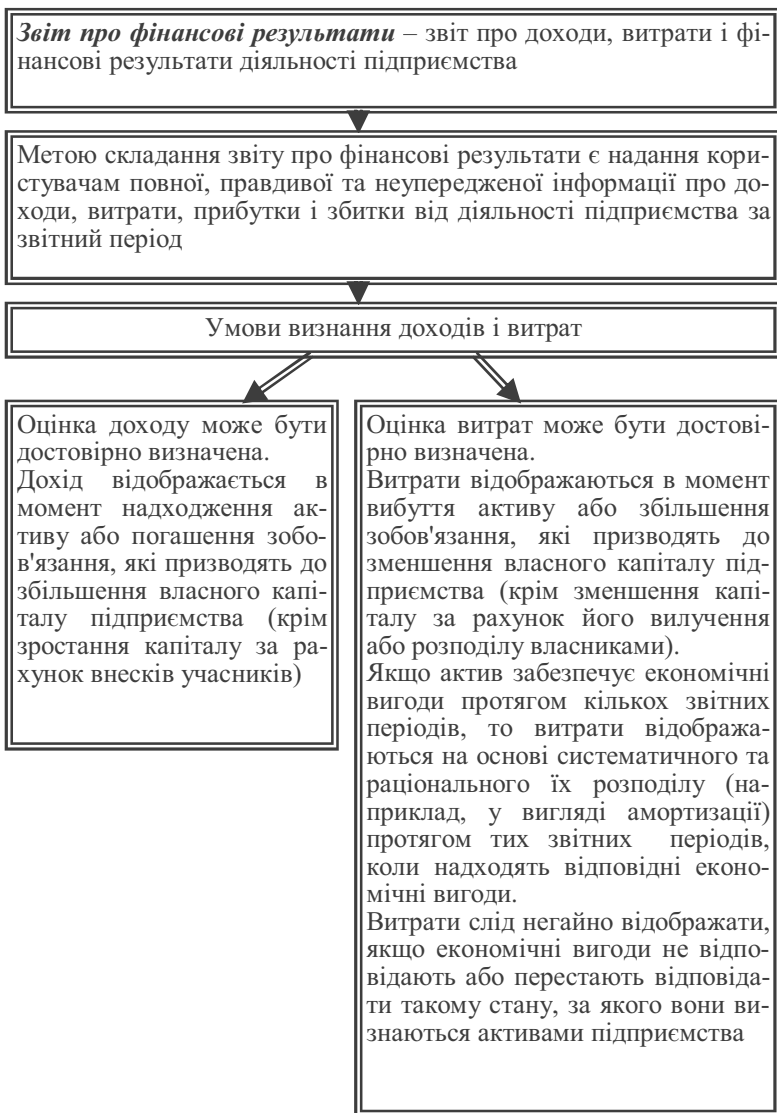

Схема 13.13. Мета складання Звіту про фінансові результати та умови визнання доходів і витрат

13.5. Зміст та методика заповнення Звіту про фінансові результати

Таблиця 13.2. Зміст та методика заповнення Звіту про фінансові результати

Стаття	Код рядка	Визначення статей	Код рахунка, субрахунку (у разі закриття рахунків щомісяця)
Розділ І. Фінансові результати			
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	Відображається загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг, тобто без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів та непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного збору тощо). Організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, у цій статті відображають вартість, за якою реалізовано цінні папери, та суму винагороди за виконання інших операцій, пов'язаних з розміщенням, купівлею і продажем цінних паперів	Кт 701, Кт 702, Кт 703
Податок на додану вартість	015	Відображається сума податку на додану вартість, яка включена до складу доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Дт 701, Дт 702, Дт 703, Кт 641
Акцизний збір	020	Платники акцизного збору відображають суму, яка врахована у складі доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Дт 701, Дт 702, Дт 703, Кт 642
	025	Підприємства, які сплачують інші збори або податки з обороту, показують їх суму у вільному рядку звіту про фінансові результати. Зокрема, у цьому рядку відображаються належні до сплати безпосередньо Пенсійному фонду України збори на обов'язкове державне пенсійне страхування з торгівлі ювелірними виробами із золота (крім обручок), платини і дорогоцінного каміння, надання послуг стільникового рухомого зв'язку. У цьому рядку	Дт 701, Дт 702, Дт 703, Кт 641, Кт 642, Кт 65

Стаття	Код рядка	Визначення статей	Код рахунка, субрахунку (у разі закриття рахунків щомісяця)
		підприємства – платники відповідного податку, збору (обов'язкового платежу) наводять належні до сплати суми податку з реклами, збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, рентної плати за нафту, природний газ і газовий конденсат тощо	
Інші вирахування з доходу	030	Відображаються надані знижки, повернення товарів та інші суми, що підлягають вирахуванню з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без непрямих податків. Зокрема у цій статті відображають одержані підприємством від інших осіб суми доходів, що за договорами належать комітентам, принципалам тощо	Дт 704
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відповідних податків, зборів, знижок тощо	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	Показується виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/ або собівартість реалізованих товарів. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) визначається згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», 16 «Витрати». У цій статті організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, відображають балансову вартість реалізованих цінних паперів. Підприємства, які відповідно до законодавства є страховиками, у цій статті наводять виплати страхових сум	Дт 901, Дт 902, Дт 903

Стаття	Код рядка	Визначення статей	Код рахунка, субрахунку (у разі закриття рахунків щомісяця)
		та страхових відшкодувань. Підприємства, які здійснюють діяльність з випуску та проведення лотерей, у цій статті наводять відрахування на створення (формування) за звітний період призового фонду, а також резерву, що покриває величину джек-поту, не забезпечену сплатою участі у лотереї	
Валовий: прибуток збиток	050 055	Розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	
Інші операційні доходи	060	Відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій) тощо	Кт 71
Адміністративні витрати	070	Відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства	Дт 92
Витрати на збут	080	Відображаються витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів), – витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів), рекламу, доставку продукції споживачам тощо	Дт 93

Стаття	Код рядка	Визначення статей	Код рахунка, субрахунку (у разі закриття рахунків щомісяця)
Інші операційні витрати	090	Відображають собівартість реалізованих виробничих запасів; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної безнадійної дебіторської заборгованості відповідно до пункту 11 П(С)БО10 «Дебіторська заборгованість»; втрати від знецінення запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення наступних операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають в процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції, товарів, робіт, послуг)	Дт 94
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток збиток	100 105	Прибуток (збиток) від операційної діяльності визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат	
Дохід від участі в капіталі	110	Відображається дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі	Кт 72
Інші фінансові доходи	120	Показуються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі)	Кт 73
Інші доходи	130	Показується дохід від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів; дохід від поопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства	Кт 74

Стаття	Код рядка	Визначення статей	Код рахунка, субрахунку (у разі закриття рахунків щомісяця)
Фінансові витрати	140	Показуються витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу	Дт 95
Втрати від участі в капіталі	150	Відображається збиток, спричинений інвестиціями в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких проводиться методом участі в капіталі	Дт 96
Інші витрати	160	Відображаються собівартість реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; інші витрати, які виникають у процесі звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства	Дт 97
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: прибуток збиток	170 175	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності оподаткування визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків)	
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	Показується сума податків на прибуток від звичайної діяльності, визначена згідно з П(С)БО 17 «Податок на прибуток	Дт 981
Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток збиток	190 195	Прибуток від звичайної діяльності визначається як різниця між прибутком від звичайної доцільності до оподаткування та сумою податків з прибутку. Збиток від звичайної діяльності дорівнює збитку від звичайної діяльності до оподаткування та сумі податків на прибуток	

Стаття	Код ряд- ка	Визначення статей	Код ра- хунка, субраху- нку (у разі за- криття рахунків щоміся- ця)
Надзвичайні:		У статтях «Надзвичайні доходи» і «Надзвичайні витрати» відображаються відповідно: невідшкодовані втрати від надзвичайних подій (стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій тощо), включаючи затрати на запобігання виникненню втрат від стихійного лиха та техногенних аварій, які визначені за вирахуванням суми страхового відшкодування та покриття втрат від надзвичайних ситуацій за рахунок інших джерел; доходи і втрати від інших подій та операцій, які відповідають визначенню надзвичайних подій. Втрати від надзвичайних подій відображаються за вирахуваннями суми, на яку зменшується податок на прибуток від звичайної діяльності внаслідок цих втрат. Зміст і вартісна оцінка доходів або витрат від кожної надзвичайної події слід окремо розкривати в примітках до фінансових звітів	Кт 75 Дт 99
доходи	200		
витрати	205		
Податки з надзвичайного прибутку	210	Відображається сума податків, що підлягає сплаті з прибутку від надзвичайних подій	
Чистий:		Чистий прибуток (збиток) розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від звичайної діяльності та надзвичайного прибутку, надзвичайного збитку та податків з надзвичайного прибутку	
прибуток	220		
збиток	225		

Стаття	Код рядка	Визначення статей	Код рахунка, субрахунку (у разі закриття рахунків щомісяця)
<i>Розділ II. Елементи операційних витрат</i>			
Матеріальні затрати	230	Відображається вартість витрачених у виробництві (крім продукту власного виробництва): - сировини та основних матеріалів; - купованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів; - палива та електроенергії; - будівельних матеріалів; - запасних частин; - тари і тарних матеріалів; - допоміжних та інших матеріалів. Підприємства торгівлі і громадського харчування не включають до складу матеріальних затрат первісну вартість придбаних протягом звітного періоду товарів і сировини (продуктів)	Дт 23, Дт 91, Дт 92, Дт 93, Дт 94 у кореспонденції з рахунками обліку запасів
Витрати на оплату праці	240	Відображаються витрати, пов'язані з оплатою праці всього персоналу підприємства. До складу таких витрат включаються: - заробітна плата за окладами і тарифами; - премії і заохочення відповідно до системи оплати праці, яка застосовується на підприємстві, матеріальна допомога; - компенсаційні виплати; - оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу; - інші витрати на оплату праці	Дт 23, Дт 91, Дт 92, Дт 93, Дт 94 Кт 66

Стаття	Код рядка	Визначення статей	Код рахунка, субрахунку (у разі закриття рахунків щомісяця)
Відрахування на соціальні заходи	250	Відображаються витрати, пов'язані з відрахуваннями на соціальні заходи. До складу таких витрат включаються: - відрахування на пенсійне забезпечення; - відрахування на соціальне страхування; страхові внески на випадок безробіття; - відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства; - відрахування на інші соціальні заходи	Дт 23, Дт 91, Дт 92, Дт 93, Дт 94 Кт 65
Амортизація	260	До складу амортизаційних витрат включаються: - сума нарахованої амортизації основних засобів; - сума нарахованої амортизації нематеріальних активів; - сума нарахованої амортизації інших необоротних матеріальних активів	Дт 23, Дт 91, Дт 92, Дт 93, Дт 94 Кт 13
Інші операційні витрати	270	До складу інших операційних витрат включаються: - витрати, пов'язані з оплатою послуг банків, послуг зв'язку; - втрати від операційних курсових різниць; - витрати на оплату послуг транспортних, страхових та інших організацій; - витрати на оплату фінансових санкцій; - представницькі витрати; - суми податків, зборів та інших передбачених законодавством платежів; - інші витрати операційної діяльності, які не ввійшли до складу витрат, відображених у рядках 230 – 260 форми № 2	Дт 94 (крім вище перерахованих)
Разом	280	Рядок 280 = Рядок 230 + Рядок 240 + Рядок 250 + Рядок 260 + Рядок 270	

Стаття	Код рядка	Визначення статей	Код рахунка, субрахунку (у разі закриття рахунків щомісяця)
У розділі II Звіту про фінансові результати наводяться відповідні елементи операційних витрат (на виробництво і збут, управління та інші операційні витрати), яких зазнало підприємство в процес своєї діяльності протягом звітного періоду, за вирахуванням внутрішнього обороту, тобто за вирахуванням тих витрат, які становлять собівартість продукції (робіт, послуг), що вироблена і спожита самим підприємством. Собівартість реалізованих товарів, запасів, іноземної валюти у цьому розділі не наводиться			
Розділ III. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	300	Наводиться середньозважена кількість простих акцій, які перебували в обігу протягом звітного періоду	
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	Наводиться середньорічна кількість простих акцій, які перебували в обігу, скоригована на середньорічну кількість потенційних простих акцій	
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	320	Наводиться показник, що розраховується діленням різниці між сумою чистого прибутку (збитку) і сумою дивідендів на привілейовані акції на середньорічну кількість простих акцій в обігу	
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	330	Відображається показник, що розраховується діленням скоригованого чистого прибутку (збитку) на скориговану середньорічну кількість простих акцій в обігу Розрахунок середньорічної кількості акцій, чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію та їх коригування здійснюється згідно з П(С)БО 24 «Прибуток на акцію»	
Дивіденди на одну просту акцію		Відображається показник, який розраховується шляхом ділення суми оголошених дивідендів на кількість простих акцій, за якими сплачуються дивіденди	
Розділ III Звіт про фінансові результати заповнюють акціонерні товариства, прості акції або потенційні прості акції яких відкрито продаються та купуються на фондових біржах, включаючи товариства, які перебувають у процесі випуску таких акцій. У проміжній (квартальній) фінансовій звітності наводяться показники чистого прибутку на одну просту акцію і скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію			

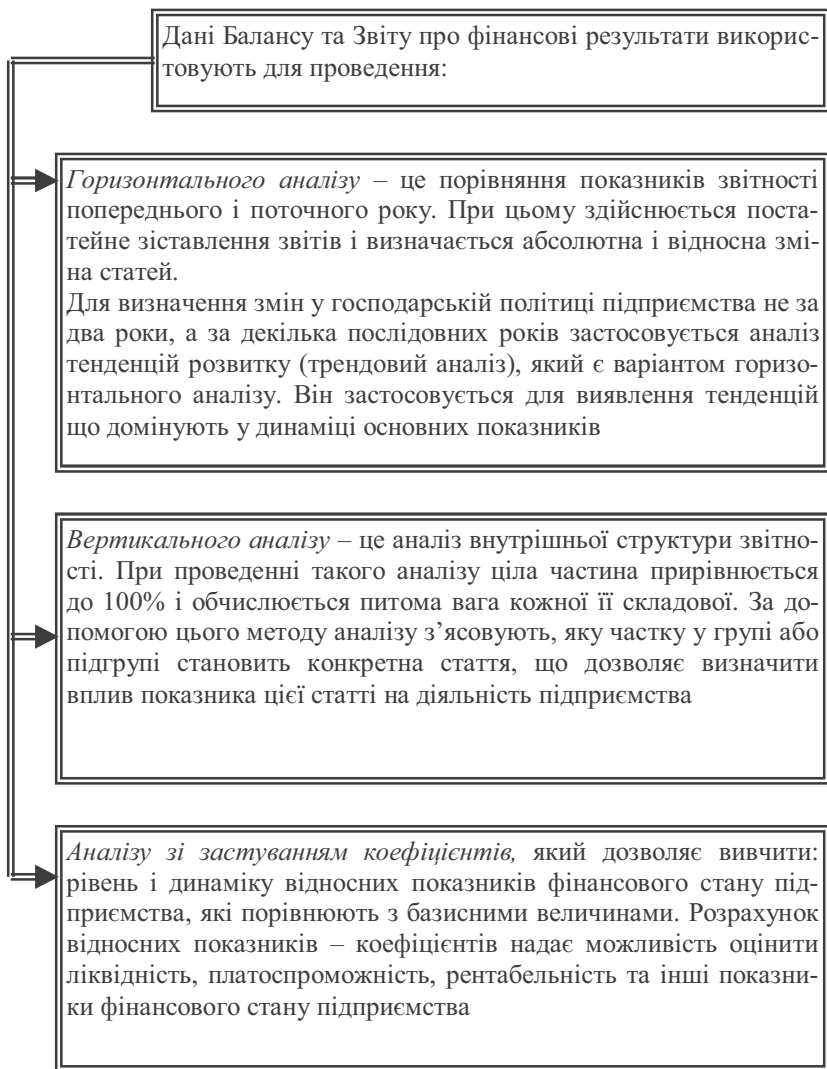

Схема 13.14. Аналітичні можливості Балансу та Звіту про фінансові результати

Таблиця 13.3. Показники оцінки фінансового стану та методика їх обчислення

Назва показників	Методика обчислення
Коефіцієнт покриття – коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності). Він дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Якщо поточні активи перевищують за величиною поточні зобов'язання, підприємство може розглядатися як таке, що успішно функціонує	$\text{Коефіцієнт покриття} = \frac{\text{Оборотні активи (ряд. 260 ф. № 1) + Витрати майбутніх періодів (ряд. 270 ф. № 1)}}{\text{Поточні зобов'язання (ряд. 620 ф. № 1) + Доходи майбутніх періодів (ряд. 630 ф. № 1)}}$
Коефіцієнт швидкої ліквідності – він враховує якість оборотних активів, показує яка частина поточної заборгованості може бути погашена за рахунок готівки та надходжень від дебіторів	$\text{Коефіцієнт швидкої ліквідності} = \frac{\text{Оборотні активи (ряд. 260 ф. № 1) - Запаси (ряд. 100-ряд. 140) + Витрати майбутніх періодів (ряд. 270 ф. № 1)}}{\text{Поточні зобов'язання (ряд. 620 ф. № 1) + Доходи майбутніх періодів (ряд. 630 ф. № 1)}}$
Коефіцієнт абсолютної ліквідності – показує, яка частина поточних (короткострокових) зобов'язань може бути погашена негайно	$\text{Коефіцієнт абсолютно ліквідності} = \frac{\text{Поточні фінансові інвестиції (ряд. 220) + Грошові кошти та їх еквіваленти (ряд. 230 + ряд. 240 ф. № 1)}}{\text{Поточні зобов'язання (ряд. 620 ф. № 1) + Доходи майбутніх періодів (ряд. 630 ф. № 1)}}$

Назва показників	Методика обчислення
Коефіцієнт концентрації власного капіталу – визначає частку коштів власників підприємства в загальній сумі коштів, вкладених в майно підприємства. Характеризує можливість підприємства виконати свої зовнішні зобов'язання за рахунок використання власних коштів, незалежність його функціонування від позикових коштів	$\text{Коефіцієнт концентрації власного капіталу} = \frac{\text{Власний капітал (ряд. 380 ф. № 1)}}{\text{Активи підприємства (ряд. 080 + ряд. 260 + ряд. 270 ф. № 1)}}$
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу – характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства	$\text{Коефіцієнт концентрації позикового капіталу} = \frac{\text{Позиковий капітал (ряд. 430 + ряд. 480 + ряд. 620 + ряд. 630 ф. № 1)}}{\text{Активи підприємства (ряд. 080 + ряд. 260 + ряд. 270 ф. № 1)}}$
Коефіцієнт фінансової незалежності – характеризує частину власного капіталу в сукупному капіталі	$\text{Коефіцієнт фінансової незалежності} = \frac{\text{Власний капітал (ряд. 380 ф. № 1)}}{\text{Сукупний капітал (ряд. 640 ф. № 1)}}$
Коефіцієнт фінансової стійкості – характеризує пропорцію різних джерел фінансування господарської діяльності	$\text{Коефіцієнт фінансової стійкості} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання (ряд. 480 + Поточні Зобов'язання (ряд. 620) ф. № 1)}}{\text{Власний капітал (ряд. 380 ф. № 1)}}$

Назва показників	Методика обчислення
Рентабельність продажу – показує, який прибуток з однієї гривні продажу отримало підприємств	$\text{Рентабельність продажу} = \frac{\text{Прибуток до оподаткування (ряд. 170 ф. № 2)}}{\text{Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ряд. 035 ф. № 2)}}$
Рентабельність активів – характеризує наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку, тобто показує, який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи підприємства, визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів	$\text{Рентабельність активів} = \frac{\text{Чистий прибуток (ряд. 220 ф. № 2)}}{[\text{Активи на початок періоду (ряд. 080 + ряд. 260 + ряд. 270 гр. 3 ф. № 1) + Активи на кінець періоду (ряд. 080 + ряд. 260 + ряд. 270 гр. 4 ф. № 1)}] : 2}$
Рентабельність власного капіталу – характеризує ефективність використання підприємством власного капіталу, визначається як співвідношення чистого прибутку і середньорічної вартості власного капіталу	$\text{Рентабельність власного капіталу} = \frac{\text{Чистий прибуток (ряд. 220 ф. № 2)}}{[\text{Власний капітал на початок періоду (ряд. 380 гр. 3 ф. № 1) + Власний капітал на кінець періоду (ряд. 380 гр. 4 ф. № 1)}] : 2}$

13.6. Зміст та методика заповнення Звіту про рух грошових коштів

Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді

Метою складання Звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах

Інформація про рух грошових коштів необхідна для управління грошовими потоками підприємства, яке здійснюється для забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Управління грошовими потоками на підприємстві передбачає проведення аналізу грошових потоків та його прогнозування, розрахунок тривалості обороту грошових коштів та визначення їх оптимального рівня, складання бюджетів грошових коштів.

Аналіз грошових потоків дозволяє визначити з яких джерел відбулося надходження на підприємстві грошових коштів та основні напрями їх використання; розраховувати мінімально необхідні залишки грошових коштів для здійснення основної, фінансової та інвестиційної діяльності, розробити заходи щодо прискорення обороту грошових коштів, ефективного їх використання з метою визначення шляхів оптимізації грошових потоків

Схема 13.15. Мета та значення Звіту про рух грошових коштів

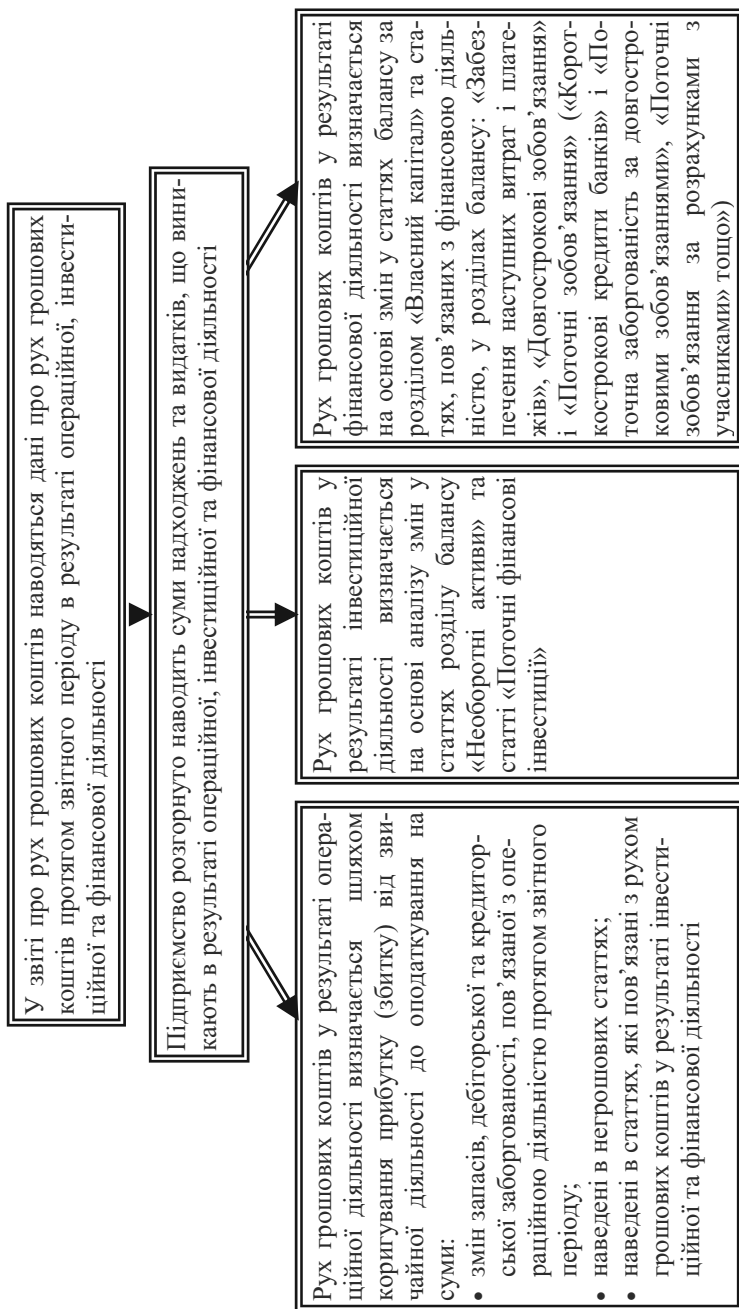

Схема 13.16. Основні вимоги до відображення руху грошових коштів у Звіті про рух грошових коштів

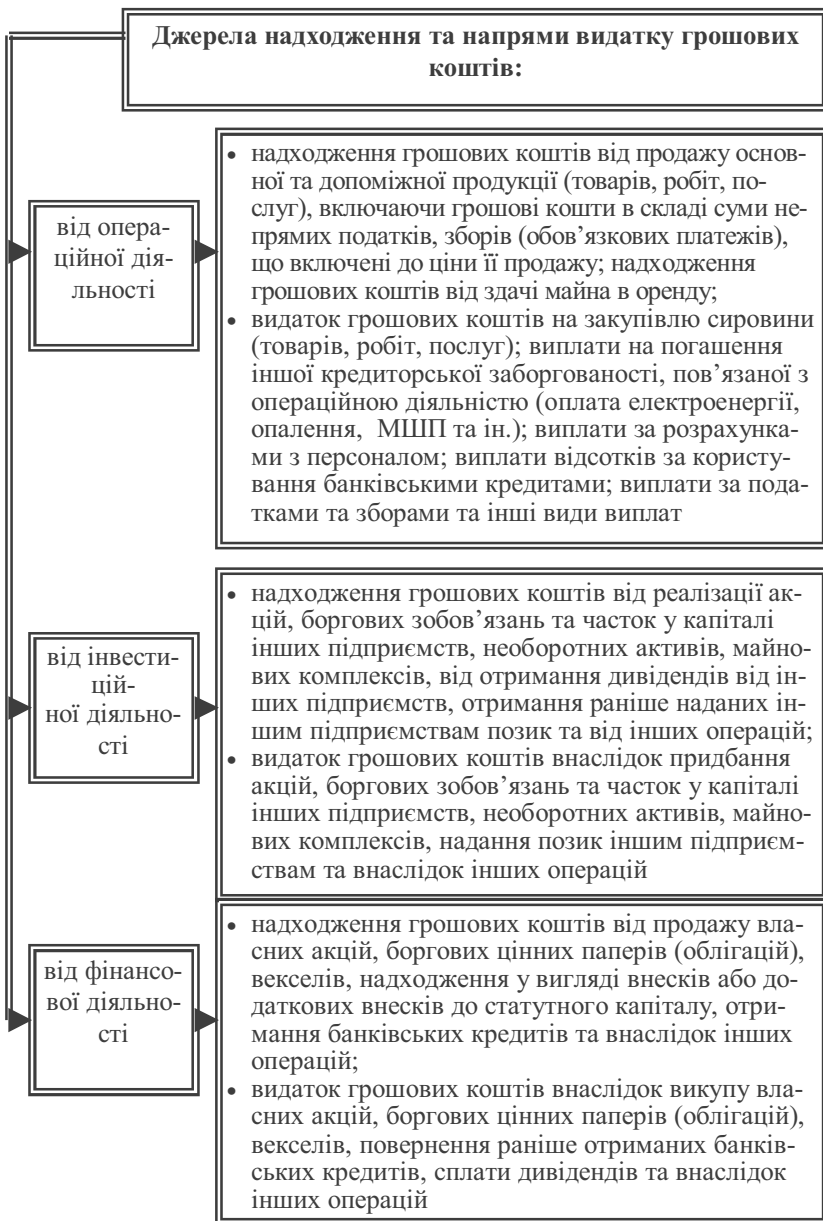

Схема 13.17. Складові грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності

Для заповнення Звіту про рух грошових коштів використовують показники Балансу, Звіту про фінансові результати та дані аналітичного обліку руху грошових коштів.

Таблиця 13.4. Методика заповнення Звіту про рух грошових коштів

Джерело інформації	Код рядка Звіту	Дані з рядка	
		Надходження	Видаток
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Звіт про фінансові результати	010	рядок 170	рядок 175
	020	рядок 260	х
Баланс	030	збільшення за рядками 400, 410, 420 (у частині операційних витрат)	зменшення за рядками 400, 410, 420 (у частині операційних витрат)
Дані аналітичного обліку	040	Дт 945 Кт 312, 314	Дт 312, 314 Кт 714
Звіт про фінансові результати	050	рядки 150, 160	рядки 110, 120, 130
	060	рядок 140	х
Звіт	070	рядки 010 ± (020, 030, 040, 050, 060)	
Баланс	080	зменшення за рядками 100 – 180, 200 - 210, 250	збільшення за рядками 100 – 180, 200 -210, 250
	090	зменшення за рядком 270	збільшення за рядком 270
	100	збільшення за рядками 520 – 580, 600, 610	зменшення за рядками 520 – 580, 600, 610
	110	збільшення за рядком 630	зменшення за рядком 630
Звіт	120	рядки 070 ± (080, 090, 100, 110)	
Звіт про фінансові результати, Баланс, аналітичні дані до бухгалтерських записів	130	х	«Фінансові витрати» (+) збільшення (зменшення) заборгованості за відсотками (в складі «Іншої поточної заборгованості») або Дт 684 Кт рахунки грошових коштів
Дані аналітичного обліку	140	х	Дт 641 Кт 311
Звіт	150	рядки 120 ± (130, 140)	

Джерело інформації	Код рядка Звіту	Дані з рядка	
		Надходження	Видаток
Дані аналітичного обліку	160	Дт рахунків грошових коштів Кт рахунків, які використовувались для обліку надзвичайних подій від операційної діяльності	Дт рахунків, які використовувались для обліку надзвичайних подій від операційної діяльності Кт рахунків грошових коштів
Звіт	170	рядки 120 ± 160	
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Аналітичні дані до бухгалтерських записів	180	Дт рахунків грошових коштів та Кт рахунків, на яких враховувалась заборгованість для реалізованих фінансових інвестицій, необоротні активи та майнові комплекси (377«Неопераційні», 681 «Неопераційні» або 685 «Неопераційні»)	х
	190		х
	200		х
Дані аналітичного обліку	210	Дт рахунків грошових коштів та Кт 373	х
	220		х
Дані аналітичного обліку	230	Дт рахунків грошових коштів та Кт 681 «Неопераційні», 377 «Неопераційні»	х
Дані аналітичного обліку	240	х	Дт рахунків, на яких враховувалась заборгованість за придбані фінансові інвестиції, необоротні активи та майнові комплекси (371«Неопераційні», 377 «Неопераційні» або 685 «Неопераційні») та Кт рахунків грошових коштів
	250	х	
	260	х	

Джерело інформації	Код рядка Звіту	Дані з рядка	
		Надходження	Видаток
Дані аналітичного обліку	270	х	Дт 371 «Неопераційні», 377 «Неопераційні» та Кт рахунків грошових коштів
Звіт	280	рядки 180-270	
Дані аналітичного обліку	290	Дт рахунків грошових коштів та Кт рахунків, які використовувались для обліку операцій, пов'язаних із надзвичайними подіями від інвестиційної діяльності	Дт рахунків, які використовувались для обліку операцій, пов'язаних із надзвичайними подіями від інвестиційної діяльності та Кт рахунків грошових коштів
Звіт	300	рядки 280 ± 290	
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Дані аналітичного обліку	310	Дт рахунків грошових коштів та Кт 46	х
Дані аналітичного обліку	320	Дт рахунків грошових коштів та Кт 501, 502, 511, 512, 521, 601, 602, 621, 622, 685 «Неопераційні»	х
Дані аналітичного обліку	330	Інші надходження грошових коштів від фінансової діяльності	х
Дані аналітичного обліку	340	х	Дт 601, 602, 611, 612, 621, 622, 685 «Неопераційні» та Кт рахунків грошових коштів
Дані аналітичного обліку	350	х	Дт 671 та Кт рахунків грошових коштів
Дані аналітичного обліку	360	х	Дт 451, 522, 453, 685 «Неопераційні» та Кт рахунків грошових коштів
Звіт	370	рядки 310 – 360	

Джерело інформації	Код рядка Звіту	Дані з рядка	
		Надходження	Видаток
Дані аналітичного обліку	380	Дт рахунків грошових коштів та Кт рахунків, які використовувались для обліку операцій, пов'язаних із надзвичайними подіями від фінансової діяльності	Дт рахунків, які використовувались для обліку операцій, пов'язаних із надзвичайними подіями від фінансової діяльності та Кт рахунків грошових коштів
Звіт	390	Сума або різниця між сумами, відображеними в рядках 370 – 380	Сума або різниця між сумами, відображеними в рядках 370 – 380
		Зміна величини грошових коштів за звітний період	
Звіт	400	рядки 170, 300, 390	
Баланс	410	Сума рядків 230 – 240 на початок року (графа 3)	х
Дані аналітичного обліку	420	Дт 312, 314 Кт 714	Дт 945 Кт 312, 314
Звіт	430	$4100 \pm 400 \pm 420 = 230, 240$ Балансу на кінець року (графа 4)	х

13.7. Зміст та методика заповнення Звіту про власний капітал

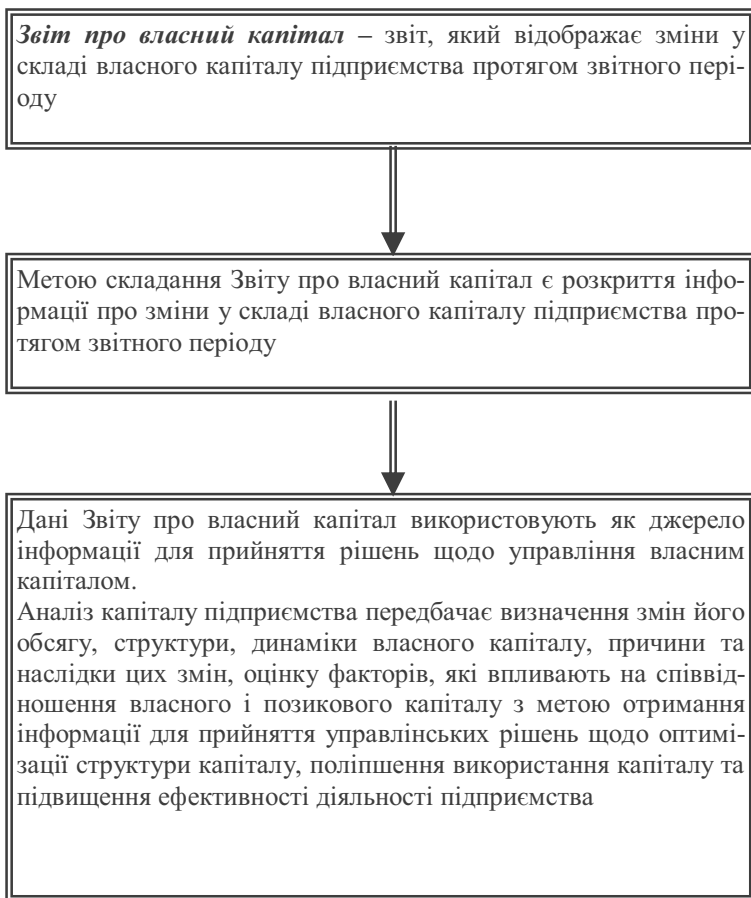

Схема 13.18. Мета та значення Звіту про власний капітал

Таблиця 13.5. Складові власного капіталу та причини зміни його величини

Вид власного капіталу	Причини збільшення	Джерело інформації	Причини зменшення	Джерело інформації
Статутний капітал	- формування розміру статутного капіталу; - випуск нових акцій (для акціонерних товариств); - збільшення номінальної вартості акцій; - збільшення кількості акцій номінальної вартості; - реінвестування дивідендів у вигляді акцій	Дт 41, 423, 46, 67 Кт 40	- зменшення номінальної вартості акцій; - анулювання (на суму номінальної вартості) акцій, викуплених в акціонерів; - повернення частки статутного капіталу при виході учасників на суму, яка зафіксована в установчому договорі	Дт 40 Кт 41, 45, 46, 67
Пайовий капітал	- реєстрація пайових внесків	Дт 10, 11, 12, 14, 20, 21, 22, 28, 35, 44, 50, 60, 67, 68 Кт 41	- повернення внесків (пайів) при виході учасника	Дт 41 Кт 30, 31, 40, 44, 67
Додатково вкладений капітал	- емісійний дохід (розміщення акцій за ціною, що перевищує їх номінальну вартість); - реалізація викуплених акцій за ціною, що перевищує їх номінальну вартість; - анулювання акцій власної емісії, ціна викупу яких менше номінальної вартості; - анулювання акцій власної емісії, ціна викупу яких перевищувала номінальну вартість	Дт 30, 31, 35, 44, 45, 46 Кт 421, 422	- реалізація викуплених акцій за ціною, що менше ціни викупу; - анулювання акцій власної емісії, ціна викупу яких вище номінальної	Дт 421, 422 Кт 45, 44, 685

Вид власного капіталу	Причини збільшення	Джерело інформації	Причини зменшення	Джерело інформації
Інший додатковий капітал	- дооцінка необоротних активів; - безоплатно одержані необоротні активи	Дт 10, 11, 12, 15, 14, 35, 44 Кт 423, 424, 425	- уцінка необоротних активів; - нарахування амортизації за безоплатно одержаними необоротними активами	Дт 423, 424, 425 Кт 10, 11, 12, 14, 35, 40, 44, 74
Резервний капітал	- спрямування частини прибутку на формування та поповнення	Дт 441, 443 Кт 43	- виплати за рахунок резервного капіталу (дивіденди за привілейованими акціями, відсотки за облігаціями) - покриття збитків	Дт 43 Кт 442, 443, 671, 685
Нерозподілений прибуток	- чистий прибуток, одержаний за звітний період	Дт 41, 42, 43, 45, 79 Кт 441	- виплата дивідендів; - чистий збиток за звітний період; - відрахування до резервного капіталу;	Дт 442 Кт 70 Дт 441 Кт 443
Неоплачений капітал	- заборгованість за внесками учасників до статутного капіталу	Дт 46 Кт 40, 41, 421, 46	- погашення заборгованості шляхом внесення внесків до статутного капіталу; - заборгованість за неоплаченими акціями (частками), які раніше з метою перепродажу були викуплені в інших учасників	Дт 10, 11, 12, 14, 20, 22, 28, 30, 31, 35, 40, 67, 521, 68 Кт 46
Вилучений капітал	- фактична собівартість акцій власної емісії (часток), викуплених в акціонерів (учасників); - вилучення капіталу у випадку виходу учасника	Дт 45 Кт 30, 31, 441, 672	- реалізація (перепродаж) викуплених акцій власної емісії (часток) - на суму фактичної собівартості; - анулювання викуплених акцій – на суму фактичної собівартості	Дт 30, 31, 40, 421, 443, 46, 685 Кт 45

Таблиця 13.6. Зміст статей Звіту про власний капітал

Найменування статей	Код рядка	Зміст статей
Залишок на початок року	010	Суми власного капіталу, наведені в Балансі підприємства на початок звітного року
Коригування	020–040	Суми коригувань, передбачені П(С)БО 6. Вплив зміни облікової політики на події та операції минулих періодів, виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів у попередніх періодах, та інших змін відображається шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року
Скоригований залишок на початок року	050	Залишок власного капіталу на початок звітного періоду після внесення відповідних коригувань (ряд. 010 + 020 + 030+ 040)
Переоцінка активів	060–120	Дані, що відображають збільшення або зменшення власного капіталу в результаті переоцінки активів у порядку, передбаченого відповідними стандартами (П(С)БО 9, П(С)БО 7). Сума дооцінки (уцінки) залишкової вартості об'єкта активу відображається у складі іншого додаткового капіталу
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	130	Сума чистого прибутку (збитку) за звітний період (ряд. 220 (225) Звіту про фінансові результати)
Розподіл прибутку	140–170	Дані, що відображають розподіл прибутку між учасниками (власниками) підприємства, спрямування прибутку до статутного капіталу, резервного капіталу тощо
Внески учасників	180–200	Дані про: - збільшення статутного капіталу підприємства після реєстрації (перереєстрації), пайового капіталу, додаткового вкладеного капіталу; - зміни неоплаченого капіталу в результаті збільшення або зменшення дебіторської заборгованості учасників відповідно до їх внесків до капіталу підприємства
Вилучення капіталу	210–250	Дані про зменшення власного капіталу підприємства внаслідок виходу учасника, викуплення або анулювання викуплених акцій акціонерним товариством, зменшення номінальної вартості акцій або з інших причин

Найменування статей	Код рядка	Зміст статей
Інші зміни в капіталі	260–280	Дані про всі зміни у складі власного капіталу підприємства, які не були включені до вищенаведених статей, зокрема списання невідшкодованих збитків, безоплатно отримані активи та інші зміни (наприклад, виплата відсотків за облігаціями)
Усього змін у капіталі	290	Підсумок зміни у складі власного капіталі за звітний період, який визначається як сума скоригованого залишку власного капіталу на початок року, і всіх змін протягом звітного періоду внаслідок переоцінки активів, використання чистого прибутку, вилучення капіталу та інших змін (сума рядків 060 – 280)
Залишок на кінець року	300	Сума вилученого капіталу, наведена в балансі підприємства на кінець звітного періоду (сума рядків 050 і 290)

13.8. Примітки до річної фінансової звітності

Примітки до фінансових звітів – сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами).

У примітках до фінансових звітів слід розкривати:

- облікову політику підприємства;
- інформацію, яка не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але є обов'язковою за відповідними положеннями (стандартами);
- інформацію, що містить додатковий аналіз статей звітності, потрібний для забезпечення її зрозумілості та доречності.

Міністерство фінансів України затвердило типову форму фінансової звітності № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» (Наказ від 29.11.2000 р. № 302)

Примітки до річної фінансової звітності включають тринадцять розділів:

- р. I. Нематеріальні активи
- р. II. Основні засоби
- р. III. Капітальні інвестиції
- р. IV. Фінансові інвестиції
- р. V. Доходи і витрати
- р. VI. Грошові кошти
- р. VII. Забезпечення
- р. VIII. Запаси
- р. IX. Дебіторська заборгованість
- р. X. Нестачі і втрати від псування цінностей
- р. XI. Будівельні контракти
- р. XII. Податок на прибуток
- р. XIII. Використання амортизаційних відрахувань

Підприємства, які зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність або підприємства, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку продукції (товарів, робіт, послуг), або якщо щодо продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства до початку звітного року прийнято рішення про державне регулювання цін, зобов'язані складати додаток до Приміток до річної фінансової звітності – форму № 6 «Інформація за сегментами»

Для заповнення Приміток до річної фінансової звітності використовують дані Балансу, Звіту про фінансові результати синтетичного та аналітичного обліку

Дані Приміток до річної фінансової звітності використовують як джерело інформації для аналізу найважливіших видів активів, зобов'язань, доходів і витрат з метою прийняття ефективних управлінських рішень

Схема 13.19. Структура та значення Приміток до річної фінансової звітності

Запитання для самоконтролю

1. Поняття фінансової звітності
2. Мета фінансової звітності
3. Які якісні характеристики фінансової звітності визначені в П(С)БО?
4. Які основні принципи підготовки фінансової звітності Вам відомі?
5. Які вимоги ставляться до звітності?
6. Які існують види та форми фінансової звітності?
7. Які етапи підготовки до складання фінансової звітності Вам відомі?
8. Який порядок подання фінансової звітності?
9. Який порядок складання балансу?
10. Використання даних балансу для управління
11. Яка структура Звіту про фінансові результати?
12. Порядок заповнення Звіту про фінансові результати
13. Мета складання Звіту про рух грошових коштів
14. Основні етапи складання Звіту про рух грошових коштів
15. Мета складання Звіту про власний капітал
16. Порядок складання Звіту про власний капітал
17. Призначення Приміток до річної фінансової звітності
18. Зміст приміток до річної фінансової звітності

Тестові завдання

1. Баланс підприємства підписують:

1. Керівник підприємства
2. Головний бухгалтер
3. Керівник підприємства і головний бухгалтер
4. Головний бухгалтер та його заступник

2. Адресатами одержання фінансової звітності є:

1. Власники (засновники) підприємства
2. Власники підприємства, фінансові органи
3. Фінансові органи, органи державної статистики
4. Власники (засновники) підприємства, трудовий колектив на його вимогу, органи до сфери управління, яких належить підприємства, інші органи та користувачі згідно із законодавством

3. Квартальна фінансові звітність (крім зведеної та консолідованої) подається підприємством не пізніше:

1. 10 числа місяця, наступного за звітним періодом
2. 15 числа місяця, наступного за звітним періодом
3. 20 числа місяця, наступного за звітним періодом
4. 25 числа місяця, наступного за звітним періодом

4. Річна фінансова звітність подається підприємством:

1. Не пізніше 1 лютого наступного за звітним! роком
2. Не пізніше 20 лютого наступного за звітним роком
3. Рішення приймається керівником підприємства
4. Не пізніше 1 березня наступного за звітним роком

3. Баланс – це:

1. Звіт про результати діяльності підприємства
2. Звіт, який відображає стан активів та зобов'язань підприємства
3. Звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал
4. Звіт, який відображає стан і зміни у складі активів і власного капіталу підприємства протягом звітного періоду

6. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції у рядку 035 Звіту про фінансові результати визначається як:

1. Добуток доходу (виручки) від реалізації продукції і відповідних податків, зборів
2. Сума доходу (виручки) від реалізації продукції і відповідно податків, зборів
3. Відношення доходу (виручки) від реалізації продукції до відповідних податків, зборів
4. Різниця між доходами (виручкою) від реалізації продукції і відповідними податками, зборами, знижками тощо

7. Прибуток від операційної діяльності у Звіті про фінансові результати визначається як:

1. Сума валового прибутку, іншого операційного доходу
2. Сума чистого доходу, валового прибутку та іншого операційного доходу
3. Різниця між доходом від реалізації та чистим доходом

- від реалізації продукції
4. Алгебраїчна сума валового прибутку, іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут інших операційних витрат
8. До складу *квартальної фінансової звітності* включають:
1. Баланс і Звіт про фінансові результати
 2. Баланс
 3. Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів
 4. Баланс, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал
9. *Примітки до річної фінансової звітності* включають:
1. 10 розділів
 2. 15 розділів
 3. 20 розділів
 4. 13 розділів
10. *Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва* включає:
1. Баланс, Звіт про фінансові результати
 2. Баланс, Звіт про власний капітал
 3. Баланс, Звіт про рух грошових коштів
 4. Баланс, Звіт про фінансові результати. Звіт про власний капітал
11. *Сальдо за рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»* відображається:
1. В I розділі активу Балансу, рядок 050
 2. В II розділі активу Балансу, рядок 161
 3. В II розділі активу, рядок 210
 4. В I розділі Звіту про фінансові результати
12. *Сальдо за рахунком 372 «Розрахунки з підзвітними особами»* відображається в Балансі:
1. В IV розділі пасиву, рядок 540
 2. В II розділі активу, рядок 180
 3. В II розділі активу, рядок 210
 4. В I розділі активу, рядок 050

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України. – Харків: Одиссей, 2005. – 238с.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 – XIV від 16.07.99 зі змінами і доповненнями // Бухгалтерія. – 2005. – № 29 (652). – С.13 – 18.
3. Закон України «Про відпустки» від 15.11.96 № 504/96 – ВР зі змінами і доповненнями // Все про бухгалтерський облік. – 2005. – № 42 (75). – С. 4-5.
4. Закон України «Про податок на додану вартість» від 03.04.97 № 168/97 – ВР зі змінами і доповненнями // Все про бухгалтерський облік. – 2005. – № 41. – С. 9-41.
5. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.97 № 283/97 – ВР зі змінами і доповненнями // Бухгалтерія. Збірник систематизованого законодавства (випуск № 11). – 2005. – С. 4-50.
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.99 № 1105/14. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 35. – С. 51-68.
7. Закон України «Про загальнообов'язкову державну підтримку малого підприємництва» від 19.10.00 № 2063 – III. // Банс. – 2006. – № 14 (608). – С. 3-4.
8. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.01 № 2374 – III. //Все про бухгалтерський облік. – 2006. – № 16 (1170). – С. 41-48.
9. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.00 № 1533 – III. //Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 35. – С. 35-47.
10. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням» від 18.01.01 № 2240 – III. //Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 35. – С. 4- 20.

11. Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 22.05.03 № 889 – IV. //Все про бухгалтерський облік. – 2004. – № 110. – С. 3-30.
12. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.06 № 3480 – IV. //Все про бухгалтерський облік. – 2006. – № 41 (1195). – С. 11-25.
13. АНТОНОВ В.М. Фінансовий менеджмент : Сучасні інформаційні технології: Навч. посібник / В.М. Антонов; Г.К. Яловий . – К. : Центр навчальної літератури , 2005. – 432 с. –
14. БЛАНК И.А. Финансовый менеджмент : Учебный курс / д.э.н. И.А. Бланк . – К. : Ника-Центр, Эльга , 2002. – 528 с.
15. Бухгалтерський фінансовий облік : Підручник / За ред. Ф.Ф. Бутинець; О.С. Бородкін; А.М. Герасимович; Г.Г. Кірейцев; та ін. – 4-е вид., доп. і перероб. – Житомир : ЖІТІ , 2002. – 688 с.
16. Бухгалтерський облік в торгівлі : Підручник / За ред. Ф.Ф. Бутинець; Н.М. Малюга . – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 576 с.
17. Бухгалтерський облік в Україні : Навч. посібник / За ред. Р.Л. Хом'як . – 2-ге вид., доп. і перероб. – Львів: «Інтелект – Захід», 2003. – 820 с.
18. Бухгалтерський облік і фінансова звітність – об'єкти фінансового контролю /Керів. авт. кол. П.К. Германчук . – К.: Атіка , 2003. – 304 с.
19. Гольцова С.М., Плікус І.Й. Звітність підприємств (фінансова, статична, консолідована та до фондів соціального та пенсійного страхування): Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 290 с.
20. ДОЛЖАНСЬКИЙ М.І. Бухгалтерський облік в Україні : З використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: Навч. посібник / М.І. Должанський; А.М. Должанський . – Львів : Львів. банк. ін-т НБУ , 2003. – 494 с.
21. Звітність підприємств. Навчальний посібник /За ред. проф. Вериги Ю.А. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2005. – 656 с.

22. ІВАХНЕНКОВ С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посібник / С.В. Івахненко . – К. : Знання-Прес , 2003. – 349 с.
23. КРАЙНИК, О.П. Аналіз фінансового стану підприємства /Крайник, О.П., Клепикова, З.В. // Фінансовий менеджмент: Навч. посібник. Збірник вправ / Крайник, О.П., Клепикова, З.В., 2001. – С.87-99.
24. КРАМАРЕНКО Г.О. Фінансовий менеджмент: Підручник / Г.О. Крамаренко, О.Є.Чорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.
25. ЛИШИЛЕНКО, О.В. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник /О.В. Лишиленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 528 с.
26. МАТВІЙВ М.Я. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за різними формами : Навч. посібник / М.Я. Матвійв; П.Я. Хомин . – 2-ге вид., стереотип . – К. : Центр навчальної літератури , 2004. – 352 с.
27. МАТЮШЕНКО І.Ю. Основи фінансового менеджменту / І.Ю. Матюшенко . – К. : Центр навчальної літератури , 2003. – 220 с.
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затв. Наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87 // Бухгалтерія 2005. № 29(652). С. 18-20.
29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс». Затв. Наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 21-26.
30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати». Затв. Наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 27-31.
31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів». Затв. Наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 32-37.
32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал». Затв. Наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 38-40.
33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». Затв. Наказом

- МФУ від 28.05.99 р. № 137 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 41- 42.
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затв. Наказом МФУ від 27.04.00 р. № 92 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 43 – 47.
 35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». Затв. Наказом МФУ від 18.10.99 р. № 242 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 48 – 51.
 36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Затв. Наказом МФУ від 20.10.99 р. № 246 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 52 – 55.
 37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Затв. Наказом МФУ від 08.10.99 р. № 237 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 56 – 59.
 38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». Затв. Наказом МФУ від 31.01.00 р. № 20 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 60 – 61.
 39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції». Затв. Наказом МФУ від 26.04.00 р. № 91 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 62 – 66.
 40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти». Затв. Наказом МФУ від 30.11.01 р. № 559 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 67 – 72.
 41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда». Затв. Наказом МФУ від 28.07.00 р. №181 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 73 – 79.
 42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Затв. Наказом МФУ від 29.11.99 р. № 290 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 80 – 81.
 43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затв. Наказом МФУ від 31.12.99 р. № 318 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 82 – 86.
 44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток». Затв. Наказом МФУ від 28.12.00 р. № 353 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 87 – 90.
 45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств». Затв. Наказом МФУ від 07.07.99 р. № 163 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 95 – 97.

46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність». Затв. Наказом МФУ від 30.07.99 р. № 176 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 98 – 99.
47. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». Затв. Наказом МФУ від 10.08.00 р. № 193 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 100 – 102.
48. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції». Затв. Наказом МФУ від 28.02.02 р. № 147 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 103 – 107.
49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію». Затв. Наказом МФУ від 16.07.01 р. № 344 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 110 – 113.
50. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». Затв. Наказом МФУ від 25.02.00 р. № 39 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 114 – 119.
51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». Затв. Наказом МФУ від 28.10.03 р. № 601 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 120 – 124.
52. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Діяльність, що припиняється». Затв. Наказом МФУ від 07.11.03 р. № 617 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 125 – 126.
53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Змінення корисності активів». Затв. Наказом МФУ від 24.12.04 р. № 817 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 127 – 132.
54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами». Затв. Наказом МФУ від 19.05.05 р. № 412 // Бухгалтерія. 2005. № 29(652). С. 133 – 143.
55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічна активи». Затв. Наказом МФУ від 18.11.05 р. № 790 // Бухгалтерський облік і аудит. 2005. № 12. С. 5 – 9.
56. ПУШКАР М.С. Фінансовий облік: Підручник / М.С. Пушкар . – Тернопіль: Карт-бланш , 2002. – 628 с.
57. ТКАЧЕНКО Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : Підручник / проф. Н.М. Ткаченко . – К. : Алерта , 2006. – 1080 с.

58. Фінанси підприємств : Навч. посібник / За ред. Г.Г. Кірейцев . – 2-ге вид., перероб. та доп . – К. : ЦУЛ , 2002. – 268 с.
59. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / За ред. Г.Г. Кірейцев . – 3-тє вид., перероб. та доп . – К.: ЦУЛ , 2004. – 531 с.
60. ЦАЛ-ЦАЛКО Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: ЦУЛ , 2002. - 360с.
61. ЧЕБАНОВА Н.В.Бухгалтерський фінансовий облік : Посібник / Н.В. Чебанова; Ю.А. Василенко. – Ірпінь : ВЦ «Академія», 2002. – 672 с.

Додаток А

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
від 30 листопада 1999 р. № 291*

ЗАРЕЄСТРОВАНО
в Міністерстві юстиції України
21 грудня 1999 р. за № 892/4185

ПЛАН РАХУНКІВ

бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера засто- сування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
КЛАС 1. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ				
10	Основні засоби (Основные средства)	101	Земельні ділянки (Земельные участки)	Усі види діяльності
		102	Капітальні витрати на поліпшення земель (Капитальные затраты на улучшение земель)	
		103	Будинки та споруди (Здания и сооружения)	
		104	Машини та обладнання (Машины и оборудование)	
		105	Транспортні засоби (Транспортные средства)	
		106	Інструменти, прилади та інвентар (Инструменты, приспособления и инвентарь)	
		107	Робоча і продуктивна худоба (Рабочий и продуктивный скот)	
		108	Багаторічні насадження (Многолетние насаждения)	
		109	Інші основні засоби (Прочие основные средства)	
11	Інші необоротні матеріальні активи (Прочие необорот- ные материальные активы)	111	Бібліотечні фонди (Библиотечные фонды)	Усі види діяльності
		112	Малоцінні необоротні матеріальні активи (Малоценные необоротные материальные активы)	
		113	Тимчасові (нетитульні) споруди (Временные (нетитульные) сооружения)	
		114	Природні ресурси (Природные ресурсы)	
		115	Інвентарна тара (Инвентарная тара)	
		116	Предмети прокату (Предметы проката)	
		117	Інші необоротні матеріальні активи (Прочие необоротные материальные активы)	
12	Нематеріальні активи (Нематериальные активы)	121	Права користування природними ресурсами (Права пользования природными ресурсами)	Усі види діяльності
		122	Права користування майном (Права пользования имуществом)	
		123	Права на комерційні позначення (Права на коммерческие обозначения)	
		124	Права на об'єкти промислової власності (Права на объекты промышленной собственности)	

* Із змінами та доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 09.12.2002 р. № 1012; від 12.12.2003 р. № 671; від 24.09.2004 р. № 591; від 10.06.2005 р. № 460; від 20.10.2005 р. № 717.

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
		125	Авторське право та суміжні з ним права (Авторское право и смежные с ним права)	
		127	Інші нематеріальні активи (Прочие нематериальные активы)	
13	Знос (амортизація) необоротних активів (Износ (амортизация) необоротных активов)	131	Знос основних засобів (Износ основных средств)	Усі види діяльності
		132	Знос інших необоротних матеріальних активів (Износ прочих необоротных материальных активов)	
		133	Накопичена амортизація нематеріальних активів (Накопленная амортизация нематериальных активов)	
14	Довгострокові фінансові інвестиції (Долгосрочные финансовые инвестиции)	141	Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі (Инвестиции связанным сторонам по методу учета участия в капитале)	Усі види діяльності
		142	Інші інвестиції пов'язаним сторонам (Другие инвестиции связанным сторонам)	
		143	Інвестиції непов'язаним сторонам (Инвестиции несвязанным сторонам)	
15	Капітальні інвестиції (Капитальные инвестиции)	151	Капітальне будівництво (Капитальное строительство)	Усі види діяльності
		152	Придбання (виготовлення) основних засобів (Приобретение (изготовление) основных средств)	
		153	Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів (Приобретение (изготовление) прочих необоротных материальных активов)	
		154	Придбання (створення) нематеріальних активів (Приобретение (создание) нематериальных активов)	
		155	Формування основного стада (Формирование основного стада)	
16	Довгострокова дебіторська заборгованість (Долгосрочная дебиторская задолженность)	161	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду (Задолженность за имущество, переданное в финансовую аренду)	Усі види діяльності
		162	Довгострокові векселі одержані (Долгосрочные векселя полученные)	
		163	Інша дебіторська заборгованість (Прочая дебиторская задолженность)	
17	Відстрочені податкові активи (Отсроченные налоговые активы)		За видами відстрочених податкових активів (По видам отсроченных налоговых активов)	Усі види діяльності
18	Інші необоротні активи (Прочие необоротные активы)		За видами активів (По видам активов)	Усі види діяльності
19	Гудвіл при придбанні (Гудвилл при приобретении)	191	Гудвіл (Гудвилл)	Усі види діяльності
		192	Негативний гудвіл (Отрицательный гудвилл)	
КЛАС 2. ЗАПАСИ				
20	Виробничі запаси (Производственные запасы)	201	Сировина й матеріали (Сырье и материалы)	Усі види діяльності
		202	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби (Покупные полуфабрикаты и комплектующие изделия)	
		203	Паливо (Топливо)	
		204	Тара й тарні матеріали (Тара и тарные материалы)	

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
		205	Будівельні матеріали (Строительные материалы)	
		206	Матеріали, передані в переробку (Материалы, переданные в переработку)	
		207	Запасні частини (Запасные части)	
		208	Матеріали сільськогосподарського призначення (Материалы сельскохозяйственного назначения)	
		209	Інші матеріали (Прочие материалы)	
21	Тварини на вирощуванні та відгодівлі (Животные на выращивании и откорме)	211	Молодняк тварин на вирощуванні (Молодняк животных на выращивании)	Сільське господарство, підприємства інших галузей з підсобним сільськогосподарським виробництвом
		212	Тварини на відгодівлі (Животные на откорме)	
		213	Птиця (Птица)	
		214	Звірі (Звери)	
		215	Кролі (Кролики)	
		216	Сім'ї бджіл (Семьи пчел)	
		217	Доросла худоба, що вибракувана з основного стада (Взрослый скот, выбракованный из основного стада)	
		218	Худоба, що прийнята від населення для реалізації (Скот, принятый от населения для реализации)	
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети (Малоценные и быстроизнашивающиеся предметы)		За видами предметів (По видам предметов)	Усі види діяльності
23	Виробництво (Производство)		За видами виробництва (По видам производства)	Усі види діяльності
24	Брак у виробництві (Брак в производстве)		За видами продукції (По видам продукции)	Галузі матеріального виробництва
25	Напівафабrikати (Полуфабрикаты)		За видами напівафабrikатів (По видам полуфабрикатов)	Промисловість
26	Готова продукція (Готовая продукция)		За видами готової продукції (По видам готовой продукции)	Промисловість, сільське господарство та ін.
27	Продукція сільськогосподарського виробництва (Продукция сельскохозяйственного производства)		За видами продукції (По видам продукции)	Сільське господарство, підприємства інших галузей з підсобним сільськогосподарським виробництвом
28	Товари (Товары)	281	Товари на складі (Товары на складе)	Усі види діяльності
		282	Товари в торгівлі (Товары в торговле)	

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
		283	Товари на комісії (Товари на комиссии)	
		284	Тара під товарами (Тара под товарами)	
		285	Торгова націнка (Торговая наценка)	
		289	Транспортно-заготівельні витрати (Транспортно-заготовительные расходы)	
29				
КЛАС 3. КОШТИ, РОЗРАХУНКИ ТА ІНШІ АКТИВИ				
30	Каса (Касса)	301	Каса в національній валюті (Касса в национальной валюте)	Усі види діяльності
		302	Каса в іноземній валюті (Касса в иностранной валюте)	
31	Рахунки в банках (Счета в банках)	311	Поточні рахунки в національній валюті (Текущие счета в национальной валюте)	Усі види діяльності
		312	Поточні рахунки в іноземній валюті (Текущие счета в иностранной валюте)	
		313	Інші рахунки в банку в національній валюті (Прочие счета в банке в национальной валюте)	
		314	Інші рахунки в банку в іноземній валюті (Прочие счета в банке в иностранной валюте)	
32				
33	Інші грошові кошти (Прочие денежные средства)	331	Грошові документи в національній валюті (Денежные документы в национальной валюте)	Усі види діяльності
		332	Грошові документи в іноземній валюті (Денежные документы в иностранной валюте)	
		333	Грошові кошти в дорозі в національній валюті (Денежные средства в пути в национальной валюте)	
		334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті (Денежные средства в пути в иностранной валюте)	
34	Короткострокові векселі одержані (Краткосрочные векселя полученные)	341	Короткострокові векселі, одержані в національній валюті (Краткосрочные векселя, полученные в национальной валюте)	Усі види діяльності
		342	Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті (Краткосрочные векселя, полученные в иностранной валюте)	
35	Поточні фінансові інвестиції (Текущие финансо- вые инвестиции)	351	Еквіваленти грошових коштів (Эквиваленты денежных средств)	Усі види діяльності
		352	Інші поточні фінансові інвестиції (Прочие текущие финансовые инвестиции)	
36	Розрахунки з по- купцями та замов- никами (Расчеты с покупа- телями и заказчи- ми)	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями (Расчеты с отечественными покупателями)	Усі види діяльності
		362	Розрахунки з іноземними покупцями (Расчеты с иностранными покупателями)	
		363	Розрахунки з учасниками ПФГ (Расчеты с участниками ПФГ)	
37	Розрахунки з різними дебіторами (Расчеты с разными дебиторами)	371	Розрахунки за виданими авансами (Расчеты по выданным авансам)	Усі види діяльності
		372	Розрахунки з підзвітними особами (Расчеты с подотчетными лицами)	
		373	Розрахунки за нарахованими доходами (Расчеты по начисленным доходам)	
		374	Розрахунки за претензіями (Расчеты по претензиям)	

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
		375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків (Расчеты по возмещению причиненного ущерба)	
		376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок (Расчеты по ссудам членам кредитных союзов)	
		377	Розрахунки з іншими дебіторами (Расчеты с прочими дебиторами)	
38	Резерв сумнівних боргів (Резерв сомнительных долгов)		За дебіторами (По дебиторам)	Усі види діяльності
39	Витрати майбутніх періодів (Расходы будущих периодов)		За видами витрат (По видам затрат)	Усі види діяльності
КЛАС 4. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВОВ'ЯЗАНЬ				
40	Статутний капітал (Уставный капитал)		За видами капіталу (По видам капитала)	Усі види діяльності
41	Пайовий капітал (Паевой капитал)		За видами капіталу (По видам капитала)	Кооперативні організації, кредитні спілки
42	Додатковий капітал (Дополнительный капитал)	421	Емісійний дохід (Эмиссионный доход)	Усі види діяльності
		422	Інший вкладений капітал (Прочий вложенный капитал)	
		423	Дооцінка активів (Дооценка активов)	
		424	Безоплатно одержані необоротні активи (Безвозмездно полученные необоротные активы)	
		425	Інший додатковий капітал (Прочий дополнительный капитал)	
		426	Фонди спеціального призначення (Фонды специального назначения)	
43	Резервний капітал (Резервный капитал)		За видами капіталу (По видам капитала)	Усі види діяльності
44	Нерозподілені прибутки (непокрыты збитки) (Нераспределенные прибыли (непокрытые убытки))	441	Прибуток нерозподілений (Прибыль нераспределенная)	Усі види діяльності
		442	Непокрыті збитки (Непокрытые убытки)	
		443	Прибуток, використаний у звітному періоді (Прибыль, использованная в отчетном периоде)	
45	Вилучений капітал (Изъятый капитал)	451	Вилучені акції (Изъятые акции)	Усі види діяльності
		452	Вилучені вклади й паї (Изъятые вклады и паи)	
		453	Інший вилучений капітал (Прочий изъятый капитал)	
46	Неоплачений капітал (Неоплаченный капитал)		За видами капіталу (По видам капитала)	Усі види діяльності
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів (Обеспечение будущих расходов и платежей)	471	Забезпечення виплат відпусток (Обеспечение выплат отпусков)	Усі види діяльності
		472	Додаткове пенсійне забезпечення (Дополнительное пенсионное обеспечение)	
		473	Забезпечення гарантійних зобов'язань (Обеспечение гарантийных обязательств)	
		474	Забезпечення інших витрат і платежів (Обеспечение других расходов и платежей)	

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
		475	Забезпечення призового фонду (резерв виплат) (Обеспечение призового фонда (резерв выплат)	
		476	Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї (Резерв на выплату джек-пота, не обеспеченного уплатой участия в лотереи)	
		477	Забезпечення матеріального заохочення (Обеспечение материального поощрения)	
48	Цільове фінансування і цільові надходження (Целевое финансирование и целевые поступления)		За об'єктами фінансування (По объектам финансирования)	Усі види діяльності
49	Страхові резерви (Страховые резервы)	491	Технічні резерви (Технические резервы)	Страхова діяльність
		492	Резерви із страхування життя (Резервы по страхованию жизни)	
		493	Частка перестраховиків у технічних резервах (Доля перестраховиков в технических резервах)	
		494	Частка перестраховиків у резервах із страхування життя (Доля перестраховиков в резервах по страхованию жизни)	
		495	Результат зміни технічних резервів (Результат изменения технических резервов)	
		496	Результат зміни резервів із страхування життя (Результат изменения резервов по страхованию жизни)	
КЛАС 5. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
50	Довгострокові позики (Долгосрочные ссуды)	501	Довгострокові кредити банків у національній валюті (Долгосрочные кредиты банков в национальной валюте)	Усі види діяльності
		502	Довгострокові кредити банків в іноземній валюті (Долгосрочные кредиты банков в иностранной валюте)	
		503	Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті (Отсроченные долгосрочные кредиты банков в национальной валюте)	
		504	Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті (Отсроченные долгосрочные кредиты банков в иностранной валюте)	
		505	Інші довгострокові позики в національній валюті (Прочие долгосрочные ссуды в национальной валюте)	
		506	Інші довгострокові позики в іноземній валюті (Прочие долгосрочные ссуды в иностранной валюте)	
51	Довгострокові векселі видані (Долгосрочные векселя выданные)	511	Довгострокові векселі, видані в національній валюті (Долгосрочные векселя, выданные в национальной валюте)	Усі види діяльності
		512	Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті (Долгосрочные векселя, выданные в иностранной валюте)	
52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями (Долгосрочные обязательства по облигациям)	521	Зобов'язання за облігаціями (Обязательства по облигациям)	Усі види діяльності
		522	Премія за випущеними облігаціями (Премия по выпущенным облигациям)	
		523	Дисконт за випущеними облігаціями (Дисконт по выпущенным облигациям)	
53	Довгострокові зобов'язання з оренди (Долгосрочные обязательства по аренде)	531	Зобов'язання з фінансової оренди (Обязательства по финансовой аренде)	Усі види діяльності
		532	Зобов'язання з оренди цілих майнових комплексів (Обязательства по аренде целостных имущественных комплексов)	
54	Відстрочені податкові зобов'язання (Отсроченные налоговые обязательства)		За видами зобов'язань (По видам обязательств)	Усі види діяльності

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
55	Інші довгострокові зобов'язання (Прочие долгосрочные обязательства)		За видами зобов'язань (По видам обязательств)	Усі види діяльності
56				
57				
58				
59				
КЛАС 6. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
60	Короткострокові позики (Краткосрочные ссуды)	601	Короткострокові кредити банків у національній валюті (Краткосрочные кредиты банков в национальной валюте)	Усі види діяльності
		602	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті (Краткосрочные кредиты банков в иностранной валюте)	
		603	Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті (Отсроченные краткосрочные кредиты банков в национальной валюте)	
		604	Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті (Отсроченные краткосрочные кредиты банков в иностранной валюте)	
		605	Прострочені позики в національній валюті (Просроченные ссуды в национальной валюте)	
		606	Прострочені позики в іноземній валюті (Просроченные ссуды в иностранной валюте)	
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (Текущая задолженность по долгосрочным обязательствам)	611	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями у національній валюті (Текущая задолженность по долгосрочным обязательствам в национальной валюте)	Усі види діяльності
		612	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті (Текущая задолженность по долгосрочным обязательствам в иностранной валюте)	
62	Короткострокові векселі видані (Краткосрочные векселя выданные)	621	Короткострокові векселі, видані в національній валюті (Краткосрочные векселя, выданные в национальной валюте)	Усі види діяльності
		622	Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті (Краткосрочные векселя, выданные в иностранной валюте)	
63	Розрахунки з поставачальниками та підрядниками (Расчеты с поставщиками и подрядчиками)	631	Розрахунки з вітчизняними поставачальниками (Расчеты с отечественными поставщиками)	Усі види діяльності
		632	Розрахунки з вітчизняними поставачальниками (Расчеты с отечественными поставщиками)	
		633	Розрахунки з учасниками ПФГ (Расчеты с участниками ПФГ)	
64	Розрахунки за податками й платежами (Расчеты по налогам и платежам)	641	Розрахунки за податками (Расчеты по налогам)	Усі види діяльності
		642	Розрахунки за обов'язковими платежами (Расчеты по обязательным платежам)	
		643	Податкові зобов'язання (Налоговые обязательства)	
		644	Податковий кредит (Налоговый кредит)	
65	Розрахунки за страхуванням (Расчеты по страхованию)	651	За пенсійним забезпеченням (По пенсионному обеспечению)	Усі види діяльності
		652	За соціальним страхуванням (По социальному страхованию)	
		653	За страхуванням на випадок безробіття (По страхованию на случай безработицы)	
		654	За індивідуальним страхуванням (По индивидуальному страхованию)	
		655	За страхуванням майна (По страхованию имущества)	

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
66	Розрахунки за виплатами працівникам (Расчеты по выплатам работникам)	661	Розрахунки за заробітною платою (Расчеты по заработной плате)	Усі види діяльності
		662	Розрахунки з депонентами (Расчеты с депонентами)	
		663	Розрахунки за іншими виплатами (Расчеты по прочим выплатам)	
67	Розрахунки з учасниками (Расчеты с участниками)	671	Розрахунки за нарахованими дивідендами (Расчеты по начисленным дивидендам)	Усі види діяльності
		672	Розрахунки за іншими виплатами (Расчеты по прочим выплатам)	
68	Розрахунки за іншими операціями (Расчеты по другим операциям)	681	Розрахунки за авансами одержаними (Расчеты по авансам полученным)	Усі види діяльності
		682	Внутрішні розрахунки (Внутренние расчеты)	
		683	Внутрішньогосподарські розрахунки (Внутрихозяйственные расчеты)	
		684	Розрахунки за нарахованими відсотками (Расчеты по начисленным процентам)	
		685	Розрахунки з іншими кредиторами (Расчеты с прочими кредиторами)	
69	Доходи майбутніх періодів (Доходы будущих периодов)		За видами доходів (По видам доходов)	Усі види діяльності
КЛАС 7. ДОХОДИ І РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ				
70	Доходи від реалізації (Доходы от реализации)	701	Дохід від реалізації готової продукції (Доход от реализации готовой продукции)	Усі види діяльності
		702	Дохід від реалізації товарів (Доход от реализации товаров)	
		703	Дохід від реалізації робіт і послуг (Доход от реализации работ и услуг)	
		704	Вирахування з доходу (Вычитание с дохода)	
		705	Перестрахування (Перестрахование)	
71	Інший операційний дохід (Прочий операционный доход)	711	Дохід від реалізації іноземної валюти (Доход от реализации иностранной валюты)	Усі види діяльності
		712	Дохід від реалізації інших оборотних активів (Доход от реализации прочих оборотных активов)	
		713	Дохід від операційної оренди активів (Доход от операционной аренды активов)	
		714	Дохід від операційної курсової різниці (Доход от операционной курсовой разницы)	
		715	Одержані штрафи, пені, неустойки (Полученные штрафы, пени, неустойки)	
		716	Відшкодування раніше списаних активів (Возмещение ранее списанных активов)	
		717	Дохід від списання кредиторської заборгованості (Доход от списания кредиторской задолженности)	
		718	Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів (Доход от безвозмездно полученных оборотных активов)	
		719	Інші доходи від операційної діяльності (Прочие доходы от операционной деятельности)	

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування	
Код	Назва	Код	Назва		
1	2	3	4	5	
72	Дохід від участі в капіталі (Доход от участия в капитале)	721 722 723	Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства (Доход от инвестиций в ассоциированные предприятия) Дохід від спільної діяльності (Доход от совместной деятельности) Дохід від інвестицій в дочірні підприємства (Доход от инвестиций в дочерние предприятия)	Усі види діяльності	
73	Інші фінансові доходи (Прочие финансовые доходы)	731 732 733	Дивіденди одержані (Дивиденды полученные) Відсотки одержані (Проценты полученные) Інші доходи від фінансових операцій (Прочие доходы от финансовых операций)		Усі види діяльності
74	Інші доходи (Прочие доходы)	741 742 743 744 745 746	Дохід від реалізації фінансових інвестицій (Доход от реализации финансовых инвестиций) Дохід від реалізації необоротних активів (Доход от реализации необоротных активов) Дохід від реалізації майнових комплексів (Доход от реализации имущественных комплексов) Дохід від неопераційної курсової різниці (Доход от неоперационной курсовой разницы) Дохід від безоплатно одержаних активів (Доход от безвозмездно полученных активов) Інші доходи від звичайної діяльності (Прочие доходы от обычной деятельности)		
75	Надзвичайні доходи (Чрезвычайные доходы)	751 752	Відшкодування збитків від надзвичайних подій (Возмещение убытков от чрезвычайных событий) Інші надзвичайні доходи (Прочие чрезвычайные доходы)	Усі види діяльності	
76	Страхові платежі (Страховые платежи)		За видами страхування (По видам страхования)		Страхова діяльність
77					
78					
79	Фінансові результати (Финансовые результаты)	791 792 793 794	Результат операційної діяльності (Результат операционной деятельности) Результат фінансових операцій (Результат финансовых операций) Результат іншої звичайної діяльності (Результат прочей обычной деятельности) Результат надзвичайних подій (Результат чрезвычайных событий)	Усі види діяльності	
КЛАС 8. ВИТРАТИ ЗА ЕЛЕМЕНТАМИ					
80	Матеріальні витрати (Материальные затраты)	801 802 803 804 805	Витрати сировини й матеріалів (Затраты сырья и материалов) Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів (Затраты покупных полуфабрикатов и комплектующих изделий) Витрати палива й енергії (Затраты топлива и энергии) Витрати тари й тарних матеріалів (Затраты тары и тарных материалов) Витрати будівельних матеріалів (Затраты строительных материалов)	Усі види діяльності	

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
		806	Витрати запасних частин (Затраты запасных частей)	
		807	Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення (Затраты материалов сельскохозяйственного назначения)	
		808	Витрати товарів (Затраты товаров)	
		809	Інші матеріальні витрати (Прочие материальные затраты)	
81	Витрати на оплату праці (Затраты на оплату труда)	811	Виплати за окладами й тарифами (Выплаты по окладам и тарифам)	Усі види діяльності
		812	Премій та заохочення (Премии и поощрения)	
		813	Компенсаційні виплати (Компенсационные выплаты)	
		814	Оплата відпусток (Оплата отпусков)	
		815	Оплата іншого невідпрацьованого часу (Оплата другого неотработанного времени)	
		816	Інші витрати на оплату праці (Прочие затраты на оплату труда)	
82	Відрахування на соціальні заходи (Отчисления на социальные мероприятия)	821	Відрахування на пенсійне забезпечення (Отчисления на пенсионное обеспечение)	Усі види діяльності
		822	Відрахування на соціальне страхування (Отчисления на социальное страхование)	
		823	Страхування на випадок безробіття (Страхование на случай безработицы)	
		824	Відрахування на індивідуальне страхування (Отчисления на индивидуальное страхование)	
83	Амортизація (Амортизация)	831	Амортизація основних засобів (Амортизация основных средств)	Усі види діяльності
		832	Амортизація інших необоротних матеріальних активів (Амортизация прочих необоротных материальных активов)	
		833	Амортизація нематеріальних активів (Амортизация нематериальных активов)	
84	Інші операційні витрати (Прочие операционные затраты)		За видами витрат (По видам затрат)	Усі види діяльності
85	Інші затрати (Прочие затраты)		За видами витрат (По видам затрат)	Усі види діяльності
86				
87				
88				
89				
КЛАС 9. ВИТРАТИ ДІЯЛЬНОСТІ				
90	Собівартість реалізації (Себестоимость реализации)	901	Собівартість реалізованої готової продукції (Себестоимость реализованной готовой продукции)	Усі види діяльності
		902	Собівартість реалізованих товарів (Себестоимость реализованных товаров)	
		903	Собівартість реалізованих робіт і послуг (Себестоимость реализованных работ и услуг)	
		904	Страхові виплати (Страховые выплаты)	

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Сфера застосування
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
98	Податок на прибуток (Налог на прибыль)	981	Податок на прибуток від звичайної діяльності (Налог на прибыль от обычной деятельности)	Усі види діяльності
		982	Податок на прибуток від надзвичайних подій (Налог на прибыль от чрезвычайных событий)	
99	Надзвичайні витрати (Чрезвычайные расходы)	991	Втрати від стихійного лиха (Потери от стихийного бедствия)	Усі види діяльності
		992	Втрати від техногенних катастроф і аварій (Потери от техногенных катастроф и аварий)	
		993	Інші надзвичайні витрати (Прочие чрезвычайные расходы)	
КЛАС 0. ПОЗАБАЛАНСОВІ РАХУНКИ				
01	Орендовані необоротні активи (Арендованные необоротные активы)		За видами активів (По видам активов)	Усі види діяльності
02	Активи на відповідальному зберіганні (Активы на ответственном хранении)	021	Устаткування, прийняте для монтажу (Оборудование, принятое для монтажа)	Усі види діяльності
		022	Матеріали, прийняті для переробки (Материалы, принятые для переработки)	
		023	Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні (Материальные ценности на ответственном хранении)	
		024	Товари, прийняті на комісію (Товары, принятые на комиссию)	
		025	Майно в довірчому управлінні (Имущество в доверительном управлении)	
03	Контрактні зобов'язання (Контрактные обязательства)		За видами зобов'язань (По видам обязательств)	Усі види діяльності
04	Непередбачені активи й зобов'язання (Непредусмотренные активы и обязательства)	041	Непередбачені активи (Непредусмотренные активы)	Усі види діяльності
		042	Непередбачені зобов'язання (Непредусмотренные обязательства)	
05	Гарантії та забезпечення надані (Гарантии и обеспечения предоставленные)		За видами гарантій та забезпечень наданих (По видам гарантий и обеспечений предоставленных)	Усі види діяльності
06	Гарантії та забезпечення отримані (Гарантии и обеспечения полученные)		За видами гарантій та забезпечень отриманих (По видам гарантий и обеспечений полученных)	Усі види діяльності
07	Списані активи (Списанные активы)	071	Списана дебіторська заборгованість (Списанная дебиторская задолженность)	Усі види діяльності
		072	Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей (Невозмещенные недостачи и потери от порчи ценностей)	
08	Бланки суворого обліку (Бланки строгого учета)		За видами бланків (По видам бланков)	Усі види діяльності
09	Амортизаційні відрахування (Амортизационные отчисления)		За напрямками використання амортизаційних відрахувань (По направлениям использования амортизационных отчислений)	Усі види діяльності

Додаток Б

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства фінансів України
від 29.12.2000 р. № 356

Підприємство, організація

ЖУРНАЛ 1, ВІДОМОСТІ ДЕБЕТОВИХ ОБОРОТІВ за _____ 20__ р.
за рахунками 30 "Каса", 31 "Рахунки в банках", 33 "Інші кошти", аналітичні дані до рахунків 30, 31, 33

І. 3 кредиту рахунка 30 "Каса" в дебет рахунків

[illegible]

II. ВІДОМІСТЬ 1.1 в дебет рахунка 30 "Каса" з кредиту рахунків

[illegible]

Усього за кредитом —

за дебетом _

Сальдо на кінець місяця:

III. 3 кредиту рахунка 31 "Рахунки в банках" в Дебет рахунків

[illegible]

ВІЛ АНАЛІТИЧНІ ДАНІ ДО РАХУНКІВ 30, 31, 33

№ з/п	Найменування рахунка (субрахунок)	Надійшло за місяць від				Усього надійшло за місяць	Усього з початку року	Витрачено за місяць на			Усього витрачено за місяць	Усього з початку року	
		операційної діяльності		інвестиційної діяльності	фінансової діяльності			операційну діяльність		інвестиційну діяльність			фінансову діяльність
		нереалізованих курсових різниць	інших					нереалізованих курсових різниць	інших				
1	301 "Каса в національній валюті"												
2	302 "Каса в іноземній валюті"												
3													
4	Усього за рахунком 30 "Каса" (сума рядів 1—3)												
5	311 "Поточні рахунки в національній валюті"												
6	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"												
7	313 "Інші рахунки в банку в національній валюті"												
8	314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті"												
9													
10	Усього за рахунком 31 "Рахунки в банках" (сума рядів 5—9)												
11	333 "Трошіві кошти в дорозі в національній валюті"												
12	334 "Трошіві кошти в дорозі в іноземній валюті"												
13													
14	Усього (сума рядів 11—13)												

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО " 20__ р.

У Головній книзі суми оборотів відображено " 20__ р.

Виконавець _____ (підпис)

Головний бухгалтер _____ (підпис)

Додаток В

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства фінансів України
від 29.12.2000 р. № 356

Підприємство, організація

ЖУРНАЛ 2 за _____ 20 ____ р.

І.3 кредитну рахунка 50 "Довгострокові позики" в дебет рахунків

[illegible]

III. АНАЛІТИЧНІ ДАНІ ДО РАХУНКІВ 50, 60

№ субрахунок	Вид позик (кредиту)	Позикодавці (банки)	Срок погашення позик (кредиту)	Сальдо на початок місяця	Обороти за звітний період		Сальдо на кінець місяця	Нараховано відсотків за користування позиками	
					Дебет	Кредит		За звітний період	З початку року
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
АНАЛІТИЧНІ ДАНІ ДО РАХУНКА 50									
501	Довгострокові кредити банків у національній валюті								
502	Довгострокові кредити банків в іноземній валюті								
503	Відрічені довгострокові кредити банків у національній валюті								
504	Відрічені довгострокові кредити банків в іноземній валюті								
505	Інші довгострокові позики в національній валюті								
506	Інші довгострокові позики в іноземній валюті								
—	Усього								
АНАЛІТИЧНІ ДАНІ ДО РАХУНКА 60									
601	Короткострокові кредити банків у національній валюті								

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
602	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті								
603	Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті								
604	Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті								
605	Прострочені позики в національній валюті								
606	Прострочені позики в іноземній валюті								
—	Усього								

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО "___" ____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено "___" ____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Додаток Г

Підприємство, організація _____

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства фінансів України
від 29.12.2000 р. № 356

ЖУРНАЛ 3, відомості аналітичного обліку за _____ 20__р. за кредитом рахунків:

16 "Довгострокова дебіторська заборгованість",
17 "Відстрочені податкові активи",
34 "Короткострокові векселі одержані",
36 "Розрахунки з покупцями та замовниками",
37 "Розрахунки з різними дебіторами",
38 "Резерв сумнівних боргів",
51 "Довгострокові векселі видані",
52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями",
53 "Довгострокові зобов'язання з оренди",

54 "Відстрочені податкові зобов'язання",
55 "Інші довгострокові зобов'язання",
61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями",
62 "Короткострокові векселі видані",
63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками",
64 "Розрахунки за податками й платежами",
67 "Розрахунки з учасниками",
68 "Розрахунки за іншими операціями",
69 "Доходи майбутніх періодів".

I. З кредиту рахунків 16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68 в дебет рахунків

№ з/п	Дебет рахунка	Кредит рахунків										Усього
		№ 16	№ 34	№ 36	№ 37	№ 38	№ 51	№ 62	№ 63	№ 68		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15 "Калітальні інвестиції"	x	x	x		x	x	x				
2	20 "Виробничі запаси"	x	x	x		x	x	x				
3	22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	x	x	x		x	x	x				
4	23 "Виробництво"	x	x	x		x	x	x				
5	28 "Товари"	x	x	x		x	x	x				
6	30 "Каса"					x	x	x				
7	31 "Рахунки в банках"					x	x	x				
8	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	x				x						
9	64 "Розрахунки за податками й платежами"	x				x						
10	68 "Розрахунки за іншими операціями"	x				x						
11	80 "Матеріальні витрати"	x	x	x		x	x	x				
12	84 "Інші операційні витрати"											
13	85 "Інші затрати"					x	x	x				
14	91 "Загальноновиробничі витрати"	x	x	x		x	x	x				
15	93 "Витрати на збут"	x	x				x	x				
16	94 "Інші витрати операційної діяльності"	x										
17	10, 11, 12, 14, 16, 24, 25, 26, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 45, 47, 48, 50, 51, 60, 61, 62, 65, 66, 67, 70, 76, 92, 95, 97, 99											
18	Усього											
19	Відмітки											

II. З кредиту рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69 в дебет рахунків

№ з/п	Дебет рахунків	Кредит рахунків										Усього
		№ 17	№ 52	№ 53	№ 54	№ 55	№ 61	№ 64	№ 67	№ 69		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15 "Капітальні інвестиції"	x	x		x	x	x		x	x		
2	17 "Відстрочені податкові "	x	x	x		x	x		x	x		
3	20 "Виробничі запаси"	x	x	x	x	x	x		x	x		
4	22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	x	x	x	x	x	x		x	x		
5	23 "Виробництво"	x	x	x	x	x	x		x	x		
6	30 "Каса"	x		x	x		x	x	x			
7	31 "Рахунки в банках"	x		x	x		x		x			
8	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	x	x	x	x	x	x	x		x		
9	50 "Довгострокові позики"	x		x	x			x	x	x		
10	54 "Відстрочені податкові зобов'язання"		x	x	x	x	x		x	x		
11	64 "Розрахунки за податками й платежами"		x	x			x		x	x		
12	84 "Інші операційні витрати"	x	x	x	x	x	x		x	x		
13	85 "Інші затрати"		x	x		x	x		x	x		
14	91 "Загальновиробничі витрати"	x	x	x	x	x	x		x	x		
15	92 "Адміністративні витрати"	x	x	x	x	x	x		x	x		
16	93 "Витрати на збут"	x	x	x	x	x	x		x	x		
17	94 "Інші витрати операційної діяльності"	x	x	x	x	x	x		x	x		
18	10, 11, 12, 16, 24, 28, 35, 37, 39, 40, 41, 42, 45, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 74, 82, 95, 98, 99											
18	Усього											
19	Відмітки											

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО " _____ " _____ 20 ____ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено " _____ " _____ 20 ____ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

[illegible]

20 p.

Виконавець

(continued)

ВІДОМІСТЬ 3.6 аналітичного обліку розрахунків з бюджетом

за 20 р.

№ пор.	Позначка	Сальдо на початок місяця		В дебет рахунка 64 з кредиту рахунка										З кредиту рахунка 64 в дебет рахунка										Усього за квартал	Сальдо на кінець місяця
		Дебет	Кредит	17 "Відстро- хунок в данковій активній"	31 "Ра- хунок в данковій баланс активній"	63 "Розраху- нок з поста- новленням та відстроч- кою"	Усього за квартал					66 "Розра- хунок за оплату праці"	91 "Загальнооб- роbie втрати" 92 "Адміністра- тивні витрати", 93 "Витрати на збут"					15, 23, 31, 32, 64, 68							
							№	№	№	№	№		№	№	№	№	№		№	№	№				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23			
1.1	Розрахунок за податками																								
1.2	Податок на додану вартість																								
1.3	Акцизний збір																								
1.4	Податок на прибуток																								
1.5	Прибуток на податок																								
1.6	Податок на прибуток																								
1.7	Податок на прибуток																								
1.8	Податок на прибуток																								
1.9	Податок на прибуток																								
1.10	Усього за субрахунок 641 "Розрахунок за податками"																								
2	Розрахунок за обов'язковими платежами																								
2.1	Міські збори																								
2.2	Податок на додану вартість																								
2.3	Податок на додану вартість																								
2.4	Податок на додану вартість																								
2.5	Податок на додану вартість																								
2.6	Податок на додану вартість																								
2.7	Податок на додану вартість																								
2.8	Податок на додану вартість																								
2.9	Усього за субрахунок 642 "Розрахунок за обов'язковими платежами"																								
3	Податковий зобов'язання																								
3.1	3 подати на додану вартість																								
3.2	3 звітності збори																								
3.3	3 звітності збори																								
3.4	Усього за субрахунок 643 "Податковий зобов'язання"																								
4	Податковий кредит																								
4.1	3 подати на додану вартість																								
4.2	3 звітності збори																								
4.3	3 звітності збори																								
4.4	Усього за субрахунок 644 "Податковий кредит"																								
5	Усього за рахунок 64 "Розрахунок за податками і платежами"																								

Виконавець _____ (підпис)

20 р.

Додаток Д

Підприємство, організація _____

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом Міністерства фінансів України
від 29.12.2000 р. № 356

ЖУРНАЛ 4 за _____ 20__ р.

за кредитом рахунків:
10 "Основні засоби",
11 "Інші необоротні матеріальні активи",
12 "Нематеріальні активи",
13 "Знос необоротних активів",
14 "Довгострокові фінансові інвестиції",
15 "Капітальні інвестиції",
18 "Інші необоротні активи",
19 "Негативний гудвіл",
35 "Поточні фінансові інвестиції"

I. З кредиту рахунків 10, 11, 12, 13, 19 в дебет рахунків

№ з/п	Дебет рахунків	Кредит рахунків					Усього
		10 "Основні засоби"	11 "Інші необоротні матеріальні активи"	12 "Нематері- альні активи"	13 "Знос необорот- них активів"	19 "Негатив- ний гудвіл"	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	13 "Знос необоротних активів"				x	x	
2	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	x	x	x	x		
3	15 "Капітальні інвестиції"	x	x	x		x	
4	23 "Виробництво"	x	x	x		x	
5	37 "Розрахунки з різними дебіторами"			x	x		
6	39 "Витрати майбутніх періодів"	x		x		x	
7	42 "Додатковий капітал"					x	
8	68 "Розрахунки за іншими операціями"	x	x	x	x		
9	83 "Амортизація"	x	x	x		x	
10	84 "Інші операційні витрати"				x	x	
11	85 "Інші затрати"				x	x	
12	91 "Загальновиробничі витрати"	x	x	x		x	
13	92 "Адміністративні витрати"	x	x	x		x	
14	93 "Витрати на збут"	x	x	x		x	
15	94 "Інші витрати операційної діяльності"					x	
16	97 "Інші витрати"					x	
17	99 "Надзвичайні витрати"					x	
18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							
26	Усього						
27	Відмітки						

II. 3 кредиту рахунків 14, 15, 18, 35 в дебет рахунків

№ з/п	Дебет рахунків	Кредит рахунків				Усього
		14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	15 "Капітальні інвестиції"	18 "Інші необоротні активи"	35 "Поточні фінансові інвестиції"	
1	2	3	4	5	6	7
1	10 "Основні засоби"	x		x	x	
2	11 "Інші необоротні матеріальні активи"	x		x	x	
3	12 "Нематеріальні активи"			x	x	
4	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"		x			
5	18 "Інші необоротні активи"	x	x	x		
6	28 "Товари"	x		x	x	
7	30 "Каса"			x	x	
8	31 "Рахунки в банках"					
9	35 "Поточні фінансові інвестиції"		x		x	
10	37 "Розрахунки з різними дебіторами"			x	x	
11	42 "Додатковий капітал"			x		
12	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	x		x	x	
13	50 "Довгострокові позики"			x	x	
14	60 "Короткострокові позики"			x	x	
15	64 "Розрахунки за податками й платежами"	x		x	x	
16	68 "Розрахунки за іншими операціями"		x	x	x	
17	84 "Інші операційні витрати"	x		x	x	
18	85 "Інші затрати"					
19	96 "Втрати від участі в капіталі"		x	x	x	
20	97 "Інші витрати"					
21	99 "Надзвичайні витрати"					
22						
23						
24						
25						
26						
27	Усього					
28	Відмітки					

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО "___" _____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено "___" _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

ВІДОМІСТЬ 4.1 аналітичного обліку капітальних інвестицій
за _____ 20__ р.

У дебет рахунка 15 з кредиту рахунка																	
№ з/п	Найменування показника	20 "Виробничі запаси"	23 "Виробничі запаси"	31 "Розрахунок в банках"	63 "Розрахунок з поставками та підприємствами"	64 "Розрахунок за податками й платежами"	65 "Розрахунок за страховими виплатами"	66 "Розрахунок за оплати праці"	13, 15, 22, 37, 42, 43, 50, 53, 60, 68, 71, 73, 74						Усього за кредитом	Сальдо на кінець місяця (Дебет)	Усього капітальних інвестицій з початку року (Дебет рахунка 15)
									№	№	№	№	№	№			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
1	Капітальне будівництво (151):																
1.1	I. Підприємним способом: будівельні роботи, включаючи монтаж металоконструкцій																
1.2	Роботи з монтажу обладнання																
1.3	Придбання обладнання, яке потребує монтажу																
1.4	Придбання обладнання, яке потребує монтажу, але призначене для постійного запасу																
1.5																	
1.6																	
1.7																	
1.8																	
1.9	Інші витрати																
1.10	Усього (сума рядків 1.1—1.9)																
1.11	II. Господарським способом: Матеріали																
1.12	Заробітна плата робітників																
1.13	Витрати з експлуатації будівельних машин і механізмів																
1.14	Інші витрати																
1.15	Усього (сума рядків 1.1—1.14)																
1.16	Усього за субрахунком 151																

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2	"Придбання (виготовлення) основних засобів" (152)															
3	"Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів" (153)															
4	"Придбання (створення) нематеріальних активів" (154)															
5	"Формування основного стаду" (155)															
6	Фінансова оренда															
7	Інші															
8																
9																
10																
11																
12	Передплата (без ПДВ) (підприємств, поставальників)															
12.1																
12.1																
12.3																
12.4																
12.5																
12.6																
12.7																
12.8																
12.9																
12.10																
12.11																
12.12																
13	ПДВ															
14	Усього за відомістю															

Виконавець _____ (підпис)

_____ 20__ р.

ВІДОМІСТЬ 4.2 аналітичного обліку _____ фінансових інвестицій

за _____ 20 ____ р.

№ з/п Найменування показника		У дебет рахунка _____ з кредиту рахунка _____															Усього за дебетом	Усього фінансових інвестицій з початку року (дебет)	
		31 "Рахунки в банках"	46 "Неоплачений капітал"	50 "Довгострокові позики"	60 "Короткострокові позики"	70 "Доходи від реалізації", 71 "Інший операційний дохід", 72 "Дохід від участі в капіталі", 73 "Інші фінансові доходи", 74 "Інші доходи"								14, 16, 18, 19, 30, 35, 36, 37, 41, 42, 64, 68					
						№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№			№
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:																		
1.1	асоційовані підприємства																		
1.2	доцільні підприємства																		
1.3	спільну діяльність																		
2	Інші фінансові інвестиції в:																		
2.1	частки і пай у статутному капіталі інших підприємств																		
2.2	акції																		
2.3	облігації																		
2.4	інші																		
3	Поточні фінансові інвестиції:																		
3.1	еквіваленти грошових коштів																		
3.2	інші поточні фінансові інвестиції																		
4	Усього																		

_____ 20 ____ р.

Виконавець _____ (підпис)

• • • 20 p.

Виконавець _____
(підпис)

[illegible]

Додаток Є

Підприємство, організація

ЖУРНАЛ 5

за _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства фінансів України
від 29.12.2000 р. № 356

За кредитом рахунків:

- 20 "Виробничі запаси",
- 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети",
- 23 "Виробництво",
- 24 "Брак у виробництві",
- 25 "Напівфабрикати",
- 26 "Готова продукція",
- 28 "Товари",
- 39 "Витрати майбутніх періодів",
- 65 "Розрахунки за страхуванням",
- 66 "Розрахунки з оплати праці",
- класу 9 "Витрати діяльності".

I. З кредиту рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 в дебет рахунків

№ з/п	Дебет рахунка	Кредит рахунка									
		№ 90	№ 92	№ 93	№ 94	№ 95	№ 96	№ 97	№ 98	№ 99	Усього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	79 "Фінансові результати"										
2											
3											
4											
5											
6	Усього										
7	Відмітки										

II. Витрати з податку на прибуток, витрати фінансової та інвестиційної діяльності, інші витрати

№ з/п	Дебет рахунка	Кредит рахунка з журналів 1, 2, 3, 4, 6					Усього
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Фінансові витрати						
1.1	Відсотки за кредит						
1.2	Інші фінансові витрати						
1.3	Усього за рахунком 95 "Фінансові витрати"						
2	96 "Втрати від участі в капіталі"						
3	Інші витрати						
3.1	Собівартість реалізованих необоротних активів						
3.2	Втрати від неопераційних курсових різниць						
3.3	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій						
3.4	Списання необоротних активів						
3.5							
3.6							
3.7	Усього за рахунком 97 "Інші витрати"						
4	98 "Податки на прибуток"						
5	Усього						

III. Витрати діяльності

		Кредит рахунків								
№ з/п	Дебет рахунка	20 "Виробничі запаси"		22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	23 "Виробництво"	24 "Брак у виробництві"	25 "Напівфабрикати"	26 "Готова продукція"	28 "Товари"	
		3	4	5	6	7	8	9	№ 281 (282)	№ 285
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Виробництво									
1.1										
1.2										
1.3										
1.4										
1.5										
1.6										
1.7	Усього за рахунком 23 "Виробництво"									
2	90 "Собівартість реалізації"	x	x	x						
3	Загальноновиробничі витрати									
3.1	Витрати на управління виробництвом									
3.2	Амортизація необоротних активів загальноновиробничого призначення	x	x	x						
3.3	Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт основних засобів, загальноновиробничого призначення									
3.4										
3.5										
3.6										
3.7	Усього за рахунком 91 "Загальноновиробничі витрати"									
4	Адміністративні витрати									
4.1	Витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу									
4.2	Витрати на службові відрядження									
4.3	Амортизація необоротних активів	x	x	x				x	x	x
4.4										
4.5	Інші витрати загальногосподарського призначення									
4.6	Усього за рахунком 92 "Адміністративні витрати"									
5	Витрати на збут									
5.1	Витрати пакувальних матеріалів									
5.2	Витрати на транспортування продукції									
5.3	Витрати на оплату праці й комісійні продавцям									
5.4	Витрати на рекламу									
5.5										
5.6	Усього за рахунком 93 "Витрати на збут"									
6	Інші витрати операційної діяльності									
6.1	Відрахування до резерву сумнівних боргів і безцінна заборгованість									
6.2	Собівартість реалізованих виробничих запасів									
6.3	Нестачі і втрати від пошування цінностей									
6.4	Штрафи, пені, неустойки									
6.5	Утримання об'єктів соціально-культурного призначення									
6.6										
6.7	Інші витрати операційної діяльності									
6.8	Усього за рахунком 94 "Інші витрати операційної діяльності"									
7	99 "Надзвичайні витрати"									
8.1	16,									
8.2	20, 22, 23, 24, 25, 26, 28,									
8.3	37, 39,									
8.4	47,									
8.5	63, 65, 66, 68									
8.6										
8.7										
9	Усього за розділом III									
10	Відити									

№ з/п	39 "Витрати майбутніх періодів"	65 "Розрахунки за страхуванням"	66 "Розрахунки з оплати праці"	91 "Загальновиробничі витрати"	Усього за Журналом 5 (сума граф 3-16)	З журналі 1, 2, 3, 4, 6, 7						Разом витрат за місяць (сума граф 17-23)	Разом витрат з початку року
						18	19	20	21	22	23		
12	13	14	15	16	17							24	25
1													
1.1													
1.2													
1.3													
1.4													
1.5													
1.6													
1.7													
2	x	x	x										
3													
3.1													
3.2	x	x	x										
3.3													
3.4													
3.5													
3.6													
3.7													
4													
4.1													
4.2													
4.3	x	x	x										
4.4													
4.5													
4.6													
5													
5.1	x	x	x										
5.2													
5.3													
5.4													
5.5													
5.6													
6													
6.1													
6.2													
6.3													
6.4													
6.5													
6.6													
6.7													
6.8													
7													
8.1													
8.2													
8.3													
8.4													
8.5													
8.6													
8.7													
9													
10													

IV. Аналітичні дані до рахунка 28 "Товари"

Найменування	Сальдо на початок місяця		Обороти за місяць		Сальдо на кінець місяця	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
281 "Товари на склад"		x				x
282 "Товари в торгівлі"		x				x
283 "Товари на комісії"		x				x
284 "Тара під товарами"		x				x
285 "Торгова націнка"	x				x	
289 "Транспортно-заготівельні витрати"		x				x
Усього за рахунком 28						

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО " " 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено " " 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Додаток Ж

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом Міністерства фінансів України
від 29 грудня 2000 р. № 356

Підприємство, організація

ЖУРНАЛ 6
за кредитом рахунків 70 "Доходи від реалізації", 71 "Інший операційний дохід", 72 "Доход від участі в капіталі", 73 "Інші фінансові доходи",
74 "Інші доходи", 75 "Надзвичайні доходи", 76 "Страхові платежі", 79 "Фінансові результати"
за _____ 20__ р.

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків										Усього	
		№ 70	№ 71	№ 72	№ 73	№ 74	№ 75	№ 76	№ 79	№ 10	№ 11		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1	16 "Договорна дебіторська заборгованість"			x			x	x	x				
2	30 "Каса"			x						x			
3	31 "Рахунки в банках"			x						x			
4	35 "Поточні фінансові інвестиції"		x	x			x	x	x	x			
5	36 "Розрахунки з покупок та замовниками"	x		x	x		x	x	x	x			
6	37 "Розрахунки з різними дебіторами"			x				x	x	x			
7	66 "Розрахунки з оплати праці"			x	x	x	x	x	x	x			
8	68 "Розрахунки за іншими операціями"			x				x	x	x			
9	69 "Доходи майбутніх періодів"		x	x	x			x	x	x			
10	70 "Доходи від реалізації"	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
11	71 "Інший операційний дохід"	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
12	73 "Інші фінансові доходи"	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
13	74 "Інші доходи"	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
14	10, 11, 12, 14, 15, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 33, 34, 42, 44, 46, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 72, 75, 76, 97												
15	Усього												
16	Відлітки												

II. Аналітичні дані про доходи

№ пор.	Стаття доходів	Сума	
		за поточний місяць	за період з початку звітного року
1	2	3	4
1	Усього інших операційних доходів		
	з них:		
1.1	операційна оренда активів		
1.2	операційна курсова різниця		
1.3	реалізація інших оборотних активів		
1.4	штрафи, пені, неустойки		
1.5	доходи від експлуатації об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення		
2	Усього доходів від участі в капіталі за фінансовими інвестиціями		
	з них:		
2.1	в асоційовані підприємства		
2.2	в дочірні підприємства		
2.3	в спільні підприємства		
3	Усього інших фінансових доходів		
	з них: дивіденди		
3.2	проценти		
3.3	фінансова оренда активів		
3.4	інші фінансові доходи		
4	Усього інших доходів		
	з них від:		
4.1	реалізації фінансових інвестицій		
4.2	реалізації необоротних активів		
4.3	реалізації майнових комплексів		
4.4	неопераційної курсової різниці		
4.5	безоплатного одержання активів		
4.6	списання необоротних активів		
4.7	інші доходи		
5	Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг) за бартерними контрактами		

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО " " 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено " " 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Додаток И

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства фінансів України
від 29 грудня 2000 р. № 356

Підприємство, організація _____

ЖУРНАЛ 7

за кредитом рахунків 40 "Статутний капітал", 41 "Пайовий капітал", 42 "Додатковий капітал",
43 "Резервний капітал", 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)", 45 "Вилучений капітал",
46 "Неоплачений капітал", 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів",
48 "Цільове фінансування і цільові надходження", 49 "Страхові резерви"

за _____ 20__ р.

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків										Усього
		№ 40	№ 41	№ 42	№ 43	№ 44	№ 45	№ 46	№ 47	№ 48	№ 49	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	x			x	x	x		x	x	x	
2	15 "Капітальні інвестиції"	x			x	x	x					
3	20 "Виробничі запаси"	x			x	x	x		x		x	
4	35 "Поточні фінансові інвестиції"	x			x	x	x		x	x	x	
5	40 "Статутний капітал"	x		x	x	x			x	x	x	
6	41 "Пайовий капітал"		x	x	x		x	x	x	x	x	
7	42 "Додатковий капітал"			x					x	x	x	
8	43 "Резервний капітал"		x	x	x		x	x	x	x	x	
9	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"			x			x	x	x	x	x	
10	46 "Неоплачений капітал"		x		x	x		x	x	x	x	
11	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	x	x		x	x	x	x	x	x	x	
12	49 "Страхові резерви"	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
13	50 "Довгострокові позики"	x		x	x	x	x		x		x	
14	51 "Довгострокові векселі видані"	x	x	x	x	x	x		x	x	x	
15	52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями"	x	x	x	x	x	x		x	x	x	
16	67 "Розрахунки з учасниками"			x	x	x	x		x	x	x	
17	10, 11, 12, 13, 22, 23, 25, 26, 28, 30, 31, 34, 39, 60, 62, 63, 64, 66, 68, 70, 79, 81, 82, 84, 91, 92, 93, 94											
18	Усього											
19	Відмітки											

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО " " _____ 20__ р.

Виконавець _____ (підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено " " _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____ (підпис)

ВІДОМІСТЬ 7.1 аналітичних даних рахунка 42 "Додатковий капітал"
за _____ 20__ р.

№ пор.	Субрахунок	Сальдо на початок місяця		У дебет рахунка 42 з кредиту рахунка										З кредиту рахунка 42 у дебет рахунка										Сальдо на кінець місяця		Усього з початку року	
		Де- бет	Дит	10 "Осно- вні засоби"	13 "Знос необор- отних активів"	44 "Нероз- поділені прибутки (непокріп- лені збитки)"	11, 12, 14, 15, 20, 22, 28, 35, 40, 41, 43, 45, 46, 74				10 "Осно- вні засоби"	13 "Знос необор- отних активів"	14	15	16	17	18	19	20	21 "Усо- дод- ток"	22 Де- бет	23 Дит	24	25			
							8	9	10	11															12		
1	2																										
1	421 "Емісійний дохід"																										
2	422 "Інший вкладений капітал"																										
3	423 "Додатковий капітал"																										
3.1	Додатковий капітал																										
3.2	Додатковий капітал																										
3.3	Додатковий капітал																										
3.4	Додатковий капітал																										
3.5	Додатковий капітал																										
3.6	Додатковий капітал																										
3.7	Усього за субрахунком 423																										
4	424 "Безоплатно одержані необоротні активи"																										
5	425 "Інший додатковий капітал"																										
6	Усього																										
7																											

№ _____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

ВІДОМІСТЬ 7.2 аналітичних даних рахунка 44 "Нерозподілені прибутки (непокріпті збитки)"

за 20 р.

№ пор.	Субрахунки	Сальдо на початок місяця		У дебет рахунка 44 з кредиту рахунків										Усього за дебетом		З кредиту рахунка 44 у дебет рахунків					Сальдо на кінець місяця		Усього з початку року		
		Дебет	Кредит	40 "Статутний капітал"			43	79	41, 44, 67			Усього за дебетом		41	42	43	44	79	Усього за кредитом	17	18	19	20	21	
				44	43	79	40	43	79	41	42	43	44	79											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16										
1	441 "Прибуток нерозподілений"																								
2	442 "Непокріпті збитки"																								
3	443 "Прибуток, використаний у звітному періоді"																								
3.1	Виплати власникам нараховані (дивіденди)																								
3.2	Спрямовання прибутку до статутного капіталу																								
3.3	Відрахування до резервного капіталу																								
3.4	Інше використання прибутку																								
3.5																									
3.6																									
3.7																									
3.8																									
3.9																									
3.10																									
3.11																									
3.12	Усього за субрахунком 443																								
4	Усього																								

№ _____ 20 р.

Виконавець _____ (підпис)

ВІДОМІСТЬ 7.3 аналітичних даних рахунка 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів"

за _____ 20__ р.

№ пор.	Показники	Сальдо на початок місяця		У дебет рахунка 47 з кредиту рахунків										Усього за дебетом	Усього за кредитом	Сальдо на кінець місяця		Усього з початку року	
		Де- бет	Кре- дит	31 "Розумен в банках"	65 "Розра- хунок за страху- вання"	66 "Розра- хунок з оплати праці"	7	8	9	10	11	12	13			Дебет	Кредит	Використано (дебет)	Нараховано (кредит)
1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
1	471 "Забезпечення витрат підлусток"																		
2	472 "Додаткове пенсійне забезпечення"																		
3	473 "Забезпечення гарантійних зобов'язань"																		
4	474 "Забезпечення інших витрат і платежів"																		
4.1	Забезпечення наступних витрат на реконструкцію																		
4.2	Забезпечення на- ступних витрат на виконання зобов'я- зань щодо об'єк- тивних контрактів																		
4.3																			
4.4																			
4.5																			
4.6																			
4.7																			
4.8	Усього за субрахунком 474																		
5																			
6																			
7																			
8	Усього																		

" " _____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

Додаток К

Підприємство..... Дата(рік,місяць,число)
 Територія..... за ЄДРПОУ
 Форма власності..... за КОАТУУ
 Орган державного управління..... за КФВ
 Галузь..... за СПОДУ
 Вид економічної діяльності..... за ЗКПНГ
 Одиниця виміру:тис.грн..... за КВЕД
 Адреса..... Контрольна сума

КОДИ	
	01

БАЛАНС

на 20 р.

Актив		Форма №1		Код за ДКУД		1801 00 1	
1	Код рядка	На поч. зв.п.	На кін. зв.п.	Пасив	Код рядка	На поч. зв.п.	На кін. зв.п.
1	2	3	4	1	2	3	4
I.Необоротні активи				I.Власний капітал			
Нематеріальні активи:				Статутний капітал	300		
залишкова вартість	010			Паіовий капітал	310		
первісна вартість	011			Додатковий вкладений капітал	320		
знос	012	()	()	Інший додатковий капітал	330		
Незавершене будівництво	020			Резервний капітал	340		
Основні засоби:				Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350		
залишкова вартість	030			Неоплачений капітал	360	()	()
первісна вартість	031			Вилучений капітал	370	()	()
знос	032	()	()	Усього за розділом I	380		
Довгострокові фінансові інвестиції:				II.Забезпечення наступних витрат і платежів			
які обліковуються за методом участі в капіталі ін. підприєм.	040			Забезпечен. витрат персоналу	400		
інші фінансові інвестиції	045			Інші забезпечення	410		
Довгострокова дебіторська заборгованість	050			Страхові резерви	415		
Відстрочені податкові активи	060			Частка страховиків у страхових резервах	416	()	()
Інші необоротні активи	070			Цільове фінансування	420		
Негативний гудвіл	75	()	()				
Усього за розділом I	080			Усього за розділом II	430		
II.Оборотні активи				III.Довгострокові зобов'язання			
Запаси:				Довгострокові кредити банків	440		
виробничі запаси	100			Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110			Відстрочені податкові зобов'язан.	460		
незавершене виробництво	120			Інші довгострок. зобов'язання	470		
готова продукція	130			Усього за розділом III	480		
товари	140			IV.Поточні зобов'язання			
Векселі одержані	150			Короткострокові кредити банків	500		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:				Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
чиста реалізаційна вартість	160			Векселі видані	520		
первісна вартість	161			Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530		
резерв сумнівних боргів	162	()	()	Поточні зобов'язання за розрахунками:			
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				з одержаних авансів	540		
з бюджетом	170			з бюджетом	550		
за виданими авансами	180			з позабюджетних платежів	560		
з нарахованих доходів	190			зі страхування	570		
із внутрішніх розрахунків	200			з оплати праці	580		
Інша поточна дебіторська заборгованість	210			з учасниками	590		
Поточні фінансові інвестиції	220			із внутрішніх розрахунків	600		
Грошові кошти та їх еквіваленти:				Інші поточні зобов'язання	610		
в національній валюті	230			Усього за розділом IV	620		
в іноземній валюті	240			У.Доходи майбутніх періодів(69)	630		
Інші оборотні активи	250			БАЛАНС	640		
Усього за розділом II	260						
III.Витрати майбутніх періодів	270						
БАЛАНС	280						

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Л

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія		1 01
Орган державного управління	за ЄДРПОУ	
Галузь	за КОАТУУ	
Вид економічної діяльності	за СПОДУ	
Одиниця виміру, тис.грн.	за КВЕД	
	Контрольна сума	

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

ЗА _____ 20____ Р.

Форма №2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
Податок на додану вартість	015	()	()
Акцизний збір	020	()	()
Інші вирахування з доходу	025	()	()
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	030	()	()
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	035		
Валовий:	040	()	()
- прибуток	050		
- збиток	055	()	()
Інші операційні доходи	060		
Адміністративні витрати	070	()	()
Витрати на збут	080	()	()
Інші операційні витрати	090	()	()
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100		
збиток	105	()	()
Доход від участі в капіталі	110		
Інші фінансові доходи	120		
Інші доходи	130		
Фінансові витрати	140	()	()
Витрати від участі в капіталі	150	()	()
Інші витрати	160	()	()
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170		
збиток	175	()	()
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180		
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190		
збиток	195	()	()
Надзвичайні:			
доходи	200		
витрати	205	()	()
Податки з надзвичайного прибутку	210		
Чистий:			
прибуток	220		
збиток	225	()	()

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230		
Витрати на оплату праці	240		
Відрахування на соціальні заходи	250		
Амортизація	260		
Інші операційні витрати	270		
Разом:	280		

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310		
Чистий прибуток(збиток), що припадає на одну просту акцію	320		
Скоригований чистий прибуток(збиток), що припадає на одну просту акцію	330		
Дивіденди на одну просту акцію	340		

Керівник
Головний бухгалтер

Додаток М

Підприємство
 Територія
 Орган державного управління
 Галузь.....
 Вид економічної діяльності.....
 Одиниця виміру, тис.грн.

Дата (рік, місяць, число)

за СДРПОУ
 за КОАТУУ
 за СПОДУ
 за ЗКПНГ
 за КВЕД
 Контрольна сума

КОДИ	
	01

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

ЗА _____ 20__ Р.

Форма №3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010				
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020		X		X
- збільшення (зменшення) забезпечень	030				
- збиток (прибуток) від нерезалізованих курсових різниць	040				
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050				
Витрати на сплату відсотків	060		X		X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070				
Зменшення(збільшення):					
- оборотних активів	080				
- витрат на майбутніх періодів	090				
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100				
- доходів майбутніх періодів	110				
Грошові кошти від операційної діяльності	120				
Сплачені:					
- відсотки	130	X		X	
- податки на прибуток	140	X		X	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150				
Рух коштів від надзвичайних подій	160				
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170				
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180		X		X
- необоротних активів	190		X		X
- майнових комплексів	200				
Отримано:					
відсотки	210		X		X
дивіденди	220		X		X
Інші надходження	230		X		X
Придбання:					
фінансових інвестицій	240	X		X	
необоротних активів	250	X		X	
майнових комплексів	260	X		X	
Інші платежі	270	X		X	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280				
Рух коштів від надзвичайних подій	290				
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300				
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310		X		X
Отримані позики	320		X		X
Інші надходження	330		X		X
Погашення позик	340	X		X	
Сплачені дивіденди	350	X		X	
Інші платежі	360	X		X	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370				
Рух коштів від надзвичайних подій	380				
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390				
Чистий рух коштів за звітний період	400				
Залишок коштів на початок року	410		X		X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420				
Залишок коштів на кінець року	430		X		X

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Н

		Дата(рік,місяць,число)	КОДИ
Підприємство	за ЄДРПОУ		101
Територія.....	за КОАТУУ		
Орган державного управління.....	за СПОДУ		
Галузь.....	за ЗКГНГ		
Вид економічної діяльності.....	за КВЕД		
Одиниця виміру:тис.грн.	Контрольна сума		

Звіт про власний капітал
за 20 р.

Форма №4

Код за ДКУД

1801005

[illegible]

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток П

наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 р. № 302
(у редакції наказу Міністерства фінансів України від 28 жовтня 2003 р. № 602)

КОДИ

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство за ЄДРПОУ
Територія за КОАТУУ
Орган державного управління за СПОДУ
Галузь за ЗКГНГ
Вид економічної діяльності за КВЕД
Середньооблікова чисельність працюючих Контрольна сума
Одиниця виміру: тис. грн.

101

ПРИМІТКИ до річної фінансової звітності за 20__ рік Форма № 5

Код за ДКУД 1801008

І. Нематеріальні активи

Групи нематеріальних активів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нарховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності за рік	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація		первісною (переоціненою) вартістю	накопиченою амортизацією	первісною (переоціненою) вартістю	накопиченою амортизацією			первісною (переоціненою) вартістю	накопиченою амортизацією	первісною (переоціненою) вартістю	накопиченою амортизацією
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Права користування природними ресурсами	010													
Права користування майном	020													
Права на знаки для товарів і послуг	030													
Права на об'єкти промислової власності	040													
Авторські та суміжні з ними права	050													
	060													
Інші нематеріальні активи	070													
Разом	080													
Із рядка 080 графа 14		вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності									(081) _____			
		вартість оформлених у заставу нематеріальних активів									(082) _____			
Із рядка 080 графа 5		вартість створених підприємством нематеріальних активів									(083) _____			
Із рядка 080 графа 15		вартість нематеріальних активів, отриманих за рахунок цільових асигнувань									(084) _____			
		накопичена амортизація нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності									(085) _____			

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	у тому числі					
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоціненої) вартості	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос			первісної (переоціненої) вартості	знос		одержані за фінансовою орендою		передані в оперативну оренду			
													первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Земельні ділянки	100																		
Капітальні витрати на поліпшення земель	110																		
Будинки, споруди та передавальні пристрої	120																		
Машини та обладнання	130																		
Транспортні засоби	140																		
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150																		
Робоча і продуктивна худоба	160																		
Багаторічні насадження	170																		
Інші основні засоби	180																		
Бібліотечні фонди	190																		
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200																		
Тимчасові (нетитульні) споруди	210																		
Природні ресурси	220																		
Інвентарна таря	230																		
Предмети прокату	240																		
Інші необоротні матеріальні активи	250																		
Разом	260																		
Із рядка 260 графа 14					вартість основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження права власності										(261)				
					вартість оформлених у заставу основних засобів										(262)				
					залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо)										(263)				
					залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу										(264)				
					первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів										(265)				
					вартість основних засобів, придбаних за рахунок цільового фінансування										(266)				
Із рядка 260 графа 5															(267)				
Вартість основних засобів, що взяті в оперативну оренду															(268)				
Із рядка 260 графа 15					знос основних засобів, щодо яких існують обмеження права власності										(269)				

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
1	2	3	4
Капітальне будівництво	280		
Придбання (виготовлення) основних засобів	290		
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300		
Придбання (створення) нематеріальних активів	310		
Формування основного стада	320		
Інші	330		
Разом	340		

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року	
			довгостро- кові	поточні
1	2	3	4	5
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:				
асоційовані підприємства	350			
дочірні підприємства	360			
спільну діяльність	370			
Б. Інші фінансові інвестиції в:				
частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	380			
акції	390			
облігації	400			
інші	410			
Разом (розд.А + розд.Б)	420			
Із рядка 045 графа 4 Балансу	Інші довгострокові фінансові інвестиції відображені:			
	за собівартістю	(421)	_____	
	за справедливою вартістю	(422)	_____	
	за амортизованою собівартістю	(423)	_____	
Із рядка 220 графа 4 Балансу	Поточні фінансові інвестиції відображені:			
	за собівартістю	(424)	_____	
	за справедливою вартістю	(425)	_____	
	за амортизованою собівартістю	(426)	_____	

V. Доходи і витрати

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
1	2	3	4
A. Інші операційні доходи і витрати			
Операційна оренда активів	440		
Операційна курсова різниця	450		
Реалізація інших оборотних активів	460		
Штрафи, пені, неустойки	470		
Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	480		
Інші операційні доходи і витрати	490		
у тому числі:			
відрахування до резерву сумнівних боргів	491	X	
непродуктивні витрати і втрати	492	X	
Б. Доходи і втрати від участі в капіталі за інвестиціями в:			
асоційовані підприємства	500		
дочірні підприємства	510		
спільну діяльність	520		
В. Інші фінансові доходи і витрати			
Дивіденди	530		x
Проценти	540	x	
Фінансова оренда активів	550		
Інші фінансові доходи і витрати	560		
Г. Інші доходи і витрати			
Реалізація фінансових інвестицій	570		
Реалізація необоротних активів	580		
Реалізація майнових комплексів	590		
Неопераційна курсова різниця	600		
Безоплатно одержані активи	610		x
Списання необоротних активів	620	x	
Інші доходи і витрати	630		
Товарообмінні (бартерні) операції з продукцією (товарами, роботами, послугами)		(631) _____	
Частка доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за товарообмінними (бартерними) контрактами з пов'язаними сторонами		(632) _____ %	

VI. Грошові кошти

Найменування показника	Код рядка	На кінець року
1	2	3
Каса	640	
Поточний рахунок банку	650	
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	660	
Грошові кошти в дорозі	670	
Еквіваленти грошових коштів	680	
Разом	690	
Із рядка 070 гр.4 Балансу	Грошові кошти, використання яких обмежено	(691) _____

VII. Забезпечення і резерви

Види забезпечень і резервів	Код рядка	Залишок на початок року	Збільшення за звітний рік		Використано у звітному році	Сторновано невикористану суму у звітному році	Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення	Залишок на кінець року
			нараховано (створено)	додаткові відрахування				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710							
Забезпечення наступних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720							
Забезпечення наступних витрат на виконання гарантійних зобов'язань	730							
Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію	740							
Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів	750							
	760							
	770							
Резерв сумнівних боргів	775							
Разом	780							

VIII. Запаси

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації*	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800			
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	810			
Паливо	820			
Тара і тарні матеріали	830			
Будівельні матеріали	840			
Запасні частини	850			
Матеріали сільськогосподарського призначення	860			
Тварини на вирощуванні та відгодівлі	870			
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880			
Незавершене виробництво	890			
Готова продукція	900			
Товари	910			
Разом	920			
Із рядка 920 графа 3	Балансова вартість запасів: відображених за чистою вартістю реалізації переданих у переробку оформлених в заставу переданих на комісію		(921) _____ (922) _____ (923) _____ (924) _____ (925) _____	
Активи на відповідальному зберіганні (позабалансовий рахунок 02)				
*Визначається за п.28 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».				

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	у т.ч. за строками непогашення		
			до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940				
Інша поточна дебіторська заборгованість	950				
Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості			(951) _____		
Із рядків 940 і 950 графа 3 заборгованість з пов'язаними сторонами			(952) _____		

X. Нестачі і втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Виявлено (списано) за рік нестачі і втрат	960	
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному році	970	
Сума нестачі і втрат, остаточне рішення щодо винуватців за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	

XI. Будівельні контракти

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Дохід за будівельними контрактами за звітний рік	1110	
Заборгованість на кінець звітного року:		
валова замовників	1120	
валова замовникам	1130	
з авансів отриманих	1140	
Сума затриманих коштів на кінець року	1150	
Вартість виконаних субпідрядниками робіт за незавершеними будівельними контрактами	1160	

XII. Податок на прибуток

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Поточний податок на прибуток	1210	
Відстрочені податкові активи:		
на початок звітного року	1220	
на кінець звітного року	1225	
Відстрочені податкові зобов'язання:		
на початок звітного року	1230	
на кінець звітного року	1235	
Включено до Звіту про фінансові результати — усього	1240	
у тому числі:		
поточний податок на прибуток	1241	
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1242	
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1243	
Відображено у складі власного капіталу — усього	1250	
у тому числі:		
поточний податок на прибуток	1251	
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1252	
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1253	

XIII. Використання амортизаційних відрахувань

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Нараховано за звітний рік	1300	
Використано за рік — усього	1310	
в тому числі на:		
будівництво об'єктів	1311	
придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів	1312	
з них машини та обладнання	1313	
придбання (створення) нематеріальних активів	1314	
погашення отриманих на капітальні інвестиції позик	1315	
	1316	
	1317	

Керівник
Головний бухгалтер

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):																	
зовнішнім покупцям	011																
іншим звітним сегментам	012																
інші операційні доходи	013																
Фінансові доходи звітних сегментів	020																
з них:																	
доходи від участі в капіталі, які безпосередньо стосуються звітного сегмента	021																
інші фінансові доходи	022																
інші доходи	030																
Усього доходів звітних сегментів	040																
Нерозподілені доходи	050	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
з них:																	
доходи від операційної діяльності	051	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Фінансові доходи	052	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
надзвичайні доходи	053	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Вирхування доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) іншим звітним сегментам	060																
Усього доходів підприємства (р. 040 + р. 050 - р. 060)	070																
2. Витрати звітних сегментів:																	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Витрати операційної діяльності	080																
з них:																	
собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);																	
зовнішнім покупцям	081																
іншим звітним сегментам	082																
Адміністративні витрати	090																
Витрати на збут	100																
Інші операційні витрати	110																
Фінансові витрати звітних сегментів	120																
з них:																	
витрати від участі в капіталі, які безпосередньо можна віднести до звітного сегмента	121																
	122																
Інші витрати	130																
Усього витрат звітних сегментів	140																
Нерозподілені витрати	150	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
з них:																	
адміністративні, збутові та інші витрати операційної діяльності, не розподілені на звітні сегменти	151	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
фінансові витрати	152	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
надзвичайні витрати	153	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
податок на прибуток	154	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Виручення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) іншим звітним сегментам	160																
Усього витрат підприємства (р. 140 + р. 150 - р. 160)	170																
3. Фінансовий результат діяльності сегмента (р. 040 - р. 140)	180																
4. Фінансовий результат діяльності підприємства (р. 070 - р. 170)	190																
5. Активи звітних сегментів	200																
з них:																	
	201																
	202																
	203																
	204																
	205																
Нерозподілені активи	220	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
з них:																	
	221	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	222	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	223	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	224	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Усього активів підприємства	230																
6. Зобов'язання звітних сегментів	240																
з них:																	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	241																
	242																
	243																
	244																
Нерозподілені зобов'язання	260	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
з них:																	
	261	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	262	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	263	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	264	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Усього зобов'язань підприємства (р. 240 + р. 260)	270																
7. Капітальні інвестиції	280																
8. Амортизація необоротних активів	290																

II. Показники за допоміжними звітними сегментами

(господарський, географічний виробничий, географічний збутовий)

Найменування показника	Код рядка	Найменування звітних сегментів																Нерозподілені статі		Усього	
		Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік	Звітний рік	Минулий рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18				
Доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям	300																				
Балансова вартість активів звітних сегментів	310																				
Капітальні інвестиції	320																				
	330																				
	340																				

Додаток С

Додаток
до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Дата (рік, місяць, число)
Територія за ЄДРПОУ
Форма власності за КОАТУУ
Орган державного управління за КФВ
Галузь за СПОДУ
Вид економічної діяльності за ЗКГНГ
Середньооблікова чисельність за КВЕД
Одиниця виміру: тис. грн. Контрольна сума
Адреса

КОДИ	
	01

Форма № 1-м

1. Баланс

на _____ 200_р.

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершене будівництво	020		
Основні засоби:			
залишкова вартість	030		
первісна вартість	031		
знос	032		
Довгострокові фінансові інвестиції	040		
Інші необоротні активи	070		
Усього за розділом I	080		
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100		
Готова продукція	130		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160		
первісна вартість	161		
резерв сумнівних боргів	162		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	170		
Інша поточна дебіторська заборгованість	210		
Поточні фінансові інвестиції	220		
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230		
в іноземній валюті	240		
Інші оборотні активи	250		
Усього за розділом II	260		
III. Витрати майбутніх періодів	270		
Баланс	280		

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300		
Додатковий капітал	320		
Резервний капітал	340		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	360		
Неоплачений капітал	360	()	()
Усього за розділом I	380		
II. Забезпечення наступних витрат і цільове фінансування	430		
III. Довгострокові зобов'язання	480		
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530		
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з бюджетом	550		
зі страхування	570		
з оплати праці	580		
інші поточні зобов'язання	610		
Усього за розділом IV	620		
V. Доходи майбутніх періодів	630		
Баланс	640		

2. Звіт про фінансові результати
за _____ 200_ р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	020	()	()
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (010 - 020)	030		
інші операційні доходи	040		
інші звичайні доходи	050		
Надзвичайні доходи	060		
Разом чисті доходи (030 + 040 + 050 + 060)	070		
Збільшення (зменшення) залишків незавершеного виробництва і готової продукції	080		
Матеріальні затрати	090	()	()
Витрати на оплату праці	100	()	()
Відрахування на соціальні заходи	110	()	()
Амортизація	120	()	()
інші операційні витрати	130	()	()
у тому числі	131	()	()
	140	()	()
інші звичайні витрати	150	()	()
Надзвичайні витрати	160	()	()
Податок на прибуток	170	()	()
Разом витрати (090 + 100 + 110 + 120 + 130 + 140 + 150 ± ± 080 + 160 + 170)	180	()	()
Чистий прибуток (збиток) (070 - 180)	190		

ЗМІСТ

Передмова	3
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	4
Тема 2. Облік основних засобів	22
Тема 3. Облік інших необоротних матеріальних активів	46
Тема 4. Облік нематеріальних активів	57
Тема 5. Облік запасів.....	72
Тема 6. Облік витрат виробництва	107
Тема 7. Облік грошових коштів	126
Тема 8. Облік фінансових інвестицій	158
Тема 9. Облік дебіторської заборгованості	175
Тема 10. Облік власного капіталу	203
Тема 11. Облік зобов'язань.....	223
Тема 12. Облік доходів, витрат і фінансових результатів	295
Тема 13. Фінансова звітність та використання її даних для управління.....	355
Список літератури	409
Додатки.....	415

Навчальне видання

Тетяна Веніамінівна Гладких

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Керівник вид. проектів *Б. А. Сладкевич*
Дизайн обкладинки *Б. В. Борисов*
Друкується в авторській редакції

Підп. до друку 27.09.2006. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум.друк.арк. 30.

Видавництво “Центр навчальної літератури”
вул. Електриків, 23
м. Київ, 04176
тел./факс 425-01-34, тел. 451-65-95, 425-04-47, 425-20-63
8-800-501-68-00 (безкоштовно в межах України)
e-mail: office@uabook.com
сайт: WWW.CUL.COM.UA

Свідоцтво ДК №2458 від 30.03.2006